

ਸਾਲ ਚੌਦਵਾਂ, ਮਹੀਨਾ ਅਕਤੂਬਰ, 2008

ਫਾਉਂਡਰ ਚੇਅਰਮੈਨ

ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸੰਤ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ

ਚੇਅਰਪਰਸਨ

ਬੀਬੀ ਰਣਜੀਤ ਕੌਰ ਜੀ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ

SUBSCRIPTION FOREIGN (ਵਿਦੇਸ਼)

	Annual	Life
U.S.A.	50 US\$	500 US\$
U.K.	30 £	300 £
Aus.	80 \$	800 \$
Europ	50 Euro	500 Euro

Postal Address for 'ATAM MARG' Enquiry,
Money Order, Cheque, Draft &
correspondence

V.G.R.M Charitable Trust 'Atam Marg'
Gurdwara Ishar Parkash, Ratwara Sahib
(Near Chandigarh) P.O. Mullanpur Garibdas,
Teh. Kharar, Distt. S.A.S. Nagar (Mohali)
140901 Pb.India.

Office 'Atam Marg' Ph. No. - 0160-2255002,
Fax.-2255009, , Mobile - 9417214391,79

FOREIGN (ਵਿਦੇਸ਼) CONTACT NO.

U.S.A. - Baba Satnam Singh ji Atwal
Phone and Fax : 408-263-1844

Bhai Kuldeep Singh Sher Gill
Phone : 408-230-8319

Bibi Sukhvinder Kaur Bains
Phone : 403-270-3387

Canada - Bhai Sarmukh Singh Pannu
Phone - 604-433-0408

England - Bibi Gurbax Kaur /Jagtar Singh Jagi
Phone : 0121-200-2818

Fax : 0121-200-2879, Raj Mobile : 07968734058

Australia - Bhai Jiwan Singh ji
Phone : 03-943-65865, Fax : 03-943-65867

For more information please visit us on internet at:-

Email : atammarg@glide.net.in

http:# www.ratwarasahib.org, http # www.ratwarasahibmedia.org

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਦੇ ਸਭ ਹੱਕ ਰਾਖਵੇਂ ਹਨ।

ਪ੍ਰਿੰਟਰ, ਪਬਲਿਸ਼ਰ ਤੇ ਐਡੀਟਰ ਬਾਬਾ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਨੇ 'ਆਤਮ ਮਾਰਗ' ਜੈ ਆਫਸੈਟ ਪ੍ਰਿੰਟਰਜ਼, 905
ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਏਰੀਆ, ਫੇਜ਼-2, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਛਪਵਾ ਕੇ ਮੁੱਖ
ਦਫਤਰ 'ਆਤਮ ਮਾਰਗ', ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ,
ਡਾਕਖਾਨਾ ਮੁਲਾਂਪੁਰ ਗਰੀਬਦਾਸ, ਤਹਿਸੀਲ ਖਰੜ,
ਜ਼ਿਲਾ ਐਸ.ਏ.ਐਸ ਨਗਰ (ਮੋਹਾਲੀ) ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ
ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ।

ਤੱਤਕਰਾ

1. ਬਾਰਾਮਾਹਾ 2
2. ਸੰਪਾਦਕੀ 3
3. ਜੁਗਤੀ ਸੇਵਾ ਸਿਮਰਨ 4
4. ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਸੌਮਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ
ਈਸ਼ਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ 29
5. ਮਾਨਵਤਾ ਦੇ ਨਾਮ 51
6. ਬਿਨੁ ਹਰਿ ਨਾਮ ਨ ਸਾਂਤਿ ਹੋਇ 57

SUBSCRIPTION - ਚੰਦਾ - (ਦੇਸ਼)

ਸਾਲਾਨਾ	ਜੀਵਨ ਕਾਲ	ਫੀ ਕਾਪੀ
200/-	2000/-	20/-
280/-	2080/-	(For outstation cheques)

ਸੰਪਰਕ ਨੰ. ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ

ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ	0160-2255001
ਪਰਮ ਸਤਿਕਾਰ ਯੋਗ ਬੀਜੀ	9417214381
ਜਥੇਦਾਰ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਇੰਚਾਰਜ	9417214383
ਜਰਨਲ - 9417214384, ਬੀ ਐਡ ਕਾਲਜ - 9417214382	
ਬਾਬਾ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਲੰਗਰ	9417214380
ਆਡੀਓ ਵੀਡੀਓ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ	9872814385, 9417214385
ਅਖੰਡਪਾਠ ਬੁਕਿੰਗ	9417214386
ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਵਿਦਿਆ ਮੰਦਰ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ	0160-2255003
ਸੰਤ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ	0160-2255004

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਣੀ ਸਕਾਈ ਟੀ.ਵੀ. ਸਟੇਲਾਈਟ ਚੈਨਲ 0176
ਤੇ ਸੰਤ ਮਹਾਰਾਜ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰਤਵਾੜਾ
ਸਾਹਿਬ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਨਿਮਨ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ -

ਐਤਵਾਰ ਸਵੇਰੇ 10.00 ਵਜੇ ਤੋਂ 11.00 ਵਜੇ ਤੱਕ
ਸੋਮਵਾਰ ਸ਼ਾਮ 7.00 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ 8.00 ਵਜੇ ਤੱਕ
ਯੂ.ਕੇ. ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸੁਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਚ www.amritbani.com ਤੋਂ ਸੁਣਿਆ ਜਾ
ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਪਣਾ ਸਮਾਂ ਯੂ.ਕੇ. ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੋ।

ਜਾਰੀ ਕਰਤਾ - ਆਤਮ ਮਾਰਗ ਸਪਿਰਚੂਅਲ ਸਾਇੰਟਿਫਿਕ
ਐਜੂਕੇਸ਼ਨਲ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਟਰਸਟ, ਯੂ.ਕੇ.

ਬਾਰਹਮਾਹਾ ਮਹੀਨਾ ਕੱਤਕ

ਬਾਰਹਮਾਹਾ ਮਾਂਝ ਮਹਲਾ ੫ ਘਰੂ ੪

ਕਤਿਕ

ਕਤਿਕ ਕਰਮ ਕਮਾਵਣੇ ਦੋਸੁ ਨ ਕਾਹੁ ਜੋਗੁ॥
ਪਰਮੇਸਰ ਤੇ ਭੁਲਿਆਂ ਵਿਆਪਨਿ ਸਭੈ ਰੋਗੁ॥
ਵੇਮੁਖ ਹੋਏ ਰਾਮ ਤੇ ਲਗਨਿ ਜਨਮ ਵਿਜੋਗੁ॥
ਖਿਨ ਮਹਿ ਕਉੜੇ ਹੋਇ ਗਏ ਜਿਤੜੇ ਮਾਇਆ
ਭੋਗੁ॥ ਵਿਚੁ ਨ ਕੋਈ ਕਰਿ ਸਕੈ ਕਿਸ ਥੈ
ਰੋਵਹਿ ਰੋਜੁ॥ ਕੀਤਾ ਕਿਛੁ ਨ ਹੋਵਈ
ਲਿਖਿਆ ਧੁਰਿ ਸੰਜੋਗੁ॥ ਵਡਭਾਗੀ ਮੇਰਾ ਪ੍ਰਭੂ
ਮਿਲੈ ਤਾਂ ਉਤਰਹਿ ਸਭਿ ਬਿਓਗੁ॥ ਨਾਨਕ
ਕਉ ਪ੍ਰਭ ਰਾਖਿ ਲੇਹਿ ਮੇਰੇ ਸਾਹਿਬ ਬੰਦੀ
ਮੋਚੁ॥ ਕਤਿਕ ਹੋਵੈ ਸਾਧਸੰਗੁ ਬਿਨਸਹਿ ਸਭੇ
ਸੋਚੁ॥

ਪੰਨਾ - 135

ਕੱਤਕ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਗਰਮੀ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਘਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਰੁੱਤ ਸੁਹਾਵਣੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਭੂ ਮਿਲਾਪ ਲਈ ਬੜਾ ਚੰਗਾ ਸੁਖਾਵਾਂ ਸਮਾਂ ਹੈ ਪਰ ਜੇ ਕੱਤਕ ਦੀ ਸੋਹਣੀ ਸੁਹਾਵਣੀ ਰੁੱਤੇ ਵੀ ਪ੍ਰਭੂ ਪਤੀ ਦਾ ਮਿਲਾਪ ਨਸੀਬ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੀ ਦੋਸ਼? ਇਸ ਰੁੱਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਪਤੀ ਤੋਂ ਵਿਛੋੜਾ ਆਪਣੇ ਕੀਤੇ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਮੱਥੇ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਤਾਂ ਚੈਵੀ-ਨਿਯਮ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਯਾਦ ਨੂੰ ਵਿਸਰਿਆਂ ਦੁਨਿਆਵੀ ਦੁਖ ਕਲੇਸ਼ ਆ ਘੇਰਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਸਿਮਰਨ, ਉਸ ਦੀ ਯਾਦ, ਉਸ ਨਾਲ ਜੁੜਨਾ, ਸੁਖਾਂ ਦੇ ਸੋਮੇ ਨਾਲ ਜੁੜਨਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਭੁੱਲਣਾ, ਨਾਮ ਨੂੰ ਵਿਸਰਨਾ, ਸੰਸਾਰਕ ਵੈਰ ਵਿਰੋਧਾਂ ਵਿਚ ਘਿਰ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਦੁਖ ਹੀ ਦੁਖ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। (ਪਰਮੇਸਰ ਤੇ ਭੁਲਿਆਂ ਵਿਆਪਨਿ ਸਭੈ ਰੋਗੁ) > ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਹੜੇ ਸੰਸਾਰਕ ਜੀਵ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਕੇ ਕੇਵਲ ਸੰਸਾਰਕ ਧੰਦਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਲੱਗੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਪ੍ਰਭੂ ਵਲੋਂ ਮੂੰਹ ਮੌੜੀ ਰਖਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਐਸੇ ਸੰਸਕਾਰ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਈ ਜਨਮਾਂ ਦਾ ਲੰਮਾ ਵਿਛੋੜਾ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਸਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਮ ਵਲ ਪ੍ਰੇਰਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੰਦੇ (ਵੇਮੁਖ ਹੋਏ ਰਾਮ ਤੇ, ਲਗਨਿ ਜਨਮ ਵਿਜੋਗੁ) >

ਜਿਹੜੇ ਸੰਸਾਰਕ ਲੋਕ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਕੇ ਮੌਜ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਪਏ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸਫਰ ਦੇ ਅੰਤ

ਸਮੇਂ ਘੋਰ ਪਛਤਾਵਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਾਇਆ ਦੇ ਭੋਗਾਂ ਵਿਚ ਗਲਤਾਨ ਹੋ ਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਦਿਤਾ ਸੀ, ਉਹ ਹੁਣ ਇਕ ਪਲ ਵਿਚ ਕੌੜੇ ਦੁਖਦਾਈ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਣ ਲਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ (ਖਿਨ ਮਹਿ ਕਉੜੇ ਹੋਇ ਗਏ ਜਿਤੜੇ ਮਾਇਆ ਭੋਗ)। ਇਸ ਸਮੇਂ, ਪਛਤਾਵੇ ਦੀ ਦੁਖੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ, ਕਿਸੇ ਸਾਕ ਸਬੰਧੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦੋਸਤ ਮਿਤ੍ਰ ਪਾਸ ਰੋਣੇ ਰੋਣ ਦਾ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੁਖ ਦਾ ਕਾਰਨ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ। ਦੁਖਾਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਤਾਂ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਵਿਸਾਰਨਾ ਹੈ, ਪ੍ਰਭੂ ਤੋਂ ਵਿਛੋੜਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਛੋੜੇ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਦੁਨਿਆਵੀ ਮਨੁੱਖ ਵਿਚੋਲਾਪਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਦੁਖੀ ਜੀਵ ਦੀ ਆਪਣੀ ਵੀ ਕੋਈ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ, ਪਿਛਲੇ ਕੀਤੇ ਕਰਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਸਕਾਰ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਧੁਰੋਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਰਮਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਲੇਖਾਂ ਦੀ ਬਿਧ ਆ ਬਣਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ (ਕੀਤਾ ਕਿਛੁ ਨ ਹੋਵਈ ਲਿਖਿਆ ਧੁਰਿ ਸੰਜੋਗੁ)। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਦਾ ਇਕੋ ਰਾਹ ਹੈ - ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼, ਉਸ ਦੀ ਰਹਿਮਤ। ਜੇ ਚੰਗੇ ਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਕ੍ਰਿਪਾ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਪ੍ਰਭੂ ਆਪ ਨਦਰ ਕਰਕੇ ਆ ਮਿਲੇ, ਤਾਂ ਵਿਛੋੜਾ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਵਿਛੋੜੇ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸਾਰੇ ਦੁਖ ਵੀ ਮਿਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, (ਵਡਭਾਗੀ ਮੇਰਾ ਪ੍ਰਭੂ ਮਿਲੈ ਤਾ ਉਤਰਹਿ ਸਭਿ ਬਿਓਗੁ)।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੇ ਬੰਦੀਮੋਚ ਪ੍ਰਭੂ! ਮਾਇਆ ਦੇ ਬੰਧਨਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੇਰੇ ਮਾਲਕ! ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਮਾਇਆ ਦੇ ਮੋਹ ਤੋਂ ਬਚਾ ਲੈ। ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ ਬਲਬੱਤੇ ਤੇ ਨਾ ਮਾਇਆ ਦੇ ਬੰਧਨਾਂ ਤੋਂ, ਨਾ ਹੀ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੁਰੂ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਦਕਾ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੈ (ਨਾਨਕ ਕਉ ਪ੍ਰਭ ਰਾਖਿ ਲੇਹਿ ਮੇਰੇ ਸਾਹਿਬ ਬੰਦੀ ਮੋਚ)।

ਅੰਤ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਕੱਤਕ ਦੀ ਸੁਹਾਵਣੀ ਰੁੱਤ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਪਿਆਰਿਆਂ, ਭਗਤਾਂ, ਸਾਧ ਜਨਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਲੱਚਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਸੰਗਤ ਸਦਕਾ ਵਿਛੋੜੇ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਫਿਕਰ-ਅੰਦੋਸ਼ੇ ਦੁਖ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕੱਤਕ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਭਗਤੀ, ਨਾਮ-ਸਿਮਰਨ ਲਈ ਬੜਾ ਹੀ ਸੁਹਾਵਣਾ ਮਿੱਠੀ ਰੁਤ ਵਾਲਾ ਸਮਾਂ ਹੈ।

ਸੰਪਾਦਕੀ

ਅਕਤੂਬਰ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਗੁਰੂ ਪਿਆਰ ਬੈਰਾਗ ਵਾਲੀ ਆਤਮ ਮਾਰਗ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਲੈ ਕੇ ਆਪ ਪਾਸ ਪਹੁੰਚ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਦਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਨੇੜੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸਲਾਨਾ ਬਰਸੀ ਸਮਾਗਮ 300 ਸਾਲਾ ਧੰਨ ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਪ੍ਰਲੋਕ ਗਮਨ ਅਤੇ ਧੰਨ ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਗੁਰਤਾ ਗੱਦੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। 31 ਅਕਤੂਬਰ 2001 ਨੂੰ ਇਸ ਆਤਮ ਮਾਰਗ ਮਾਸਿਕ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਦੇ ਬਾਨੀ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਅਸਹਿ ਸਰੀਰਕ ਵਿਛੋੜਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਦਰਸਾਈ ਜੁਗਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵੀ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਨੇ ਆਤਮ ਮਾਰਗ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ, ਉਹ ਹੀ ਇਸ ਵਿਛੋੜੇ ਦੇ ਦਰਦ ਨੂੰ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਮਨਮੋਹਣੀ ਮੂਰਤ ਪਿਆਰੇ ਧੋਅ ਦੀ ਅਭੁੱਲ ਯਾਦ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਬਰਸੀ ਬੈਰਾਗ ਵੱਲ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬਰਸੀ ਸਮਾਗਮ ਰੂਹਾਨੀਅਤ ਭਰਪੂਰ ਪਿਆਰ ਬੈਰਾਗ ਵਾਲਾ ਸਮਾਗਮ 28 ਅਕਤੂਬਰ ਤੋਂ 31 ਅਕਤੂਬਰ ਤੱਕ ਗੁ. ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮਹਾਨ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਰਮ ਭੂਮੀ ਉਪਰ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਸਵੇਰੇ 3.00 ਵਜੇ ਤੋਂ 11.00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ਾਂ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪਿਆਰੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਹੁੰਮ ਹੁੰਮਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰੇ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਫੁੱਲ ਭੇਂਟ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਪਹੁੰਚ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਅਦਵੈੱਤ ਸਿਧਾਂਤ ਉਪਰ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਆਪੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਵਿੱਚ ਜਗਤ ਪ੍ਰਸਿਧੀ ਵਾਲੇ ਸਾਧੂ ਸੰਤ ਸਵਾਮੀ ਜਨ ਵੀ ਆਪਣੇ ਅਨੁਭਵਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅੰਦਰ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਰੂ-ਬੂ-ਰੂ ਸਮਾਗਮ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੇ ਜੋ ਜੁਗਤੀ ਨਾਮ ਜਪਣ ਵਾਸਤੇ ਸੱਤਵੇਂ ਸਲਾਨਾ ਸਮਾਗਮ ਉਪਰ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਈ ਸੀ, ਉਸ ਜੁਗਤੀ ਮੁਤਾਬਿਕ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ 3.00 ਵਜੇ ਜਗਿਆਸੂ ਜਨ ਆਪਣੀ ਜਗਿਆਸਾ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਗੁਰਮੰਤਰ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕਰ ਕੇ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਹਰ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰੇ ਦੇ ਪਿਆਰ ਬੈਰਾਗ ਅੰਦਰ ਗੁ. ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਨਤਮਸਤਕ ਹੋਣ ਦੀ ਦਿਲੀ ਤਾਂਘ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਹੀ ਜਗ੍ਹਾ-ਜਗ੍ਹਾ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਅੰਦਰ ਮਹਾਨ ਰੂਹਾਨੀ ਸਮਾਗਮ ਪਿਆਰੇ ਦੀ ਪਿਆਰੀ ਯਾਦ ਅੰਦਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਹਾਨ ਪਵਿੱਤਰ ਗੁ. ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਿਆਰੀ ਯਾਦ ਨੂੰ ਸਦਾ ਵਾਸਤੇ ਹੀ ਆਪਣੇ ਵਿੱਚ ਸਮੋਈ ਬੈਠੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚ ਕੇ ਗੁ. ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਟਰਸਟ ਬਣਾ ਕੇ ਜਨ ਸਮੂਹ ਦੇ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਕਾਰਜਾਂ ਵਾਸਤੇ ਸਦਾ ਵਾਸਤੇ ਹੀ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰ ਦਿਤੀ ਹੈ। ਅਜੋਕੇ ਯੁਗ ਅੰਦਰ ਸਾਰੇ ਪਾਸੇ ਹੀ ਜਰ-ਜੋਰੂ-ਜ਼ਮੀਨ ਵਾਸਤੇ ਲੜਾਈਆਂ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਹੀ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਲੋਕ ਵਤੀਰਾ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਧਨ ਆਦਿਕ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੋ ਚੁਕਿਆ ਹੈ। ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੇ ਗ੍ਰਹਿਸਤ ਵਿੱਚ ਨਿਰਲੇਪ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਇੱਕ ਅਦਰਸ਼ਕ ਗ੍ਰਹਿਸਤੀ ਵਾਲਾ ਜੀਵਨ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਿਉ ਕੇ ਵਿਖਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਵਚਨਾਂ ਤੋਂ ਸਦਾ ਹੀ ਸੇਧ ਲੈਕਾਈ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਰਹਿਣੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਆਤਮ ਮਾਰਗ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਵਿੱਚ ਆਡੀਓ ਵੀਡੀਓ ਕੈਸਟਾਂ ਦਾ ਹੂ-ਬੂ-ਹੂ ਉਤਾਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦਾ ਰਹਿਣਾ ਹੈ। ਸਤਿ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਭ ਸਿਖਿਆ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਸਤਿ-ਸੰਗੀ ਜਨ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਟਰਸਟ ਨੂੰ ਤਨ-ਮਨ-ਧਨ ਕਰਕੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇ ਹਨ। ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਮਹਾਨ ਸੇਵਾ ਘਾਲਣਾ ਕਾਰਨ ਹੀ ਅਤਿਅਧੁਨਿਕ ਅਲੌਕਿਕ ਮਹਾਨ ਸਰੋਵਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੰਪੰਨ ਹੋਣ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਮਹਾਨ ਇਕਾਂਤ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਦੇਖ ਰੇਖ ਹੇਠ ਲੱਗੀ ਫੁਲਵਾੜੀ ਅਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੀ ਦਰਖਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਨਾਮ ਜਪਣ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪਰਤੱਖ ਵਰਤ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਕੂਲਾਂ, ਕਾਲਜਾਂ ਅਤੇ ਹਸਪਤਾਲ ਆਦਿ ਜਨ ਸਮੂਹ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹਨ। ਸਮਾਗਮ ਸਮੇਂ ਵੀ ਮੈਡੀਕਲ ਕੈਂਪ ਲਾ ਕੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਚੈਕਅੱਪ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਓਪਰੇਸ਼ਨ ਤੱਕ ਦਾ ਸਾਰਾ ਦਵਾਈਆਂ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਖਾਣ ਪੀਣ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਖਰਚਾ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਵਾਲੇ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਪ੍ਰੇਮੀ ਇਸ ਸੇਵਾ ਦੇ ਮਹਾਨ ਕੁੰਭ ਵਿੱਚ ਆਪੋ ਆਪਣਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ 28 ਤੋਂ 31 ਅਕਤੂਬਰ 2008 ਤੱਕ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਸਵੇਰੇ 3.00 ਵਜੇ ਤੋਂ ਰਾਤ 11.00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਮਹਾਨ ਰੂਹਾਨੀ ਸਤਿਸੰਗ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਨਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰੇ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਫੁੱਲ ਭੇਂਟ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਜਰੂਰ ਹੀ ਆਪਣੇ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਭਰੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਮਾਂ ਕੱਢ ਕੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਹੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਜਰੂਰ ਹੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਨੁਭਵੀ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਇਹ ਮੱਤ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਆਰੇ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਗੁਰੂ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਬਰਸੀ ਸਮਾਗਮ ਸਮੇਂ ਜਰੂਰ ਹੀ ਪਹੁੰਚਣਾ ਹਰ ਇੱਕ ਦਾ ਨੈਤਿਕ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਆਸ ਦੇ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਬਰਸੀ ਸਮਾਗਮ ਸਮੇਂ ਹਰ ਸਾਲ ਵਾਗੂੰ ਹੀ ਸੰਗਤਾਂ ਗੁ. ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀਆਂ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਪਾਤਰ ਬਣਨਗੀਆਂ। ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਪਿਆਰੀ ਆਤਮ ਮਾਰਗ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਨੂੰ ਖੁਲ੍ਹਾ ਸੱਦਾ ਪੱਤਰ ਜਾਣ ਕੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਹੀ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰਨੀ ਜੀ।

300 ਸੌ ਸਾਲਾ ਧੰਨ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਲੋਕ ਗਮਨ ਅਤੇ ਧੰਨ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਗੁਰਤਾ ਗੱਦੀ ਦਿਵਸ ਉਪਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੁਗਤੀ ਸੇਵਾ ਸਿਮਰਨ

ਸੰਤ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ
ਬਾਨੀ ਵਿ. ਗੁ. ਰੂ. ਮਿਸ਼ਨ

ਸਤਿਨਾਮ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ,
ਧੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀਓ ਮਹਾਰਾਜ।
ਫਿਰਤ ਫਿਰਤ ਪ੍ਰਭ ਆਇਆ
ਪਰਿਆ ਤਉ ਸਰਨਾਇ ॥
ਨਾਨਕ ਕੀ ਪ੍ਰਭ ਬੇਨਤੀ ਅਪਨੀ ਭਗਤੀ ਲਾਇ ॥
ਅੰਗ - ੨੮੯

ਧਾਰਨਾ - ਲਾਡ ਲਭਾਇਆ ਤੇਰੇ ਭਰੋਸੇ ਮੈਂ।
ਤੇਰੇ ਭਰੋਸੇ ਪਿਆਰੇ ਮੈ ਲਾਡ ਲਭਾਇਆ ॥
ਭੂਲਹਿ ਚੁਕਹਿ ਬਾਰਿਕ
ਤੂੰ ਹਰਿ ਪਿਤਾ ਮਾਇਆ ॥ ੧ ॥
ਸੁਹੇਲਾ ਕਹਨੁ ਕਹਾਵਨੁ ॥
ਤੇਰਾ ਬਿਖਮੁ ਭਾਵਨੁ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਹਉ ਮਾਣੁ ਤਾਣੁ ਕਰਉ ਤੇਰਾ ਹਉ ਜਾਨਉ ਆਪਾ ॥
ਸਭ ਹੀ ਮਧਿ ਸਭਹਿ ਤੇ ਬਾਹਰਿ
ਬੇਮੁਹਤਾਜ ਬਾਪਾ ॥ ੨ ॥
ਪਿਤਾ ਹਉ ਜਾਨਉ ਨਾਹੀ
ਤੇਰੀ ਕਵਨ ਜੁਗਤਾ ॥
ਬੰਧਨ ਮੁਕਤੁ ਸੰਤਹੁ ਮੇਰੀ ਰਾਖੈ ਮਮਤਾ ॥ ੩ ॥
ਭਏ ਕਿਰਪਾਲ ਠਾਕੁਰ ਰਹਿਓ ਆਵਣ ਜਾਣਾ ॥
ਗੁਰ ਮਿਲਿ ਨਾਨਕ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਪਛਾਣਾ ॥

ਅੰਗ - ੫੨

ਧਾਰਨਾ - ਨਾਮ ਜਪੀਏ ਤਾਂ ਦੂਰ ਹੁੰਦੇ
ਦੁਖੜੇ, ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਮਾਣ ਪਾਈਏ।

ਕਾਰੋਬਾਰ ਸੰਕੋਚਦੇ ਹੋਏ, ਗੁਰੂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦੀ ਖਿੱਚ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਪ ਕਿੱਡੀ-ਕਿੱਡੀ ਦੂਰ ਤੋਂ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਆਏ ਓ। ਸੋ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਕ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਆਪਾਂ ਵਿਚਾਰ ਰਹੇ ਸੀ, ਜੋ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹੈ, ਸੇਵਾ ਜੋ ਹੈ, ਏਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਛ ਐਸੇ ਸਾਧਨ, ਇਥੇ ਪ੍ਰਚਲਤ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਾਧਨਾਂ ਨੂੰ negative ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਮਨਫੀ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਖੋਚਲ ਬੜੀ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਸੀ, ਫਲ ਬੜਾ ਘੱਟ ਸੀ, ਉਹ ਸੀ ਤਪ ਕਰਨਾ, ਜਲ ਧਾਰੇ ਕਰਨਾ, ਸੌ-ਸੌ ਘੜਾ ਪੌਰ ਦੇ ਮਹੀਨੇ, ਮਾਘ ਦੇ ਮਹੀਨੇ, ਰੋਜ਼ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਦੇ ਉਤੇ ਪੁਆ ਕੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨਾ, ਉਹ ਵੀ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ, ਕਈ ਘੰਟਿਆਂ 'ਚ ਪੈਂਦਾ ਸੀ, ਇਕ ਅੰਗੂਠੇ ਜਿੱਡਾ ਸੁਰਾਖ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਚੌਂਕੀ 'ਚ। ਉਤੇ ਘੜੇ ਪਾਈ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਹੇਠਾਂ ਬੈਠਾ ਰਹਿੰਦਾ, ਸਿਰ 'ਚ ਪਾਣੀ ਪਈ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਠ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਦਾ, ਉਹਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਉਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਗਰਮ ਸੁਆਹ ਦੇ ਵਿਚ ਲਿਟਾ ਦਿੰਦੇ ਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿੰਗਰਫ ਅਤੇ ਬਾਰ੍ਹਾਂ

ਸਿੰਗਾਂ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਖਾਈਏ ਤੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਪਾੜ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਬਰਫ ਵਰਗੀ ਠੰਢ ਉਹਨੂੰ ਨਾ ਮਿਲੇ, ਸੋ ਪਹਿਲਾਂ ਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬੜਾ ਭਾਰਾ fraud ਸੀ ਇਹ, ਸੁਖਾਲੀ, ਸਸਤੀ ਸ਼ੋਹਰਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨੀ। ਉਹ ਤਾਂ ਦਵਾਈ ਹੀ ਹਜ਼ਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਐਨੇ ਘੜੇ ਸਿਰ 'ਚ ਪੁਆ ਕੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਹੁਤ ਸਖਤ ਹੈ ਉਹ। ਉਹ ਇਕ ਸਾਧਨ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਪੁੱਠੇ ਲਟਕਣਾ ਸਾਧਨ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਸਵੇਰ ਵੇਲੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਸੰਗਲ ਗਿਣਿਆਂ ਦੇ ਕੋਲ ਬੰਨ੍ਹ ਲੈਂਦੇ ਸੀ, ਹੇਠਾਂ ਰਬੜਾਂ ਵਗੈਰਾ ਲੱਗੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਈ ਬੰਦੇ ਚੁੱਕ ਕੇ ਪੁੱਠਾ ਲਟਕਾ ਦਿੰਦੇ ਸੀ ਦਰਖਤ ਦੇ ਨਾਲ। ਫੇਰ ਉਹ ਦਿਨ ਭਰ ਲਟਕਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਸਾਰਾ ਖੂਨ ਮੱਥੇ ਵਿਚ ਆ ਜਾਣਾ, ਸਿਰ ਭਾਰਾ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਕੰਨ ਲਾਲ ਹੋ ਜਾਣੇ, ਅੱਖਾਂ ਵੱਡੀਆਂ-ਵੱਡੀਆਂ, ਮੂੰਹ ਵੱਡਾ ਸਾਰਾ। ਦਰਦ ਬੜੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਾਹ ਲੈਂਦੇ ਸੀ, ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਫੇਰ ਮਾਲਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਸੀ, ਮਾਲਿਸ਼ ਕਰਕੇ ਉਹ ਜਿਹੜਾ ਖੂਨ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਉਤੇ, ਉਹ ਸਾਰਾ ਮਲ-ਮਲ ਕੇ ਥੋਲੇ ਲਾਹੁੰਦਾ ਤੰਤੂਆਂ ਦੇ ਵਿਚੋਂ, ਸਾਰੇ ਸੈਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਨਾ। normal ਹਾਲਤ 'ਚ ਲਿਆਉਣਾ ਉਹਨੂੰ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੁੱਖਾ ਰਹਿਣਾ, ਪ੍ਰਾਣਾਯਾਮ ਕਰਕੇ ਟੋਇਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਵੜ ਜਾਣਾ, ਬੜੀ-ਬੜੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ, ਇਹ ਸਾਧਨ ਸੀਗੇ ਜਿਹੜੇ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਚਾਉਂਦੇ ਸੀ, ਪਰ ਰੱਬ ਦੇ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਜਾਣਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਛਾਣਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ ਕਿੱਥੇ, ਸਾਧਨ ਬੜੇ-ਬੜੇ ਕਰੇ। ਬੜੇ ਪੀਰ ਵੀ ਆਏ, ਬੜੇ ਅਉਲੀਏ ਵੀ ਆਏ, ਬੜੇ ਸਾਧੂ ਵੀ ਆਏ, ਹੱਠ ਯੋਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੀ ਆਏ, ਨਤੀਜਾ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਿੱਧੀਆਂ-ਸਿੱਧੀਆਂ ਆ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸੀ, ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਂਦਾ, ਨਾਮ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਹੈ, ਉਹਦੇ ਸਾਧਨ ਹੋਰ ਨੇ। ਸੋ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਆ ਜਾਣੀਆਂ, ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਬੜੀ ਮਹਿਮਾ ਫੈਲਣੀ। ਵਰ ਵੀ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਸੀ, ਸਰਾਫ ਵੀ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਸੀ, ਡਰਦੇ ਸੀ।

ਸਾਡੇ ਹੀ ਘਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚੋਂ ਆ ਕੇ, ਤੁਹਾਡੇ ਹੀ ਪੜਦਾਇਆਂ ਵੇਲੇ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਕਿ ਜਮਾਤਾਂ ਆ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਚਾਰ-ਚਾਰ, ਪੰਜ-ਪੰਜ ਨੇ ਇਕ-ਇਕ ਘਰ 'ਚ ਵੜ ਜਾਣਾ, ਕਾੜ੍ਹਨੀ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਲਣੀ, ਦੁੱਧ ਉਲੱਦੀ ਜਾਣਾ ਸਣੇ ਮਲਾਈਆਂ ਦੇ। ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬੋਲਦਾ, ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬੋਲਦਾ, ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦਾ, ਘਰ 'ਚ ਫਿਰ ਕੇ,

ਜੇ ਘਿਉ ਜੋੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਹ ਵੀ ਚੁੱਕ ਲੈਂਦੇ ਸੀ। ਐਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੁਛ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਚਲਦਾ ਸੀ, ਨਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਸੀ ਨਾ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਸੀ। ਇਕ ਧੱਕਾ ਧੌੜਾ ਚਲਦਾ ਸੀ, ਜਿਹਦੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਰਸਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਨਿਕਲਦਾ। ਮਹਾਰਾਜ ਇਸਨੂੰ ਫੁਰਮਾਨ ਕਰਦੇ ਨੇ ਕਿ -

**ਕਲਿ ਕਾਤੀ ਰਾਜੇ ਕਾਸਾਈ
ਧਰਮੁ ਪੰਖ ਕਰਿ ਉਡਰਿਆ ॥**

**ਕੁੜੁ ਅਮਾਵਸ ਸਰੁ ਚੰਦਮਾ
ਦੀਸੈ ਨਾਹੀ ਕਹ ਚੜਿਆ ॥ ਅੰਗ - ੧੪੫**

ਰਾਜਾ ਜੁਲਮ ਕਰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਧਰਮ ਨਾਮ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਸੀ, ਇਹਦੇ ਬਾਰ੍ਹਾਂ pillar ਹੁੰਦੇ ਸੀ, ਦੱਸ ਥੰਮਲੇ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਨੇ, ਥੰਮਲਿਆਂ ਸਮੇਤ ਧਰਮ ਉਡ ਗਿਆ। ਨਾ ਦਇਆ ਰਹੀ, ਨਾ ਖਿਆ ਰਹੀ, ਨਾ ਧੀਰਜ ਰਹੀ, ਨਾ ਅਹਿੰਸਾ ਰਹੀ, ਨਾ ਸੰਤੋਖ ਰਿਹਾ ਤੇ ਨਾ ਤਪ ਰਿਹਾ, ਨਾ ਦਾਨ ਰਿਹਾ, ਨਾ ਸ਼ੀਲ ਰਹੀ, ਨਾ ਸੋਚ ਰਹੀ, ਨਾ ਮਿੱਠਾ ਬੋਲ, ਨਾ ਨਿਤਨੇਮ, ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਨਾ ਰਹੀ, ਆਪ-ਹੁਦਰਾਪੁਣ ਦੁਨੀਆਂ 'ਚ ਆ ਕੇ ਹਨ੍ਹੇਰ ਮਚ ਗਿਆ।

**ਕੁੜੁ ਅਮਾਵਸ ਸਰੁ ਚੰਦਮਾ
ਦੀਸੈ ਨਾਹੀ ਕਹ ਚੜਿਆ ॥ ਅੰਗ - ੧੪੫**

ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਗਦਾ ਕਿ ਕਿੱਥੇ ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਅੰਦਰ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਸਾਧਨ ਲਿਆਂਦੇ, ਪਿਆਰਿਓ! ਹੁਣ ਬਾਕੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ, ਹੁਣ ਤਾਂ ਕਲਜੁਗ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੈ, ਨਾਮ ਦਾ ਵੇਲਾ ਆ ਗਿਆ, ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਕੋਈ ਸਾਧਨ ਚਲਦਾ, ਦੂਸਰਾ ਨਾਮ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਹੈ ਸੇਵਾ। ਸੇਵਾ ਤੇ ਸਿਮਰਨ ਐਨੀਆਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਦੇਖ ਲਓ।

ਇਕ ਬੰਦਾ ਜੇਠ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਪੂਣੀਆਂ ਤਾਪਦਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਧੰਨ ਹੈਂ ਭਾਈ, ਐਹੋ ਜਿਹੀ ਪੁੱਧ 'ਚ ਬੈਠਾ ਹੈਂ, ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਹੋਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਆਦਮੀ ਵੱਡੇ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕੰਮ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਆਪਣਾ ਵਜ਼ਨ ਜੇ 75 ਕਿਲੋ ਹੈ, ਉਹ 75 ਕਿਲੋ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ਚਾਰ ਕੁਇੰਟਲ ਵਜ਼ਨ ਚੁੱਕ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਨੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਖਤ ਤੋਂ ਸਖਤ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ, ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ ਆਦਮੀ ਕਰ ਲਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਭੁੱਖਾ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਤੱਕ, ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਦਾ ਭਲਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਕਿਸੇ ਬੰਦੇ ਦਾ ਵੀ। ਪਰ ਇਹਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਤੇ ਜੇਠ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਹੈ, ਪੁੰਦ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਲੰਗਰ ਤਿਆਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਲੰਗਰ ਪਕਾ ਰਹੀਆਂ ਨੇ ਬੀਬੀਆਂ, ਬੀਬੀਆਂ ਪਕਾਉਣ ਚਾਹੇ ਭਾਈ ਪਕਾਉਣ, ਲੰਗਰ ਬਣਨਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਲੰਗਰ ਛਕਣਾ ਹੈ, ਜਿੰਨੇ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੇ ਲੰਗਰ ਛਕਣਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੋ ਮਿਹਦੇ ਦੀ ਅਗਨ ਹੈ, ਪੰਜ ਅੱਗਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ ਹਰ ਬੰਦੇ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਜੇ ਮਿੱਠਾ ਨਾ ਬੋਲੋ, ਆਏ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾ ਕਰੋ, ਉਹਨੂੰ ਲੰਗਰ ਨਾ ਛਕਾਓ ਤੇ ਉਹਦੀ ਗੱਲ ਦੇ ਉਤੇ ਧਿਆਨ ਨਾ ਦੇਵੋ ਤੇ ਉਹਦਾ ਆਦਰ ਨਾ ਕਰੋ, ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਪੁੰਨ ਨਸ਼ਟ

ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਪੰਜ ਅੱਗਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ, ਪੰਜ ਅੱਗਾਂ ਜਲ ਕੇ ਪੁੰਨਾਂ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਨੇ ਤੇ ਇਹਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਤੇ ਜੇ ਮਿੱਠਾ ਬੋਲੋ, ਆਓ ਜੀ, ਧੰਨ ਭਾਗ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਏ, ਬਚਨ ਕਰੋ ਹਮਦਰਦੀ ਦੇ, ਕੋਈ ਦੁੱਖ ਹੈ ਉਹ ਸੁਣੋ ਧਿਆਨ ਦੇ ਨਾਲ, ignore ਨਾ ਕਰੋ। ਨਹੀਂ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਨਾ ਕਰੋ -

**ਜੈਸਾ ਬਿਤੁ ਤੈਸਾ ਹੋਇ ਵਰਤੈ
ਅਪੁਨਾ ਬਲੁ ਨਹੀ ਹਰੈ ॥ ਅੰਗ - ੬੭੯**

ਫੇਰ ਜਲ ਪਾਣੀ ਪੁੱਛੋ, ਫੇਰ ਉਸਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਵਗੈਰਾ ਛਕਾਓ, ਇਹਦੀਆਂ ਪੰਜੋ ਅੱਗਾਂ ਬੁਝ ਜਾਣਗੀਆਂ ਤੇ ਸਾਡੇ ਪੁੰਨ ਬਚ ਜਾਣਗੇ। ਇਹ ਜੋ ਲੰਗਰ ਚਲਦੇ ਨੇ, ਲੰਗਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਹੈ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਦੇ ਪਕਾਉਂਦੇ ਨੇ ਸਾਰੇ ਹੀ, ਕੋਈ ਵਰਤਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਬਰਤਨ ਮਾਂਜ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦੇ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਓਸ ਸਭ ਨਾਲੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਗੁਣਾਂ ਫਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ ਇਸ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਪੂਣੀਆਂ ਤਾਪਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਫਰਕ ਹੈ ਇਹ ਜਿਹੜੇ ਸਾਧਨ ਨੇ, ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਨੇ, ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦਾ ਰੂਪ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

**ਹਰਿ ਕਾ ਸੇਵਕੁ ਸੋ ਹਰਿ ਜੋਹਾ ॥
ਭੇਦੁ ਨ ਜਾਣਹੁ ਮਾਣਸ ਦੇਹਾ ॥ ਅੰਗ - ੧੦੭੬**

ਸੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਧਨ ਜਿਹੜੇ ਨੇ, ਸੇਵਾ ਤੇ ਸਿਮਰਨ ਇਹ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਾਧਨ ਨੇ। ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਆਪਾਂ ਪ੍ਰਸੰਗ ਇਕ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ, ਸੇਵਾ ਤੇ ਸਿਮਰਨ ਦਾ। ਤੀਸਰਾ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਨਿਗੁਰੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕੁਛ ਮਿਲਿਆ ਕਰਦਾ। ਜੇ ਨਿਗੁਰਾ ਸੋ ਸਾਲ ਭਗਤੀ ਕਰੀ ਜਾਵੇ, ਪਤਾ ਲਗ ਜਾਵੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ-ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ। ਉਹ ਕਰੀ ਜਾਵੇ, ਰਾਮ-ਰਾਮ ਕਰੀ ਜਾਵੇ, ਅੱਲਾ-ਅੱਲਾ ਕਰੀ ਜਾਵੇ -
ਰਾਮ ਰਾਮ ਸਭੁ ਕੋ ਕਹੈ ਕਹਿਐ ਰਾਮੁ ਨ ਹੋਇ ॥

**ਗੁਰ ਪਰਸਾਦੀ ਰਾਮੁ ਮਨਿ ਵਸੈ
ਤਾ ਫਲੁ ਪਾਵੈ ਕੋਇ ॥ ਅੰਗ - ੪੯੧**

ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਮਨ 'ਚ ਨਹੀਂ ਵਸਦਾ, ਹਿਰਦੇ 'ਚ ਉਹਦੇ ਜੜ੍ਹ ਨਹੀਂ ਲਗਦੀ, ਓਨੀਂ ਦੇਰ ਤੱਕ ਰਾਮ ਨਾਮ ਉਪਰਲਾ ਹੀ ਉਪਰਲਾ ਹੈ। ਉਹ ਹੈ ਗੁਰੂ ਧਾਰਨ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ। ਚੌਥੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਵੀ ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਪਿਛੇ ਕਰੀ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਉਹ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਇਥੇ ਵੀ ਛੁਡਾ ਦੇਵੇ ਤੇ ਦਰਗਾਹ ਵਿਚ ਵੀ ਛੁਡਾ ਦੇ। ਚਲੋ ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਕੁਛ ਸੋਚਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਲੇਕਿਨ generalize term ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਹੈ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਐਹੋ ਜਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਉਹਦੇ ਵਿਚ ਇਹ ਖੂਬੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ -

**ਘਰ ਮਹਿ ਘਰੁ ਦੇਖਾਇ ਦੇਇ
ਸੋ ਸਤਿਗੁਰੁ ਪੁਰਖੁ ਸੁਜਾਣੁ ॥ ਅੰਗ - ੧੨੯੧**

ਜਿਹੜਾ ਐਹ ਸਰੀਰ ਦੇ ਵਿਚ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਘਰ ਦਿਖਾ ਦੇਵੇ, ਉਹ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹੈ। ਜੇ ਕੋਈ ਕਹੇ ਕਿ ਮੈਂ ਦਿਖਾ ਦੇਵਾਂਗਾ ਜੀ। ਸਾਹ ਰੋਕ ਲੈ ਤੂੰ ਐਉਂ ਕਰ ਲੈ, ਐਧਰਲੇ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਸੁਰਤ ਕਰ ਲੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ, ਐਉਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ।

ਉਥੇ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਨੇ -

ਪੰਚ ਸਬਦ ਧੁਨਿਕਾਰ ਧੁਨਿ

ਤਹ ਬਾਜੈ ਸਬਦ ਨੀਸਾਣੁ ॥ ਅੰਗ - ੧੨੯੧

ਉਥੇ ਪੰਚ ਸਬਦ ਦੀ ਧੁਨੀ ਹਰ ਵਕਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ, ਤੀਸਰੀ ਉਥੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਵਿਸਮਾਦ।

ਦੀਪ ਲੋਅ ਪਾਤਾਲ ਤਹ ਖੰਡ ਮੰਡਲ ਹੈਰਾਨੁ ॥

ਅੰਗ - ੧੨੯੧

ਸਾਰਾ ਜਿਹੜਾ ਅਕਾਸ਼ ਦਿਸਦਾ ਹੈ ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਵਿਸਮਾਦ ਹੈ, ਅਨੰਦ ਹੈ, ਓਸ ਅਨੰਦ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੁੜ ਕੇ ਨਹੀਂ ਆਦਮੀ ਰਿਝਾਉਂਦਾ। ਜਿਹੜੇ ਮੱਥੇ ਦੇ ਉਥੇ ਤਿਉੜੀਆਂ ਪਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਨੇ, ਜਿਹਦੇ ਅੰਦਰ ਈਰਖਾ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਆਪਣੀ ਹਉਮੈ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਵੱਡਾ ਹਾਂ, ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ ਉਹਦਾ, ਕਿੰਨਾ ਹੀ ਚਾਹੇ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਕੁਛ ਲੈਕਚਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਪੁੰਨ ਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹਦਾ ਬਣਿਆ ਨਹੀਂ ਕੁਛ ਕਰਦਾ। ਕਿਉਂਕਿ -

ਜਬ ਲਗੁ ਮੇਰੀ ਮੇਰੀ ਕਰੈ ॥

ਤਬ ਲਗੁ ਕਾਜੁ ਏਕੁ ਨਹੀ ਸਰੈ ॥ ਅੰਗ - ੧੧੬੦

ਸੋ ਇਹ ਗਲਤੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ, ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਵਿਸਮਾਦ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਵਿਸਮਾਦ ਜਦ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਜਾ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਤਿ, ਚਿਤ, ਅਨੰਦ ਜੋਤ ਹੈ। ਸੋ ਮਹਾਰਾਜ ਫੇਰ ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ -

ਤਾਰ ਘੋਰ ਬਾਜਿੰਤੁ ਤਹ ਸਾਚਿ ਤਖਤਿ ਸੁਲਤਾਨੁ ॥

ਅੰਗ - ੧੨੯੧

ਜਿਉਂ-ਜਿਉਂ ਬਿਰਤੀ ਸੂਖਸ਼ਮ ਹੁੰਦੀ ਜਾਏਗੀ, ਬਗੈਰ ਵਜਾਏ ਹੋਏ ਸਾਜ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਮਿਣਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕੋਈ, ਪੰਚ ਸਬਦ ਤਾਂ ਰਹਿ ਗਏ ਹੇਠਾਂ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਹਨੂੰ ਅਨਹਤ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ, ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਦਰ ਵਜਦਾ ਹੈ -

ਅਨਹਤ ਬਾਣੀ ਥਾਨੁ ਨਿਰਾਲਾ ॥

ਤਾ ਕੀ ਧੁਨਿ ਮੇਰੇ ਗੋਪਾਲਾ ॥ ਅੰਗ - ੧੮੬

ਉਹ ਜਿਸ ਵਕਤ ਅਨਹਤ ਨਾਦ ਵਜ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਹਦਾ ਜਿਹੜਾ ਰਸ ਹੈ ਉਹ ਸਾਂਭਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ, ਆਦਮੀ ਤੋਂ।

ਇਕ ਵਾਰੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ (ਸੰਤ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ) ਦੇ ਕੋਲ ਇਕ ਬੜਾ ਵਿਦਵਾਨ ਆਇਆ, ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਆਏ ਹੋਏ ਸੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ। ਸਾਰੇ ਐਉਂ ਬੈਠੇ ਹਾਂ ਤੇ ਉਹਨੇ ਆ ਕੇ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰੀ, ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਦੇਖ ਲਿਆ ਕਿ ਬੰਦਾ ਬਹੁਤ ਵਿਦਵਾਨ ਪੁਰਸ਼ ਹੈ ਕੋਈ। ਕਹਿੰਦਾ, ਮਹਾਰਾਜ! ਮੈਂ ਇਕ ਗੱਲ ਪੁੱਛਣੀ ਹੈ, ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ। ਕਿਉਂਕਿ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਬੜਾ ਕੀਮਤੀ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਐਵੇਂ ਹੀ ਗਵਾਈ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ, ਘਰ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ, ਡੰਗਰਾਂ ਦੀਆਂ, ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀਆਂ ਕਰ-ਕਰ ਕੇ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਆਉਂਦੇ ਨੇ ਕਿ ਜੀ ਮੇਰਾ ਕੁੱਤਾ ਨਹੀਂ ਠੀਕ ਹੈਗਾ। ਦੱਸੋ ਮੈਂ ਡਾਕਟਰ ਆਂ

ਕੱਤਿਆਂ ਦਾ। ਮਾੜੀ-ਮਾੜੀ ਗੱਲ, ਮੇਰੀ ਅੱਜ ਜੀ ਬੱਕਰੀ ਦਾ ਬਣ ਦੁੱਧ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਛੋਟੀਆਂ ਗੱਲਾਂ।

ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ, ਮਹਾਰਾਜ! ਮੈਂ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਬੜੀ ਰੂਹਾਨੀ ਵਿਚਾਰ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ, ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਮਹਾਰਾਜ! ਸੁਣਿਆ ਸੀ ਸੁਣ ਨਾ ਹੋਇਆ, ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਦੇਖ ਨਾ ਹੋਇਆ। ਹੁਣ ਆਪਾਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਬੈਠੇ ਹਾਂ, ਇਹਦਾ ਜਵਾਬ ਟੋਲ ਲਓ ਕਿ ਕੀ ਸਵਾਲ ਹੋਇਆ? ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਕਹਿੰਦੇ, ਮਹਾਤਮਾ ਜੀ! ਅਭਿਆਸ ਘੱਟ ਸੀਗਾ। ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਉਹਨੇ ਚਰਨਾਂ 'ਤੇ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਕੇ, ਕਹਿੰਦਾ ਮਹਾਰਾਜ! ਮੇਰੀ ਸਮਝ ਵਿਚ ਆ ਗਈ ਗੱਲ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਚੁੱਪ ਕਰੀ ਬੈਠੀ ਹੈ, ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ! ਕੀ ਸਵਾਲ ਸੀ? ਕਹਿੰਦੇ, ਤੂੰ ਤਾਂ ਸਮਝਦਾ ਹੈਂ? ਅੱਛਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਤੂੰ ਸੰਗਤ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਰ ਦਿਤਾ।

ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਇਕ ਐਸੀ ਅਵਸਥਾ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅੰਦਰ, ਜਿਸ ਥਾਂ ਦੇ ਉਤੇ ਜਦੋਂ ਅਨਹਦ ਨਾਦ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਚਲਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਐਸੀ ਤਰਬ ਹੁੰਦੀ, ਕਿ ਆਦਮੀ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਮੂਰਛਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਐਨਾ ਅਨੰਦ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਉਹਨੂੰ। ਸਭ ਕੁਛ ਭੁੱਲ-ਭੁਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਫੇਰ ਉਹ ਅਨੰਦ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬੱਧੀ ਜਾਂਦਾ ਨਹੀਂ ਅੰਦਰੋਂ। ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਲਾਟਰੀ ਨਿਕਲ ਆਵੇ ਇਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਈਏ ਦੀ, ਕਈ ਦਿਨ ਉਹ ਖੁਸ਼ੀ 'ਚ ਹੀ ਟੱਪਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਕੋਈ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਜਾਵੇ, ਸਵਾ ਸਾਲ ਸਾਹ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ, ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਥੱਲੇ ਨੂੰ ਹੀ ਜਾਵਾਂਗੇ ਨਿਘਰਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਮਨ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਹੀ ਐਸੀ ਹੈ। ਸੋ ਜਦੋਂ ਉਹਨੂੰ ਸੁਣਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਐਨਾ ਅਨੰਦ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਹਿ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਅਭਿਆਸ ਕਰਕੇ ਫੇਰ ਸਹਿ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ -

ਅਨਹਤ ਬਾਣੀ ਥਾਨੁ ਨਿਰਾਲਾ ॥

ਤਾ ਕੀ ਧੁਨਿ ਮੇਰੇ ਗੋਪਾਲਾ ॥ ਅੰਗ - ੧੮੬

ਉਹ ਮਹਾਨ ਅਨੰਦ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਸਾਜ ਕਿੰਨੇ ਵਜਦੇ ਨੇ, ਉਹਦਾ ਕੋਈ ਅੰਤ ਨਹੀਂ -

ਤਾਰ ਘੋਰ ਬਾਜਿੰਤੁ ਤਹ ਸਾਚਿ ਤਖਤਿ ਸੁਲਤਾਨੁ ॥

ਅੰਗ - ੧੨੯੧

ਐਹ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ ਉਥੇ ਕੀਰਤਨ ਹੀ ਕੀਰਤਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸੁਖਮਨ ਕੈ ਘਰਿ ਰਾਗੁ ਸੁਨਿ

ਸੁੰਨਿ ਮੰਡਲਿ ਲਿਵ ਲਾਇ ॥

ਅਕਥ ਕਥਾ ਬੀਚਾਰੀਐ

ਮਨਸਾ ਮਨਹਿ ਸਮਾਇ ॥

ਉਲਟਿ ਕਮਲੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤਿ ਭਰਿਆ

ਇਹੁ ਮਨੁ ਕਤਹੁ ਨ ਜਾਇ ॥ ਅੰਗ - ੧੨੯੧

ਸਾਰੀਆਂ ਵਾਸ਼ਨਾਵਾਂ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈਆਂ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਭਰ ਗਿਆ -

ਕਹੁ ਕਬੀਰ ਗੁੰਗੈ ਗੁੜੁ ਖਾਇਆ

ਪੂਛੇ ਤੇ ਕਿਆ ਕਰੀਐ ॥ ਅੰਗ - ੩੩੪
 ਦੱਸਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਸਵਾਦ ਉਸਦਾ -
 ਕਬੀਰ ਚਰਨ ਕਮਲ ਕੀ ਮਉਜ ਕੋ
 ਕਹਿ ਕੈਸੇ ਉਨਮਾਨ ॥
 ਕਹਿਬੇ ਕਉ ਸੋਭਾ ਨਹੀਂ ਦੇਖਾ ਹੀ ਪਰਵਾਨੁ ॥

ਅੰਗ - ੧੩੭੦
 ਅਜਪਾ ਜਾਪੁ ਨ ਵੀਸਰੈ ਆਦਿ ਜੁਗਾਦਿ ਸਮਾਇ ॥
 ਅੰਗ - ੧੨੯੧

ਫੇਰ ਭੁੱਲਦਾ ਨਹੀਂ, ਬਗੈਰ ਜਪਣ ਤੋਂ ਹੀ ਜਪਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅੱਖਾਂ ਵੀ ਨਾਮ ਜਪਦੀਆਂ ਨੇ, ਕੰਨ ਵੀ ਨਾਮ ਜਪਦੇ ਨੇ, ਰਸਨਾ ਵੀ ਨਾਮ ਜਪਦੀ ਹੈ, ਕੋਈ ਵੀ ਨਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ ਸਾਰੇ ਇੰਦਰੇ ਬੰਦ ਹੋਣ, ਅੰਦਰ ਰੋਮ-ਰੋਮ ਦੇ ਵਿਚ ਨਾਮ ਚਲਦਾ ਹੈ। ਐਨੀ ਨਾਮ ਦੀ ਧੁਨੀ ਹੈ ਸਾਰਾ ਸਰੀਰ ਹੀ ਨਾਮ ਦਾ ਰੂਪ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਏਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਪਵਿੱਤਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਚਰਨ ਧਰ ਦੇਵੇ, ਉਹ ਥਾਂ ਪਵਿੱਤਰ, ਜਿਥੇ ਬਹਿ ਜਾਵੇ ਉਥੇ ਤੀਰਥ।

ਜਿਥੈ ਬੈਸਨਿ ਸਾਧ ਜਨ ਸੋ ਥਾਨੁ ਸੁਹੰਦਾ ॥
 ਅੰਗ - ੩੧੯

ਸੁਹਾਵਾ ਥਾਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਸ਼ਿਵ ਜੀ, ਪਾਰਵਤੀ ਤੁਰੇ ਜਾਂਦੇ, ਐਸਾ ਇਕ ਸਥਾਨ ਆਇਆ ਉਥੇ ਜੰਗਲ ਉੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਦਰਖਤ ਹੀ ਦਰਖਤ ਖੜ੍ਹੇ ਨੇ, ਇਕ ਉੱਚਾ ਜਿਹਾ ਥੋਹ, ਉਥੇ ਸ਼ਿਵਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰ ਦਿਤੀ। ਫੇਰ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਫਿਰ ਕੇ ਪ੍ਰਕਰਮਾ ਕਰਕੇ ਫੇਰ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰ ਦਿਤੀ।

ਪਾਰਬਤੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ! ਨਾ ਕੋਈ ਸਾਧੂ, ਨਾ ਕੋਈ ਦੇਹੁਰਾ, ਨਾ ਕੋਈ ਮੰਦਰ, ਤੁਸੀਂ ਨਮਸਕਾਰਾਂ ਕਿਸ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਰ ਰਹੇ ਓ? ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਹੜੇ ਦੇਵਤੇ ਨੇ ਸਾਧਸੰਗਤ ਜੀ! ਬੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਟੋਲ੍ਹਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ ਤੇ ਬੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਕੋਲ ਆ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਬੈਠ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਸਤਿਸੰਗ 'ਚ ਬੈਠ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਜਿਵੇਂ ਆਪਾਂ ਬੈਠੇ ਹਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੈਠ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਐਸਾ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ -

ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਕਉ ਖੋਜਹਿ ਮਹੇਸੁਰ ॥
 ਨਾਨਕ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਆਪਿ ਪਰਮੇਸੁਰ ॥
 ਅੰਗ - ੨੭੩

ਸੋ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ ਕਿ ਇਥੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ, ਕਹਿੰਦਾ ਪਾਰਬਤੀ! ਤੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ, ਆਹ ਦੇਖ ਕਿੰਨੀ ਸੁਗੰਧੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਨਾਮ ਦੀ, ਪਿਆਰ ਦੀ। ਕਿੰਨੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਹੈ ਇਸ ਥਾਂ ਦੇ ਉਤੇ। ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਕਈ ਸੌ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇਥੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦਾ ਪਿਆਰਾ ਆਇਆ ਸੀ, ਉਹਨੇ ਸਾਰਾ ਜੀਵਨ ਆਪਣਾ ਇਥੇ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਬਤੀਤ ਕਰਿਆ ਤੇ ਉਹਦੀ ਤਾਂ ਸੁਗੰਧੀ ਅਜੇ ਵੀ ਇਥੇ ਉਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਕੱਚੇ ਭਾਂਡੇ ਦੇ ਵਿਚ ਘਿਉ ਰੱਖਿਆ ਹੋਵੇ, ਪਿੰਡ ਉੱਜੜ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਠੀਕਰੀਆਂ ਪਈਆਂ ਹੋਣ, ਸਿਆਣੇ ਬੰਦੇ ਪਛਾਣ ਲੈਂਦੇ ਨੇ

ਕਿ ਆਹ ਜਿਹੜੀ ਠੀਕਰੀ ਹੈ ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਘਿਉ ਸੀਗਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਘਿਉ ਉਹਦੇ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਧੁੱਪ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਉਹ ਚਮਕਣ ਲਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸੋ ਉਹ ਨਾਮ ਜਦੋਂ ਰਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਸਾਰੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਫੇਰ ਸਾਰੇ ਸਰੀਰ 'ਚੋਂ ਹੀ ਨਾਮ ਦੀਆਂ ਧੁਨਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਨੇ -

ਅਜਪਾ ਜਾਪੁ ਨ ਵੀਸਰੈ ਆਦਿ ਜੁਗਾਦਿ ਸਮਾਇ ॥
 ਸਭਿ ਸਖੀਆ ਪੰਚੇ ਮਿਲੇ
 ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਿਜ ਘਰਿ ਵਾਸੁ ॥ ਅੰਗ - ੧੨੯੧

ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿਚ ਵਾਸਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰੂ ਨੇ ਦਿਖਾ ਦਿਤਾ। ਹੁਣ ਉਹਦੀ ਪਦਵੀ ਕਿੱਡੀ ਹੋ ਗਈ, ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ -

ਸਬਦੁ ਖੋਜਿ ਇਹੁ ਘਰੁ ਲਹੈ
 ਨਾਨਕੁ ਤਾ ਕਾ ਦਾਸੁ ॥ ਅੰਗ - ੧੨੯੧

ਇਹ ਐਵੇਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ, ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਘਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਸੋ ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਇਥੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾ ਦੇਵੇ, ਉਹਨੂੰ ਗੁਰੂ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਐਵੇਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਗੁਰੂ। ਗੁਰੂ ਮਿਲਣਾ ਹੀ ਬਹੁਤ ਔਖਾ ਹੈ -

ਜਿਨ ਮਸਤਕਿ ਧੁਰਿ ਹਰਿ ਲਿਖਿਆ
 ਤਿਨਾ ਸਤਿਗੁਰੁ ਮਿਲਿਆ ਰਾਮ ਰਾਜੇ ॥
 ਅੰਗ - ੪੫੦

ਸਾਡੇ ਤਾਂ ਸਬੰਧ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਾਲ। ਜਦ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਤਰਦੇ ਨਹੀਂ ਨਾ, ਪਾਰ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੇ ਨਹੀਂ ਸਾਡਾ ਖਹਿੜਾ ਛੱਡਣਾ। ਚਾਹੇ ਕੁੱਤਿਆਂ ਦੀ ਜੂਨੀ 'ਚ ਚਲੇ ਜਾਈਏ, ਚਾਹੇ ਸੱਪਾਂ ਦੀ 'ਚ ਚਲੇ ਜਾਈਏ। ਉਹਨੇ ਟੋਲ੍ਹ ਲੈਣਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਮਾਲਵੇ 'ਚ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਓਨੀਂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੂੰ ਇਕ ਪਲੰਘ ਨਵਾਂ ਬਣਾ ਕੇ ਦਿੰਦੇ ਨੇ, ਦਰਖਤ ਵੱਢ ਲੈਂਦੇ ਨੇ, ਬਾਂਗੀਆਂ ਬਣਾ ਕੇ, ਬੇੜਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬੁਣ ਦਿੰਦੇ ਨੇ ਤੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਬਿਸਤਰਾ ਰੋਜ਼ ਲਾਉਣਾ। ਅੱਜ ਦੇਰ ਹੋ ਗਈ, ਕੋਈ ਦਰਖਤ ਵੀ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਛੇਤੀ-ਛੇਤੀ ਕਿੱਕਰ ਦੇ ਟਾਹਣੇ ਵੱਢੇ, ਸੱਲੂ ਕੱਢ ਕੇ ਪਲੰਘ ਬਣਾ ਦਿਤਾ ਤੇ ਕਿੱਕਰ ਦੇ ਖੱਲੇ ਹੀ ਡਾਹ ਦਿਤਾ। ਉਧਰੋਂ ਰਹਿਰਾਸ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਾਠ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੋ ਗਿਆ। ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਪਲੰਘ 'ਤੇ ਬਿਰਾਜੇ ਤਾਂ ਉਤੇ ਕਾਂ ਬੋਲਦੇ ਸੀ, ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ, ਭਾਈ ਧਰਮ ਸਿੰਘ! ਆਹ ਦਰਖਤ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਤੇ ਇਕ ਕਾਉਂ ਫੜ ਲਿਆ। ਚੜ੍ਹਿਆ ਉਤੇ ਤੇ ਕਾਉਂ ਫੜ ਲਿਆਂਦਾ। ਲਿਆ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ-ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਹਿ ਕੇ ਇਹਦੀ ਗਰਦਨ ਮਰੋੜ ਦਿਓ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਬੜੀ ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਲੱਗੀ ਕਿ ਏਧਰ ਰਹਿਰਾਸ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹੈ, ਓਧਰ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਕਾਉਂ ਦੀ ਗਰਦਨ ਮਰੋੜਦੇ ਨੇ। ਭਾਈ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਜਦੋਂ ਚੜ੍ਹਿਆ ਦਰਖਤ ਉਪਰ ਤਾਂ ਉਥੇ ਦੋ ਕਾਉਂ, ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਮਹਾਰਾਜ ਕਿਹੜਾ ਲਿਆਵਾਂ? ਕਹਿੰਦੇ, ਕੀ ਸੁਭਾਉ ਨੇ ਦੋਹਾਂ ਦੇ। ਕਹਿੰਦੇ, ਇਕ ਤਾਂ ਡਰ ਕੇ ਬਹਿ ਗਿਆ, ਇਕ ਨੱਠ-ਨੱਠ

ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਤਾਂ ਹੱਥ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਦਿੰਦਾ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ, ਇਹੀ ਹੈ ਆਪਣਾ ਸਿੰਘ। ਪਿਛਲੇ ਜਨਮ ਵਿਚ ਸਿੰਘ ਸੀਗਾ, ਫਿੱਕਾ ਬੋਲਿਆ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਤੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮੰਦੇ ਅੱਖਰ ਕਰੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਖ ਤੋਂ ਨਿਕਲ ਗਿਆ ਕਿ ਤੂੰ ਕੀ ਕਾਂਉਂ ਵਾਂਗਣ ਕਾਂ-ਕਾਂ ਕਰੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈਂ? ਕਹਿੰਦੇ, ਇਹ ਵਿਛੜ ਗਿਆ ਭਾਈ, ਇਹਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਹੈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਧਾਰ ਕਰ ਦਿਤਾ ਕਾਂਉਂ ਦਾ।

ਇਕ ਘੋਗੜ ਸੀ, ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਬਾਣ ਮਾਰਿਆ, ਘੋਗੜ ਮਰ ਗਿਆ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਬਾਣ ਦੇ ਨਾਲ ਸਵਾ ਤੋਲਾ ਸੋਨਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਦਾਨ ਸਿੰਘ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! (ਮਲਵੱਈ ਸਿੱਧੇ ਸੀ) ਆਹ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਬਾਣ ਹੀ ਖਰਾਬ ਕਰ ਦਿਤਾ, ਕੀ ਮਾਰਿਆ ਇਕ ਘੋਗੜ?

ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਪਿਆਰਿਓ! ਇਹ ਸਾਡਾ ਸਿੱਖ ਸੀ, ਗਲਤੀ ਕਰਕੇ ਏਸ ਜੂਨ 'ਚ ਪੈ ਗਿਆ ਤੇ ਘੋਗੜ ਹੀ ਬਣਦਾ ਤੁਰਿਆ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਫੇਰ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਫੇਰ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਹਦਾ ਅਸੀਂ ਉਧਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਮੂਲਾ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਬੇਮੁਖ ਹੋ ਗਿਆ, ਦੋ ਸੌ ਸਾਲ ਜੂਨੀਆਂ 'ਚ ਘੁੰਮਦਾ-ਘੁੰਮਦਾ ਜਦ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨਾਂਦੇੜ ਸਾਹਿਬ ਗਏ, ਉਥੇ ਸਹਾ (ਖਰਗੋਸ਼) ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੁਪਹਿਰ ਵੇਲੇ ਘੋੜੇ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਗਏ, ਵਸਤਰ ਛੋਟੇ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ ਨੇ, ਬਰਛਾ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ, ਘੋੜਾ ਨਠਾਈ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਸਹੇ ਦੇ ਮਗਰ। ਸਾਰੇ ਸਿੰਘ ਦੇਖਦੇ ਨੇ ਕਿ ਆਹ ਕੀ ਗੱਲ। ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਪਰੋ ਲਿਆ।

ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਇਕ ਸਹੇ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਐਨੀ ਖੋਚਲ, ਐਨੀ ਧੁੱਪ ਦੇ ਵਿਚ ਗਏ ਆਪ?

ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ, ਪਿਆਰਿਓ! ਇਹ ਬੇਮੁਖ ਹੋਇਆ-ਹੋਇਆ ਸਿੱਖ ਸੀ, ਇਹਦਾ ਉਧਾਰ ਕਰਨਾ ਸੀ ਅਸੀਂ।

ਗੁਰੂ ਟੋਲ੍ਹ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਉਹ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਸਾਨੂੰ ਮੁੜ ਕੇ ਨਰਕ ਵਿਚ ਨਾ ਜਾਣ ਦੇਵੇ। ਸੋ ਉਹ ਹੈ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ। ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਗੁਰੂ ਹੁੰਦਾ। ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਕਲਜੁਗ ਦੇ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਦਾ ਕੰਮ ਬਹੁਤ ਔਖਾ ਹੈ। ਸੋ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਜੋ ਮਰਿਯਾਦਾ ਹੈ ਉਹ ਬੜੀ ਸੁਰਖਸ਼ਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਉਂਦੇ ਨੇ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਦੇ ਕੇ ਆਪ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਭਾਈ, ਆਹ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਤੁਹਾਡੇ ਗੁਰੂ ਨੇ। ਅੱਖਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜੋ ਦਿਸਦਾ ਹੈ ਉਹ ਹੋਰ ਦਿਸਦਾ ਹੈ।

ਭਾਈ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਏਸ ਹੱਠ ਵਿਚ ਆ ਗਏ ਨਾਰੰਗਵਾਲ ਵਾਲੇ ਕਿ ਮੈਂ ਨਾਮ ਲੈਣਾ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਲੈਣਾ ਹੈ। ਬੜਾ ਹੱਠ ਕਰਿਆ। ਸ਼ਰਧਾ ਦੇਖ ਕੇ, ਗੁਰੂ ਨੇ ਕੀ ਕਰਿਆ, ਜਿਸ ਵਕਤ ਆਏ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਖੁਲ੍ਹੇ ਆਪੇ ਹੀ, ਨਾ ਕਿਸੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਨੇ ਖੋਲ੍ਹੇ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਖੁਲ੍ਹੇ, ਝਿਲਮਿਲ-ਝਿਲਮਿਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ। ਸਾਰੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਦੇ ਉਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ-ਵਾਹਿਗੁਰੂ-ਵਾਹਿਗੁਰੂ-ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤੇ ਜਿਸ ਵਕਤ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ

ਨਮਸਕਾਰ ਕੀਤੀ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨਜ਼ਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ ਇਕ ਜੋਤ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ, ਚਾਨਣਾ ਹੀ ਚਾਨਣਾ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਬੜਾ ਅਨੰਦ ਲਿਆ ਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਧੁਨ ਸੁਣਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਹੁਕਮ ਲੈਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਵਾਰ ਦੇ ਵਿਚ -

ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਬਾਣੀ ਸਚੁ ਹੈ ਗੁਰਮੁਖਿ ਲਧੀ ਭਾਲਿ ॥

ਅੰਗ - ੫੧੪

ਉਹ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮੰਤ੍ਰ ਆਪੇ ਹੀ ਆ ਗਿਆ, ਐਨਾ ਕਿਸੇ 'ਚ ਜ਼ੋਰ ਹੈਗਾ ਉਹ ਵੀ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸੁਖਾਲਾ ਤਰੀਕਾ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਕੇ, ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਛਕਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਮੰਤ੍ਰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਲੜ ਲਾ ਦਿੰਦੇ ਨੇ। ਫੇਰ ਪਿਆਰਿਓ ਜੋ -

ਖਸਮੁ ਛੋਡਿ ਦੂਜੈ ਲਗੇ ਭੁਭੇ ਸੇ ਵਣਜਾਰਿਆ ॥

ਅੰਗ - ੪੭੦

ਫੇਰ ਜਿਹੜਾ ਇਕ ਪੂਰੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਐਵੇਂ ਦੌੜਿਆ ਫਿਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਔਹ ਸੰਤ ਤੋਂ ਨਾਮ ਲੈਣਾ ਹੈ, ਓਸ ਤੋਂ ਲੈਣਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਸੰਤ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜਦੇ ਨੇ। ਆਪ ਤਾਂ ਹੁੰਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਓ। ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਸੰਤ ਉਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਹੋਵੇ ਨਾ। ਜਿਹੜਾ ਹੋਵੇ ਉਹ ਨਹੀਂ ਸੰਤ ਹੁੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਤ ਇਕ ਪਦਵੀ ਹੈ, ਓਸ ਸਰੀਰ ਦੇ ਵਿਚ ਜੋਤ ਦੀ, ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਮੈਂ ਮਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ। ਜਿਹਦੇ 'ਚ ਮੈਂ ਤੇ ਮੇਰੀ ਹੈ, ਮੇਰੀ ਨਾਲ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ? ਆਹ ਮੇਰਾ ਭਰਾ, ਆਹ ਮੇਰੀ ਭੈਣ। ਆਹ ਮੇਰਾ ਫਲਾਣਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਆਹ ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਹੀ ਮੇਰੀ ਹੈ। ਇਕ ਨਹੀਂ ਹੁਣ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਮੈਂ ਹਾਂ ਤੇ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਮੇਰੇ ਵਿਚ ਹੈ ਸਾਰੀ। ਚੌਥੇ ਪਦ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਚੌਥੇ ਪਦ ਵਾਲੇ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ 'ਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਹਾਂ, ਸਾਰੇ ਮੇਰੇ ਵਿਚ ਨੇ। ਉਹ ਕੀ ਹੈ? ਉਹ ਮੈਂ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ, ਉਹ ਜੋਤੀ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਅਸਲੀ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ -

ਮਨ ਤੂੰ ਜੋਤਿ ਸਰੂਪੁ ਹੈ ਆਪਣਾ ਮੂਲੁ ਪਛਾਣੁ ॥

ਅੰਗ - ੪੪੧

ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਇਕੋ ਹੀ ਆਤਮਾ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰੀਪੂਰਨ ਹੈ। ਉਹਦੇ 'ਚ ਮੈਂ ਤੇ ਮੇਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਜਿਹਦੇ 'ਚ ਮੈਂ ਤੇ ਮੇਰੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਟ ਜਾਵੇ ਉਹ ਸੰਤ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਐਵੇਂ ਨਹੀਂ ਨਾ ਚੋਲੇ ਪਾ ਕੇ ਸੰਤ, ਨਾ ਕਿਸੇ ਡੇਰੇ 'ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਸੰਤ, ਕੀ ਪਤਾ ਕੋਈ ਹਲ ਦੇ ਪਿਛੇ ਹੀ ਸੰਤ ਚਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੋਵੇ।

ਬਾਬਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਥਲਪੁਰ ਵਾਲੇ, ਸਾਧਾਰਣ ਗ੍ਰਹਿਸਤੀਆਂ ਵਾਲੇ ਕਪੜੇ ਪਹਿਨਦੇ ਸੀ, ਕਿੱਡੇ ਵੱਡੇ ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਸੀਗੇ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਗਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ। ਲੇਕਿਨ ਸੋਝੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਪੂਰਨ ਪੁਰਸ਼ ਨੇ। ਸੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੇ ਮਗਰ ਨਹੀਂ ਕੋਈ ਵੀ ਲਾਉਂਦਾ, ਗੁਰੂ ਦੇ ਮਗਰ ਲਾਉਂਦੇ ਨੇ। ਸੋ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਬਗੈਰ

ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਪੂਰਾ ਗੁਰੂ ਸਮਰੱਥ ਗੁਰੂ ਦਾ ਨਾਮ ਫਲਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਮਨੁੱਖ ਗੁਰੂ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਕ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਗੁਰੂ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਮਨੁੱਖ ਗੁਰੂ ਤਾਂ ਠੀਕ ਨੇ, ਟੀਚਰ ਸਾਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਇੰਗਲਿਸ਼ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦਾ ਹੈ ਉਹਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰੋ। ਹਿਸਾਬ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਕੰਮ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਸਾਨੂੰ, ਮੈਡੀਕਲ ਸਾਇੰਸ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਹਿਕਮਤ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਹਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਸਾਡਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਅਰਥ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਬਾਣੀ ਦੇ ਗੋਹੜ ਭੇਦ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਹਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਸਾਡਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਾਰੇ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਗੁਰੂ ਨੇ, ਲੇਕਿਨ ਜੋ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਹੈ ਉਹ ਕਲਜੁਗ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੇਵਲ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਾ ਰਾਜ ਚਲਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੀ ਰਾਜ ਚੱਲਣਾ ਹੈ। ਸੋ ਏਸ ਕਰਕੇ ਸਮਰੱਥ ਗੁਰੂ ਜੋ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਮੰਤ੍ਰ ਲੈ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਨਾਮ ਚਲਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਅਮਰਦਾਸ ਗੁਰੂ ਦੂਸਰੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਪਾਸ ਆ ਕੇ, ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਨੇ, ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਮੈਂ ਕੁਝਮ ਬਣ ਕੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਭਿਖਾਰੀ ਬਣ ਕੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਫੇਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿਆਰਿਆ! -

**ਰਾਮ ਪਦਾਰਥੁ ਪਾਇ ਕੈ ਕਬੀਰਾ ਗਾਂਠਿ ਨ ਖੋਲੁ ॥
ਨਹੀ ਪਟਣੁ ਨਹੀ ਪਾਰਖੁ ਨਹੀ ਗਾਹਕੁ ਨਹੀ ਮੋਲੁ ॥**
ਅੰਗ - ੧੩੬੫

ਪੂਰਾ ਮੁੱਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਾਮ ਮਿਲਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸੋ ਆਪ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਨਾਮ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਗੁਰੂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

**ਜਾ ਕੈ ਮਨਿ ਗੁਰ ਕੀ ਪਰਤੀਤਿ ॥
ਤਿਸੁ ਜਨ ਆਵੈ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਚੀਤਿ ॥**
ਅੰਗ - ੨੮੩

**ਪਾਰਨਾ - ਗੁਰ ਕੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਜੀ
ਜਿਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਹੈ ਭਾਈ।**

ਸੋ ਮੈਂ ਪਿਛੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰੀ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਤ ਐਨੀ ਕਿ ਮੇਰਾ ਗੁਰੂ ਆਪ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ। ਦੂਸਰੀ ਹੈ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਕਿ ਹਾਜ਼ਰ ਨਾਜ਼ਰ ਹਰ ਥਾਂ ਦੇਖਦਾ ਹੈ, ਤੀਸਰੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਮੰਤ੍ਰ 'ਤੇ ਕਿ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੇ ਮੰਤਰ ਦੇ ਦਿਤਾ, ਹੋਰ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਭਜਨ, ਨਾਮ ਵੀ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਨੇ ਹੋਰ ਕਾਸੇ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸੇ ਨੇ ਮੇਰਾ ਪਾਰ ਉਤਾਰਾ ਕਰ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਸਪੈਸ਼ਲ ਨਹੀਂ ਨਾਮ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ। ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਨਾਲ, ਪਰਮ ਪੁਰਖ ਦੇ ਮੁਖ ਦੇ ਵਿਚੋਂ ਜੋ ਮਿਲ ਗਿਆ ਉਹੀ ਪਾਰ ਉਤਾਰਾ ਕਰ ਦਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਤੀਸਰਾ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ ਦੁਖ ਤੇ ਸੁਖ ਦੇ ਵਿਚ ਸਮਾਨ ਬਿਰਤੀ ਰੱਖਣੀ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸੁੱਖ ਮਿਲ ਗਿਆ ਆਫਰਿਆ ਫਿਰਦਾ ਹੈ, ਦੁਖ ਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਫੇਰ ਰੱਬ ਨੂੰ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਤੇਰਾ ਭਜਨ ਕਰਦਾ ਸੀ ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਆਹ ਕੀ ਕਰਿਆ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਪੰਜਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਪਾਸ ਗੁਰਮੁਖ ਨਾਮ ਦਾ

ਇਕ ਗੁਰਸਿੱਖ ਆਇਆ, ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਬਾਣੀ ਦੇ ਵਿਚ ਜਦ ਅਸੀਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਗੁਰਸਿੱਖ ਜਿਹੜਾ ਹੈ ਦੁਖ ਤੇ ਸੁਖ ਦੇ ਵਿਚ ਸਮ ਬਿਰਤੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਕੋ ਜਿਹੀ ਬਿਰਤੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਾ ਸਕਦੇ ਓ ਆਪ, ਐਸੇ ਪੁਰਸ਼ ਦੇ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ, ਭਾਈ ਬੇਅੰਤ ਨੇ। ਪਰ ਜਦ ਤਕ ਤੂੰ ਪ੍ਰਤੱਖ ਨਹੀਂ ਦੇਖਣਾ ਤੂੰ ਮੰਨਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਤੂੰ ਐਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਚਲਿਆ ਜਾਹ, ਭਾਈ ਭਿਖਾਰੀ ਨਾਮ ਦੇ ਗੁਰਮੁਖ ਪਿਆਰੇ ਉਥੇ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਇਕ ਦੋ ਦਿਨ ਰਹੀਂ ਤੇਰੀ ਗੱਲ ਸਮਝ 'ਚ ਆ ਜਾਏਗੀ।

ਸੋ ਉਥੇ ਚਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅੱਗੇ ਕੀ ਦੇਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਏਸ ਘਰ ਦੇ ਵਿਚ ਤਾਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਹੀ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਨੇ, ਕੋਈ ਵਿਆਹ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਭਾਈ ਭਿਖਾਰੀ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਕਮਰਾ ਦੱਸ ਦਿਤਾ ਗਿਆ, ਜਾ ਕੇ ਦਸਤਕ ਦਿਤੀ, ਅੰਦਰ ਆਪ ਬੈਠੇ ਨੇ, ਅੰਦਰ ਨੂੰ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੁਲ੍ਹਦਾ ਹੈ, ਬਾਹਰ ਨੂੰ ਵੀ ਖੁਲ੍ਹਦਾ ਹੈ, ਸੋ ਬਿਠਾ ਲਿਆ, ਗੁਰਮੁਖ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰੀ, ਸਭ ਕੁਛ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਹੜਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਨੇ, ਫੇਰ ਕਰਨ ਲੱਗ ਗਏ। ਘਰ 'ਚ ਕਾਲੀਨ ਵਿਛੇ ਹੋਏ ਨੇ, ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਘਰ ਹੈ। ਲੇਕਿਨ ਦੇਖਦਾ ਕੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈ ਭਿਖਾਰੀ ਮੋਟਾ ਧਾਗਾ ਲੈ ਕੇ ਇਕ ਤੱਪੜ ਸੀਉਂ ਰਹੇ ਨੇ, ਜਿਥੇ ਫਟਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਥੇ ਟਾਕੀਆਂ ਲਾ ਰਹੇ ਨੇ, ਦੇਖਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਐਡਾ ਅਮੀਰ ਇਹ, ਇਹ ਕੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਨਿਗ੍ਹਾ ਗਈ ਤਾਂ ਦੇਖਿਆ ਪਲੰਘ ਦੇ ਥੱਲੇ ਇਕ ਪੂਲਾ ਪਿਆ ਹੈ, ਇਕ ਕੋਰਾ ਘੜਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਕ ਅਰਬੀ ਪਈ ਹੈ। ਉਹਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਹ ਤਾਂ ਮਿਰਤਕ ਦਾ ਸਮਾਨ ਪਿਆ ਹੈ। ਮਿਰਤਕ ਦਾ ਸਮਾਨ ਕਿਸੇ ਘਰ 'ਚ ਪਿਆ ਹੋਵੇ ਦੇਖ ਕੇ ਬੰਦਾ ਡਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਰੱਖਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੌਤ (ਮਰਨਾ) ਸੱਚ ਹੈ ਪਰ ਡਰਦੇ ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਕਿ ਦੇਖੀਂ ਕਿਤੇ ਹੁਣੇ ਨਾ ਆ ਜਾਈਂ। ਜਿਹੜਾ ਬਹੁਤ ਬੀਮਾਰ ਹੈ ਉਹ ਵੀ ਡਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜੇ ਨਾ ਆਈਂ, ਅਜੇ ਮੈਨੂੰ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਮੈਂ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋ ਜਾਵਾਂ। ਸੋ ਅੰਦਰ ਗਾਉਣੇ ਹੋ ਰਹੇ ਨੇ, ਭਜਨ ਗਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਨੇ, ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾ ਰਹੇ ਨੇ, ਮਠਿਆਈਆਂ ਪੱਕ ਰਹੀਆਂ ਨੇ, ਦਰਜੀ ਕੱਪੜੇ ਸਿਉਂ ਰਹੇ ਨੇ।

ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਨਾਲ ਲੈ ਲਿਆ ਏਸ ਨੂੰ ਕਿ ਆਓ ਆਪਾਂ ਲੜਕੇ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਹੈ, ਵਿਆਹ ਲਿਆਈਏ। ਵਿਆਹੁਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਵਾਪਸ ਘਰ ਆਉਂਦੇ ਨੇ, ਉਥੇ ਮਾਤਾ ਲੜਕੇ ਦੀ, ਪਾਣੀ ਵਾਰਨ ਵਾਸਤੇ ਖੜ੍ਹੀ ਹੈ, ਭੈਣਾਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਨੇ ਰਾਹ ਰੋਕ ਕੇ ਕਿ ਡੋਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਲੰਘਣ ਦੇਣਾ ਜਦ ਤੱਕ ਮੂੰਹ ਮੰਗੀ ਦਾਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਉਹਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਕੀ ਦੇਖਦੇ ਨੇ, ਭਾਈ ਭਿਖਾਰੀ ਰਥ ਵਿਚੋਂ ਉਤਰ ਆਏ, ਲੜਕਾ ਨਹੀਂ ਉਤਰਿਆ। ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਈ ਭਿਖਾਰੀ ਨੇ ਹੱਥ ਵਧਾਏ। ਰੱਥ ਦਾ ਝੰਮਣ ਚੁੱਕਿਆ ਤੇ ਲੜਕੇ ਦਾ ਮਿਰਤਕ ਸਰੀਰ ਬਾਹਾਂ 'ਚ ਲੈ ਲਿਆ। ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਘਰ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਰੋਣਾ ਪਿੱਟਣਾ

ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ, ਉਹ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗਾਮੀ 'ਚ ਬਦਲ ਗਈਆਂ, ਗਹਿਣੇ ਲਹਿ ਗਏ, ਮੈਲੇ ਕੱਪੜੇ ਆ ਗਏ।

ਭਾਈ ਭਿਖਾਰੀ ਜੀ ਨੇ ਜਾ ਕੇ ਅੰਦਰੋਂ ਤੱਪੜ ਕੱਢ ਲਿਆਂਦਾ। ਕਹਿੰਦੇ, ਇਸਨਾਨ ਜਲਦੀ ਕਰਾਓ ਭਾਈ। ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਅਰਥੀ ਬਣੀ ਪਈ ਸੀ, ਕਹਿੰਦੇ ਸੂਰਜ ਛਿਪਦਾ ਹੈ, ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਸਾਰੇ ਆਏ ਹੋਏ ਨੇ, ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਆਉਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਸਕਾਰ ਕਰ ਆਈਏ। ਕਿਥੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਕਿੱਥੇ ਨਾ ਉਸ ਲੜਕੀ ਦਾ ਚੂੜਾ ਅਜੇ ਮੈਲਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਵਿਚਾਰੀ ਉਹ ਬੀਬੀ ਵੀ ਉਤਰ ਆਈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਸਕਾਰ ਕਰਕੇ ਜਦ ਆ ਗਏ ਤਾਂ ਭਾਈ ਗੁਰਮੁਖ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਭਾਈ ਗੁਰਮੁਖ ਜੀ! ਤੁਸੀਂ ਅੱਜ ਪਾਠ ਸੁਣਾਵੋਗੇ? ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਹੈ, ਕੋਈ ਅਫਸੋਸ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਪਾਠ ਦੇ ਨਿਤਨੇਮ ਦਾ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪਾ ਰਹੇ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਦੇ ਛਕੋ। ਓਧਰ ਜਵਾਨ ਪੁੱਤ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਗਿਆ, ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ ਦੇਖਿਆ, ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ ਦੇਖ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਵਾਲ ਕਰਿਆ, ਕਹਿੰਦੇ ਭਾਈ ਭਿਖਾਰੀ ਜੀ, ਆਹ ਅਰਥੀ ਬਣ ਜਾਣੀ ਤੇ ਤੱਪੜ ਸਿਉਂ ਦੇਣਾ, ਤੇ ਮਿਰਤਕ ਦਾ ਸਮਾਨ ਘੜਾ ਤੇ ਪੂਲਾ ਆਦਿ ਰੱਖਣਾ ਆਦਿ ਇਸ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਲੜਕਾ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਜਾਣਾ ਹੈ।

ਠੀਕ ਹੈ?

ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ।

ਕਹਿੰਦੇ, ਫੇਰ ਤੁਸੀਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਉਮਰ ਮੰਗ ਲੈਂਦੇ?

ਕਹਿੰਦੇ, ਫੇਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਣਾ, ਫੇਰ ਵੀ ਜਾਣਾ ਹੀ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਤਾਂ ਵੱਡੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਮੰਗੀਦੀਆਂ ਨੇ। ਆਹ ਨਾਸ਼ਵਾਨ ਚੀਜ਼ਾਂ ਕੀ ਮੰਗਣੀਆਂ।

ਵਿਣੁ ਤੁਧੁ ਹੋਰੁ ਜਿ ਮੰਗਣਾ ਸਿਰਿ ਦੁਖਾ ਕੈ ਦੁਖ ॥

ਦੇਹਿ ਨਾਮੁ ਸੰਤੋਖੀਆ ਉਤਰੈ ਮਨ ਕੀ ਭੁਖ ॥

ਅੰਗ - ੯੫੮

ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਮੰਗੋ 'ਨਾਮ' ਜਿਹਦਾ ਮੁੱਲ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੋ ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਜੇ ਇਹ ਗੱਲ ਸੀ ਤਾਂ ਵਿਆਹੁਣਾ ਕਿਉਂ ਸੀ ਤੁਸੀਂ? ਕਹਿੰਦੇ, ਉਹਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਹੋ ਕੇ ਹੀ ਉਹਨੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨੀ ਸੀ, ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਨੀ। ਕਹਿੰਦੇ, ਫੇਰ ਔਰ ਬੀਬੀ ਦਾ ਕੀ ਬਣੂ? ਕਹਿੰਦੇ ਉਹ ਵੀ ਖੁਸ਼ ਹੈ। ਜਾਹ ਪੁੱਛ ਲੈ ਉਸ ਤੋਂ?

ਨਵ ਵਿਆਹੀ ਬੀਬੀ ਦੇ ਕੋਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੇਟਾ! ਤੇਰਾ ਪਤੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਗਿਆ, ਬੜਾ ਦੁਖ ਹੈ। ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, ਪਿਤਾ ਜੀ! ਇਹ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਕਹਿੰਦੇ, ਬੀਬੀ! ਉਹ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਵੀ? ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ? ਕਹਿੰਦੀ ਹਾਂ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ। ਕਹਿੰਦੇ, ਕਿਵੇਂ? ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, ਮੈਂ ਪਿਛਲੇ ਜਨਮ 'ਚ ਇਕ ਰਾਜੇ ਦੀ ਲੜਕੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਐਨਾ ਤਪ ਕਰਿਆ ਕਿ ਮੇਰੇ ਨੇਤਰਾਂ 'ਚ ਐਨਾ ਜਲਾਲ ਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਮੇਰੇ ਨੇਤਰਾਂ ਵਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇਖ ਸਕਦਾ। ਇਕ ਦਮ ਉਹਦੇ ਛਪਰ ਢਹਿ ਜਾਂਦੇ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਸ਼ਾਦੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀ, ਮੈਂ

ਕਿਹਾ ਪਿਤਾ ਜੀ! ਮੇਰੀ ਸ਼ਾਦੀ ਉਥੇ ਕਰਿਓ, ਜਿਥੇ ਮੇਰੇ ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਨੇਤਰ ਖੜ੍ਹੇ ਰਹਿ ਜਾਣ, ਸਨਮੁਖ ਰਹਿ ਕੇ। ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਸੁਅੰਬਰ ਰਚਿਆ, ਸਾਰੇ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਆਏ, ਜੈ ਮਾਲਾ ਲੈ ਕੇ ਮੈਂ ਘੁੰਮੀ। ਜਿਹਦੇ ਨੇਤਰਾਂ 'ਚ ਮੈਂ ਨੇਤਰ ਪਾ ਕੇ ਦੇਖਾਂ, ਉਹ ਇਕ ਦਮ ਥੱਲੇ ਕਰ ਲਵੇ ਆਪਣੇ ਨੇਤਰ। ਅਖੀਰ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੀ, ਇਕ 22 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ, ਜਦ ਮੈਂ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚੀ, ਉਹਦੇ ਨੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਐਡਾ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਜਲਾਲ ਤੇ ਐਨਾ ਤਪ ਕਿ ਦੇਖਦੇ ਸਾਰ ਮੇਰੇ ਨੇਤਰ ਹੇਠਾਂ ਹੋ ਗਏ। ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਸਮਝ ਲਿਆ ਕਿ ਆਹੀ ਹੈ ਪਤੀ ਇਹਦਾ। ਮੈਂ ਵੀ ਕਹਿ ਦਿਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਜਿਥੇ ਆਉਣਾ ਸੀ ਆ ਗਈ। ਕਹਿੰਦੀ, ਉਸ ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਬੜਾ ਪੁੱਛਿਆ, ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਮੈਂ ਤਾਂ ਵਿਆਹ ਕਰਾਉਣਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਪਿਤਾ ਜੀ! ਮੇਰੀ ਸ਼ਰਤ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ। ਸ਼ਾਦੀ ਮੈਂ ਜੇ ਕਰਾਵਾਂਗੀ ਤਾਂ ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਕਰਾਵਾਂਗੀ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਰਾਉਣੀ ਨਹੀਂ। ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕੁਆਰੀ ਰਹਾਂਗੀ। ਉਹ ਮੰਨੇ ਨਾ ਤੇ ਮੈਂ ਉਥੇ ਰਹਿ ਪਈ। ਸੇਵਾ ਕਰਦੀ ਰਹੀ, ਇਕ ਵਾਰੀ ਮੇਰੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬੜਾ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਤੂੰ ਕਾਹਦੇ ਵਾਸਤੇ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈਂ। ਦੱਸ ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਮਨੋਰਥ ਪੂਰਾ ਕਰਾਂ। ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ ਕਿ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਪਤੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਇਸ ਜਨਮ ਵਿਚ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਮੈਂ ਬਣਦਾ। ਸਰੀਰ ਛੱਡ ਕੇ ਅਗਲੇ ਜਨਮ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਲਾਵਾਂ ਲੈ ਲਵਾਂਗਾ, ਪਰ ਸੰਜੋਗ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੋਏਗਾ, ਮੈਂ ਸਰੀਰ ਛੱਡ ਦੇਵਾਂਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਇਹ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ, ਸਿਰਫ ਤੇਰੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋ ਕੇ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਇਹ ਬਚਨ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਬੜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ। ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਗਏ ਤੇ ਮੇਰੇ ਯਾਦ ਸੀ ਉਹ ਸਾਰੀ ਗੱਲ।

ਸੋ ਮੇਰੀ ਜਦ ਸ਼ਾਦੀ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰਾ ਡੋਲਾ ਉਤਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ-ਪਹਿਲਾਂ ਇਹਨੇ ਸਰੀਰ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਸੋ ਡੋਲਾ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਮੂਹਰੇ ਆ ਗਿਆ ਤੇ ਇਹਨੇ ਸਰੀਰ ਛੱਡ ਦਿਤਾ ਤੇ ਮੈਂ ਖੁਸ਼ ਹਾਂ। ਆਹ ਥੋੜ੍ਹਾ ਚਿਰ ਮੈਂ ਸਫਰ ਤਹਿ ਕਰ ਲੈਣਾ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਇਹਨੂੰ ਟੋਲੂ ਲੈਣਾ ਹੈ ਜਾ ਕੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡਾ ਸੰਜੋਗ ਹੋ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਮੈਂ ਇਹਨੂੰ ਛੱਡਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨਾ ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਛੱਡੇ। ਦਰਗਾਹ ਦੇ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਇਕੱਠੇ ਰਹਾਂਗੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰਾ ਪਤੀ ਹੋ ਗਿਆ, ਮੈਂ ਪਤੀਵਰਤਾ ਇਸਤ੍ਰੀ ਹਾਂ।

ਸੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਇਵੇਂ ਹੀ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ ਭਾਈ ਗੁਰਮੁਖ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ, ਕਿਉਂ ਭਾਈ ਗੁਰਮੁਖ! ਦੇਖ ਲਿਆ ਗੁਰਸਿੱਖ, ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਮਹਾਰਾਜ। ਦੁਖ ਦੇ ਵਿਚ ਵੀ ਓਨੀਂ ਹੀ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ, ਸੁਖ ਦੇ ਵਿਚ ਵੀ ਓਨੀਂ ਹੀ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ। ਕਹਿੰਦੇ ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਨਾਮ ਚੱਲਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਨਾਮ ਦੀ ਇਹ ਰਹਿਤ ਹੈ। ਜੋ ਦੁਖ ਵਿਚ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢਣ ਲੱਗ ਜਾਵੇ ਰੱਬ ਨੂੰ, ਸੁਖ ਵਿਚ ਭੁੱਲ ਜਾਵੇ ਉਹ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ।

ਦੂਸਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਰਮ ਦਾ ਧਾਰਨੀ ਹੋਵੇ। ਧਰਮ ਦੇ ਦੱਸ ਥੰਮ ਹੁੰਦੇ ਨੇ। ਉਹਦੇ ਵਿਚ ਦਇਆ ਹੋਵੇ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਦਇਆ ਨਹੀਂ ਧਰਮ ਨਹੀਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ।

ਧੌਲ ਧਰਮ ਦਇਆ ਕਾ ਪੂਤੁ ॥ ਅੰਗ - ੩

ਆਹ ਜੀਅ ਵੱਢ-ਵੱਢ ਕੇ ਖਾਂਦੇ ਨੇ, ਇਹਨੂੰ ਦਇਆ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ?

ਜੀਅ ਬਧਹੁ ਸੁ ਧਰਮੁ ਕਰਿ ਥਾਪਹੁ

ਅਧਰਮੁ ਕਹਹੁ ਕਤ ਭਾਈ ॥ ਅੰਗ - ੧੧੦੩

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਮਹਾਰਾਜ ਪੁਛਦੇ ਨੇ, ਕਹਿੰਦੇ ਓ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ! ਜੀਵ ਮਾਰ-ਮਾਰ ਕੇ ਖਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹਨੂੰ ਧਰਮ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ?

ਆਪਸ ਕਉ ਮੁਨਿਵਰ ਕਰਿ ਥਾਪਹੁ.....॥

ਅੰਗ - ੧੧੦੩

ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਪੂਰਾ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੱਖ ਹਾਂ। ਫੇਰ ਦਸ ਪਿਆਰਿਆ? -

ਕਾ ਕਉ ਕਹਹੁ ਕਸਾਈ ॥ ਅੰਗ - ੧੧੦੩

ਕਸਾਈ ਕੀਹਨੂੰ ਕਹੇਗਾ ਤੂੰ? ਦਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਧਰਮ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਮਾਂ ਹੀ ਮਾਰ ਦਿਤੀ, ਮਾਂ ਹੀ ਨਾ ਆਈ ਫੇਰ ਪੁੱਤ ਕਿਥੋਂ ਹੋ ਜਾਏਗਾ। ਸੋ ਦਇਆ ਜਿਹੜੀ ਹੈ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਨੂੰ ਭਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਇਕ ਐਸੀ ਧਾਰਮਿਕ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਾਖੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਗ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਾਹਬੇ ਨੂੰ। ਹੱਜ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ, ਜਦੋਂ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ, 60 ਕੋਹ ਰਹਿ ਗਏ, ਉਥੋਂ ਸੰਗ ਤੁਰਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਇਕ ਗੁਲਾਮ ਬੀਬੀ ਸੀ, ਮੁੱਲ ਵਿਕੀ ਹੋਈ, ਖਰੀਦੀ ਹੋਈ। ਉਹ ਬੀਬੀ ਭਜਨ ਕਰਦੀ ਸੀ, ਪੰਜ ਨਮਾਜ਼ਾਂ ਪੜ੍ਹਦੀ ਸੀ, ਹਰ ਵਕਤ ਨਾਮ ਜਪਦੀ ਸੀ। ਨੇਤਰ ਖੁਲ੍ਹੇ ਹੋਏ ਸੀ ਉਹਦੇ। ਉਹ ਇਕੱਲੀ ਰਹਿ ਗਈ ਸਮਾਨ ਬੰਨ੍ਹਦੀ-ਬੰਨ੍ਹਦੀ, ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਤੋਰਿਆ, ਫੇਰ ਆਪ ਬੰਨ੍ਹਣ ਲੱਗ ਗਈ। ਐਨੇ ਨੂੰ ਕੀ ਦੇਖਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਕੁੱਤੀ ਕੜੁਰਿਆਂ ਸਣੇ ਖੂਹ ਦੀ ਮੋਣ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਗੋੜੇ ਕੱਢਦੀ ਹੈ, ਗੋੜੇ ਲਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ, ਖੂਹ ਵਿਚ ਨੂੰ ਗਰਦਨ ਰੱਖ ਲੈਂਦੀ ਹੈ, ਫੇਰ ਉਠ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਮਝ ਲਿਆ ਕਿ ਇਹਨੂੰ ਪਿਆਸ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਆਪ ਨੇ ਉਠ ਕੇ ਆਪਣੇ ਕੱਪੜੇ ਪਾੜਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੇ। ਰੱਸੀ ਵੱਟ ਲਈ, ਉਹ ਪਹੁੰਚ ਨਾ ਸਕੀ ਸਿਰੇ, ਫੇਰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹਨੇ ਆਪਣੇ ਕੋਸ ਕੱਟ ਲਏ, ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿਤੀ ਆਪਣੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੱਸੀ ਵੱਟ ਕੇ, ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਕੱਪੜਾ ਸਿਰੇ 'ਤੇ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਖੂਹ ਵਿਚ ਡੁਬੋਇਆ, ਡੁਬੋ-ਡੁਬੋ ਕੇ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਇਆ, ਪਾਣੀ ਕੁੱਤੀ ਨੇ ਪੀਤਾ, ਉਤੇ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਚੁੱਕ ਕੇ ਐਉਂ ਲੱਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਦੁਆ ਦਿੰਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਤਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖਾਂ ਦਾ ਇਕੱਲਿਆਂ ਦਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ, ਹਰੇਕ ਦਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ।

ਹੁਣ ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਕੱਪੜਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਰੇਤਾ ਸੀਗਾ, ਟਿੱਬੇ 'ਚ ਟੋਆ ਪੁੱਟਿਆ, ਗਲ-ਗਲ ਤੱਕ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਰੇਤਾ ਕਰ ਲਿਆ, ਵਿਚ ਬਹਿ ਗਈ। ਜਿਹੜਾ ਸੰਗ

ਸੀ ਉਹ ਅੱਗੇ ਲੰਘ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਵਕਤ ਜਾ ਕੇ ਹੱਜ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਇਬਰਾਹੀਮ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸੀ ਪੈਗੰਬਰ। ਉਹ ਹੱਜ ਕਰਦੇ ਨੇ ਤਾਂ ਕਾਹਬਾ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਦੁਆ ਕਰੀ ਕਿ ਹੇ ਅੱਲਾਹ ਤਾਲਾ! ਇਹ ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ, ਸਾਡੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ, ਕਿ ਕਾਹਬਾ ਕਿਤੇ ਚਲਿਆ ਗਿਆ। ਆਵਾਜ਼ ਆਈ ਕਿ ਹਾਜ਼ੀਓ! ਕਾਹਬਾ ਰਾਵੀਆ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹਨੇ ਹੱਜ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹਨੇ ਹੱਜ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਜਾਓ ਐਸ ਸਾਲ ਦਾ ਹੱਜ ਉਥੇ ਹੋਏਗਾ, ਜਿਥੇ ਰਾਵੀਆ ਹੈ, ਸੱਠ ਕੋਹ ਦੇ ਉਤੇ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਹਾਜ਼ੀ ਆ ਗਏ। ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਏ ਕਿ ਕਾਹਬਾ ਟਿਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਇਥੇ। ਬੜੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਵੀਆ ਵਲ ਨੂੰ ਆਏ ਜਿਸ ਵਕਤ, ਕੀ ਦੇਖਦੇ ਨੇ ਰਾਵੀਆ ਦੀ ਗਰਦਨ ਤੋਂ ਉਤਲਾ ਹਿੱਸਾ ਬਾਕੀ ਰੇਤੇ 'ਚ ਹੈ। ਉਹਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਜੰਗਲੀ ਜਾਨਵਰ ਬੈਠੇ ਨੇ, ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਵੀ ਬੈਠੇ ਨੇ।

ਜਦ ਇਹ ਆਏ ਤਾਂ ਉਠ ਕੇ ਤੁਰ ਗਏ ਸਾਰੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ ਕਿ ਵਸਤਰ ਲਿਆਓ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਨੂੰ ਪਹਿਨਣ ਲਈ। ਵਸਤਰ ਦਿਤੇ, ਤਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਬੀਬਾ! ਤੂੰ ਉਹ ਕਿਹੜਾ ਕੰਮ ਕਰਿਆ ਹੈ, ਜਿਹਦੇ ਕਰਕੇ ਖੁਦਾ ਤੇਰੇ 'ਤੇ ਐਨਾ ਦਿਆਲ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਕਾਹਬੇ ਨੂੰ ਵੀ ਇਥੇ ਲਿਆਂਦਾ ਉਹਨੇ। ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, ਪੀਰ ਜੀ! ਮੈਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਕਰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਿਆ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਕ ਕੁੱਤੀ ਦੇ ਉਤੇ ਦਇਆ ਕਰੀ ਹੈ। ਉਹਦੇ ਬੱਚੇ ਪਿਆਸੇ ਸੀ ਮੈਂ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਇਆ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਸਵਾਲ ਕਰਿਆ ਕਿ ਤੇਰੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਐਨੇ ਜਾਨਵਰ ਸੀ, ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਕਿਉਂ ਨਾ? ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ ਜਿਥੇ ਦਇਆ ਦਾ ਜਜ਼ਬਾ ਹੈ, ਹਿਰਦੇ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਉਹਦਾ ਓਰਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿੰਨੇ ਉਸ ਓਰੇ 'ਚ ਆ ਗਏ ਸਭ ਦੀ ਬੁੱਧੀ ਬਦਲ ਗਈ। ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਇਆ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਗਈ। ਸੋ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਪਿਆਰਿਓ! ਇਹ ਰਹਿਤਾਂ ਅੰਦਰਲੀਆਂ ਨਾਮ ਚਲਾਉਣਗੀਆਂ, ਬਾਹਰਲੀਆਂ ਠੀਕ ਨੇ, self discipline ਤੁਸੀਂ ਰੱਖੋ, ਲੇਕਿਨ ਜੇ ਨਾਮ ਜਪਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅੰਦਰਲੀਆਂ ਰਹਿਤਾਂ ਧਾਰਨ ਕਰੋ। ਦਇਆ ਵਿਚ ਆਓ, ਖਿਮਾ 'ਚ ਆਓ।

ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੁਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਬੱਚੇ ਬੇਰੀ ਤੋਂ ਬੇਰ ਝਾੜਦੇ ਸੀ, ਇੱਟ ਮਾਰੀ, ਉਹ ਬੇਰੀ ਨੂੰ ਤਾਂ ਲੱਗੀ ਨਾ ਜਾ ਕੇ ਉਪਰੋਂ ਆ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮੋਢੇ 'ਚ ਲੱਗੀ। ਘਬਰਾ ਗਏ ਸਾਰੇ ਕਿ ਇੱਟ ਮਾਰੀ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੇ। ਇਕ ਦਮ ਸਿਪਾਹੀ ਤੁਰ ਗਏ ਤਲਵਾਰਾਂ ਨੰਗੀਆਂ ਲੈ ਕੇ। ਉਹਨੇ ਹਾਕ ਮਾਰੀ ਕਿ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ, ਐਨੇ ਨੂੰ ਕੀ ਦੇਖਦੇ ਨੇ ਕਿ ਇਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਫੜੀ ਆਉਂਦੇ ਨੇ, ਬੱਚਾ ਡਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਬਹੁਤ। ਕੋਲ ਆ ਗਿਆ, ਕਹਿੰਦੇ ਛੱਡੋ ਇਸ ਬੱਚੇ ਨੂੰ, ਆਪ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗ ਗਏ ਕਿ ਬੇਟਾ! ਮੈਂ ਤਾਂ ਤੇਰਾ ਕੁਛ ਵਿਗਾੜਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀਗਾ, ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਇੱਟ ਕਿਉਂ ਮਾਰੀ? ਜੇ ਮੇਰੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸ ਦੇ, ਮੈਂ ਦੂਰ ਕਰ ਲਵਾਂਗਾ। ਬੱਚਾ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ,

ਮਹਾਰਾਜ! ਮੈਂ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਇੱਟ ਨਹੀਂ ਮਾਰੀ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਬੇਰੀ ਦੇ ਮਾਰੀ ਹੈ। ਉਹ ਬੇਰੀ ਦੇ ਲੱਗੀ ਨਾ, ਤੁਹਾਡੇ ਆ ਲੱਗੀ। ਮੇਰੀ ਭੁੱਲ ਮਾਫ ਕਰੋ। ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਕਿ ਬੇਰੀ ਨੇ ਤੈਨੂੰ ਕੀ ਦੇਣਾ ਸੀ? ਕਹਿੰਦਾ ਬੇਰ। ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਦਿਤੀ, ਕਹਿੰਦੇ, ਉਰੂ ਆ, ਕਹਿੰਦੇ ਕਿਉਂ ਬਈ ਜੇ ਬੇਰੀ ਦੇ ਇੱਟ ਲਗਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਤਾਂ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਬੇਰ, ਫੇਰ ਉਹ ਦਰਖਤ ਸਾਡੇ ਨਾਲੋਂ ਚੰਗਾ ਹੀ ਹੋਇਆ। ਜੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਲਗਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖ ਉਹਦਾ ਗਲ ਵਢਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਗੱਲ ਛੱਡ ਦਿਓ, ਹੁਣ ਆਪਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹਨੂੰ ਕੁਛ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਬੱਚੇ ਨੇ ਇੱਟ ਤਾਂ ਮਾਰੀ ਸੀ ਕਿ ਕੁਛ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਕਹਿੰਦੇ, ਲਿਖ ਦਿਓ ਕਿ ਬੁੱਢਣਵਾਲ ਪਿੰਡ, ਦੋ ਪਿੰਡ ਲਿਖ ਦਿਤੇ ਜਗੀਰ 'ਚ। ਲੈ ਬੇਟਾ! ਲੈ ਫੇਰ ਨਾ ਇਹ ਕੰਮ ਕਰੀ, ਸਾਵਧਾਨ ਹੋ ਕੇ ਮਾਰੀ ਇੱਟ, ਐਉਂ ਨਹੀਂ ਮਾਰਨੀ। ਇਹਨੂੰ ਖਿਆ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਖਿਆ ਕਰ ਦੇਣੀ। ਦਇਆ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ, ਦੂਸਰੇ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ। ਦਿਲ ਨਰਮ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਮਹਾਰਾਜ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੁਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਠਾਣੇਦਾਰ ਯੂ.ਪੀ. 'ਚ ਬਰੇਲੀ, ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਮੇਰੇ ਜਿਹੜੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਸੀ ਉਹ ਜਰਨੈਲ ਸੀ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਡਾਇਰੀ ਮੇਰੇ ਘਰ ਪਈ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਕਹਿੰਦਾ ਮੈਂ ਵੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕਦਾ ਹਾਂ, ਸਿੱਖ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਚੰਗੇ ਲਗਦੇ ਨੇ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਸੀ ਉਹ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਕੀ ਗੱਲ? ਕਾਰ 'ਚ ਬੈਠਾ ਨਾਲ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਮੇਰੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਜਿਹੜੇ ਸੀ, ਉਹ ਹੌਲਦਾਰ ਸੀ ਉਸ ਵੇਲੇ, ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਜਰਨੈਲ ਬਣ ਗਿਆ ਵੱਡਾ। ਕਾਲ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਲਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਸੀ ਕਿ ਜਿੰਨਾ ਕੋਈ ਲਿਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਓਨਾ ਅਨਾਜ ਦੇ ਦਿਓ। ਲਾਹੌਰ ਵਾਲੇ ਅਨਾਜ ਲਈ ਜਾਂਦੇ ਸੀ, ਧੜਾ-ਧੜਾ। ਇਕ ਬਿਰਦ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਉਹ ਬਿਰਦ ਆ ਗਿਆ, ਆਪਣੇ ਪੌਤੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ। ਉਹਨੇ ਜਦੋਂ ਅਨਾਜ ਚੁੱਕਿਆ, ਹੁਕਮ ਸੀ ਕਿ ਪਾ ਲਓ ਚੁੱਕਣ ਜੋਗਾ। ਲਾਲਚ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਉਸਨੇ ਬਹੁਤਾ ਪਾ ਲਿਆ ਤੇ ਚੁੱਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। ਐਨੇ ਨੂੰ ਸਟੋਰ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਸ. ਲਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਹਦੀ ਪੰਡ ਬਾਹਰ ਰੱਖ ਦਿਤੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਾਬਾ! ਤੂੰ ਲਾਲਚੀ ਹੈਂ, ਕਿੱਡਾ ਲਾਲਚ ਕਰਿਆ ਹੈ। ਸੋਚਦਾ ਹੈ ਬਾਬਾ ਵਿਚਾਰਾ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਘਰ ਹੈ ਉਸਦਾ।

ਐਨੇ ਨੂੰ ਕੀ ਦੇਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਸਰਦਾਰ ਆ ਗਿਆ, ਮਡਾਸਾ ਮਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਲੱਤਾਂ ਵਿਚ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ, ਨੀਵਾਂ ਕੁੜਤਾ ਹੈ ਗੋਡਿਆਂ ਤੋਂ ਥੱਲੇ ਤੇ ਤੁਰਿਆ ਫਿਰਦਾ ਹੈ। ਆ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਬਾਬਾ! ਕੀ ਗੱਲ ਹੈ? ਕਹਿੰਦਾ, ਓ ਸਰਦਾਰ! ਆਹ ਪੰਡ ਚੁਕਾ ਦੇ ਮੈਨੂੰ। ਮੈਂ ਲਾਲਚ ਕਰ ਗਿਆ, ਦੂਰ ਘਰ ਸੀ ਮੇਰਾ, ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਫੇਰ ਆ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ, ਮੈਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਾਣੇ ਪਾ ਲਵਾਂ। ਪੰਡ ਬੰਨਾ ਦਿਤੀ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਬਾਬਾ! ਤੇਰੇ ਤੋਂ ਤਾਂ ਇਹ ਚੁੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ। ਲੈ ਮੈਨੂੰ ਹੀ

ਚੁਕਾ ਤੂੰ, ਪੌਤਾ ਵੀ ਰਲ ਗਿਆ, ਬਾਬਾ ਵੀ ਰਲ ਗਿਆ, ਸਰਦਾਰ ਤਕੜਾ ਸੀ ਉਹਨੇ ਆਪਣੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਰੱਖ ਲਈ।

ਚਲਦਾ-ਚਲਦਾ ਜਿਸ ਵਕਤ ਅੱਗੇ ਗਿਆ, ਕਾਫੀ ਦੂਰ ਲੰਘ ਗਿਆ। ਪੰਡ ਚੁੱਕੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਜੋ ਬਾਬਾ ਸੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਿਰਦ, ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਸਰਦਾਰ! ਇਕ ਮੇਰੀ ਮਦਦ ਕਰ ਦੇ? ਕਹਿੰਦਾ ਕੀ ਕਰਨੀ ਹੈ? ਕਹਿੰਦਾ ਮੈਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਾ ਦੇ। ਕਹਿੰਦਾ, ਬਾਬਾ! ਉਥੇ ਤਾਂ ਭੀੜ ਬੜੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਹਿੰਦਾ, ਨਹੀਂ ਸਰਦਾਰ! ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਅਸਾਨ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਾਂਗਾ, ਆਹ ਜਿਹੜਾ ਦਾਤਾ ਹੈ ਨਾ ਅਣਤੋਲਿਆ ਅਨਾਜ ਦੇਈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਇਹਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਵੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਕੋਈ ਨਾ, ਤੈਨੂੰ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਕਰਾਵਾਂਗੇ। ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਸੁਨੇਹਾ ਭਿਜਵਾ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਗੱਲਾਂ ਸਾਧਾਰਣ ਕਰਦੇ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਸਾਡਾ ਜਿਹੜਾ ਬਜ਼ੁਰਗ ਸੀ ਉਹ ਉਸ ਵੇਲੇ ਹਵਾਲਦਾਰ ਸੀ, ਉਹ ਘੋੜਾ ਲਈ ਮਗਰ-ਮਗਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਹ ਪੰਡ ਚੁੱਕੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਸਰਦਾਰ, ਉਹੀ ਰਸਤਾ ਉਹਦਾ ਸੀ, ਉਹਦੀ ਉਹਦਾ ਸੀ। ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਜਦੋਂ ਘਰ ਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਪੰਡ ਰੱਖ ਦਿਤੀ ਤਾਂ ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਸਰਦਾਰ! ਮੇਰੇ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਾ ਭੁੱਲ ਜਾਈਂ। ਮੈਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਾਈਂ।

ਕਹਿੰਦਾ, ਸਾਡੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੇ ਦੇਖ ਲਿਆ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਪ ਹੀ ਪੰਡ ਚੁਕੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਕ ਦਮ ਘੋੜੇ ਤੋਂ ਉਤਰ ਕੇ ਸਲੂਟ ਕਰਿਆ, ਸਾਰੇ ਸਿਪਾਹੀ ਘਬਰਾ ਗਏ ਅਸੀਂ ਕਿ ਇਹ ਪੈਦਲ ਤੁਰਿਆ ਆਇਆ ਹੈ ਪੰਡ ਚੁੱਕ ਕੇ ਅਸੀਂ ਘੋੜੇ ਤੇ ਆਏ ਹਾਂ ਨਾਲ। ਕਹਿੰਦੇ, ਸਾਡੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੂੰ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ, ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਦਿਤਾ ਕਿ ਚੁੱਪ ਰਹਿ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਾਬੇ ਨੇ ਪੁੱਛ ਲਿਆ ਕਿ ਇਹ ਕੌਣ ਸਰਦਾਰ ਹੈ ਐਹੋ ਜਿਹਾ। ਕਹਿੰਦੇ, ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਪ ਹੀ ਹੈ। ਕਹਿੰਦਾ, ਬਾਬੇ ਨੇ ਨੱਠ ਕੇ ਆ ਕੇ ਚਰਨ ਫੜ ਲਏ, ਉਚੀ-ਉਚੀ ਧਾਹਾਂ ਮਾਰ-ਮਾਰ ਰੋਈ ਜਾਵੇ, ਕਹਿੰਦਾ ਓ ਤੂੰ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਚੰਗਾ ਮਹਾਰਾਜਾ ਹੈਂ, ਤੂੰ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਦਿਲ 'ਚ ਬਾਉਂ ਬਣਾ ਲਿਆ, ਤੂੰ ਹਿੰਦੂ ਦਾ ਵੀ ਹੈਂ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਦਾ ਵੀ ਹੈਂ, ਤੂੰ ਸਿੱਖ ਦਾ ਵੀ ਹੈਂ।

ਸੋ ਇਹ ਚੀਜ਼ ਦੂਜੇ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨੀ, ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਉਸ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਮੇਰਾ ਦਾਦਾ! ਫੌਜ ਵਿਚ ਸਰਵਿਸ ਕਰਦਾ ਤੇ ਆਹ ਕਹਾਣੀ ਲਿਖ ਦਿਤੀ ਉਹਨੇ ਡਾਇਰੀ ਦੇ ਉਤੇ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਲੜਾਈ ਲੱਗੀ, ਅੰਗਰੇਜ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੂੰ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਯੂ.ਪੀ. ਦਾ ਹੈਂ, ਬਰੇਲੀ ਦਾ, ਤੇ ਤੂੰ ਫੌਜ ਨੂੰ ਹਰਾ ਦੇ ਤੈਨੂੰ ਮੂੰਹ ਮੰਗਿਆ ਇਨਾਮ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਕਹਿੰਦਾ, ਸਾਡਾ ਦਾਦਾ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਟੁਕੜੇ-ਟੁਕੜੇ ਹੋ ਜਾਵਾਂਗਾ, ਪਰ ਮੈਂ ਗਦਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।

ਸੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਜਿਹੜੇ ਗੁਣ ਨੇ ਇਹ ਨਾਮ ਜਪਣ ਵਾਲਿਆਂ 'ਚ ਹੁੰਦੇ ਨੇ। ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਨਾਮ ਚਲਦਾ ਹੈ। ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ, ਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ

ਭਾਵਨਾ, ਸੀਲ (ਜਿਹਨੂੰ ਚਰਿੱਤਰ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ), ਸੌਚ, ਪਵਿੱਤਰਤਾ - ਮਨ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ, ਸਰੀਰ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ, ਖਿਆਲਾਂ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ, ਬੁੱਧੀ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ, ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਵੀ ਮੈਲ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਬੋਲ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ, ਅਹਿੰਸਾ, ਨਾ ਸਰੀਰ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਦੇਣਾ, ਨਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੌੜਾ ਬੋਲ ਕੇ ਦੁੱਖ ਦੇਣਾ, ਮਿਹਣਾ-ਤਾਹਨਾ ਨਹੀਂ ਮਾਰਨਾ ਤੇ ਨਾ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ ਤੇ ਦੇਣਾ, ਨਾ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਦੇਣਾ। ਨਾ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਇਹਦਾ ਬੁਰਾ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸੁਮੱਤ ਦਿਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅਰਦਾਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਰੇ ਬੋਲਿਆ ਕਰੋ -

**ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ,
ਤੇਰੇ ਭਾਣੇ ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ।**

ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਭ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰ। ਜਿਹੜਾ ਸਭ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹਦਾ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ ਕਰਦਾ। ਉਹਦਾ ਭਲਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਰਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਠੀਕ ਹੈ ਆਦਮੀ ਹੱਥ ਤੋਂ ਖੋਹ ਲਏਗਾ, ਮੱਥੇ ਤੋਂ ਤਾਂ ਖੋਹ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਉਹ ਭਲਾ ਮੰਗਦਾ ਹੈ ਸਭ ਦਾ। ਗੁਰੂ ਵੀ ਸਭ ਦਾ ਭਲਾ ਮੰਗਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦਾ ਵੀ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਸੋ ਨਾ ਮਨ ਤੋਂ ਬੁਰਾ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਨਾ ਬੁੱਧੀ ਨਾਲ, ਚਲਾਕੀਆਂ ਨਾਲ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਨਾ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਸੋ ਇਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ - ਮਿੱਠਾ ਬੋਲਣਾ, ਨਿਤਨੇਮ ਕਰਨਾ ਤੇ ਬਾਕੀ ਆਪਣਾ ਸੁਭ ਕਰਮ ਕਰਨੇ, ਇਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਬਾਬਾ ਅਮਰਦਾਸ ਨਾਮ ਜਪਣ ਵਾਸਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦੀਆਂ ਨੇ। ਸੋ ਉਸ ਵੇਲੇ ਆਪ ਨੇ ਨਾਮ ਦੀ ਦਾਤ ਦੇ ਦਿਤੀ। ਨਾਮ ਜਪਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਲਿਆ, ਇਕਾਂਤ ਹੋ ਕੇ ਬੈਠ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਸੇਵਾ। ਸੇਵਾ ਤੇ ਸਿਮਰਨ ਦੋਵੇਂ ਕਰ ਲਏ। ਸਿਮਰਨ ਜਿਹੜਾ ਹੈ ਨਾਮ ਜਪਣਾ ਪਹਿਲਾਂ-ਪਹਿਲਾਂ ਔਖਾ ਬਹੁਤ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਐਸਾ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ-

ਧਾਰਨਾ - ਆਖਣ ਅਉਖਾ ਸਾਚਾ ਨਾਉ।

ਨਾਮ ਵਲ ਆਦਮੀ ਦੀ ਰੁਚੀ ਨਹੀਂ ਲਗਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਔਖਾ ਹੈ ਨਾਮ ਜਪਣਾ। ਸਭ ਤੋਂ ਔਖਾ ਹੈ, ਹੈ ਸਭ ਤੋਂ ਕੀਮਤੀ, ਇਕ ਵਾਰੀ ਵੀ ਜੇ ਸਾਡੇ ਮੁਖ ਤੋਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਿਕਲ ਜਾਵੇ ਨਾ, ਕਾਲ ਦੀ ਪਈ ਹੋਈ ਫਾਂਸੀ ਸਾਡੇ ਗਲ 'ਚੋਂ ਹਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਕਿੰਨੀ ਮਹੱਤਤਾ ਰਖਦਾ ਹੈ -

ਕਬੀਰ ਸੁੱਈ ਮੁਖ ਧੰਨਿ ਹੈ

ਜਾ ਮੁਖਿ ਕਹੀਐ ਰਾਮੁ॥ ਅੰਗ - ੧੩੭੦

ਉਹ ਧੰਨ ਨੇ ਮੁਖ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚੋਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ, ਰਾਮ, ਅੱਲਾਹ, ਗੋਬਿੰਦ, ਨਾਰਾਇਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਹਦਾ ਫਲ ਕਿੰਨਾ ਹੈ? ਕਹਿੰਦੇ -

ਦੇਹੀ ਕਿਸ ਕੀ ਬਾਪੁਰੀ ਪਵਿੱਤ੍ਰੁ ਹੋਇਗੋ ਗੁਮੁ ॥

ਅੰਗ - ੧੩੭੦

ਦੇਹੀ ਨੂੰ ਤਾਂ ਛੱਡੋ ਇਕ ਪਾਸੇ। ਜਿਥੇ ਬੈਠ ਕੇ ਬੰਦਗੀ ਕਰੇਗਾ, ਬੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ।

**ਧਾਰਨਾ - ਸਾਰਾ ਨਗਰ ਪਵਿੱਤਰ ਹੋ ਜਾਵੇ,
ਸਤਿਨਾਮ ਬੋਲ ਵਾਹਿਗੁਰੂ।**

ਐਡੀ ਵੱਡੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਫੇਰ ਵੀ ਬੰਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਜਪਦਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਔਖਾ ਹੈ।

ਆਖਾ ਜੀਵਾ ਵਿਸਰੈ ਮਰਿ ਜਾਉ ॥

ਆਖਣਿ ਅਉਖਾ ਸਾਚਾ ਨਾਉ ॥ ਅੰਗ - ੯

ਸੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁਗਤ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਮ ਜਪਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਲਾ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ, ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਭਾਈ ਤੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਛੇ ਪੱਕੀਆਂ ਮਾਲਾ ਫੇਰਿਆ ਕਰ, ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ। 648 ਮਾਲਾ ਫੇਰਿਆ ਕਰ। ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਫੇਰ ਦੱਸ ਦਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਤੂੰ ਲੱਖ ਵਾਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ-ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਿਹਾ ਕਰ। ਕੋਈ ਔਖਾ ਨਹੀਂ, ਕਹਿ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫੇਰ ਦੱਸ ਦਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਤੂੰ ਹੁਣ ਸ੍ਰਾਸ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਕਰ। ਅੰਦਰ ਨੂੰ ਸ੍ਰਾਸ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਵਾਹਿ ਕਹਿ, ਬਾਹਰ ਨੂੰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਗੁਰੂ ਕਹਿ। ਜੇ ਨਹੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਅੰਦਰ ਨੂੰ ਸ੍ਰਾਸ ਜਾਂਦੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ-ਵਾਹਿਗੁਰੂ-ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਹਿ। ਬਾਹਰ ਨੂੰ ਆਉਂਦੇ ਫੇਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ-ਵਾਹਿਗੁਰੂ-ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਹਿ। ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਜਿਵੇਂ ਮਾਲਾ ਦੇ ਮਣਕੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ, ਐਉਂ ਬਣਾ ਲੈ। ਫੇਰ ਤੇਰੇ ਅੰਦਰ ਸ੍ਰਾਸ-ਸ੍ਰਾਸ ਦਾ ਨਾਮ ਚਲਿਆ ਜਾਏਗਾ।

ਸਾਸਿ ਸਾਸਿ ਸਿਮਰਹੁ ਗੋਬਿੰਦ ॥

ਮਨ ਅੰਤਰ ਕੀ ਉਤਰੈ ਚਿੰਦ ॥ ਅੰਗ - ੨੯੫

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ੍ਰਾਸ ਦੇ ਨਾਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਨਾਮ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਅੱਗੇ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦਰਜਾ-ਬ-ਦਰਜਾ ਫਲ ਵਧਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬੈਖਰੀ 'ਚ ਅਸੀਂ ਜੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ-ਵਾਹਿਗੁਰੂ-ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਦੱਸ ਵਾਰੀ ਕਰੀਏ ਇਕ ਵਾਰੀ ਕੰਠ 'ਚ ਕਹਿ ਦੇਈਏ, ਓਡਾ ਹੀ ਫਲ ਹੈ। ਸੋ ਵਾਰੀ ਬੋਲ ਕੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ-ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਰੀਏ, ਇਕ ਵਾਰੀ ਹਿਰਦੇ 'ਚ ਕਹਿ ਦੇਈਏ, ਓਨਾ ਹੀ, ਬਾਹਰ ਹਜ਼ਾਰ ਵਾਰੀ ਕਰੀਏ ਵਾਹਿਗੁਰੂ-ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੰਦਰ deep silence ਜਿਹਨੂੰ ਨਾਭੀ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ, ਉਹਦੇ ਵਿਚ ਇਕ ਵਾਰੀ ਕਿਹਾ ਹਜ਼ਾਰ ਵਾਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਗਿਆ ਚੱਕਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਦੋਵੇਂ ਅੱਖਾਂ ਤੇ ਨੱਕ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਹੈ, ਇਥੇ ਅਨਹਦ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਮਦਦ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਮ ਜਪ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਧੁਨ ਹੈ ਨਾਲ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਮਿਊਜ਼ਿਕ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਬੰਦਗੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਫੇਰ। ਇਥੇ ਆ ਕੇ ਦੋ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ। ਇਕ ਤਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਹਨੂੰ ਉਪਾਸ਼ਨਾ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ, ਉਪਾਸ਼ਨਾ ਚਾਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਹੈ, ਲੇਕਿਨ ਜਿਹੜੀ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਸਮਝ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਉਪਾਸ਼ਨਾ ਹੈ, ਉਹ ਜਿਉਂਦਾ ਸਾਧਨ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਇਹਦੇ ਵਿਪਰੀਤ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਨੇ ਕਿਉਂਕਿ ਆਪ ਨੂੰ ਅਨੁਭਵ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸੁਣੀਆਂ-ਸੁਣਾਈਆਂ ਗੱਲਾਂ, ਉੱਟ-ਪਟਾਂਗ ਗੱਲਾਂ ਮਾਰ ਦਿੰਦੇ ਨੇ, ਨਾ ਆਪ ਤਰਨਾ ਹੈ ਨਾ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਲੰਘਣ ਦਿੰਦੇ ਨੇ। ਉਹ ਹੈ ਉਪਾਸ਼ਨਾ। ਉਪਾਸ਼ਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ mental ਸੇਵਾ

mental ਪੂਜਾ। ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ ਦੇ ਉਤੇ। ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ਦੇ ਉਤੇ ਉਸ ਬਾਰੇ ਐਸਾ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ -

**ਧਾਰਨਾ - ਧਰੀਏ ਮਨ ਵਿਚ ਧਿਆਨ
ਗੁਰਾਂ ਦੀ ਮੂਰਤ ਦਾ।
ਗੁਰ ਕੀ ਮੂਰਤਿ ਮਨ ਮਹਿ ਧਿਆਨੁ ॥**

ਅੰਗ - ੮੬੪

ਗੁਰੂ ਦੀ ਮੂਰਤ ਜਿਹੜੀ ਸਾਕਾਰ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਸਮਝ 'ਚ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ ਗੁਰੂ ਦਾ ਜੋ ਸਰਗੁਣ ਸਰੀਰ। ਸੁਖਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਧਿਆਨ ਪਰਪੱਕ ਹੋ ਜਾਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦੂਸਰਾ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਦਾ ਜੋ ਸਰੂਪ ਹੈ, ਸੂਖਸ਼ਮ, ਉਤਮ ਬੁੱਧੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝ 'ਚ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਉਹ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਸਾਉਂਡ, ਸ਼ਬਦ ਜਿਹਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਇਥੇ ਗਲਤੀ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੱਖਰਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਕਰਨ ਲਗ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਨਹੀਂ ਸਾਉਂਡ ਦਾ, ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਅੰਦਰ ਸ਼ਬਦ ਚਲਦਾ ਹੈ ਨਾ, ਧੁੰਨ ਚਲਦੀ ਹੈ, ਉਹਦਾ ਧਿਆਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਧੁਨ ਕਿਵੇਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਧੂਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ, ਗੱਲ ਛੇੜ ਕੇ ਜੇ ਪੂਰੀ ਨਾ ਦੱਸੇ, ਰੌਲਾ-ਰੱਪਾ ਪੈ ਜਾਏਗਾ। ਉਹ ਧੁੰਨ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀ ਹੈ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਦੀ, ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਜਿਉਂ-ਜਿਉਂ ਬਿਰਤੀ ਸੂਖਸ਼ਮ ਹੁੰਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਮਿਊਜ਼ਿਕ ਰਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਆ ਕੇ, ਸਾਜ ਰਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸੋ ਉਸ ਧੁਨ ਦੀ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ, ਇਕੱਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਚਾਰੇ ਬਾਕੀਆਂ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਧੁਨ ਦਾ ਧਿਆਨ ਅੰਦਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਧਿਆਨ ਜਿਹਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਗੁਰੂ ਸ਼ਬਦ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅੱਖਰਾਂ ਨਾਲ ਤਾਂ ਉਹ ਅੱਖਰ ਨੇ, ਅੱਖਰ ਤਾਂ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਸ਼ਬਦ ਤਾਂ ਸਾਉਂਡ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ, ਸ਼ਬਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪੜ੍ਹੋ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਸਾਰੇ -

ਵਾਹਿ.....ਗੁਰੂ.....ਵਾਹਿ.....ਗੁਰੂ
ਵਾਹਿ.....ਗੁਰੂ.....ਵਾਹਿ.....ਗੁਰੂ
ਵਾਹਿ.....ਗੁਰੂ.....ਵਾਹਿ.....ਗੁਰੂ
ਵਾਹਿ.....ਗੁਰੂ.....ਵਾਹਿ.....ਗੁਰੂ

ਚੁੱਪ ਕਰਕੇ ਸੁਣੋ ਏਸ ਨੂੰ ਹੁਣ। ਸੋ ਇਹਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ -

ਗੁਰ ਕੀ ਮੂਰਤਿ ਮਨ ਮਹਿ ਧਿਆਨੁ ॥

ਅੰਗ - ੮੬੪

ਤੀਸਰਾ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋਤੀ ਸਰੂਪ ਸਮਝਣਾ। ਚੌਥਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਗਿਆਨ। ਉਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਹੀ ਅੰਦਰ ਵੀ ਤੇ ਬਾਹਰ ਵੀ, ਇਕ ਜੋਤੀ ਹੈ, ਉਹ ਪਰੀਪੂਰਨ ਹੈ। ਸੋ ਇਹ ਚਾਰੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਧਿਆਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਇਹ ਉਪਾਸਨਾ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਪਾਸਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਿਰਤੀ ਉਪਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਵਿਵੇਕ ਮੰਡਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਗਿਆਨ ਜਿਹਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਗਿਆਨ ਉਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਰੱਸੀ ਪਈ ਸੱਪ ਲੱਗੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਨ 'ਤੇ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਰੱਸੀ ਸੀ। ਪ੍ਰਤੱਖ ਗਿਆਨ

ਹੋ ਜਾਣਾ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਹੀ -
ਏ ਨੇਤ੍ਰਹ ਮੇਰਿਹੋ ਹਰਿ ਤੁਮ ਮਹਿ ਜੋਤਿ ਧਰੀ
ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਅਵਰੁ ਨ ਦੇਖਹੁ ਕੋਈ ॥

ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਅਵਰੁ ਨ ਦੇਖਹੁ ਕੋਈ

ਨਦਰੀ ਹਰਿ ਨਿਹਾਲਿਆ ॥

ਏਹੁ ਵਿਸੁ ਸੰਸਾਰੁ ਤੁਮ ਦੇਖਦੇ

ਏਹੁ ਹਰਿ ਕਾ ਰੂਪੁ ਹੈ

ਹਰਿ ਰੂਪੁ ਨਦਰੀ ਆਇਆ ॥ ਅੰਗ - ੯੨੨

ਜਿਹਨੂੰ ਇਹੀ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦਾ ਰੂਪ ਬਣ ਕੇ ਦਿੱਸਣ ਲੱਗ ਜਾਵੇ, ਕਹਿੰਦੇ ਉਹਦੀ ਬਿਰਤੀ ਗਿਆਨ ਵਿਚ ਗਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਪ੍ਰਤੱਖ ਰੂਪ ਦੇ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਐਉਂ ਨਹੀਂ ਕਿ ਗੱਲਾਂ ਬਾਤਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਹੈ।

ਮੈਂ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੰਤ ਮਹਾਰਾਜ ਮਸਤੂਆਣੇ ਵਾਲੇ ਜਦ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਆਉਂਦੇ ਨੇ ਸ਼ੇਰ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਸੇਵਾਦਾਰ ਆਇਆ ਦੌੜ ਕੇ, ਕਹਿੰਦਾ ਬਾਬਾ ਜੀ! ਸ਼ੇਰ ਆ ਗਿਆ ਸੀ? ਕਹਿੰਦੇ, ਨਾ ਭਾਈ ਤੇਰੀ ਨਿਗ੍ਹਾ 'ਚ ਸ਼ੇਰ, ਸਾਡੀ ਨਿਗ੍ਹਾ 'ਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ। ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਹੁਣ ਦਿਸਣ ਤੋਂ ਹੀ ਹਟ ਗਿਆ ਸਭ। ਜੇ ਦਿਸਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤੂੰ ਹੀ, ਤੂੰ ਹੀ ਦਿਸਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ -

ਧਾਰਨਾ - ਤੂੰ ਹੀ-ਤੂੰ ਹੀ ਮੋਹਿਨਾ

ਗੁਰਹਿ ਦਿਖਾਇਓ ਲੋਇਨਾ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥

ਈਤਹਿ ਉਤਹਿ ਘਟਿ ਘਟਿ ਘਟਿ ਘਟਿ

ਤੂੰਹੀ ਤੂੰਹੀ ਮੋਹਿਨਾ ॥ ਅੰਗ - ੪੦੭

ਇਹ ਨਾਮ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਨਾਮ ਦੀ ਇਹ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋ ਜਾਵੇ ਫੇਰ ਸਾਰੀ ਜਿੰਨੀ ਸਿ੍ਸ਼ਟੀ ਹੈ -

ਹਰਹਟ ਭੀ ਤੂੰ ਤੂੰ ਕਰਹਿ

ਬੋਲਹਿ ਭਲੀ ਬਾਣਿ ॥ ਅੰਗ - ੧੪੨੦

ਹਰਟ ਦਾ ਕੁੱਤਾ ਜਿਹੜਾ ਟੱਕ-ਟੱਕ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਵੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਦੀ ਹੈ।

ਜੋ ਬੋਲਤ ਹੈ ਮ੍ਰਿਗ ਮੀਨ ਪੰਖੇਰੁ

ਸੁ ਬਿਨੁ ਹਰਿ ਜਾਪਤ ਹੈ ਨਹੀ ਹੋਰ ॥

ਅੰਗ - ੧੨੬੫

ਜਿੰਨੇ ਪੰਛੀ ਬੋਲ ਰਹੇ ਨੇ, ਉਹ ਸਾਰੇ ਹੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਦਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਇਹ ਵੀ ਨਾਮ ਦੀ ਧੁਨ ਹੈ ਤੇ ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ ਜੀ ਨੇ ਏਸ ਅਵਸਥਾ ਨੂੰ ਤੇ ਪੰਛੀਆਂ ਦੇ ਭਰੋਸੇ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਏਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਉਚਾਰਨ ਕਰਿਆ ਹੈ -

**ਧਾਰਨਾ - ਕੰਕਰ ਚੁਗਦੇ ਥਲਾਂ ਦੇ ਵਿਚ
ਵਸਦੇ, ਰੱਬ ਦੀ ਨਾ ਆਸ ਛੱਡਦੇ ਪੰਛੀ।**

ਫਰੀਦਾ ਹਉ ਬਲਿਹਾਰੀ ਤਿਨੁ ਪੰਖੀਆ

ਜੰਗਲਿ ਜਿੰਨਾ ਵਾਸੁ ॥

ਕਕਰੁ ਚੁਗਨਿ ਥਲਿ ਵਸਨਿ

ਰਬ ਨ ਛੋਡਨਿ ਪਾਸੁ ॥

ਅੰਗ - ੧੩੮੩

ਸੋ ਨਾਮ ਹੀ ਨਾਮ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਫੇਰ ਉਹਨੂੰ

ਸ਼ਬਦ ਜਿਹੜਾ ਹੈ ਗੂੰਜਦਾ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸਲ ਵਿਚ ਹੈ ਹੀ ਸ਼ਬਦ ਸਾਰੇ ਪਰੀਪੂਰਨ ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿਰਦੇ 'ਚ ਵਸ ਜਾਵੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ -

**ਜਿਨ੍ਹਾ ਨ ਵਿਸਰੈ ਨਾਮੁ ਸੇ ਕਿਨੇਹਿਆ ॥
ਭੇਦੁ ਨ ਜਾਣਹੁ ਮੁਲਿ ਸਾਂਈ ਜੇਹਿਆ ॥**

ਅੰਗ - ੩੯੭

ਉਹ ਤਾਂ ਰੱਬ ਦਾ ਰੂਪ ਨੇ, ਸੋ ਏਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਮ ਦੀਆਂ ਅਵਸਥਾਵਾਂ ਬਾਬਾ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ, ਨਾਮ ਜਪਦੇ-ਜਪਦੇ, ਨਾਮ ਦਾ ਰੂਪ ਹੋ ਗਏ। ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਜਿਹੜੀ ਹੈ ਗਿਆਨ ਦੀ ਖੁਲ੍ਹ ਜਾਇਆ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਗਿਆਨ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ।

**ਗਿਆਨੁ ਨ ਗਲੀਈ ਚੁਢੀਐ ਕਥਨਾ ਕਰਤਾ ਸਾਰੁ ॥
ਅੰਗ - ੪੬੫**

ਐਵੇਂ ਗਿਆਨ-ਗਿਆਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਗਿਆਨ ਬਹੁਤ ਔਖੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਬਦਲਦੀ ਹੈ ਫੇਰ ਉਹਨੂੰ ਲੋਕ ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਕਿ ਬ੍ਰਹਮ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹੈ ਇਹਨੂੰ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਦੇ ਭੇਦ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਪ੍ਰਤੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦੇਖ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।

ਇਕ ਵਾਰੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਧਮੋਟ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਿੰਘ ਗਏ ਕਿ ਬੀਕਾਨੇਰ ਵਲ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦਣੀ ਹੈ। ਜਦ ਅਸੀਂ ਚਲੇ ਗਏ ਅਨੂਪਗੜ੍ਹ ਦੇ ਪਰਲੇ ਪਾਸੇ ਨੂੰ, ਉਥੇ ਰੜ੍ਹਾ ਮੈਦਾਨ ਆ ਗਿਆ ਤੇ ਕੁਝ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਪਿਆਸ ਲਗ ਆਈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿ ਪਾਰਲਾ ਪਾਣੀ ਤਾਂ ਦੱਸ ਮੀਲ 'ਤੇ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਪਾਣੀ ਤਾਂ ਉਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਭੁਲੇਖਾ ਹੈ, ਕਹਿੰਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਹ ਦੇਖੋ। ਅੱਗ ਦਰਖਤ ਦਾ ਪਰਛਾਵਾਂ ਦੀਹੰਦਾ ਹੈ, ਭੁਲੇਖਾ ਕੱਢਣ ਵਾਸਤੇ ਅਸੀਂ ਮੁੜ ਗਏ, ਅਸੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਾ ਲੈ ਕਿ ਕਿਥੇ ਕੁ ਹੈ ਪਾਣੀ, ਕਹਿੰਦਾ ਉਹ ਹੈ। ਜਦ ਉਥੇ ਗਏ ਓਨਾ ਹੀ ਦੂਰ ਅੱਗੇ ਦਿਸੇ। ਜਦ ਉਥੇ ਗਏ ਅੱਗੇ ਹੋਰ ਦਿਸੇ ਇਹਨੂੰ ਮ੍ਰਿਗਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਅਸਲੀ ਗੱਲ ਹੋਰ ਦਿਸਣੀ ਤੇ ਅਸਲ ਵਿਚ ਗੱਲ ਹੋਰ ਹੋਣੀ। ਇਹਨੂੰ ਅਗਿਆਨ ਤੇ ਅਵਿਦਿਆ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਜਦ ਇਹ ਅਗਿਆਨ ਹਟ ਜਾਵੇ, ਪ੍ਰਤੱਖ ਰੂਪ ਦੇ ਵਿਚ ਨਿਹਚੇ 'ਚ ਆ ਜਾਵੇ, ਉਹਨੂੰ ਗਿਆਨ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਗਿਆਨ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ, ਗਿਆਨ ਬੜੀ ਔਖੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ।

.....ਕਥਨਾ ਕਰਤਾ ਸਾਰੁ ॥ ਅੰਗ - ੪੬੫

ਅੰਨਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬਹੁਤ ਭਿਆਨਕ ਯੁੱਧ ਛਿੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਹੋ ਗਏ ਘੇਰਾ ਪਏ ਨੂੰ। ਮੁਗਲ ਫੌਜਾਂ ਬਹੁਤ ਹਮਲੇ ਕਰ-ਕਰ ਕੇ ਥੱਕ ਗਈਆਂ, ਹਾਰ ਗਈਆਂ, ਲੱਖਾਂ ਬੰਦਿਆਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰ ਲਿਆ, ਦੱਸ ਲੱਖ ਬੰਦਾ ਏਸ ਦੇ ਉਤੇ deploy ਕਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਨਾਕੇ ਰੋਕੇ ਹੋਏ ਸੀ, ਕਿਤੋਂ ਰਾਸ਼ਨ ਨਾ ਆ ਜਾਵੇ, ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਪਹਿਰੇ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸੀ। ਹਰ ਥਾਂ ਦੇ ਉਤੇ ਚੌਕਸੀ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕੋਲ ਚਲਿਆ ਨਾ ਜਾਵੇ।

ਉਸ ਵੇਲੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਿੰਘ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ, ਥੋੜ੍ਹੇ ਹੀ ਰਹਿ ਗਏ। ਰੋਪੜ ਦਾ ਇਕ ਜਰਨੈਲ ਸੀ, ਜਿਹਦਾ ਨਾਮ ਮੁਗਲਖਾਨ ਸੀ। ਮੀਟਿੰਗ ਕਰੀ ਉਸਨੇ ਕਿ ਭਰਾਵਾਂ! ਆਪਾਂ ਕਿੰਨੇ ਹਾਂ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਤਾਦਾਦ 'ਚ, ਉਥੇ ਖਬਰ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਹਜ਼ਾਰ, ਡੇਢ ਹਜ਼ਾਰ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਇਕ ਹੱਲਾ ਐਸਾ ਕਰੋ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਾਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਓ, ਜਾਂ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰ ਲਓ। ਉਸ ਨੇ ਬੀੜਾ ਚੁੱਕਿਆ ਕਿ ਅੱਜ ਮੈਂ ਤਾਂ ਆਵਾਂਗਾ, ਜੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆਵਾਂਗੇ ਜਾਂ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਬਹੁਤ ਭਿਆਨਕ ਯੁੱਧ ਹੋਇਆ, ਬਹੁਤ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ, ਜਿਸ ਵਕਤ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਪੁਛਿਆ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਕਿ ਦੱਸੋ ਖਾਲਸਾ ਜੀ! ਯੁੱਧ ਦਾ ਹਾਲ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣਾ-ਆਪਣਾ ਹਾਲ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ! ਆਪਣੀ ਸੰਗਤ ਦੇ ਵਿਚ ਇਕ ਜਾਸੂਸ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ, ਕੌਣ ਹੈ ਉਹ?

ਕਹਿੰਦੇ, ਮਹਾਰਾਜ! ਉਹ ਘਨਈਆ ਸਾਧ, ਜਿਹੜਾ ਮਸ਼ਕ ਲੈ ਕੇ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ, ਬੁਲਾਓ ਓਸ ਨੂੰ।

ਡੇਰੇ ਭੇਜੇ ਬੰਦੇ, ਡੇਰੇ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਅਜੇ ਮੈਦਾਨੇ ਜੰਗ 'ਚੋਂ ਨਹੀਂ ਆਏ, ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਕਿ ਜਾਓ ਮੈਦਾਨ-ਏ-ਜੰਗ 'ਚੋਂ ਟੋਲ੍ਹ ਕੇ ਲਿਆਓ। ਓਸ ਵੇਲੇ ਆਵਾਜ਼ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਹਨ੍ਹੇਰਾ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮਸਾਲਾਂ ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਮਚਦੀਆਂ ਨੇ, ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੋਂ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਜ਼ਖਮੀ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਚੁੱਕ-ਚੁੱਕ ਕੇ ਲਈ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਉਹ ਵੀ ਲਈ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਇਹ ਵੀ ਲਈ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ। ਉਹ ਜਦੋਂ ਆਵਾਜ਼ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਓਧਰ ਨੂੰ ਤੁਰੇ, ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਤੂੰਹੀ-ਤੂੰਹੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਕੀ ਦੇਖਦੇ ਨੇ ਕਿ ਭਾਈ ਘਨਈਆ, ਕਿਸੇ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ-ਹੋਏ ਬੰਦੇ ਦਾ, ਸਿਰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪੱਟ 'ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਕੁਛ ਬਚਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਪਾਇਆ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਬੰਦਾ ਹੋਸ਼ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ। ਹੋਸ਼ 'ਚ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲੀਓ ਆਵਾਜ਼ ਦਿਤੀ, ਕੌਣ? ਕੌਣ ਹੈ ਇਥੇ? ਕਿਉਂਕਿ ਬੇਹੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਹੋਸ਼ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ। ਮਨ 'ਚ ਆਇਆ ਕਿ ਮੈਂ ਇਹਨੂੰ ਕੁਛ ਦੇਵਾਂ। ਜਦ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਭਾਈ ਘਨਈਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਅਧਨਾ ਜਿਹਾ (ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ) ਸਿੱਖ ਹਾਂ ਭਾਈ।

ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਓ ਗੁਰਸਿੱਖਾ! ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਤੂੰ ਪਾਣੀ ਕੀਹਨੂੰ ਪਿਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਅੱਜ ਉਹ ਮੁਗਲ ਖਾਂ ਜਰਨੈਲ ਹਾਂ, ਜਿਹਨੇ ਅੱਜ ਵਾਇਦਾ ਕਰਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਅੱਜ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਵਾਂਗਾ, ਜਾਂ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਤੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਦੁਖ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਮੈਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਉਂਦੇ?

ਕਹਿੰਦਾ, ਨਾ।

ਕਹਿੰਦੇ, ਕਿਉਂ?

ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੇ ਗੁਰੂ ਨੇ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿਤਾ ਹੈ ਉਹਦੇ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਤੇ ਬੇਗਾਨਾ ਨਹੀਂ ਕੋਈ। ਮਿਤ੍ਰ, ਸਤ੍ਰ ਸਮਾਨ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਗੈਰ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।

**ਧਾਰਨਾ - ਨਾ ਦਿਸੇ ਬੇਗਾਨਾ ਜੀ,
ਨਾ ਕੋਈ ਬੈਰੀ-ਨਾ ਕੋਈ ਬੈਰੀ।**

ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਸਾਡਾ ਗੁਰੂ ਜੋ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਹੈ -
**ਬਿਸਰਿ ਗਈ ਸਭ ਤਾਤਿ ਪਰਾਈ ॥
ਜਬ ਤੇ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਮੋਹਿ ਪਾਈ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਨਾ ਕੋ ਬੈਰੀ ਨਹੀ ਬਿਗਾਨਾ
ਸਗਲ ਸੰਗਿ ਹਮ ਕਉ ਬਨਿ ਆਈ ॥**

ਅੰਗ - ੧੨੯੯

ਸਾਡੀ ਨਿਗ੍ਰਾ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕੋਈ ਬੇਗਾਨਾ।

ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਦੇ ਨੇ?

ਕਹਿੰਦਾ, ਹਾਂ।

ਸਾਡੇ ਗੁਰੂ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ -

**ਜਬ ਧਾਰੈ ਕੋਊ ਬੈਰੀ ਮੀਤੁ ॥
ਤਬ ਲਗੁ ਨਿਹਚਲੁ ਨਾਹੀ ਚੀਤੁ ॥ ਅੰਗ - ੨੭੮**

ਉਹ ਤਾਂ ਉਹ ਸੁਰਮਾ ਸਾਡੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਪਾਉਂਦੇ ਨੇ, ਜੀਹਦੇ ਪੈਣ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਾ ਹੀ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਰੂਪ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।

**ਧਾਰਨਾ - ਇਕ ਨੂਰ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਜੀ,
ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ-ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ।**

**ਅਵਲਿ ਅਲਹ ਨੂਰ ਉਪਾਇਆ
ਕੁਦਰਤਿ ਕੇ ਸਭ ਬੰਦੇ ॥**

**ਏਕ ਨੂਰ ਤੇ ਸਭੁ ਜਗੁ ਉਪਜਿਆ
ਕਉਨ ਭਲੇ ਕੋ ਮੰਦੇ ॥ ਅੰਗ - ੧੩੫੦**

ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਹੈਂ ਐਸਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਗੁਰੂ ਦਾ। ਫੇਰ ਧਿਰਕਾਰ ਹੈ ਮੈਨੂੰ ਭਾਈ ਘਨਈਆ, ਧਿਰਕਾਰ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਧਿਰਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਐਸੇ ਦਰਵੇਸ਼ ਗੁਰੂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੋ ਕੇ ਅਸੀਂ ਸ਼ਸਤਰ ਚੁੱਕੀਂ ਫਿਰਦੇ ਹਾਂ। ਉਹਨੂੰ ਮਾਰਨ ਵਾਸਤੇ ਤਿਆਰੀਆਂ ਕਰੀਂ ਫਿਰਦੇ ਹਾਂ। ਗੁਰਸਿੱਖਾ! ਤੂੰ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਨੇਤਰ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿਤੇ, ਅੱਜ ਮੈਂ ਅੱਲਾਹ ਤਾਲਾ ਨੂੰ ਜਾਮਨ ਰੱਖ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਮੈਂ ਜੀਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨ ਪਰਸਾਂਗਾ। ਤੇਰੇ ਚਰਨ ਪਰਸਾਂਗਾ ਤੂੰ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਸੁਮੱਤ ਦੇ ਦਿਤੀ। ਐਨੇ ਬਚਨ ਹੋਏ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆ ਕੇ ਭਾਈ ਘਨਈਏ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਘਨਈਆ! ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜਲਦੀ ਬੁਲਾ ਰਹੇ ਨੇ, ਹੁਕਮ ਮੰਨਿਆ ਤੇ ਉਥੇ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਕੋਲ ਆ ਗਿਆ ਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੱਸੋ ਭਾਈ! ਇਹਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੈ।

ਕਹਿੰਦੇ, ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਯੁੱਧ ਮੱਚਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਸਾਡੇ ਬੰਦੇ ਗਿਰਦੇ ਸੀ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਤੇ ਪਾਣੀ-ਪਾਣੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਆਉਂਦੀ ਸੀ, ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਿਲਾਉਂਦਾ ਪਾਣੀ, ਜਿਹੜਾ ਮੂਹਰੇ ਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਉਹਨੇ ਪਿਲਾ ਦਿੰਦਾ

ਸੀ। ਮੁਗਲ ਸਿਪਾਹੀ ਮੂਹਰੇ ਗਿਰਿਆ ਪਿਆ ਹੈ, ਪਹਿਲਾਂ ਉਹਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਫੇਰ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆਇਆ। ਮਹਾਰਾਜ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਇਹ ਤਾਂ ਜਾਸੂਸ ਹੈ ਬੰਦਾ।

ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ, ਕਿਉਂ ਘਨਈਆ! ਤੂੰ ਮੁਗਲ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਉਂਦਾ ਸੀ?

ਕਹਿੰਦਾ, ਨਹੀਂ ਮਹਾਰਾਜ।

ਕਹਿੰਦੇ, ਫੇਰ ਪਹਾੜੀ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਪਿਲਾਉਂਦਾ ਸੀ?

ਕਹਿੰਦੇ, ਨਹੀਂ।

ਫੇਰ ਤੂੰ ਖਾਲਸਾ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਉਂਦਾ ਸੀ?

ਕਹਿੰਦਾ, ਨਹੀਂ ਮਹਾਰਾਜ।

ਸਿੰਘ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ! ਝੂਠ ਬੋਲਦਾ ਹੈ ਡਰਦਾ ਇਹ। ਇਹ ਤਾਂ ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਮਸ਼ਕ ਲਈ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਈ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਵੀ ਮੈਦਾਨ-ਏ-ਜੰਗ 'ਚੋਂ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਉਂਦਾ ਹੀ ਫੜਿਆ ਹੈ, ਅਰ ਪਿਲਾਉਂਦਾ ਵੀ ਉਹਨੂੰ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਮੁਗਲ ਖਾਨ ਜਰਨੈਲ ਧਾਵਾ ਕਰਕੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਮਸਾਂ ਮਾਰ ਕੇ ਅਸੀਂ ਸੁੱਟਿਆ ਸੀ, ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਰਾਤ ਭਰ ਖੂਨ ਨਿਕਲ ਕੇ ਮਰ ਜਾਣਾ ਸੀ ਉਹਨੇ। ਹੁਣ ਦਵਾ ਦਾਰੂ ਕੋਈ ਕਰ ਲਏਗਾ। ਫੇਰ ਦੁਸ਼ਟ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਆਏਗਾ।

ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ, ਤੁਸੀਂ ਖਾਮੋਸ਼ ਰਹੋ।

ਕਹਿੰਦੇ, ਕਿਉਂ ਭਾਈ ਘਨਈਆ! ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਥੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਪੁੱਛਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਪਾਣੀ ਕੀਹਨੂੰ ਪਿਲਾਉਂਦੇ ਸੀ?

ਉਸ ਵੇਲੇ ਆਪ ਗੰਭੀਰ ਹੋ ਕੇ, ਨੇਤਰਾਂ 'ਚੋਂ ਚਲ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕਹਿੰਦੇ, ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਮੈਂ ਤਾਂ ਸਦਾ ਹੀ ਭੁੱਲਣਹਾਰ ਹਾਂ, ਸਦਾ ਹੀ ਅੰਗੁਣ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਤੇ ਜਦ ਤੱਕ ਆਪ ਨੇ ਮੇਰੇ ਨੇਤਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਗਿਆਨ ਦਾ ਸੁਰਮਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਾਇਆ, ਮੈਨੂੰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਸੀ, ਆਪਣੇ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਸੀ, ਬੇਗਾਨੇ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਸੀ, ਭਲੇ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਸੀ, ਬੁਰੇ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਸੀ। ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਜਦ ਤੂੰ ਮੋਤੀਆਬਿੰਦ ਮੇਰਾ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿਤਾ -

ਗਿਆਨ ਅੰਜਨੁ ਗੁਰਿ ਦੀਆ

ਅਗਿਆਨ ਅੰਧੋਰ ਬਿਨਾਸੁ ॥

ਹਰਿ ਕਿਰਪਾ ਤੇ ਸੰਤ ਭੋਟਿਆ

ਨਾਨਕ ਮਨਿ ਪਰਗਾਸੁ ॥ ਅੰਗ - ੨੯੩

ਜਦੋਂ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਪਾਤਸ਼ਾਹ, ਮੇਰੀ ਨਿਗ੍ਰਾ ਬਦਲ ਗਈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ -

**ਧਾਰਨਾ - ਗੁਰਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਓ ਨੈਣ ਖੋਲ੍ਹ 'ਤੇ।
ਮੈਨੂੰ ਸਾਰੀਆਂ ਘਟਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਦਿਸਿਆ।**

ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਜਦ ਤਕ ਮੇਰੇ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਉਤੇ ਮੋਤੀਆਬਿੰਦ ਅਗਿਆਨ ਦਾ, ਅਵਿਦਿਆ, illusion, ignorance, ਭਰਮ ਦਾ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਸੀ, ਆਪਣੇ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਸੀ, ਬੇਗਾਨੇ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਸੀ। ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਜਿਸ ਵਕਤ ਤੋਂ ਤੇਰੇ ਨਾਮ ਦਾ ਸੁਰਮਾ, ਗਿਆਨ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਲੈ ਕੇ ਮੇਰੇ ਨੇਤਰਾਂ 'ਚ ਆਇਆ,

ਮੋਤੀਆਬਿੰਦ ਦੂਰ ਹੋਇਆ ਹੈ -

ਗੁਰਹਿ ਦਿਖਾਇਓ ਲੋਇਨਾ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਅੰਗ - ੪੦੭

ਮੈਨੂੰ ਤੂੰ ਉਹ ਅੱਖਾਂ ਦਿਖਾ ਦਿਤੀਆਂ।

ਈਤਹਿ ਉਤਹਿ ਘਟਿ ਘਟਿ ਘਟਿ ਘਟਿ
ਤੂੰਹੀ ਤੂੰਹੀ ਮੋਹਿਨਾ ॥ ਅੰਗ - ੪੦੭

ਜਿਧਰ ਮੈਂ ਦੇਖਦਾ ਹਾਂ ਤੇਰੇ ਬਗੈਰ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਤੇ ਮੈਂ ਤਾਂ ਪਾਣੀ ਤੈਨੂੰ ਹੀ ਪਿਲਾਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ। ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਦੂਜਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ। ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਉਠੇ, ਬਲਿਹਾਰ! ਬਲਿਹਾਰ! ਬਲਿਹਾਰ ਗੁਰਸਿੱਖਾ, ਹੁਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਨੂੰ ਇਕੱਲਾ ਪਾਣੀ ਨਾ ਪਿਲਾਈਂ। ਜੱਫੀ 'ਚ ਲੈ ਲਿਆ। ਦੇਖ ਮੈਨੂੰ ਹੁਣ ਪਾਣੀ ਇਕੱਲਾ ਨਾ ਪਿਲਾਈਂ। ਮੇਰੇ ਜ਼ਖਮ ਦੇਖੀਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਫ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਮਲ੍ਹਮਾਂ ਭਰੀਂ ਤੇ ਪੱਟੀ ਬੰਨ੍ਹੀਂ। ਮੈਨੂੰ ਪਾਣੀ ਵੀ ਪਿਲਾਈਂ ਤੇ ਜ਼ਖਮ ਵੀ ਬੰਨ੍ਹੀਂ। ਆਹ ਫੜ ਮਲ੍ਹਮ ਤੇ ਆਹ ਪੱਟੀਆਂ। ਕਿੱਡਾ ਸਮਰੱਥ ਗੁਰੂ।

ਸਤਿਗੁਰ ਪੁਰਖੁ ਅਗੰਮੁ ਹੈ ਨਿਰਵੈਰੁ ਨਿਰਾਲਾ ॥
ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ

ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਵੈਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੀ ਭਲਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਗਿਰੇ ਹੋਏ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੀ ਜ਼ਖਮ ਤੂੰ ਬੰਨ੍ਹਣੇ ਨੇ। ਸੋ ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਜੋ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਇਹਨੂੰ ਗਿਆਨ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ, ਗਿਆਨ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਕਰਦਾ। ਸੋ ਬੰਦਗੀ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਜਦੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ -

ਜਿਨ੍ਹਾ ਨ ਵਿਸਰੈ ਨਾਮੁ ਸੇ ਕਿਨੋਹਿਆ ॥
ਭੇਦੁ ਨ ਜਾਣਹੁ ਮੂਲਿ ਸਾਂਈ ਜੋਹਿਆ ॥
ਅੰਗ - ੩੯੭

ਉਹ ਤਾਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਰੂਪ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਫੇਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ 'ਚ ਅਭੇਦ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਫੇਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਹੋਈ ਮੋੜਿਆ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

ਜੇ ਕਿਛੁ ਕਰੈ ਸੋਈ ਪ੍ਰਭ ਮਾਨਹਿ
ਓਇ ਰਾਮ ਨਾਮ ਰੰਗਿ ਰਾਤੇ ॥
ਤਿਨ੍ਹ ਕੀ ਸੋਭਾ ਸਭਨੀ ਥਾਈ
ਜਿਨ੍ਹ ਪ੍ਰਭ ਕੇ ਚਰਣ ਪਰਾਤੇ ॥ ਅੰਗ - ੭੪੮

ਸੋ ਐਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮੈਂ ਇਕ ਸਾਧਨਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਮ ਜਪਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਖਾਲੀ ਥਾਉਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅੱਗੇ, ਮੰਜ਼ਲ-ਦਰ-ਮੰਜ਼ਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਓਹੀ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦਾ ਰੂਪ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕਬੀਰ ਤੂੰ ਤੂੰ ਕਰਤਾ ਤੂੰ ਹੂਆ
ਮੁਝ ਮਹਿ ਰਹਾ ਨ ਹੂੰ ॥
ਜਬ ਆਪਾ ਪਰ ਕਾ ਮਿਟਿ ਗਇਆ
ਜਤ ਦੇਖਉ ਤਤ ਤੂ ॥ ਅੰਗ - ੧੩੭੫

ਆਪਣੀ ਹਉਮੈ ਦਾ ਹੀ ਝਗੜਾ ਹੈ ਸਾਰਾ। ਜਦ ਹਉਮੈ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਵੇਲੇ ਅਸਲ ਹੁਣ ਵੀ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਹੀ ਇਹਦੇ ਅੰਦਰ, ਦੂਜਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਇਹਦੇ ਅੰਦਰ ਕੋਈ।

ਹਉਮੈ ਦਾ ਪੜਦਾ ਹਟਣ ਦੇ ਨਾਲ -

ਹਉ ਹਉ ਭੀਤਿ ਭਇਓ ਹੈ ਬੀਰੇ
ਸੁਨਤ ਦੇਸਿ ਨਿਕਟਾਇਓ ॥
ਭਾਂਡੀਰੀ ਕੇ ਪਾਤ ਪਰਦੇ ਬਿਨੁ ਪੇਖੇ ਦੂਰਾਇਓ ॥
ਅੰਗ - ੬੨੪

ਹਨ੍ਹੇਰਾ ਜਦ ਹਟ ਗਿਆ, ਚਾਨਣਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਚਾਨਣੇ ਦੇ ਵਿਚ ਕੁਛ ਹੋਰ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਹਨ੍ਹੇਰੇ 'ਚ ਆਪਣੇ ਹੀ ਬੇਗਾਨੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਸੋ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਖੁਲ੍ਹ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸੋ ਇਹ ਹੈ ਸਿਮਰਨ, ਇਹਦੀ ਸਫਲਤਾ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ। ਸੋ ਸਿਮਰਨ ਤੇ ਸੇਵਾ ਦੋ ਸਾਧਨ ਐਸੇ ਨੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਿ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ, ਛੋਟੀ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਸਾਡਾ ਕਾਰਜ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਸਫਲ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਮੰਗੋ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਕ ਵਾਰੀ ਇਕ ਬਠਿੰਡੇ ਜ਼ਿਲੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਕ ਗੁਰਸਿੱਖ ਰਿਹਾ ਕਰਦਾ ਸੀ ਨਾਮਧਰੀਕ। ਸੁਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਗੁਰੂ ਦੇ ਕਦੇ ਆ ਜਾਣਾ ਕਦੇ ਨਾ। ਉਹਦੀ ਸੱਤਰ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਲੰਘ ਗਈ। ਇਕ ਵਾਸ਼ਨਾ ਐਸੀ ਉਸਨੂੰ ਚਿੰਬੜੀ ਜਿਹੜੀ ਹਰ ਵਕਤ ਉਹਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰੇ, ਉਹਦੀ ਘਰਵਾਲੀ ਨੂੰ ਵੀ ਤੇ ਉਹਨੂੰ ਵੀ।

ਇਕ ਲੜਕੀ ਤਾਂ ਹੋ ਗਈ, 20-22 ਸਾਲ ਦੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਓਲਾਦ ਨਾ ਹੋਈ ਕੋਈ। ਬੜਾ ਫਿਰਿਆ, ਕਦੇ ਕਬਰਾਂ ਨੂੰ ਮੱਥੇ ਟੇਕਦਾ ਹੈ, ਕਦੇ ਕਿਤੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਦੇ ਕਿਤੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬੜੇ ਤਰਲੇ ਲਏ ਲੇਕਿਨ ਉਹਦੀ ਝੋਲੀ 'ਚ ਖੈਰ ਨਾ ਪਈ। ਕਿਉਂਕਿ ਦਾਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ। ਪੁੱਤਰ, ਧੀਆਂ ਦੇਣੇ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਨੇ। ਆਪਣੇ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੇ ਕਹੇ ਤੋਂ ਦੇ ਦੇਵੇ ਵਾਹਵਾ, ਨਹੀਂ ਉਹ ਵੀ ਰਜਾ 'ਚ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਕਿ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀ ਮੌਜ ਹੈ, ਹਠ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

ਸੋ ਆਪ ਨੂੰ ਇਕ ਗੁਰਸਿੱਖ ਮਿਲਿਆ, ਆ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਬਚਨ ਕੀਤੇ। ਇਹ ਭਾਈ ਆਦਮ ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਚਲਿਆ ਗਿਆ, ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਗੁਰਸਿੱਖਾ! ਬੜੀ ਦੇਰ ਤੋਂ ਮੈਂ ਇਕ ਵਾਸ਼ਨਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਇਆ ਹੋਇਆ ਹਾਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਬਾਬਾ! ਉਮਰ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਹੈ? ਕਹਿੰਦਾ, ਉਮਰ ਤਾਂ ਕੀ ਦੱਸਣੀ ਹੈ, ਸੰਗ ਲਗਦੀ ਹੈ। ਸੱਤਰ ਸਾਲ ਦੀ ਮੇਰੀ ਘਰਵਾਲੀ ਹੈ, ਸੱਤਰ ਸਾਲ ਦਾ ਮੈਂ ਹਾਂ। ਗੁਰਸਿੱਖ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਦੇਖ, ਐਸੀ ਤਾਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਿ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਪਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਕੁਛ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਅਰਜ਼ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ।

ਧਾਰਨਾ - ਜੇ ਤੈਂ ਚਾਰ ਪਦਾਰਥ ਲੈਣੇ,
ਸੇਵਾ ਕਰ ਲੈ ਸਾਧੂਆਂ ਦੀ।
ਚਾਰਿ ਪਦਾਰਥ ਜੇ ਕੈ ਮਾਰੈ ॥
ਸਾਧ ਜਨਾ ਕੀ ਸੇਵਾ ਲਾਗੈ ॥

ਜੇ ਕੋ ਆਪੁਨਾ ਦੁਖੁ ਮਿਟਾਵੈ ॥
 ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਰਿਦੈ ਸਦ ਗਾਵੈ ॥
 ਜੇ ਕੋ ਆਪੁਨੀ ਸੋਭਾ ਲੋਚੈ ॥
 ਸਾਧਸੰਗਿ ਇਹ ਹਉਮੈ ਛੋਰੈ ॥
 ਜੇ ਕੋ ਜਨਮ ਮਰਣ ਤੇ ਡਰੈ ॥
 ਸਾਧ ਜਨਾ ਕੀ ਸਰਨੀ ਪਰੈ ॥
 ਜਿਸੁ ਜਨ ਕਉ ਪ੍ਰਭ ਦਰਸ ਪਿਆਸਾ ॥
 ਨਾਨਕ ਤਾ ਕੈ ਬਲਿ ਬਲਿ ਜਾਸਾ ॥ ਅੰਗ - ੨੬੬

ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ,
 ਪਿਆਰਿਆ! ਗੁਰੂ
 ਰਾਮਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ,
 ਗੁਰੂ ਕੇ ਚੱਕ
 ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ
 ਐਸ ਵੇਲੇ ਸੰਗਤਾਂ
 ਨੂੰ ਤਾਰ ਰਹੇ ਨੇ।
 ਜਾਹ, ਉਥੇ ਸਾਧੂਆਂ
 ਦੀ, ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ
 ਸੇਵਾ ਕਰ, ਗੁਰੂ ਨੂੰ
 ਪ੍ਰਸੰਨ ਕਰ ਲੈ, ਉਹ
 ਕਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ
 ਜਿਹੜੀ ਗੁਰੂ ਦੇ
 ਘਰ ਤੋਂ ਨਾ ਮਿਲੇ।

**ਤੀਰਥ ਕੀਏ
 ਏਕ ਫਲ
 ਸੰਤ ਮਿਲੇ
 ਫਲ ਚਾਰ।
 ਗੁਰੂ ਮਿਲੇ
 ਫਲ ਅਨੇਕ
 ਹੈ ਕਹਤ
 ਕਬੀਰ
 ਬੀਚਾਰ।**

ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ
 ਲੈ ਕੇ ਉਥੇ ਆ
 ਗਿਆ, ਘਰਵਾਲੀ
 ਹੈ, ਲੜਕੀ ਹੈ 22
 ਕੁ ਸਾਲ ਦੀ ਤੇ
 ਆਪ ਹੈ। ਸੇਵਾ
 ਕਰਦੇ ਨੇ, ਦਿਨ ਰਾਤ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਨੇ।

ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇਕ ਬਰਤਨ ਨਹੀਂ ਮਾਂਜਦੇ ਤੇ
 ਮੰਗਦੇ ਹਾਂ ਵੱਡੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਚੀਜ਼ ਕਿ ਆਹ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲ
 ਜਾਏ, ਆਹ ਮਿਲ ਜਾਏ। ਦੁਕਾਨਾਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ ਨਾ
 ਭਾਈ। ਇਹ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਜਿੰਨੀ ਭਾਵਨਾ
 ਕਰੋਗੇ, ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਗੁਰੂ ਹੈ। ਮਹਾਤਮਾ ਦਾ ਉਹਦੇ ਨਾਲ
 ਮਨ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹਦਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਗੁਰੂ ਦਾ ਮਨ
 ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਅਭੇਦ ਅਵਸਥਾ ਦਾ ਹੁੰਦਾ

ਹੈ ਮਹਾਤਮਾ।

ਸੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਦਿਨ ਰਾਤ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ
 ਹੈ, ਵਾਧੂ ਕੰਮ ਇਹ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੰਗਲ 'ਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ,
 ਦੋ ਭਰੇ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਲੱਕੜਾਂ ਦੇ ਇਕ ਆਪਣੇ ਘਰ
 ਸਿੱਟ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਇਕ ਗੁਰੂ ਕੇ ਲੰਗਰ 'ਚ ਪਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
 ਕਰਦੇ-ਕਰਦੇ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਲੰਘ ਗਏ।

ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਧਿਆਨ ਦਿਤਾ, ਨਾ ਕਦੇ
 ਬੁਲਾਇਆ ਤੇ ਅੱਜ ਸਰਦੀ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਹੈ, ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ

ਬਾਹਰ ਗਏ ਹੋਏ ਨੇ
 ਕਣੀਆਂ ਪੈ ਰਹੀਆਂ
 ਨੇ। ਬਾਹਰੋਂ ਸੰਗਤ
 ਆਈ ਹੋਈ ਹੈ,
 ਵਾਪਸ ਆਉਂਦੇ
 ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ
 ਕਣੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ
 ਵਸਤਰ ਭਿੱਜ ਗਏ।
 ਜਦੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ
 ਆਪਣੇ ਅਸਥਾਨ
 'ਤੇ ਆਏ, ਮਹਾਰਾਜ
 ਜੀ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ
 ਬੱਚੇ, ਬੀਬੀਆਂ,
 ਬੁੱਢੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ
 ਠੰਢ ਲੱਗੋਗੀ।
 ਜਵਾਨ ਤਾਂ ਕੱਟ
 ਜਾਣਗੇ।

ਲੰਗਰ ਦਾ ਜੋ
 ਮੁਖੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
 ਉਹਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ
 ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ, ਗੁਰੂ
 ਘਰ 'ਚ।

**ਸੋ ਸੇਵਕੁ ਜੋ
 ਲਾਇਆ ਸੇਵ ॥
 ਤਿਨ ਹੀ ਪਾਏ
 ਨਿਰੰਜਨ ਦੇਵ ॥
 ਅੰਗ - ੧੧੫੯**

ਜਿਹਨੂੰ ਸੇਵਾ
 'ਚ ਲਾ ਦਿਤਾ

ਉਹਨੂੰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਨਾਲ ਸ਼ਰਤ
 ਕਿ ਇਕ ਤਾਂ ਸੇਵਾ ਹਉਮੈ 'ਚ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਇਕ ਗੁਰੂ ਦਾ
 ਮਨ ਮੰਨ ਜਾਵੇ।

**ਸਾ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਸਫਲ ਹੈ
 ਜਿਤੁ ਸਤਿਗੁਰ ਕਾ ਮਨੁ ਮੰਨੇ ॥
 ਜਾ ਸਤਿਗੁਰ ਕਾ ਮਨੁ ਮੰਨਿਆ
 ਤਾ ਪਾਪ ਕਸੰਮਲ ਭੰਨੇ ॥**

ਅੰਗ - ੩੧੪

ਸੋ ਆਪ, ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਪਿਆਰਿਓ! ਸ੍ਰੀ

ਧੰਨ ਧੰਨ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ

ਮਾਨ ਜੀ! ਆਹ ਜਿੰਨੇ ਡੇਰੇ ਨੇ ਨਾ, ਜਿੰਨਿਆ 'ਚ ਸੰਗਤਾਂ ਠਹਿਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਨੇ। ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਧੂਣੀਆਂ ਲਾ ਦਿਓ।

ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਆਪ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸਿਰ ਮੱਥੇ ਤੇ, ਪਰ ਬੇਨਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਅੱਜ ਜੋਗਾ ਹੀ ਬਾਲਣ ਹੈ। ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਆਏਗਾ ਤਾਂ ਲੰਗਰ ਬਣਨਾ ਹੈ, ਸੰਗਤ ਬਹੁਤੀ ਆਉਣ ਕਰਕੇ ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਬਾਲਣ ਦਾ ਖਰਚ ਬਹੁਤ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਮਹਾਰਾਜ
ਅੰ ਦ ਰ
ਚਲੇ ਗਏ
ਤ
ਇਧਰਲੇ
ਪਾ ਸੇ
ਭਾ ਈ
ਆ ਦ ਮ
ਘਰਵਾਲੀ
ਨੂੰ ਕਹਿਣ
ਲੱਗਿਆ
ਕਿ ਅੱਜ
ਸੇ ਵਾ
ਕਰਨ ਦਾ
ਮੌਕਾ ਆ
ਗਿਆ।
ਜਿੰਨੇ ਛੇ
ਮਹੀਨੇ 'ਚ
ਭਾ ਰ
ਇਕੱਠੇ
ਕਰੇ ਸੀ,
ਸਾਰੇ ਦੇ
ਸਾ ਰੇ
ਲਿਆ ਕੇ,
ਤਿੰਨੋਂ ਜਣੇ ਲਗ ਗਏ, ਰਾਤ ਭਰ ਲਿਆ-ਲਿਆ ਕੇ ਧੂਣੀਆਂ 'ਤੇ ਪਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਹਰੇਕ ਥਾਉਂ ਧੂਣੀ ਓ ਧੂਣੀ ਲੱਗੀ ਹੋਈ, ਅੰਦਰ ਨੂੰ ਗਰਮ ਹਵਾ ਜਾਵੇ ਕਮਰਿਆਂ ਵਿਚ। ਕੱਪੜੇ ਸੁੱਕ ਗਏ।

ਭਾਈ ਘਨਈਆ ਜੀ ਮੁਗਲ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਉਂਦੇ ਹੋਏ।

ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਜਦੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਜਾਗੇ, ਉਠ ਕੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਇਹ ਧੂਣੀਆਂ ਕੀਹਨੇ ਬਾਲੀਆਂ ਨੇ। ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਇਕ ਮਾਲਵੇ ਤੋਂ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਸਿੱਖ ਹੈ, ਆਦਮ ਹੈ ਉਹਦਾ ਨਾਉਂ, ਇਹ ਬੜੀ ਦੇਰ ਦਾ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਮਨੋਰਥ ਤਾਂ ਕਦੇ ਦਸਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਹਿੰਦੇ, ਉਸ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਿਓ ਸਵੇਰੇ।

ਆਸਾ ਜੀ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਹੋਇਆ, ਭੋਗ ਪਿਆ ਤਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਆਵਾਜ਼ ਦਿਤੀ ਕਿ ਭਾਈ!

ਜਿਹੜੇ ਗੁਰਸਿੱਖ ਨੇ ਰਾਤ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਹ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆਓ। ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਆ ਗਿਆ, ਕਹਿੰਦੇ, ਗੁਰਸਿੱਖਾ! ਸਾਡਾ ਮਨ ਮੰਨ ਗਿਆ ਤੇਰੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ। ਮੰਗ ਕੀ ਮੰਗਦਾ ਹੈਂ ਤੈਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਘਰੋਂ ਦਿਵਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਕਹਿੰਦਾ, ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਨਾਮ ਦਾਨ ਦੇ ਦਿਓ। ਕਹਿੰਦੇ, ਨਹੀਂ ਅਸਲੀ ਗੱਲ ਕਰ। ਹੁਣ ਅਸਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਘਰ ਆ ਗਿਆ, ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਫੇਰ ਸੋਚ ਲੈ ਜ਼ਰਾ। ਘਰ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਅੱਜ ਤਿੰਨ ਬਚਨ ਕਰੇ ਨੇ,

ਘਰਵਾਲੀ
ਕ ਰਿ ਹ ਣ
ਲੱਗੀ ਕਿ
ਫੇਰ ਤੂੰ
ਮੰਗਿਆ
ਕਿਉਂ ਨਾ
ਆਪਾਂ ਤਾਂ
ਪੁੱਤਰ
ਲੈਣ ਆਏ
ਸੀ।
ਕਹਿੰਦਾ,
ਪੁੱਤਰ,
ਸੁੱਤਰ
ਸਾਲ ਦੀ
ਆਪਣੀ
ਉਮਰ ਹੋ
ਗਈ, ਮੈਨੂੰ
ਤਾਂ ਸੰਗ
ਲਗਦੀ ਸੀ
ਉਥੇ ਗੱਲ
ਕਹਿੰਦੇ
ਹੋਏ। ਮੈਂ
ਕਿ ਵੇ
ਕ ਰਿ ਹ

ਦਿੰਦਾ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਕਹਿ ਦਿਤਾ ਕਿ ਚਲੋ ਸਵੇਰੇ ਦੱਸ ਦੇਣਾ ਸਾਨੂੰ।

ਘਰਵਾਲੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ ਕਿ ਮੈਂ ਦੱਸਾਂਗੀ। ਲੜਕੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ ਕਿ ਬੇਬੇ ਤੇਰੇ ਤੋਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਹੋਣਾ, ਮੈਂ ਕਹਾਂਗੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਹਾਂਗੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਜਦੋਂ ਦੂਜਾ ਦਿਨ ਹੋਇਆ, ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਫੇਰ ਬੁਲਾਏ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਗੁਰਸਿੱਖਾ! ਤੇਰੀ ਮੰਗ ਕਾਇਮ ਹੈ, ਸਾਡਾ ਹਿਰਦਾ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਛਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੈਨੂੰ ਕੁਛ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ। ਨੀਵੀਂ ਪਾਈ ਖੜ੍ਹੇ ਨੇ, ਲੜਕੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਮੈਂ ਇਕੱਲੀ ਹਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਵੀਰ ਦੀ ਦਾਤ ਦੇ ਦਿਓ।

ਗੱਲ ਹੋ ਗਈ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਅੰਤਰ ਧਿਆਨ ਹੋ ਗਏ, ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨੇਤਰ ਖੋਲ੍ਹੇ। ਕਹਿੰਦੇ, ਗੁਰਸਿੱਖਾ! ਤੇਰੇ

ਤਾਂ ਕਿਸਮਤ ਵਿਚ ਕਈ ਜਨਮ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਦਾਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲਿਖੀ ਹੋਈ, ਕੋਈ ਐਸਾ ਤੇਰੇ ਤੋਂ ਗੁਨਾਹ ਹੋ ਗਿਆ, ਕਿ ਤੈਨੂੰ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਮੂੰਹ ਦੇਖਣਾ ਨਸੀਬ ਨਹੀਂ ਹੋਏਗਾ। ਕਾਫੀ ਸਮਾਂ ਚੁੱਪ ਰਹੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਪਰ ਗੁਰਸਿੱਖਾ! ਤੂੰ ਸਾਡਾ ਮਨ ਪ੍ਰਸੰਨ ਕਰ ਲਿਆ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ, ਅੱਛਾ! ਤੇਰੀ ਕਿਸਮਤ ਵਿਚ ਤਾਂ ਪੁੱਤਰ ਨਹੀਂ। ਸਾਡੇ ਚੌਥਾ ਪੁੱਤਰ ਆਉਣਾ ਹੈ, ਉਹ ਤੇਰੇ ਘਰ ਅਸੀਂ ਭੇਜ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਉਹ ਸਿੱਧ ਹੋਏਗਾ ਜਮਾਂਦਰੂ ਹੀ। ਉਹਦਾ ਨਾਉਂ ਭਾਈ ਭਗਤੂ ਰੱਖੀਂ। ਅੰਤਵਾਰਾ ਨਾ ਕਦੇ ਲਈਂ ਉਸਦਾ, ਸਿੱਧ ਪੁਰਸ਼ ਹੋਏਗਾ। ਸੋ ਦੋਵੇਂ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਚਲੇ ਗਏ।

ਕਈ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਹੋ ਵੀ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ? ਆਹ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਦੀ ਹੀ ਮੈਂ ਇਕ ਗੱਲ ਸੁਣਾਂਦਾ ਹਾਂ। ਸੰਤ ਮਹਾਰਾਜ ਬਾਬਾ ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰੇਰੂ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੇ। ਆਪ ਸੈਂਦੇ ਚਲੇ ਜਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸੀ, ਕਲਪਾਣੀ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ, ਬੈਠ ਕੇ ਬੰਦਗੀ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ, ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨਾਲ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਰਾਤ ਹੋਈ ਹੋਈ ਹੈ, ਪਠਾਣੀ ਇਲਾਕਾ ਹੈ, ਸਰਹੱਦੀ ਦਾ। ਇਕ ਲਾਲਟੈਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲ ਨੂੰ ਤੁਰਿਆ

ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਪਰਛਾਵਾਂ। ਸੇਵਾਦਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਬਾਬਾ ਜੀ! ਕੋਈ ਲਾਲਟੈਨ ਲਈਂ ਆਪਣੇ ਵਲ ਨੂੰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ ਨਾ ਕੁਵੈਲੀ। ਕਹਿੰਦੇ, ਨਹੀਂ ਪਿਆਰਿਆ! ਇਹਦੇ 'ਚੋਂ ਤਾਂ ਪਿਆਰ ਦੀ ਸੁਗੰਧੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਬਦਬੂ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ, ਆ ਜਾਣ ਦਿਓ ਨੇੜੇ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਚਲਦਾ-ਚਲਦਾ ਨੇੜੇ ਆ ਗਿਆ। ਸਿਜਦਾ ਕਰਿਆ ਉਸ ਨੇ, ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਪੀਰ ਜੀ! ਮੈਂ ਇਥੇ ਦਾ ਪਠਾਣ ਹਾਂ, ਕਾਫੀ ਵੱਡਾ ਜ਼ਿੰਮੀਦਾਰ ਹਾਂ ਤੇ ਮੈਂ ਇਕ ਦਰਖਾਸਤ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਹਾਂ ਆਪ ਦੇ ਚਰਨਾਂ 'ਚ। ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਬੜੇ ਪੀਰ ਫਕੀਰ ਮਨਵਾ ਲਏ

ਨੇ ਮੇਰੇ ਓਲਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੋ। ਮੈਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਸਾਰੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ, ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਜੋ ਅਰਾਧੇ ਉਥੋਂ ਸਭ ਕੁਛ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਆਇਆ ਹਾਂ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੋ।

ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ, ਬਾਬਾ! ਉਮਰ ਕਿੰਨੀ ਹੈ?

ਕਹਿੰਦਾ, ਮਹਾਰਾਜ! ਮੇਰੀ ਉਮਰ 90 ਸਾਲ ਦੀ ਹੈ।

ਕਿੰਨੇ ਵਿਆਹ ਕਰਾਏ ਨੇ?

ਕਹਿੰਦਾ, ਓਲਾਦ ਵਾਸਤੇ ਮੈਂ ਪੰਜ ਵਿਆਹ ਕਰਾਏ ਨੇ, ਲੇਕਿਨ ਓਲਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋਈ।

ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਚੁੱਪ ਕਰਕੇ ਬੈਠੇ ਰਹੇ। ਕਹਿੰਦੇ, ਲੈ ਬਾਬਾ! ਤੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਾ ਦਰ ਫੜਿਆ ਹੈ, ਏਸ ਦਰ ਤੋਂ ਕੋਈ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਜਾਇਆ ਕਰਦਾ। ਤੂੰ ਸੱਚੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਦਰ 'ਤੇ ਆਇਆ ਹੈਂ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਤੈਨੂੰ ਇਕ ਪੁੱਤਰ ਮੰਗ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਛੋਟੀ ਬੇਗਮ ਦੀ ਉਮਰ ਕਿੰਨੀ ਹੈ? ਕਹਿੰਦਾ, 55 ਸਾਲ। ਦੂਸਰੀ ਦੀ 65, ਵੱਡੀ ਦੀ 70, ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਡੀਆਂ ਮਰ ਗਈਆਂ ਨੇ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੰਗਾ, ਜਿਹੜੀ ਵੱਡੀ ਹੈ ਉਹਦੀ ਹੀ ਝੋਲੀ 'ਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਵਲੋਂ ਇਕ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਦਾਤ ਤੈਨੂੰ ਬਖਸ਼ਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਹੁਣ

ਤੂੰ ਐਉਂ ਕਰੀਂ, ਨਮਾਜ਼ਾਂ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਈਂ, ਨੇਕ ਕੰਮ ਕਰੀਂ, ਸਹੀ ਕੰਮ ਕਰੀਂ। ਤੈਨੂੰ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਦਾਤ ਮਿਲ ਜਾਏਗੀ।

ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਜਦ ਬਾਬਾ ਜੀ ਗਏ, ਉਸ ਪਠਾਣ ਨੇ ਸੁਨੇਹਾ ਭੇਜਿਆ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ! ਅੱਜ ਮੈਂ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਸਾਰਾ ਪਠਾਣਾਂ ਦਾ ਭਾਈਚਾਰਾ ਨਾਲ ਲਿਆ, ਰੌਲਾ ਪਾਉਂਦਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਚਾਹੇ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਕਾਫਰ ਕਹੋ, ਚਾਹੇ ਮੈਨੂੰ ਬੇਦੀਨ ਕਰੋ, ਮੈਂ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਘਰ ਨੂੰ। ਬੈਂਡ-ਵਾਜਾ ਕਰ ਲਿਆ, ਢੋਲ-ਢਮਕੇ ਵਜਦੇ ਆਉਂਦੇ ਨੇ, ਨਚਦੇ-ਟਪਦੇ ਤੁਰੇ ਆਉਂਦੇ ਨੇ। ਉਸ

ਸੰਤ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਰਾੜਾ ਸਾਹਿਬ

ਵੇਲੇ ਲਿਆ ਕੇ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਬੱਚਾ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ 'ਤੇ ਲਿਟਾ ਦਿਤਾ। ਮਹਾਰਾਜ! ਇਹ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਘਰੋਂ ਜੋ ਮਿਲਿਆ ਹੈ, ਆਹ ਤੁਹਾਡੇ ਚਰਨਾਂ 'ਚ ਹੈ, ਆਪ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੋ ਇਹਦੇ ਲੇਖ ਸਿੱਧੇ ਕਰ ਦਿਓ। ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦਇਆ ਆਈ, ਮਸਤਕ ਦੇ ਉਤੇ ਹੱਥ ਰਖਿਆ, ਅੰਗੂਠੇ ਦੇ ਨਾਲ ਮਾੜੇ ਲੇਖ ਮਿਟਾ ਦਿਤੇ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੈ ਬਾਬਾ ਜਾਹ ਇਹਦਾ ਨਾਉਂ ਅੱਲਾਹ ਦਿਤਾ ਰੱਖੀਂ।

ਸੋ ਇਹ ਦਾਤ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਤਰੁੱਠ ਕੇ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਅੰਦਰੋਂ ਇਕ ਵਾਰੀ ਹਿਰਦਾ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਜਾਏ, ਫੇਰ ਇਹ ਮਿਲਿਆ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਸਾ ਸੇਵਾ
ਕੀਤੀ
ਸਫਲ ਹੈ
ਜਿਤੁ
ਸਤਿਗੁਰ
ਕਾ ਮਨੁ
ਮੰਨੇ ॥
ਜਾ
ਸਤਿਗੁਰ
ਕਾ ਮਨੁ
ਮੰਨਿਆ
ਤਾ ਪਾਪ
ਕਸੰਮਲ
ਭੰਨੇ ॥
ਅੰਗ -
੩੧੪
ਵੱਡੇ

ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਚਮਕੌਰ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਮੁਗਲ ਫੌਜਾਂ ਨਾਲ ਜੁਝਦੇ ਹੋਏ।

ਤੋਂ ਵੱਡੀ
ਦਾਤ ਮਿਲਦੀ
ਹੈ। ਸੰਤ
ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ

(ਸੰਤ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ, ਰਾੜਾ ਸਾਹਿਬ) ਦੀਵਾਨ ਲਾ ਕੇ ਇਥੋਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਭੀਮਤਾਲ ਨੂੰ ਚਲੇ ਗਏ, ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਸਰਦਾਰ ਚੰਨਣ ਸਿੰਘ ਓਹਨੀਂ, ਜਗੇੜੇ ਵਾਲੇ, ਆਹ ਜਿਹੜੀ ਟਰੱਕ ਯੂਨੀਅਨ ਸਾਰੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੀ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੰਤ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੂੰ ਚਰਨ ਪਾਉਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਉਥੇ ਰਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸਾਹੂ ਦੀ ਕੋਠੀ ਸੀ ਮੁਰਾਦਾਬਾਦ, ਉਹਦੇ ਵਿਚ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਉਤਾਰਾ ਕਰਾ ਦਿਤਾ, ਦੋ ਚਾਰ ਘੰਟੇ ਵਾਸਤੇ। ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜਿਹੜਾ ਛੋਟਾ ਸੀ, ਰਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼। ਕਹਿੰਦੇ, ਸਾਹੂ ਸਾਹਿਬ! ਰਾਜਾ ਸੀ ਕੋਟ ਦੁਆਰ ਦਾ, ਪੂਰਨ ਮਹਾਤਮਾ ਆ ਗਏ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ। ਮੰਗ ਜੇ ਕੁਛ ਮੰਗਣਾ ਹੈ, ਲੈਣਾ ਹੈ ਲੈ ਲੈ। ਬਚਨ ਮੰਨ ਲਿਆ, ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਿਆ, ਰਾਣੀ ਦਾ ਵੀ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਾਇਆ, ਤੇ ਉਧਰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਉਠਣ

ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੋ ਗਿਆ, ਇਹ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ, ਘਾਹ ਲੈ ਕੇ, ਗਲ 'ਚ ਪੱਲੇ ਪਾ ਕੇ ਪੂਰੀ ਵਿਧੀ ਨਾਲ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਕੋਲ ਚਲੇ ਗਏ। ਜਾ ਕੇ ਮਸਤਕ ਨਿਵਾਇਆ, ਪੱਲੇ ਪਾ ਕੇ ਖੜ੍ਹ ਗਏ, ਵਾਕਫੀ ਕਰਾਈ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ ਇਹ ਸਾਹੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਸ ਕੋਠੀ ਦੇ ਮਾਲਕ, ਆਹ ਦੇਖੋ ਕਿੰਨੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੇ ਬਖਸ਼ੀਆਂ ਨੇ, ਸਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਰਾਜੇ ਨੇ ਕੋਟ ਦੁਆਰ ਦੇ, ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਆਏ ਨੇ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ, ਕੀ ਗੱਲ ਹੈ? ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, “ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਅਸੀਂ ਥੱਕ ਗਏ ਹਾਂ, ਸਾਡੀ ਝੋਲੀ 'ਚ ਕੋਈ ਖੈਰ

ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ। ਲੜਕੀ ਸਾਡੀ 25 ਸਾਲ ਦੀ ਹੋ ਗਈ, ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਕੋਈ ਓਲਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੋ ਆਪ।

ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ, ਕੀ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈਂ ਿ ਏ ਹ ਦੇ ਵਾ ਸ ਤੇ । ਕਹਿੰਦਾ, ਮੈਂ 68 ਤੀਰਥਾਂ ਦਾ ਇਸ਼ਨਾਨ ਵਿਧੀਪੂਰਵਕ ਕਰਿਆ, ਸਾਰੇ ਦਾਨ ਦਿਤੇ।

ਸਾ ਧੂ

ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਜਗਰਾਤੇ ਕਰਾਏ ਨੇ, ਰੈਣ-ਸਬਾਈਆਂ ਕਰਾਈਆਂ ਨੇ, ਬੜੇ-ਬੜੇ ਦਾਨ ਦਿਤੇ ਕਿ ਮੇਰੀ ਝੋਲੀ 'ਚ ਖੈਰ ਨਹੀਂ ਪਈ ਇਹਦੀ। ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼! ਅੰਤਰ ਧਿਆਨ ਹੋਏ, ਜਵਾਬ ਆ ਗਿਆ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਘਰੋਂ ਕਿ ਬਖਸ਼ ਦਿਓ ਇਹਨੂੰ, ਦੇ ਦਿਓ, ਕਿਉਂਕਿ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ ਕਦੇ ਵੀ ਗੱਲ। ਉਹ ਜੋ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਤਾਂ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਮਾਲਕ ਜੀ! ਇਹਦੇ ਉਤੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਦਿਓ। ਮੌਜ ਮਾਲਕ ਦੀ ਹੈ, ਨੌਕਰ ਦਾ ਕੰਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਹਿਣਾ। ਸੋ ਉਸ ਵੇਲੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਪਾਸ਼ਨਾ ਕਾਹਦੀ ਕਰਦੇ ਓ, ਕਹਿੰਦੇ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਜੀ ਦੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ, ਐਉਂ ਕਰੋ, ਉਪਾਸ਼ਨਾ ਉਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਕਰੀ ਜਾਓ। ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਜੀ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਰੱਖ ਲਓ ਤੇ ਫਕੀਰ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਦੁਆ ਕਰੇਗਾ ਤੇ ਤੂੰ ਵੀ ਭਾਈ ਮਿਹਨਤ ਕਰੀਂ। ਸੁਣ ਲੈਣਗੇ, ਆਪਣੀ ਗੱਲ।

ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਭੀਮਤਾਲ ਨੂੰ ਚਲੇ ਗਏ ਜਦ ਦੂਸਰੀ ਵਾਰੀ ਫੇਰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਏ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਖਬਰਾਂ ਹੋ ਗਈਆਂ, ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ! ਰਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸਾਹੂ ਨੂੰ ਦਾਤ ਮਿਲ ਗਈ ਪੁੱਤਰ ਦੀ।

ਸੋ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋ ਕੇ, ਗੁਰੂ ਘਰ 'ਚੋਂ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹੀ ਕਿ ਸੌਦਾ ਕਰ ਲਓ ਗੁਰੂ ਨਾਲ। ਗੁਰੂ ਘਰ 'ਚ ਤਾਂ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਮਨਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰੂ। ਚਾਕਰੀ ਬਹੁਤ ਸਖਤ ਹੈ। ਐਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਫੁਰਮਾਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਪੜ੍ਹੋ ਪਿਆਰ ਨਾਲ -

ਧਾਰਨਾ
- ਸੀਸ
ਤਲੀ
'ਤੇ
ਧਰਨਾ
ਪੈਂਦੇ,
ਸੇਵਾ
ਕਰੜੀ
ਸਤਿਗੁਰੂ
ਦੀ।
ਗੁਰ
ਪੀਰਾਂ
ਕੀ
ਚਾਕਰੀ
ਮਹਾਂ
ਕਰੜੀ
ਸੁਖ
ਸਾਰ।

ਹੱਦ ਤੋਂ
ਜਿਜ਼ਿਆ ਦਾ
ਔਖੀ ਪਰ
ਦਿੰਦੀ ਸੁੱਖ
ਹੈ ਸਾਰੇ।

ਗੁਰੂ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ, ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅੰਦਰ ਘਿਰੇ ਹੋਏ ਨੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਬਾਹਰਲੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਵੀ ਤੰਗ ਆ ਗਈਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਖੜਯੰਤਰ ਰਚਿਆ ਕਿ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਸਵਾਸ ਦਾ ਆਸਰਾ ਲੈ ਕੇ, ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਹਾਰਾਜ ਤੋਂ ਕਿਲ੍ਹਾ ਖਾਲੀ ਕਰਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਜੇ ਦਾ ਕੋਈ ਧਰਮ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ। ਉਹ ਸਿਰਫ ਦਿਖਾਵਾ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮਤਲਬ ਸਿੱਧੀ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਧਰਮ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਪੌਲਟਿਕਸ ਵਿਚ ਧਰਮ ਦਾ, ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜੇ ਧਰਮ ਨਾ ਹੋਵੇ ਓਸ ਥਾਂ ਦੇ ਉਤੇ ਤਾਂ ਚੋਰਾਂ ਦਾ ਗ੍ਰੋਹ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਜ਼ਬ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ। ਮਜ਼ਬ ਆ ਜਾਵੇ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਚ ਤਾਂ ਦੈਤ ਫੈਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਦੁਨੀਆਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਧਰਮ

ਹੁੰਦਾ ਹੈ universal character ਸੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖੜਯੰਤਰ ਰਚਿਆ। ਗੁਰੂ ਬਣਾਈ ਤੇ ਕੁਰਾਨ ਸ਼ਰੀਫ ਰੱਖ ਕੇ, ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ! ਕਿਲ੍ਹਾ ਖਾਲੀ ਕਰ ਦਿਓ, ਬਸ ਐਨਾ ਹੀ ਰੋਲਾ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਜਿਥੇ ਜੀਅ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਓ। ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਵਲੋਂ ਆਇਆ ਹੈ, ਚਿੱਠੀ ਆ ਗਈ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ, ਭਾਈ ਛਲ ਹੈ। ਉਹ ਸਿੱਧ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਦੂਜੀ ਵਾਰੀ ਫੇਰ ਭੇਜਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿਤੀਆਂ ਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਧੋਖਾ ਕਰਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਵਾਸਤਾ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕੁਰਾਨ ਸ਼ਰੀਫ ਦਾ। ਉਸ ਵੇਲੇ

ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ
ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਇਕ
ਸਮੱਸਿਆ
ਆ ਗਈ ਕਿ
ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥ
ਦਾ ਵਾਸਤਾ
ਪਾਉਂਦੇ ਨੇ,
ਜੇ ਅਸੀਂ ਨਾ
ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥ
ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ
ਕਰਿਆ, ਫੇਰ
ਕੌਣ
ਕਰੇਗਾ।
ਕਹਿੰਦੇ,
ਕੋਈ ਨਾ,
ਕੁਰਾਨ
ਸ਼ਰੀਫ ਦੇ
ਸਤਿਕਾਰ ਦੇ
ਵਾਸਤੇ ਜੋ
ਕੁਝ ਵੀ ਹੋ
ਸਕਦਾ ਹੈ,
ਹੋਵੇ। ਗੁਰੂ
ਦੀ ਨਹੀਂ
ਪਰ ਵਾਹ

ਭਾਈ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਤੇ ਭਾਈ ਤ੍ਰਿਲੋਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਹੋਏ।

ਕਰੀ, ਲੇਕਿਨ ਕੁਰਾਨ ਸ਼ਰੀਫ ਰੱਬੀ ਬਾਣੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸੀ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਅਦਬ ਦੱਸਿਆ ਹੈ, ਵੇਦਾਂ ਦਾ ਵੀ ਓਨਾ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਹੈ, ਕੁਰਾਨ ਸ਼ਰੀਫ ਦਾ ਵੀ ਓਨਾ, ਬਾਈਬਲ ਦਾ ਵੀ ਓਨਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਦੇ 'ਚ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀ ਗੱਲ ਚਲਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਪੱਤਰ ਦੇ ਉਤੇ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਖਿਆ ਹੋਵੇ ਉਹ ਪੱਤਰ ਵੀ ਪੂਜਣਯੋਗ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਮਾਂ ਦੇਖ ਕੇ ਆਪ ਕਿਲ੍ਹਾ ਛੱਡ ਦਿੰਦੇ ਨੇ। ਲੇਕਿਨ ਫੇਰ ਧੋਖਾ ਦਿਤਾ, ਬੜਾ ਭਾਰਾ ਹਮਲਾ ਹੋਇਆ। ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਰਸਾ ਪਾਰ ਕਰਕੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਨੇ ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਉਥੇ ਬੜਾ ਹੀ ਭਿਆਨਕ ਯੁੱਧ ਹੋਇਆ, ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਬੜੀ ਵਾਰੀ ਸੁਣਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ

ਬਾਅਦ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੂੰ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿਤਾ ਕਿ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਤੁਸੀਂ ਸਮਰੱਥ ਹੋ, ਸਾਡੇ ਵਰਗੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਤਿਆਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਓ, ਕਰੋੜਾਂ ਸਿੱਖ, ਅਰਬਾਂ ਸਿੱਖ ਇਕ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨਹੀਂ ਤਿਆਰ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੋ, ਚਾਹੇ ਸ਼ਕਤੀ ਵਰਤੋਂ, ਚਾਹੇ ਕੋਈ ਟੈਕਨੀਕ ਵਰਤੋ, ਤੁਸੀਂ ਜਾ ਕੇ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੁਬਾਰਾ ਫੇਰ ਆਰੰਭ ਕਰੋ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਿਲ੍ਹਾ ਛੱਡਦੇ ਨੇ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਾੜੀ ਮਾਰੀ ਤੇ ਬੜਾ ਭਿਆਨਕ ਯੁੱਧ ਹੋਇਆ ਆਪਸ ਵਿਚ। ਮਾਛੀਵਾੜੇ ਆਏ ਤੇ ਉਥੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਖਿਦਰਾਣੇ ਦੀ ਢਾਬ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ, ਦੂਜਾ ਯੁੱਧ ਕਰਕੇ ਤੇ ਅੱਜ ਡੱਲੇ ਕੋਲ ਬੈਠੇ ਨੇ, ਡੱਲਾ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਦਿਨ ਰਾਤ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਏਸ ਭਾਈ ਭਗਤੂ ਦੀ ਓਲਾਦ ਵਿਚੋਂ ਇਹਦੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰ ਸੀ, ਭਾਈ ਗੌਰਾ ਤੇ ਭਾਈ ਜੀਵਨ ਉਹ ਵੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਨੇ, ਭਾਈ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਹੈ, ਫਤਹਿ ਸਿੰਘ ਹੈ, ਸਾਰੇ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਨੇ, ਅੱਜ ਓਸ ਥਾਂ ਦੇ ਉਤੇ ਦੋ ਹੋਰ ਗੁਰਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਦੇ

ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਖਿਦਰਾਣੇ ਢਾਬ ਤੇ ਭਾਈ ਮਹਾਂ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਲੋਂ ਲਿਖਿਆ ਬੇਦਾਵਾ ਪਾੜਦੇ ਹੋਏ।

ਨਾਲ ਇਕ ਦਾ ਨਾਮ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਹੈ ਤੇ ਇਕ ਦਾ ਨਾਮ ਤਿਲੋਕ ਸਿੰਘ ਹੈ, ਗੱਡੇ ਭਰੇ ਹੋਏ ਨੇ ਰਾਸ਼ਨ ਦੇ, ਹੋਰ ਸਭ ਚੀਜ਼ਾਂ ਲੈ ਕੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ ਨੇ ਤੇ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਜਦ ਭੇਟਾ ਕਰੀ, ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿਉਂ ਭਾਈ! ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਹੀ ਨੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੰਗ-ਚੁੰਗ ਕੇ ਲਿਆਏ ਓ, ਉਗਰਾਹੀ ਕਰਕੇ ਲਿਆਏ ਓ। ਕਹਿੰਦੇ, ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਘਰ ਤੋਂ ਲਿਆਏ ਹਾਂ, ਪਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸੰਗਤ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ, ਉਹ ਵੀ ਚੂਣ-ਭੂਣ ਇਕੱਠਾ ਕਰਕੇ ਲੈ ਆਈ। ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਭੇਜ ਦਿਤਾ ਸਾਰਾ ਰਾਸ਼ਨ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਜ਼ੂਰ ਬੈਠੇ ਨੇ ਤਾਂ ਇਕ ਸਿੱਖ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਇਹ ਜਿਹੜੇ ਸਿੱਖ ਆਏ ਨੇ ਦੋਵੇਂ, ਭਾਈ

ਤਿਲੋਕ ਸਿੰਘ ਤੇ ਭਾਈ ਰਾਮ ਸਿੰਘ, ਇਹ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਕਰਕੇ ਆਏ ਨੇ ਵੱਡਿਆਂ ਦਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁਛੋ ਮਹਾਰਾਜ ਗੱਲ ਸਾਰੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਗੁਰੂ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਨੇ ਜਦ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਪਿਆਰਿਓ! ਸਹੀ ਤੁਸੀਂ ਸਸਕਾਰ ਕਰ ਦਿਤਾ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦਾ? ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਹਾਂ ਮਹਾਰਾਜ!! ਕਹਿੰਦੇ, ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਦਾ? ਕਹਿੰਦੇ, ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਰੀ ਵਾਰਤਾ ਦਸਦੇ ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਟਕੇ ਭਰਨ ਗਏ ਸੀ ਆਪਣੇ ਤੇ ਉਥੇ ਜਦ ਅਸੀਂ ਸਰਹੰਦ ਸਾਰੇ ਬਚਨ ਸੁਣੇ, ਗੱਲਾਂ-ਬਾਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸੁਣੀਆਂ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਕਿ ਆਪ ਸਹੀ ਸਲਾਮਤ ਚਲੇ ਗਏ। ਬਹੁਤ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ

ਖਿਆਲ ਸੀ ਕਿ ਆਪ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ। ਲੇਕਿਨ ਕਿਸੇ ਪੱਕੇ ਬੰਦੇ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਸ਼ਹੀਦ। ਉਹ ਤਾਂ ਚਲੇ ਗਏ ਨੇ, ਬਾਕੀ ਜਿਹੜੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਸੀ ਉਹ ਵੀ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਨਾਲ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸਿੰਘ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ। ਉਸ ਵੇਲੇ

ਮਹਾਰਾਜ

ਸਾਡੇ ਮਨ 'ਚ ਆਇਆ ਕਿ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਘਰ ਰੁਲਣਗੇ, ਇਹ ਜ਼ਾਲਮ ਫੌਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੀਸ ਵੱਢ ਦਏਗੀ। ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੇ ਸੀਸ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਤੇ ਟੰਗ ਦੇਣ ਵੱਢ ਕੇ। ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਾਡੇ ਮਨ 'ਚ ਆਇਆ ਕਿ ਧਿਰਕਾਰ ਹੈ ਸਾਡਾ ਜੀਉਣਾ ਜੇ ਅਸੀਂ ਕੁਛ ਨਾ ਕਰ ਸਕੀਏ। ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਹੋਰ ਤਾਂ ਕੁਛ ਹੋ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਦਾ ਸਾਡੇ ਤੋਂ, ਅਸੀਂ ਦਸਤਾਰਾਂ ਲਾਹ ਦਿਤੀਆਂ, ਵਸਤਰ ਲਾਹ ਦਿਤੇ ਤੇ ਤੇੜ ਲੰਗੋਟੇ ਪਾ ਲਏ। ਮਿੱਟੀ ਲੈ ਲਈ ਤੇ ਸਿਰ ਦੇ ਵਿਚ ਪਾ ਲਈ। ਧੂੜ ਮਲ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਉਸ ਮੈਦਾਨ 'ਚ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਕੀ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ, ਬੇਅੰਤ ਲਾਸ਼ਾਂ ਹੀ ਲਾਸ਼ਾਂ, ਲੋਥਾਂ ਹੀ ਲੋਥਾਂ ਚੜ੍ਹੀਆਂ ਪਈਆਂ ਨੇ ਇਕ

ਦੂਜੇ ਉਪਰ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਮੁਗਲਾਂ ਦੇ ਸਿਪਾਹੀ ਕੁਛ ਤਾਂ ਵਾਪਸ ਚਲੇ ਗਏ, ਰਾਜੇ ਵੀ ਵਾਪਸ ਚਲੇ ਗਏ। ਨਵਾਬ ਸਰਹੰਦ ਵੀ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ। ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਫੌਜ ਰੱਖ ਆਏ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਕੱਟੀ ਜਾਓ, ਜਿਹੜੇ ਹੋਗੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਬਰਾਂ ਪੁੱਟ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਦੱਬ ਦਿਓ। ਜਿਹੜੇ ਰਾਜਿਆਂ ਦੀ ਫੌਜ ਦੇ ਬੰਦੇ ਸੀ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਟੋਲਦੇ ਫਿਰਦੇ ਸੀ।

ਸੌ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਅਸੀਂ ਕਮਲੇ ਬਣ ਕੇ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ। ਕਦੀ ਤਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਢੋਣ ਲਗ ਜਾਣਾ, ਘੜੀਸੀ ਜਾਣਾ ਕਬਰਾਂ ਤੱਕ, ਮੁੜਦੇ ਹੋਏ ਅਸੀਂ ਲੱਕੜ ਚੁੱਕ ਲੈਣੀ, ਜਿਥੋਂ ਸਾਨੂੰ ਲੱਭਣੀ। ਪਰ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਸਿੱਖ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਆਇਆ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਉਹ ਕਿੱਧਰ ਚਲੇ ਗਏ? ਕਹਿੰਦੇ, ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਜਦ ਆਪ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਆਏ, ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ ਸਾਰੇ ਗਫਲਤ ਵਿਚ ਹੋ ਕੇ ਕਿ

ਧੰਨ ਧੰਨ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਸਰਸਾ ਨਦੀ ਪਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਇਕ ਦ੍ਰਿਸ਼।

ਜਿੱਤ ਗਏ, ਫੌਜਾਂ ਸੌਂ ਗਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ, ਕਿੰਨਿਆਂ ਘੰਟਿਆਂ, ਕਿੰਨਿਆਂ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਯੁੱਧ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਨੀਂਦ ਲਾਹੁਣ ਵਾਸਤੇ ਬਹੁਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਿਚ ਹੋ ਗਏ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਥੋਂ ਦੀ ਹੀ ਇਕ ਬੀਬੀ ਆਪ ਦੀ ਪਿਆਰੀ, ਉਹ ਉਠੀ ਬੜਾ ਦਰਦ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਦੀਵਾ ਹੱਥ ਵਿਚ ਲਿਆ ਹੋਇਆ ਉਹ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਇਕ-ਇਕ ਬੰਦੇ ਦੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਦੇਖਦੀ। ਜਿਸ ਸਰੀਰ ਦੇ ਵਿਚ ਜਟਾ-ਜੂਟ ਨੇ ਤੇ ਪੂਰੀ ਰਹਿਤ ਬਹਿਤ ਨਾਲ ਨੇ, ਉਸ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਉਹ ਹੌਲੀ ਦੇ ਕੇ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਲਿਜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਲਿਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਕ ਥਾਉਂ ਉਸ ਨੇ ਲੱਕੜਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕਰਕੇ ਢੇਰ ਲਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਬੜਾ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜੋਸ਼ ਸੀ, ਬੜਾ ਹੀ ਸਤਿਕਾਰ ਸੀ, ਬਹੁਤ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰਾ ਚਾਹੇ ਕੁਛ ਰਹੇ ਨਾ ਰਹੇ ਤੇ ਉਹ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਨਿਡਰ ਹੋਈ-ਹੋਈ ਸੀ।

**ਧਾਰਨਾ - ਜਿਹੜੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਡਰੇ ਜਗ ਸਾਰਾ,
ਮੇਰੇ ਮਨ ਆਨੰਦ ਹੈ ਪਿਆਰਿਓ।
ਕਬੀਰ ਜਿਸੁ ਮਰਨੇ ਤੇ ਜਗੁ ਡਰੈ
ਮੇਰੈ ਮਨਿ ਆਨੰਦੁ ॥
ਮਰਨੇ ਹੀ ਤੇ ਪਾਈਐ ਪੂਰਨੁ ਪਰਮਾਨੰਦੁ ॥**

ਅੰਗ - ੧੩੬੫

ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਬੜੀ ਨਿਡਰ ਹੋ ਕੇ ਉਸ ਬੀਬੀ ਨੇ, ਸ਼ਰਨ ਕੌਰ ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਸੀ, ਇਕ-ਇਕ ਸਰੀਰ ਪਛਾਣਿਆ, ਜੋ ਜਟਾ-ਜੂਟ ਸਰੀਰ ਸੀ, ਉਹ ਸਾਬਤ ਸੂਰਤ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ, ਟੋਲੂ ਕੇ ਚੁਗ-ਚੁਗ ਕੇ ਲਿਜਾ ਕੇ ਉਹਨੇ ਇਕੱਲੀ ਨੇ, ਉਸ ਢੇਰ ਦੇ ਉਤੇ ਰੱਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੱਕ ਉਹਨੇ ਕੋਈ 30-32 ਸਰੀਰ ਢੋਏ ਤੇ ਅਗਨ ਜਲਾ ਦਿਤੀ, ਜਿਹੜੇ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਸੀ ਦੂਰ ਉਹ ਡਰ ਗਏ ਕਿ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਬੀਬੀ ਨੂੰ ਦੱਖਿਆ, ਕਈ ਕਿਸਮ

ਦੇ ਖਿਆਲ ਮਨਾਂ 'ਚ ਆਏ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 40-50 ਇਕ ਦਮ ਆ ਗਏ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ, ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਬਰਛੇ ਲੈ ਕੇ ਉਹਦੇ ਦੁਆਲੇ ਖੜ੍ਹ ਗਏ, ਕਹਿੰਦੇ ਤੈਨੂੰ ਡਰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਿਆ? ਇਹ ਕੀ ਕਰਨ ਲੱਗੀ ਹੈਂ? ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, ਮੇਰੇ ਵੀਰ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਹੋਏ ਨੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਿਰਤਕ ਸਰੀਰ ਮੈਂ ਰੁਲਣ ਨਹੀਂ ਦੇਣੇ, ਇਹ ਮੇਰਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ, ਕਹਿੰਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਰਛਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਪਰੋ ਕੇ ਉਸ ਬੀਬੀ ਨੂੰ ਉਤੇ ਸੁੱਟ ਦਿਤਾ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ। ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਟੋਲੂ ਰਹੇ ਸੀ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਉਹ ਲੱਭ ਗਿਆ, ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਕਿ ਗੁਰਸਿੱਖ ਜਿਹੜੇ ਨੇ ਇਥੇ ਹੋ ਗਏ, ਗਿਣਤੀ ਕਰੀ ਅਸੀਂ, ਅੱਧ-ਜਲੇ ਸਰੀਰਾਂ ਦੀ, ਬੀਬੀ ਦਾ ਸਰੀਰ ਉਹਦੇ ਉਤੇ ਸੀ। ਪਰ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਆਏ ਸਾਨੂੰ ਉਹਦੇ ਵਿਚ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਕਮਲੇ ਹੋਏ ਕਦੇ ਓਧਰ ਲਗ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ, ਕਦੇ ਓਧਰ ਲਗ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਲੱਕੜਾਂ ਦਾ ਢੇਰ

ਲਾ ਲਿਆ ਅਸੀਂ। ਕਦੇ ਮੇਰਾ ਛੋਟਾ ਭਰਾ ਮੈਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਦੇ ਮੈਂ ਇਹਨੂੰ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ, ਇਹ ਕਮਲੇ ਤੁਰੇ ਫਿਰਦੇ ਨੇ, ਕਦੇ ਅਸੀਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਬਰਾਂ 'ਚ ਢੋਣ ਲਗ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ, ਕਦੇ ਪਹਾੜੀਆਂ ਨਾਲ ਲਗ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਸਸਕਾਰ ਕਰਾਉਣ। ਐਥੀਂ ਕਰੀ ਗਏ ਅਸੀਂ। ਸਾਨੂੰ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੇ ਸੀ ਕਿਤੇ ਵੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ, ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਘਬਰਾ ਗਏ ਕਿ ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਚਲੇ ਗਏ, ਫੇਰ ਅਸੀਂ ਅਰਦਾਸ ਕਰੀ ਕਿ ਹੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ, ਸਾਨੂੰ ਉਹ ਨੈਣ ਬਖਸ਼ ਜਿਹਦੇ ਨਾਲ ਤੇਰੇ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਦੇਖ ਸਕੀਏ।

ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਕੀ ਦੇਖਿਆ, ਰਾਤ ਨੂੰ ਬੜੀ ਭਾਰੀ ਹਨੇਰੀ ਚੱਲਣ ਕਰਕੇ, ਕੰਡੇ ਉਡ ਕੇ ਆ ਗਏ, ਜਿਥੇ ਦੋਵੇਂ ਪਏ ਸੀ ਸਾਹਿਬ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਸਾਹਿਬ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਤੇ ਉਹ ਝਾਫੇ ਆ ਕੇ ਟਿਕ ਗਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੱਤੇ ਲੱਗ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਝਾਫਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੇਠ

ਲੁਕਾ ਲਏ ਤੇ ਜਦ ਅਸੀਂ ਅਰਦਾਸ ਕਰੀ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਾਨੂੰ ਵਿਚੀਂ ਦਿਸਣ ਲਗ ਗਏ। ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਲੱਭ ਗਏ। ਮੌਕਾ ਤਾੜਿਆ ਅਸੀਂ, ਹਨੇਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਕਈਆਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਕੁੱਟਿਆ ਮਾਰਿਆ ਵੀ ਕਿ ਇਹ ਕਮਲੇ ਤੁਰੇ ਫਿਰਦੇ ਨੇ, ਕੀ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਕਿਤੇ ਅੱਗ ਲਾ ਦਿੰਦੇ ਨੇ, ਕਿਤੇ ਕੁਛ ਕਰਦੇ ਨੇ। ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਭੁਲੇਖਾ ਪਾ ਦਿਤਾ ਅਸੀਂ ਤੇ ਅਸੀਂ ਵੀ ਮੰਨ ਲਿਆ ਕਿ ਅੱਜ ਚਾਹੇ ਕੁਛ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਅੱਜ ਗੁਰੂ ਦੇ ਲੇਖੇ ਜੇ ਲਗ ਜਾਈਏ

ਧੰਨ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਤਾੜੀ ਮਾਰ ਚਮਕੌਰ ਦੀ ਗੜ੍ਹੀ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਦੇ ਹੋਏ।

ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਵਰਗੇ ਵੱਡੇ ਭਾਗ ਕਿਸੇ ਦੇ ਨਹੀਂ ਹੋਗੇ।

ਧਾਰਨਾ - ਦੇਹੀ ਨਿਤ ਨਾ ਜਗਤ ਉਤੇ ਰਹਿਣੀ, ਲੇਖੇ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਗੁਰਾਂ ਦੇ।

ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਮਨ ਵਿਚ ਚਾਅ ਸੀ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਬੀਬੀ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਈ, ਅਸੀਂ ਵੀ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਲੇਕਿਨ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦਾ ਅਸੀਂ ਸਸਕਾਰ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਸੋ ਐਨਾ ਪਾਖੰਡ ਰਚਿਆ, ਐਨਾ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਕਮਲੇ ਬਣਾਇਆ, ਮਿੱਟੀ ਚੁੱਕ ਕੇ ਕਦੇ ਸਿਰ 'ਚ ਪਾ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ, ਸਾਡੇ ਧਿਆਨ ਛੱਡ ਦਿਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿ ਆਹ ਕਮਲੇ ਬੰਦੇ

ਤੁਰੇ ਫਿਰਦੇ ਨੇ। ਉਸ ਵਕਤ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਮਿੱਟੀ ਪਰ੍ਹੇ ਹਟਾਈ, ਕੰਡੇ ਪਰ੍ਹੇ ਹਟਾਏ, ਪੱਤੇ ਪਰ੍ਹੇ ਹਟਾਏ.....ਕੰਡੇ ਲੱਗ ਗਏ ਐਨੀ ਗੱਲ ਕਹਿ ਕੇ। ਕਹਿੰਦੇ, ਸਾਹਿਬ ਜੀ! ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਨਾ ਗਿਆ। ਕਿੰਨੇ ਜ਼ਖਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰਾਂ 'ਤੇ ਲੱਗੇ, ਗਿਣਤੀ ਨਾ ਅਸੀਂ ਕਰ ਸਕੇ, ਸਾਰੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ

ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਥੇ ਅਸੀਂ ਚਾਰ ਉਂਗਲਾਂ ਪਾ ਸਕੀਏ। ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ ਪਏ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਤੋਂ। ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਫੇਰ ਅਸੀਂ ਉਥੇ ਨੇੜੇ ਲਾ ਲਿਆ ਉਹ ਚਿਖਾ ਤੇ ਸਾਹਿਬਾਂ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਲਿਆ ਤੇ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਕਰ ਦਿਤਾ।

**ਧੰਨ ਜੀਓ ਤਿਹ ਕੋ ਜਗ ਮੈ,
ਮੁਖ ਤੇ ਹਰਿ ਚਿਤ ਮੈ ਜੁਧੁ ਬਿਚਾਰੈ॥
ਦੇਹ ਅਨਿੱਤ ਨ ਨਿੱਤ ਰਹੈ,
ਜਸੁ ਨਾਵ ਚੜੈ ਭਵ ਸਾਗਰ ਤਾਰੈ॥**

ਧੀਰਜ ਧਾਮ ਬਨਾਇ ਇਹੈ ਤਨ,
ਬੁਧਿ ਸੁ ਦੀਪਕ ਜਿਉ ਉਜੀਆਰੈ ॥
ਗਿਆਨਹਿ ਕੀ ਬਢਨੀ ਮਨਹੁ ਹਾਥ ਲੈ
ਕਾਤਰਤਾ ਕੁਤਵਾਰ ਬੁਹਾਰੈ ॥

(ਸੁਯਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਵਤਾਰ)

ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਇਕ ਟਕ ਹੋ ਕੇ ਸੁਣ ਰਹੀ ਹੈ, ਕਹਿੰਦੇ, ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਅਸੀਂ ਉਹ ਅੰਗੀਠਾ ਜਿਹੜਾ ਅੱਧ-ਜਲਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਜਲਤ ਕਰ ਦਿਤਾ ਤੇ ਸਾਰੇ ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫੇਰ ਅਸੀਂ ਬੜੀ ਦੂਰ ਤਕ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਹੋਰ ਕੋਈ ਲੱਭ ਜਾਵੇ, ਸਾਨੂੰ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਆਇਆ। ਸੋ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਸੇਵਾ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਆਪ ਕਰਾ ਲਈ ਹੈ।

ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਦੇ ਨੇਤਰਾਂ 'ਚੋਂ ਜਲ ਜਾਣ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਸਾਰਾ ਅੱਖੀਂ ਡਿੱਠਾ ਹਾਲ ਦੱਸਿਆ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਧੀਰਜ ਦਿਵਾਈ, ਕਹਿੰਦੇ ਪਿਆਰਿਓ! ਕਿਉਂ ਐਨਾ ਵੈਰਾਗ ਕਰਦੇ ਓ। ਜਿਹੜੀ ਕਰਨੀ ਇਹ ਕਰ ਗਏ ਪਿਆਰੇ, ਇਹ ਤਾਂ ਇਕ ਐਸੀ ਕਰਨੀ ਹੈ ਕਿ ਜਗ ਤੋਂ ਕਦੇ ਭੁੱਲਣੀ ਨਹੀਂ ਹੈ -

ਧਾਰਨਾ - ਵਾਹਵਾ-ਵਾਹਵਾ ਬਈ ਜਗ ਸਦਾ
ਯਾਦ ਕਰੂ

ਐਸੀ ਕਰਨੀ ਕਰ ਗਏ ਪਿਆਰੇ।

ਕਬੀਰ ਜਾ ਤੂੰ ਜਨਮਿਆ ਜਗਤ ਮਹਿ

ਜਗ ਹਸੈ ਤੂੰ ਰੋਏ।

ਐਸੀ ਕਰਨੀ ਕਰ ਚਲੋ ਪਿਆਰੇ,

ਤੂੰ ਹਸੈ ਜਗ ਰੋਇ

ਕਹਿੰਦੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਵੇ ਨਾ ਜੇ ਰੋਣਾ ਹੈ ਤਾਂ -

ਧਾਰਨਾ - ਰੋਵੋ ਰੋਵੋ ਬਈ ਸਾਕਤ ਬਪੁਰੇ ਨੂੰ।

ਜਿਹੜਾ ਹਾਟੋ-ਹਾਟ ਬਿਕਾਇ।

ਕਬੀਰ ਸੰਤ ਮੁਏ ਕਿਆ ਰੋਈਐ

ਜੋ ਅਪੁਨੇ ਗ੍ਰਿਹਿ ਜਾਇ ॥

ਰੋਵਹੁ ਸਾਕਤ ਬਪੁਰੇ ਜੁ ਹਾਟੈ ਹਾਟ ਬਿਕਾਇ ॥

ਅੰਗ - ੧੩੬੫

ਬੜੀ ਧੀਰਜ ਦਿਵਾਈ, ਕਹਿੰਦੇ ਪਿਆਰਿਓ! ਉਹ ਤਾਂ ਇਕ ਨੇਕ ਕੰਮ ਦੇ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਸੀਸ ਵਾਰ ਗਏ ਨੇ। ਸੋ ਉਸ ਵੇਲੇ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਭਾਈ ਤਿਲੋਕ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਸਾਡਾ ਚਿੱਤ ਅਤਿ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੰਗੋ ਕੀ ਮੰਗਦੇ ਓ, ਜੋ ਮੰਗੋਗੇ ਅੱਜ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਿਵਾ ਦੇਵਾਂਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਕਰ ਲਿਆ।

ਸਾ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਸਫਲ ਹੈ

ਜਿਤੁ ਸਤਿਗੁਰ ਕਾ ਮਨੁ ਮੰਨੇ ॥

ਜਾ ਸਤਿਗੁਰ ਕਾ ਮਨੁ ਮੰਨਿਆ

ਤਾ ਪਾਪ ਕਸੰਮਲ ਭੰਨੇ ॥ ਅੰਗ - ੩੧੪

ਜੇ ਮੰਨ ਜਾਵੇ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ, ਕਹਿੰਦੇ ਸੇਵਾ ਸਫਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਫੇਰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਕਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਗੁਰੂ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋ ਕੇ। ਓਸ ਵੇਲੇ ਦੋਵੇਂ ਭਰਾ ਗਲ 'ਚ ਪੱਲਾ ਪਾਇਆ ਤੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਇਕ ਸਾਡੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਤੂੰ ਤਰੁੱਠਾ ਹੈਂ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਟਿਕਾਣਾ ਦੇ ਦੇ ਕਿਤੇ ਰਹਿਣ ਵਾਸਤੇ-

ਧਾਰਨਾ - ਬਖਸ਼ੀਂ ਮਾਲਕਾ ਕਿਤੇ ਵਸਣ ਦਾ
ਟਿਕਾਣਾ।

ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਟਿੱਕ ਕੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦਿੰਦਾ। ਜੇ ਸਾਡੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ, ਨੂੰਹਾਂ ਪਾਣੀ ਲੈਣ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ, ਭੁੱਲਰਾਂ, ਧਾਲੀਵਾਲਾਂ ਦੇ ਖੂਹਾਂ ਤੋਂ, ਮੁੰਡੇ ਮਖੌਲ ਕਰਦੇ ਨੇ ਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਖੂਹ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਸਾਨੂੰ ਪਿੱਠ ਤੇ ਬਿਠਾ ਕੇ ਗੋੜਾ ਕੱਢ, ਤਾਂ ਖੂਹ 'ਚੋਂ ਪਾਣੀ ਲੈਣ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਐਡੀ ਮੰਦੀ ਹਾਲਤ ਹੈ ਪਾਤਸ਼ਾਹ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ -

ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਪਰਮ ਪ੍ਰਸੰਨ ਬਿਸਾਲਾ।

ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਭਾਖਯੋ ਤਿਸ ਕਾਲਾ।

'ਰਾਮਾ ਸਿੰਘ ਤਿਲੋਕ ਸਿੰਘ ਸੁਨਿ!

ਜਾਚ ਲੇਹੁ ਹਮ ਤੇ ਬਾਂਛਤ ਮਨ' ॥

ਗੁਰ ਅਨਕੂਲ ਜਾਨਿ ਕਰਿ ਆਛੇ।

ਦੁਹੁੰਅਨਿ ਮਾਂਗਯੋ ਜਿਮ ਚਿਤ ਬਾਂਛੇ।

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥ, ਪੰਨਾ 6115

ਹੁਣ ਬਈ ਕੋਈ ਸੰਕੋਚ ਨਾ ਕਰਿਓ, ਲੈ ਲਓ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

'ਪ੍ਰਭ ਜੀ! ਜਬਿ ਕੇ ਹਮ ਇਤ ਆਏ।

ਭਲੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨ ਪਾਇ ਜਮਾਏ।

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥ, ਪੰਨਾ 6115

ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਸਾਡਾ ਕਿਤੇ ਪੈਰ ਨਹੀਂ ਜਮਦਾ, ਰਾਹੱਕ ਬਣ ਕੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਆਹ ਜਿਹੜੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਆਹ ਹਾਲ ਸਾਡਾ ਕਰਦੇ ਨੇ -

ਕਹੁੰ ਨ ਭੂਮ ਹਮਾਰੀ ਭਈ।

ਜਿਮ ਰਾਹਕ ਅਪਰਨ ਨਿਜ ਲਈ।

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥ, ਪੰਨਾ 6115

ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਵਟਾਈ ਤੇ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ, ਸਾਡੀ ਇੱਜ਼ਤ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਗੰਭੀਰ ਹੋ ਗਏ ਕਹਿੰਦੇ ਪਿਆਰਿਓ! ਤੁਸੀਂ ਐਡੀ ਵੱਡੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਫੇਰ ਰੁਲਦੇ ਫਿਰਦੇ ਓ? ਜਾਓ, ਵਰ ਦੇ ਦਿਤਾ -

ਧਾਰਨਾ - ਰਾਜ ਕਰੇਗੀ ਵੰਸ ਸਾ ਬਹੁਤੀ

ਸੇਵਾ ਵਾਲਾ ਫਲ ਭੋਗਿਓ।

ਦਸਮੇਸ਼ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਪਿਆਰਿਓ! -

ਦਯਾ ਸਿੰਧੁ ਸੁਨਿ ਧੀਰਜ ਦੀਨਿ।

ਤੁਮ ਤੋਂ ਦੇਸ਼ ਸਕਲ ਹੀ ਲੀਨਿ॥

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥ, ਪੰਨਾ 6115

ਛੋਟੀ ਸੇਵਾ ਕਰੀ ਹੈ ਤੁਸੀਂ? ਤੁਸੀਂ ਐਉਂ ਉਦਾਸ ਨਾ ਹੋਵੋ, ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਸਾਰਾ ਦੇਸ਼ ਹੀ ਲੈ ਲਿਆ। ਤੁਸੀਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਟਿਕਾਣਾ ਕਿਉਂ ਮੰਗਦੇ ਓ?

ਐਸੇ ਪਾਇ ਤੁਮਾਰੇ ਜਮੈਂ।

ਭੂਪਨ ਭੂਪ ਦੇਸ਼ ਗਨ ਨਮੈਂ।

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥ, ਪੰਨਾ 6115

ਐਹੋ ਜਿਹੇ ਪੈਰ ਜਮਣਗੇ ਤੁਹਾਡੇ, ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਸ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਰਾਜੇ ਆਉਣਗੇ। ਦੂਜੇ ਰਾਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰਾਂ ਕਰਨਗੇ।

ਦਿੱਲੀ ਲਵਪੁਰਿ ਕੇ ਵਿਚ ਵਧੋ।

ਗ੍ਰਾਮ ਹਜ਼ਾਰਨ ਹੀ ਕਹੁ ਸਧੋ॥

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥ, ਪੰਨਾ 6115

ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੀ ਪਿੰਡ ਤੁਹਾਡੇ ਮਤੈਹਤ ਹੋ ਜਾਣਗੇ।

ਕੁਰਸੀ ਬਹੁਤ ਬਕੁਰਸੀ ਰਾਜ।

ਪੈਹਰੁ ਬਡੋ ਅਨੇਕ ਸਮਾਜ।

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥ, ਪੰਨਾ 6115

ਵੱਡੀਆਂ-ਵੱਡੀਆਂ ਕਿਰਿਆ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹੋਵੋਗੇ। ਕੁਰਸੀ-ਬ-ਕੁਰਸੀ ਤੁਹਾਡਾ ਰਾਜ ਚੱਲੇਗਾ।

ਹਮਰੇ ਹਿਤ ਇਮ ਕਾਰਜ ਕੀਨਿ।

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥ, ਪੰਨਾ 6115

ਸਾਡੇ ਵਾਸਤੇ ਤੁਸੀਂ ਕਿਤੇ ਛੋਟਾ ਕਾਰਜ ਕਰਿਆ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਕਰ ਲਿਆ ਪਿਆਰਿਓ ਤੁਸੀਂ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ।

ਇਸੀ ਹੇਤੁ ਕਰਿ ਸਭਿ ਕੁਛ ਲੀਨਿ।

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥ, ਪੰਨਾ 6115

ਏਸੇ ਵਾਸਤੇ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਭ ਕੁਛ ਦੇ ਦਿਤਾ।

ਇਮ ਕਹਿ ਅਪਰ ਜਿਥੇ ਤਿਨ ਸਾਥ।

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥ, ਪੰਨਾ 6115

ਜਿੰਨੇ ਨਾਲ ਸੀ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਬੁਲਾ ਲਿਆ -

ਤਿਨ ਪਰ ਖੁਸ਼ੀ ਕਰੀ ਤਬਿ ਨਾਥ।

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥ, ਪੰਨਾ 6115

ਕਹਿੰਦੇ ਜਾਓ, ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਦੇ ਮਤੈਹਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੋਗੇ। ਕੋਈ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਬੜੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਤੁਹਾਡੀ ਉਲਾਦ ਸੁਤੰਤਰ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਉਤੇ ਕਾਸ਼ਤ ਕਰੇਗੀ, ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਲਏਗਾ।

ਮਨਹੁੰ ਕਾਮਨਾ ਪੂਰਨ ਭਈ॥

ਦੌਨਹੁੰ ਕੌ ਦਸਤਾਰ ਦੁ ਦਈ॥

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥ, ਪੰਨਾ 6115

ਦੋ ਦਸਤਾਰਾਂ ਦੇ ਦਿਤੀਆਂ, ਵਰ ਦੇ ਦਿਤਾ। ਸੋ ਇਹ ਸੇਵਾ ਦਾ ਫਲ ਭਾਈ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਬਾਬਾ ਆਲਾ ਸਿੰਘ ਹੋਇਆ, ਪਟਿਆਲੇ ਦਾ ਰਾਜ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਸੁਖਚੈਨ ਸਿੰਘ ਜਿੰਦ ਵਾਲਾ, ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਨਾਭੇ ਵਾਲਾ, ਭਾਈ ਤ੍ਰਿਲੋਕ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪੁੱਤਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਭਾਰਤ ਵਰਸ਼ ਜਦੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਇਆ 1951 ਤਕ ਇਹ ਵੀ ਰਾਜ ਕਰਦੇ ਰਹੇ।

ਸੋ ਇਹ ਫਲ ਸੇਵਾ ਦਾ ਸਾਧਸੰਗਤ ਜੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਚਾਰਿ ਪਦਾਰਥ ਜੇ ਕੋ ਮਾਗੈ ॥

ਸਾਧ ਜਨਾ ਕੀ ਸੇਵਾ ਲਾਗੈ ॥ ਅੰਗ - ੨੬੬

ਜਿਹਨੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਲਈ ਉਹਨੂੰ ਕਿਸ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਘਾਟਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਰਾਹ 'ਚ ਫਿਰਦੇ ਸੀ, ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿੱਡਾ ਵੱਡਾ ਰਾਜ, ਕਦ ਤਕ ਰਾਜ ਦੇ ਦਿਤਾ, ਕਿੰਨੀਆਂ ਪੁਸ਼ਤਾਂ ਨੇ ਰਾਜ ਕਰਿਆ।

ਸੋ ਏਸ ਕਰਕੇ ਸੇਵਾ ਤੇ ਸਿਮਰਨ ਦਾ ਮੈਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਗੁਰੂ ਦੀ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੇਵਾ 'ਚੋਂ ਜੋ ਜੀਅ ਕਰਦਾ ਹੈ ਮੰਗ ਲਓ ਉਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੇਵਾ ਐਵੇਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਸਾਡਾ ਮਾਲਕ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ। ਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦਾ ਹੈ। ਲੰਗਰ ਦਾ ਰਾਸ਼ਨ ਲਿਆ-ਲਿਆ ਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਛਕਾਉਂਦੇ ਨੇ, ਉਹਦੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਸੋਭਾ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਕਲਗੀਧਰ ਪਾਤਸ਼ਾਹ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਆਪ ਦੇਖ ਰਹੇ ਨੇ। ਕਿੰਨੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦੇ ਛਕ ਰਹੀਆਂ ਨੇ, ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਲੰਗਰ ਤਿਆਰ ਹੋ ਰਹੇ ਨੇ, ਕਿੰਨੀ ਸੇਵਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਨੇ। ਇਹ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਕਰ ਲਓ। ਜੋ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਗੁਰੂ ਦੇ ਦਰ ਤੋਂ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਾਡਾ ਵੀ ਕੋਈ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਐਸਾ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਜਿਹਨੇ ਆਪਣਾ ਰੱਖਿਆ ਹੀ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹਦਾ ਧਿਆਨ ਸਾਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਵੇਂ ਉਹਦੇ ਨਾਲੋਂ ਅਸੀਂ ਟੁੱਟ ਗਏ -

**ਧਾਰਨਾ - ਪਿਤਾ ਵਾਰਿਆ, ਪੁੱਤਰ ਚਾਰੇ ਵਾਰੇ
ਸਿੰਘਾਂ ਤੇਰੀ ਸ਼ਾਨ ਬਦਲੇ।**

ਐਸਾ ਉਪਕਾਰੀ ਗੁਰੂ ਜੋ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੁਛ ਵੀ ਉਧਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ, ਬੇਅੰਤ-ਬੇਅੰਤ ਫਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਸਾਧਸੰਗਤ ਜੀ! ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਭੁੱਲ ਗਏ? ਕਿਧਰ ਨੂੰ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਭੁੱਲ ਕੇ। ਅੱਜ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਬਤਲ, ਕੋੜਾ ਪਾਣੀ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਲਗਦਾ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਜੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਹੈ ਜਿਹਨੇ ਅਮਰ ਕਰ ਦੇਣਾ ਹੈ -

ਇਹੁ ਹਰਿ ਰਸੁ ਪਾਵੈ ਜਨੁ ਕੋਇ ॥

ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਪੀਵੈ ਅਮਰੁ ਸੋ ਹੋਇ ॥ ਅੰਗ - ੨੮੭

ਜਿਹਨੇ ਜਮਦੂਤਾਂ ਤੋਂ ਛੁਡਾ ਦੇਣਾ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਦਾ ਬਣਾ ਦੇਣਾ ਹੈ, ਉਹਦੇ ਵਾਸਤੇ ਅਸੀਂ ਵਿੱਲੇ ਪਏ ਹਾਂ। ਨਹੀਂ ਅੰਦਰ ਦਰਦ ਕਿ ਹੈਂ, ਐਸਾ ਵੀ ਗੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਗੁਰੂ ਗਿਆ ਨਹੀਂ, ਜਿਸ ਵਕਤ ਜਾਣ ਲੱਗੇ, ਕਨਾਤ ਦੇ ਅੰਦਰ ਚਿਖਾ ਲਾਈ ਹੋਈ ਸੀ, ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਕਨਾਤ ਤਾਣੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਿਖ ਬਹੁਤ ਬਿਹਬਲ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੁਬਾਰਾ ਅੰਦਰੋਂ ਫੇਰ ਆ ਗਏ ਕਿ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਦਿਲਾਸਾ ਦੇਵਾਂ। ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਗੁਰਸਿੱਖੋ! ਮੈਂ ਜਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਮੈਂ ਜਾਂਦਾ ਨਹੀਂ -

**ਪੰਥ ਖਾਲਸਾ ਖੇਤੀ ਮੇਰੀ। ਕਰੋਂ ਸੰਭਾਲਨਿ ਮੈਂ
ਤਿਸ ਬੇਰੀ।**

ਸ਼੍ਰੀ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਗ੍ਰੰਥ, ਪੰਨਾ - 5642

ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹਦੀ ਸੰਭਾਲ ਕਰਨੀ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਨਾ ਮੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟਿਓ। ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲੋਂ ਟੁਟਦਾ। ਮੈਂ ਹਰ ਵਕਤ ਤੁਹਾਡੀ ਸੰਭਾਲ ਕਰਾਂਗਾ।

ਜਬ ਲਗ ਖਾਲਸਾ ਰਹੇ ਨਿਆਰਾ॥

ਤਬ ਲਗ ਤੇਜ ਦੀਉ ਮੈਂ ਸਾਰਾ॥

ਜਬ ਇਹ ਗਰੇ ਬਿਪਰੀਨ ਕੀ ਰੀਤ।

ਮੈਂ ਨ ਕਰੋਂ ਇਨ ਕੀ ਪ੍ਰਤੀਤ॥

(ਸਰਬ ਲੋਹ ਗ੍ਰੰਥ 'ਚੋਂ)

ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਬਰਾਂ ਨੂੰ ਮੱਥੇ ਟੇਕਣ ਲੱਗ ਜਾਏਗਾ, ਫੇਰ ਪਿਆਰਿਓ! ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਤੁਹਾਡੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਕਰਨੀ। ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਫੇਰ ਬੇਇਤਬਾਰੇ ਹੋਏ। ਓਸ ਵੇਲੇ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਨੇ, ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਸੀ ਜਥੇਦਾਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਨ ਵਿਚ ਧਾਰ ਲਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਚਾਹੇ ਬਾਹਵਾਂ ਵੱਢ ਦਿਤੀਆਂ ਜਾਣ, ਪਰ ਮੈਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਨਾਤ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦੇਣਾ। ਸਾਡੇ ਦੇਖਦੇ-ਦੇਖਦੇ ਇਹ ਚਿਖਾ ਦੇ ਉਤੇ ਬੈਠ ਜਾਣ? ਸਾਡਾ ਵੀ ਤਾਂ ਕੋਈ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਦਾ, ਨਹੀਂ ਬੈਠਣ ਦੇਣੇ ਅਸੀਂ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਲੱਗੇ ਨੇ ਜੱਫਾ ਮਾਰ ਲਿਆ ਲੱਤਾਂ ਨੂੰ, ਪਰ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਿਆ, ਬਾਹਵਾਂ ਵਿਚ ਲੱਤਾਂ ਤਾਂ ਕੀ ਆਉਣੀਆਂ ਨੇ, ਆਪਣੀ ਛਾਤੀ ਨਾਲ ਹੀ ਦੋਵੇਂ ਬਾਹਾਂ ਫੇਰ ਲੱਗ ਗਈਆਂ। ਤਿੰਨ ਵਾਰੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਿਆ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਮੁਸਕਰਾ ਰਹੇ ਨੇ, ਕਹਿੰਦੇ, ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘਾਂ! ਆਹ ਤਾਂ ਹੈਗਾ ਸਾਡਾ ਅਸਲੀ ਸਰੀਰ, ਜਿਹਦੇ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣੇ ਨੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜ ਕਰਨੇ ਨੇ, ਉਹ ਜਿਹੜਾ ਪੰਜ ਤੱਤ ਦਾ ਸਰੀਰ ਸੀ ਉਹ ਮਾਇਆ ਦਾ ਸਰੀਰ ਸੀ, ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਬੜੇ ਕੌਤਕ ਕਰੇ ਨੇ, ਇਹ ਹੁਣ ਸਦਾ ਤਾਂ ਰਹਿੰਦਾ ਨਹੀਂ।

ਪਾਂਚ ਤਤ ਕੋ ਤਨੁ ਰਚਿਓ ਜਾਨਹੁ ਚਤੁਰ ਸੁਜਾਨ ॥

ਅੰਗ - ੧੪੨੭

ਆਹ ਸਾਡਾ ਸਰੂਪ ਹੈ ਅਸਲੀ, ਜਿਹੜਾ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੁਣ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਦੂਸਰੇ ਸਾਰੇ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਸੀ, ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਚਰਨ ਛੂਹੀ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਹੱਥ 'ਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਕੋਈ।

ਸੋ ਉਹ ਜਿਹੜਾ ਗੁਰੂ ਹੈ -

ਗੁਰੁ ਮੇਰੈ ਸੰਗਿ ਸਦਾ ਹੈ ਨਾਲੇ ॥

ਸਿਮਰਿ ਸਿਮਰਿ ਤਿਸੁ ਸਦਾ ਸਮਾਲੇ ॥

ਅੰਗ - ੩੯੪

ਉਹ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਸਿੱਖ ਦੇ। ਸਾਧਸੰਗਤ ਜੀ! ਉਹਨੂੰ ਪਿੱਠ ਨਾ ਦਿਓ, ਬਣ ਜਾਓ ਉਹਦੇ, ਜਿੰਨੇ ਬਣ ਜਾਓਗੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਹ ਰਾਖਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਲੜਾਈਆਂ ਝਗੜੇ ਕਰੋ। ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਗੁਰਸਿੱਖ ਲਈ ਕੋਈ ਵੈਰੀ ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਜੋ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਭਲਾ ਮਨਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ -

ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ

ਤੇਰੇ ਭਾਣੇ ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ।

ਭਲਾ ਕਰਦਾ ਵੀ ਹੈ, ਕਹਿੰਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੋ ਕਰੋ ਹਿੰਮਤ ਸ਼ਰਾਬਾਂ ਛੱਡ ਦਿਓ, ਨਾ ਪੀਓ ਇਹ ਪਾਣੀ, ਬਰਬਾਦੀ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਮਦਰਾ ਦਹਤੀ ਸਪਤ ਕੁਲ।

ਸੱਤ ਕੁਲਾਂ ਨਾਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਮੂੰਹ ਲਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਉਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਜਿਹਨੇ ਸਾਨੂੰ ਅਮਰ ਕਰ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਓਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨੂੰ ਪੀਵੋ ਤੁਸੀਂ। ਜਨਮ ਸੁਹੇਲਾ ਹੋ ਜਾਏਗਾ।

ਧਾਰਨਾ - ਪੀਵਹੁ ਪਾਹੁਲ ਖੰਡੇਧਾਰ ਹੋਵੇ

ਜਨਮ ਸੁਹੇਲਾ।

ਕਦੇ-ਕਦੇ ਸਮਾਂ ਮਿਲਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਭੁੱਲ ਚੁੱਕੇ ਨੇ, ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਟੁੱਟ ਚੁੱਕੇ ਨੇ, ਇਕ ਦਾ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਦੋ ਨਹੀਂ ਕਦੇ ਵੀ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ, ਜੇ ਫਿਰ ਕਰੇ ਕਿ ਮੈਂ ਫਲਾਣੇ ਨੂੰ ਵੀ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ, ਫਲਾਣੇ ਨੂੰ ਵੀ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ, ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ, ਦੋ ਬੇੜੀਆਂ 'ਤੇ ਪੈਰ ਧਰ ਕੇ ਨਾ ਉਹ ਬੇੜੀ ਨੇ ਲੰਘਾਉਣਾ ਹੈ, ਨਾ ਦੂਜੀ ਨੇ ਲੰਘਾਉਣਾ ਹੈ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਹੋ ਜਾਓ। ਲੇਕਿਨ ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਜਹਾਜ਼ ਹੈ ਗੁਰੂ ਕਾ ਇਹ ਠੋਸ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਜੋ ਗਿਆਨ ਹੈ ਉਹ ਮੁਕੰਮਲ ਹੈ, ਪੂਰਨ ਹੈ ਇਹ ਗੁਰੂ। ਇਹਦਾ ਲੜ ਨਾ ਛੱਡੋ, ਇਹਦੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ ਆ ਜਾਓ।

ਜੋ ਸਰਣਿ ਆਵੈ ਤਿਸੁ ਕੰਠਿ ਲਾਵੈ

ਇਹੁ ਬਿਰਦੁ ਸੁਆਮੀ ਸੰਦਾ ॥ ਅੰਗ - ੫੪੪

(----)

ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਸੋਮਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਈਸ਼ਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ

ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਸੰਸਾਰ ਲਈ ਚਾਨਣ ਮੁਨਾਰਾ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਸਮਦਰਸ਼ੀ, ਪ੍ਰਉਪਕਾਰੀ ਤੇ ਰੂਹਾਨੀਅਤ ਭਰਪੂਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਪਾਰਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਸਦਕਾ ਭਵਿੱਖਤ ਦੀਆਂ ਲਕੀਰਾਂ ਖਿਚ ਕੇ ਆਪਣੇ ਵੱਡੇ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨਾਂ ਦੇ ਪਾਏ ਹੋਏ ਪੂਰਨਿਆਂ ਤੇ ਚੱਲਣ ਵਾਸਤੇ ਗੁਰਸਿਖ ਜਗਿਆਸੂਆਂ ਨੂੰ ਪਰਪੱਕ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਠੀਕ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੀ ਜੀਵਨ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਿੰਡ ਧਮੋਟ (ਜਿਲ੍ਹਾ ਲੁਧਿਆਣਾ) ਦੇ ਇਕ ਆਮ ਕਿਸਾਨ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਜੰਮ-ਪਲ ਕੇ ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨੂੰ ਇਕ ਨਵੀਂ ਸੋਧ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਦਾ ਸਦਕਾ ਅੱਜ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਗੁਰਸਿਖੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਨਾਮ ਬੜੇ ਪਿਆਰ ਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਆਪ ਦਾ ਜਨਮ 17 ਜੂਨ 1918 ਨੂੰ ਮਾਤਾ ਇੰਦ ਕੌਰ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ ਜਥੇਦਾਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਖੇ ਪਿੰਡ ਧਮੋਟ ਤਹਿ ਪਾਇਲ, ਜਿਲ੍ਹਾ - ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ। ਸੁਰਤ ਸੰਬਾਲਦਿਆਂ ਹੀ ਆਪ ਨੇ ਖੰਡੇ ਬਾਟੇ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਲਿਆ ਸੀ ਤੇ ਸਿਖੀ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਧਮੋਟ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜੀਵਨ ਦੌਰਾਨ ਆਪ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਆਸਾ ਜੀ ਦੀ ਵਾਰ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਅਖੰਡ ਪਾਠਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵੀ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਜਿਸ ਦਾ ਸਦਕਾ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਕਰਮਾ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਰਾਮਗੜੀਏ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿੰਘ ਸਜਾ ਦਿੱਤਾ। ਪੜ੍ਹਾਈ ਪੂਰੀ

ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਜਦੋਂ ਨੌਕਰੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿਚ ਸਿੱਧ ਗਏ ਤਾਂ ਨੌਕਰੀ ਤਾਂ ਕੀ ਕਰਨੀ ਸੀ ਉਥੋਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਆਬਾਦਕਾਰਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਦੇਖ ਕੇ ਦਿਲ ਦ੍ਰਵ ਗਿਆ ਤੇ ਉਥੇ ਹੀ ਟਿਕ ਗਏ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਹਟਾ ਕੇ ਗੁਰਸਿਖੀ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਤੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਸੰਥਿਆ ਵੀ ਦਿੰਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਨਾਲ ਤਪ ਸਾਧਨਾ ਤੇ ਸਿਮਰਨ ਵੀ ਕੀਤਾ।

18 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹੀ ਆਪ ਦਾ ਸੰਪਰਕ ਰਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੇ ਵੱਡੇ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਹੀ ਗ੍ਰਹਿਸਤੀ ਜੀਵਨ ਨਿਰਲੇਪਤਾ ਨਾਲ ਬਤੀਤ ਕੀਤਾ। ਪਟਿਆਲੇ ਫੌਜ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਕੀਤੀ ਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਸੈਕਟਰੀਏਟ ਵਿਚ ਵੀ ਸਰਵਿਸ ਕੀਤੀ ਪਰੰਤੂ ਨਾਮ ਅਭਿਆਸ ਵਿਚ ਸਥਿਰ ਰਹਿ ਕੇ ਸੱਚੀ ਸੁਚੀ ਕਿਰਤ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿਚ ਆਏ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ

ਟਰਸਟ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬਾਨੀ ਮਹਾਂਪੁਰਖ
ਸੱਚਖੰਡਵਾਸੀ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ

ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਤੇ ਦੇਣ ਤੋਂ ਵਰਜ ਕੇ ਦਰਗਾਹ ਵਿਚ ਸੁਰਖਰੂ ਰਹਿਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਿੰਦੇ ਰਹੇ। (Recess) ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਤਸੰਗ ਗੋਸ਼ਟੀ ਕਰਕੇ ਸ਼ੰਕੇ ਨਵਿਰਤ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਸਰਕਾਰੀ ਸਰਵਿਸ ਨੂੰ ਅਚਾਨਕ ਹੀ ਤਿਲਾਂਜਲੀ ਦੇ ਕੇ ਯੂ.ਪੀ. ਵਿਚ ਫਾਰਮ ਅਬਾਦ ਵੀ ਕੀਤਾ ਤੇ ਉਥੋਂ ਦੇ ਖੁੰਘਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਤਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਹੀ ਠੱਲ ਨਹੀਂ ਪਾਈ ਸਗੋਂ ਸ਼ਰਾਬ ਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਨਿਜਾਤ ਵੀ ਦਿਵਾ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਘਰ ਘਰ ਜਾ

ਕੇ ਦੂਰ ਦੁਰਾਡੇ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਨਾਮਬਾਣੀ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਖੰਡੇ ਬਾਟੇ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾ ਕੇ ਸਿੰਘ ਸਜਾਇਆ। ਉਪਰੰਤ ਅਚਾਨਕ ਹੀ ਇਕ ਅਗੰਮੀ ਹੁਕਮ ਪਾ ਕੇ ਹਸਦਾ ਤੇ ਵਸਦਾ ਫਾਰਮ ਵੇਚ ਕੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਆ ਗਏ ਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਤੇ ਰੋਪੜ, ਅੰਬਾਲਾ ਤੇ ਪਟਿਆਲਾ ਜਿਲਿਆਂ ਦੇ ਪਛੜੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦਾ ਸਰਵੇਖਣ ਕੀਤਾ ਤੇ ਮਨ ਤੇ ਬਹੁਤ ਅਸਰ ਪਿਆ ਕਿ ਜਿਸ ਧਰਤੀ ਤੇ ਪੰਜ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਚਰਨ ਪਏ ਹੋਣ ਤੇ ਉਹ ਇਲਾਕਾ ਸਿੱਖੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਹੈ, ਲੋਕੀ ਤਮਾਕੂ ਬੀਜਦੇ ਹਨ, ਮੜੀਆਂ ਮਸਾਣੀਆਂ, ਗੁਰੇ ਤੇ ਦੇਵੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਜਦੇ ਹਨ। ਦਿਨ ਰਾਤ ਇਕ ਕਰਕੇ ਪਿੰਡ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਦੀਵਾਨ ਸਜਾਏ ਤੇ ਕਰੜੀ ਮਿਹਨਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਸੁਕ ਰਹੇ ਬੂਟੇ ਨੂੰ ਸਦਾ ਲਈ ਹਰਿਆਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਾ ਸਦਕਾ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਇਆ।

ਇਥੇ ਇਹ ਗੱਲ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਵਰਨਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀ ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧਰਮ ਸੁਪਤਨੀ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਬੀਬੀ ਰਣਜੀਤ ਕੌਰ ਜੀ ਨੇ ਪੂਰਾ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ ਅਣਗਿਣਤ ਪਰਵਾਰਾਂ

ਨੂੰ ਸਿਧੇ ਰਸਤੇ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦੀ ਮੂਰਤ ਬਣਕੇ ਸਭ ਨਾਲ ਖਿੜੇ ਮੱਥੇ ਹਮਦਰਦੀ ਜਿਤਾਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਮਹਾਨ ਸਿਫਤ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੇ ਕੇ ਹੀ ਭਲਾ ਮਨਾਇਆ ਹੈ ਤੇ ਪੁਜਾ ਦੇ ਧਾਨ ਨੂੰ ਘਰ ਦੀ ਦਲੀਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਵੜਨ ਦਿਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਬਾਬਾ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਇਕ ਮਹਾਨ ਰੂਹਾਨੀ ਹਸਤੀ ਸੇਵਾ ਤੇ ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਪਰਤੱਖ ਮੂਰਤ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਤੇ ਬੀਬੀ ਦੇ ਸੰਯੋਗ ਨੂੰ ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਨ ਰੂਹਾਨੀ ਸ਼ਖਸ਼ੀਅਤ ਕਰਕੇ ਜਿਥੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਭਰ ਵਿਚ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਚਰਚਾ ਹੈ

ਉਥੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸ ਅਸਥਾਨ ਦੀ ਜਾਣ ਪਛਾਣ ਭਲੀਭਾਂਤ ਸੋਭਾ ਦਾਇਕ ਹੈ। ਇਸ ਅਸਥਾਨ ਬਾਰੇ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਥਲਪੁਰ ਤੇ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭੈਰੋਂ ਮਾਜਰਾ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਪਰਗਟ ਹੋਣ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਅਸਥਾਨ ਬਣਨ ਤੋਂ ਵੀਹ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇ ਦਿਤੇ ਸਨ ਕਿ ਇਹ ਧਰਤੀ ਦੁਆਪਰ ਯੁਗ ਦੇ ਅਵਤਾਰ ਅਤੇ ਪਾਂਡਵਾਂ, ਅਤੇ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਪਵਿੱਤਰ ਹੋਈ ਹੋਈ ਹੈ।

ਸੱਚਖੰਡ ਵਾਸੀ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ
ਗੁ. ਈਸ਼ਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦੇ ਵਰਤਾਉਂਦੇ ਹੋਏ।

1999 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਦੂਜੀ ਵਾਰੀ ਸਨੀਵੇਲ (U.S.A) ਵਿਖੇ ਦੀਵਾਨ ਚਲ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਤੇ ਸੁਲਝੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰੇਮੀ ਨੇ ਸਟੇਜ ਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਿਤੇ “ਮੈਂਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਐਸੇ ਸੰਤ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਹਨ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬਚਨ ਸੁਣ ਕੇ ਮੇਰੇ ਸਾਰੇ ਰੂਹਾਨੀ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਹੋਰ ਇਹ ਹੋਈ ਕਿ ਇਹ ਦਰਜਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਰਚੇਤਾ ਹਨ ਅਤੇ ਮੈਂ ਅੱਜ ਸਾਰੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦਾ ਸੈਟ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ

ਰੂਹਾਨੀ ਗੁੰਝਲਾਂ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਖੁਲ੍ਹ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵੀਡੀਓ ਕੈਸਟਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਘਰ ਵਿਚ ਵੀ ਸਤਸੰਗ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਖਾਸੀਅਤ ਹੈ ਕਿ ਸਾਦੀ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਡੂੰਘੀ ਫਿਲਾਸਫੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।”

ਵੱਡੇ ਸੰਤ ਮਹਾਰਾਜ ਰਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਅਮੋਲਕ ਹੀਰੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਿਲਣੀ ਵਿਚ ਹੀ ਪਰਖ ਲਿਆ ਸੀ ਤੇ ਆਪਣੇ ਮੁਖਾਰਬਿੰਦ ਤੋਂ ਇਹ ਬਚਨ ਕੀਤੇ ਸਨ “ਕਿ ਅੱਜ ਸੁਹਾਗਣ ਨੂੰ ਸੁਹਾਗਣ ਮਿਲੀ ਹੈ, ਹੁਣ ਤੱਕ ਰੰਡੀਆਂ ਹੀ ਮਿਲਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਨੇ।” ਭਾਵ 18 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ

ਵਿਚ ਹੀ ਇਹ ਪੁਰੀ ਹੋਈ ਰੂਹ ਸੀ ਤੇ ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਪਰਗਟ ਹੋਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ। ਜਿਨੇ ਵੀ ਕਾਰਜ ਇਸ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਚਲ ਰਹੇ ਹਨ ਉਹ ਸਾਰੇ ਸੰਤ ਮਹਾਰਾਜ ਸੰਤ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਅ ਹੀ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੈਂ ਤਾਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਮੈਥੋਂ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਕ ਵੇਰਾਂ ਸੰਤ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਥੇ ਯੂ.ਪੀ. ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਨਾਮ ਜੋਪਣ ਦੀ ਜੁਗਤੀ ਬਾਰੇ ਆਪ ਦੱਸ ਦਿਆ ਕਰੋ ਤੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲੋ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਤਰ ਦਿੱਤਾ, “ਇਹ ਕੰਮ ਤਾਂ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਹੀ ਹੈ।” ਉਸ ਵੇਲੇ ਵੱਡੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤੇਰੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਹੋ ਕੇ ਆਪ ਕੰਮ ਕਰਾਂਗੇ, ਤੂੰ ਸਾਨੂੰ ਸਰੀਰ ਦੇ ਦੇ” ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਮਹਾਰਾਜ ਸਰੀਰ ਤਾਂ ਤਿੰਨ ਕਾਲ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਹੀ ਹੈ।” ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਨਾਮ ਵੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਈਸ਼ਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਹੈ।

ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਅਤਕਥਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਇਹ ਪਹਿਲੇ ਐਸੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਲੈਕਟਰੋਨਿਕ ਮੀਡੀਏ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਵੀਡੀਓ ਫਿਲਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਕਰਵਾ ਕੇ ਫਰੀ ਵੰਡਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬਚਨ ਐਸੇ ਅਨੁਭਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਆਮ ਸਿਧੀ ਸਾਦੀ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਗੁਰੁ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਐਸੇ ਸੈਂਟਿਫਿਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਮ ਸਾਧਾਰਨ ਪ੍ਰੇਮੀ ਵੀ ਸਮਝ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਕੀਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੇਵਲ ਗੁਰਮਤਿ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਨੇਕਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖੀ ਤੋਂ ਕੋਹਾਂ ਦੂਰ ਭੱਜਣ ਵਾਲੇ drug edict ਪ੍ਰੇਮੀ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਿਕ ਤਨਾਵਾਂ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ ਪ੍ਰੇਮੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰਤਾਂਤ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਲਿਖਣ ਤੋਂ ਸੰਕੋਚ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

ਸੰਤ ਮਹਾਰਾਜ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਨੋਹਰ ਕੀਰਤਨ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਨਾਲ ਜੋੜਦੇ ਹੋਏ।

ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪੱਕੀਆਂ ਲੀਹਾਂ ਤੇ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪ ਨੇ ਅਪ੍ਰੈਲ 1995 ਨੂੰ ਆਤਮ ਮਾਰਗ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਜੋ ਕਿ ਅੱਜ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰਾ ਹੋ ਚੁਕਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦਿਨ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਤਰੱਕੀ ਦੀਆਂ ਮੰਜਲਾਂ ਨੂੰ ਤਹਿ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਇਕ ਖਾਸ ਅਧਿਆਤਮਕ ਤੇ ਰੁਹਾਨੀ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਹੈ ਜੋ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮਜ਼ਹਬਾਂ ਤੇ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦੀ ਆਤਮਿਕ ਰਹਿਨੁਮਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਜਿਥੇ ਇਹ ਸਭ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਮਰਯਾਦਾ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਚੜਦੀ ਕਲਾ ਵਾਲਾ ਜੀਵਨ ਜੀਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰ ਰਹੇ ਹਨ ਉਥੇ ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਸਦਾਚਾਰਕ ਪੱਖੋਂ ਸਿਮਰਨ ਰਾਹੀਂ ਪਰਪੱਕ ਕਰਕੇ, ਦੇਸ਼ ਕੌਮ ਤੇ ਨਸਲਾਂ ਦੇ ਵਿਤਕਰੇ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਠ ਕੇ ਦੂਜੇ ਮਜ਼ਹਬਾਂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ

ਸਤਿਕਾਰ ਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਪੂਰਨੇ ਪਾ ਕੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਇਸ ਫੁਰਮਾਨ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸਭੇ ਸਾਝੀਵਾਲ ਸਦਾਇਨਿ ਤੂੰ ਕਿਸੈ ਨ ਦਿਸਹਿ ਬਾਹਰਾ ਜੀਉ ॥ ਪੰਨਾ - 97

ਇਸ ਦੀ ਜਿਉਂਦੀ ਜਾਗਦੀ ਮਿਸਾਲ ਪਿੰਡ ਚਾਹੜ ਮਾਜਰਾ ਵਿਚ ਇਸਲਾਮੀਅਤ ਵਿਚ ਅਕੀਦਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ

ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਲਈ ਖੁਦਾ ਦੀ ਇਬਾਦਤ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਮਸਜਿਦ ਬਣਾ ਕੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਖੇ ਜਦੋਂ ਸੰਤ ਮਹਾਰਾਜ ਡਾਕਟਰ ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਗੋਸਲ ਨਾਲ ਸਟੈਨਫੋਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਸਟੈਨਫੋਰਡ ਲੀਨੀਅਰ ਐਸਲਰੇਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰ ਦੇਖਣ ਗਏ ਹੋਏ ਸਨ ਤਾਂ ਉਥੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਕ ਈਰਾਨੀ ਕੈਮੀਕਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਅਲੀ ਫਰਵਿਦ ਜੀ ਨੂੰ

ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਜਦਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਮੈਂ ਸਚਮੁਚ ਇਕ ਐਸੇ ਪੀਰ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਜਿਹੜੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਹਰ ਮਜ਼ਹਬ ਦੇ ਬੰਦੇ ਦੀ ਰੂਹਾਨੀ ਤਰੱਕੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਦ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਮਜ਼ਹਬ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਆਪਸੀ ਕਲਮਕਲ ਤੇ ਨਫਰਤ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਨੀਵੇਲ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਖੇ ਜਦੋਂ ਹਿੰਦੂ ਟੈਂਪਲ ਦੇ ਵੱਡੇ ਕੌਮਨਿਟੀ ਹਾਲ ਵਿਚ ਦੀਵਾਨ ਲਗ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਦੀਵਾਨ ਸੁਣ ਕੇ ਮੰਦਰ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਕੌਮਨਿਟੀ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਪਿਆ ਕਿ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਨੇ ਦਿਨ ਮੰਦਰ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਬੰਦ ਰਹੇਗਾ, ਇਸ ਦਾ ਸਦਕਾ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਤੇ ਮੰਦਰ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੇ ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਵੱਧ ਚੜ ਤੇ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀਆਂ ਜੂਠੀਆਂ ਪਤਲਾਂ ਚੁਕ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਖਬਰ ਛੱਪ ਗਈ ਕਿ ਇਕ ਸੰਤ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਪਈ ਵਿਥ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਬਚਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮਿਟਾ ਕੇ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਆਯੂ ਉਸ ਵੇਲੇ 84 ਵੇਂ ਵਰ੍ਹੇ ਵਿਚ ਚਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਐਨੀ ਉਮਰ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਵੀ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਕਰਮ ਯੋਗ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਸੀ ਤੇ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੇ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

**ਦੇਗ ਤੇਗ ਜਗ ਮੈਂ ਦੌੜ ਚਲੈਂ ॥
ਰਾਖ ਆਪ ਮੁਹਿ ਅਉਰ ਨ ਦਲੈਂ ॥ (ਚੌਪਈ)**

ਸੰਤ ਮਾਤਾ ਬੀਜੀ ਰਣਜੀਤ ਕੌਰ ਜੀ

ਸਮਾਜਿਕ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰੇ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਨਾਮ ਦੀ ਤੇਗ ਜੋ ਕਿ ਹਰ ਵਕਤ ਅੰਦਰੋਂ ਉਠਦੀਆਂ ਬੁਰਿਆਈਆਂ ਤੇ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਕਾਟ ਕਰਦੀ ਰਹੇ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਵਿਦਿਆ ਮੰਦਰ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ (ਐਫੀਲੀਏਟਡ ਸੀ.ਬੀ.ਐਸ.ਈ.) ਜਿਸ ਵਿਚ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਿਕੀ ਪਨੀਰੀ ਵਿਚ ਸੰਚਾਰ

ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇਨਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਡੀਵਾਈਨ ਇਨਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਬਿਜ਼ਨਿਸ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਅਤੇ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਵਿਚ ਅਗਾਂਹ ਵਧੂ ਕੰਮਪਿਊਟਰ ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਕੇ ਰੋਜ਼ੀ ਰੋਟੀ ਕਮਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਰਾਹ ਖੋਲਣਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਕਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਬੀ.ਐਡ ਕਾਲਜ ਅਤੇ ਸੰਤ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਵਿਚ ਖਾਸ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪੇਂਡੂ ਤੇ ਗਰੀਬ ਤਬਕੇ ਦੇ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਤਰੱਕੀ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇ ਕੇ ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ ਦਵਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਇਹ ਨੌਜਵਾਨ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਜਿਸ ਕੋਨੇ ਵਿਚ ਵੀ ਜਾਣਗੇ,

ਗੁਰਸਿਖੀ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਤੇ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸ਼ਖਸ਼ੀਅਤ ਰਾਹੀਂ ਉਬਾਰ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਣਗੇ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਤੇ ਕੌਮ ਦਾ ਨਾਮ ਉਚਾ ਕਰਨਗੇ।

ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਦੁਖ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਰੂਪ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿਧਰੇ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫਤ ਜਾਂ ਦੁਖ ਤਕਲੀਫ ਆਏ ਉਸ ਦਾ ਨਿਵਾਰਣ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿਨ ਰਾਤ ਇਕ ਕਰ ਦਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਖੀਰ ਉਹ ਦਿਨ ਨੇੜੇ ਆ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਪਿਆਰਾ ਸੋਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਕਿ ਮੇਰਾ ਪਿਆਰਾ ਧੋਅ ਸਾਡੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਸਰੀਰ ਕਰਕੇ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। 31 ਅਕਤੂਬਰ 2001 ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਦੁਪਿਹਰ 1.15 ਮਿੰਟ ਤੇ

ਆਪਣੇ ਪੰਜ ਭੂਤਕ ਸਰੀਰਕ ਚੋਲੇ ਦਾ ਪਰਿਤਿਆਗ ਕਰਕੇ ਸੱਚਖੰਡ ਜਾ ਬਿਰਾਜੇ।

ਅੱਜ ਜਦ ਕਿ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਤਾਦਾਦ ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਛੇਵੀਂ ਬਰਸੀ ਇਕ ਮਹਾਨ ਸੰਤ ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪੁੱਜ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਥੇ ਆਪ ਸਾਰੇ ਰਲ ਕੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰੀਏ ਕਿ ਬੀਜੀ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਦੇਹ ਅਰੰਗਤਾ ਬਖਸ਼ ਕੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਤੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਭਲੇ ਵਾਸਤੇ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਜਵਲਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦੁਤੀ ਮਿਸਾਲ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਹੀ ਵੱਧਦੇ ਰਹਿਣ, ਚਲ ਰਹੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਨ ਕਰਕੇ ਅਗੋਂ ਲਈ ਨਵੀਆਂ ਜੀਵਨ ਸੇਧਾਂ ਲਈ ਪੂਰਨ ਪਾਉਂਦੇ ਰਹਿਣ।

ਹੜ੍ਹ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ - ਇਥੇ ਇਹ ਵਰਣਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਆਪ ਘਰ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲਾਇਆ, ਘਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਐਨੀ ਬਦਬੋ ਆਉਂਦੀ ਸੀ ਕਿ ਨੇੜੇ ਜਾਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੀ ਪਰ ਆਪ ਨੇ ਨਾ ਹੀ ਸਰੀਰ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕੀਤੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਚਲਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕੀਤੀ ਤੇ ਸੇਵਾ ਤੇ ਮਦਦ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਿਆ। ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਨਾਲ ਸੈਂਕੜੇ ਵਲੰਟੀਅਰ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੀਬੀਆਂ, ਭਾਈ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਣਥੱਕ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਇਹ ਸੇਵਾ ਨੇਪਰੇ ਚੜ੍ਹਾਈ।

ਸਹਾਇਤਾ ਬੜੇ ਸਾਇੰਟਿਫਿਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਿਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਟੈਂਟ ਲਗਾ ਕੇ, ਘਰ ਦੇ ਮੁਖ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਪਰਚੀ ਦਿਤੀ ਜਾਂਦੀ ਤੇ ਉਹ ਹਰ ਇਕ ਆਈਟਮ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਟਾ, ਚੌਲ, ਖੰਡ, ਘੀ, ਸਰੋਂ ਦਾ ਤੇਲ, ਗੁੜ, ਚਾਹ, ਸਾਬਣ, ਦਾਲ, ਹਲਦੀ, ਆਲੂ, ਆਦਿ 21 ਐਟਮਾਂ ਤੇ ਨਕਦੀ ਲੈ ਕੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚਦਾ ਤੇ ਰਾਸ਼ਨ ਪਾਉਣ ਲਈ ਵਾਲੰਟੀਅਰ ਸਿੰਘ ਘਰ ਛੱਡ ਕੇ ਆਉਂਦੇ।

ਜੁਲਾਈ 1993 ਵਿਚ ਸੌ ਫੀਸਦੀ ਤਬਾਹੀ ਦੇ 25 ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ 70 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਜਿਸ ਵਿਚ 10 ਟਰੱਕ ਕਪੜਿਆਂ ਦੇ ਖੇਸ ਕੰਬਲ ਆਦਿ ਅਤੇ 20 ਟਰੱਕ ਰਾਸ਼ਨ 21 ਆਈਟਮਾਂ ਦੇ ਘਰੋ ਘਰੀਂ ਵੰਡੇ ਗਏ, 45000 ਹਜ਼ਾਰ ਪੈਕਟ ਸਿਲੇ ਹੋਏ ਵਸਤਰਾਂ ਦੇ ਅਤੇ ਹਰ ਘਰ ਵਿਚ 200 ਰੁਪਏ ਨਕਦ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿਤੀ ਗਈ। ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵਰਦੀਆਂ, ਬੂਟ ਤੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਤੇ 1,86000 ਰੁਪਏ ਆਏ। ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਤੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਸਫੈਦੀ ਤੇ ਪੇਂਟ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਨਕਦ ਸਹਾਇਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੜਕੇ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਦਾਜ ਹੜ੍ਹ ਗਏ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਾਸ ਤੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਵਸਤਰ ਤੇ ਭਾਂਡੇ ਦਿਤੇ ਗਏ।

ਬੁਦਕੀ ਨਦੀ ਦੀ ਸਫਾਈ ਲਈ 9500 ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਸੀਸਵਾਂ ਨਦੀ ਦੀ ਸਫਾਈ ਲਈ 16000 ਰੁਪਏ ਦਿਤੇ ਗਏ।

ਭੁਚਾਲ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ

26 ਜਨਵਰੀ 2001 ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਆਏ ਭੁਚਾਲ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਨੀਂਦ ਉਡ ਗਈ ਤੇ ਇਹ ਇਕੋ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਸਮੱਗਰੀ ਪੁੱਜ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਕਿਸ਼ਤ ਵਿਚ 17 ਟਰੱਕ ਤੇ ਦੂਜੀ ਕਿਸ਼ਤ 33 ਟਰੱਕ ਗੁਜਰਾਤ ਲਈ

ਸੰਤ ਮਹਾਰਾਜ ਆਪ ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ।

ਸਕੂਲ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਸਤੇ ਵਰਦੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦੇ ਹੋਏ।

ਬੀ ਜੀ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਧਰਵਾਸ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਭੂਚਾਲ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਕਰੋੜ 37 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਖਾਣ ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਅਨਾਜ, ਦਾਲਾਂ, ਸ਼ੱਕਾ, ਦੁੱਧ, ਘੀ, ਅਚਾਰ, ਗੁੜ, ਵੈਸਨ, ਚਾਹ ਪੱਤੀ, ਖੰਡ, ਚੌਲ, ਕਣਕ ਦਾ ਆਟਾ, ਮੱਕੀ ਕਪੜੇ, ਕੰਬਲ, ਸਵੈਟਰ, ਅਣਸੀਤੇ ਕਪੜੇ, ਜੋੜੇ, ਚਾਦਰਾਂ, ਦਰੀਆਂ, ਤਰਪਾਲਾਂ, ਲੱਕੜ ਦੇ ਟਰੱਕ, ਨਾਹੁੰਣ ਕਪੜੇ ਧੋਣ ਦਾ ਸਾਬਣ, ਸਟੋਪ, ਪਲਾਸਟਿਕ ਤੇ ਲੋਹੇ ਦੀਆਂ ਬਾਲਟੀਆਂ, ਭੁੱਜੇ ਹੋਏ ਛੋਲੇ ਆਦਿ ਸਨ। ਇਹ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀਆਂ 30-32 ਆਈਟਮਾਂ ਨੂੰ ਬੜੇ ਸਾਇੰਟਿਫਿਕ ਢੰਗ ਨਾਲ 32 ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡੀ ਗਈ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 7 ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਟੈਂਟ ਤੇ ਕੰਬਲ ਦਿਤੇ ਗਏ, ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਨੂੰ ਟੈਂਟ, ਬਿਸਤਰੇ ਤੇ ਟਾਰਚਾਂ, ਦਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ-ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕੰਬਲ ਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਦਿਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਜ਼ਿਲਾ ਭੁੱਜ, ਲੁਹਾਨਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਭਵਨ ਵਿਖੇ 24 ਘੰਟੇ ਗੁਰੂ ਕਾ ਲੰਗਰ ਨਰਿੰਤਰ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਸੇਵਾ ਵਿਚ 150 ਦੇ ਕਰੀਬ ਵਲੰਟੀਅਰ ਭੇਜੇ ਗਏ। ਹੈਡ ਕੁਆਟਰ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਸਵੇਰੇ ਸ਼ਾਮ ਕਥਾ ਕੀਰਤਨ ਨਿਰੰਤਰ ਚਲਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਡਾ. ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਵੀ ਨਾਲ ਗਈ ਸੀ।

ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਭੂਚਾਲ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀ ਇਸ ਸਹਾਇਤਾ ਦਾ ਉਸ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਅਫਸਰਾਂ, ਰਾਜਨੀਤਕਾਂ, ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਤਾਂ ਪਿਆ ਹੀ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਜੋ ਅਸਰ ਉਥੋਂ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ, ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਪਿਆ ਉਹ ਅਕਬੀਨਯ ਹੈ। ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿਧਰ ਵੀ ਸਿੰਘ ਸਮਾਨ ਵੰਡਣ ਜਾਂਦੇ ਜਾਂ ਲੰਘਦੇ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਲੋਕੀ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕੀ ਜੈ ਰਤਵਾੜੇ ਵਾਲੇ ਬਾਬਾ ਕੀ ਜੈ ਦੀ ਧੁੰਨ ਲਾ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਹੈਰਾਨ ਸਨ ਕਿ ਇਹ ਦੇਵਤੇ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਲਈ ਕਿਥੋਂ ਆ ਗਏ। ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਪਿਆ ਕਿ ਜਿਥੇ ਵੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਲਈ ਥੋੜ੍ਹੀ ਬਹੁਤ ਨਫਰਤ ਹੀ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਗਈ ਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਹਾਰਾਜ ਲਈ ਸਦਾ ਵਾਸਤੇ ਪਿਆਰ ਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ।

ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਵਿਖੇ ਸੁਨਾਮੀ ਸਮੇਂ ਟਰਸਟ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਬੇ ਮਿਸਾਲ ਸੇਵਾ -

ਗੁਰ ਪੀਰਾਂ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਈ ਗਈ ਪਰਪਾਟੀ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਮਾਰਗ ਤੇ ਚਲਦਿਆਂ ਗੁਰਮੁਖ ਗਾਡੀ ਰਾਹ ਚਲਾਇਆ। ਇਸ ਪਰੰਪਰਾ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਿਆਨਕ ਸਮੇਂ ਗੁ. ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਪਰਮ ਪੂਜਯ ਬੀਜੀ ਦੇ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਨਾਲ ਸਮੁੰਦਰੀ ਭੂਚਾਲ ਦੇ ਕਹਿਰ ਵਾਲੇ ਅਸਥਾਨਾਂ ਲਈ ਤੁਰੰਤ ਹੀ ਸੇਵਾ ਸਰਵੇ ਪਰਾਰੰਭ ਕਰਨ ਲਈ ਚਾਲੇ ਪਾ ਦਿਤੇ ਗਏ। ਪਿਛਲੇ ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਗੁ. ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਾਵਨ ਧਰਤੀ ਤੇ ਨਿਵਾਸ ਰਖਦੇ ਸਵਾਮੀ ਆਤਮਾ ਗਿਆਨਾਨੰਦ ਜੀ ਜੋ ਕਿ ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰਖਦੇ ਹਨ, ਦੇ ਨਾਲ ਡੇਰੇ ਦੇ ਸਿੰਘ ਤੇਜ ਰਫਤਾਰ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀ ਗੱਡੀ ਵਿੱਚ ਸਫਰ ਕਰਕੇ ਦੋ ਰਾਤਾਂ

ਸੰਤ ਮਹਾਰਾਜ ਆਪ ਟਰੱਕ ਰੁਜਰਾਤ ਨੂੰ ਤੋਰਨ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਅਤੇ ਛਾਬਾ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ।

ਟੈਂਟ ਵੰਡਦੇ ਹੋਏ।

ਵਿਦਾਈ ਸਮੇਂ ਦਾ ਇਕੱਠ।

ਅਨਾਜ ਵੰਡਣ ਸਮੇਂ ਦਾ ਇਕ ਦ੍ਰਿਸ਼।

ਇਕ ਦਿਨ ਵਿਚ ਮਦਰਾਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਤਾਮਿਲ ਨਾਡੂ ਵਿੱਚ ਨਾਗਾਪਟਨਮ ਵਿੱਖੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪ ਸਮੁੰਦਰੀ ਕਹਿਰ ਦੇ ਵਰਤਾਰੇ ਵਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ-ਜਗ੍ਹਾ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਸਰਵੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕਿਥੇ ਰਾਹਤ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਠੀਕ ਟਿਕਾਣੇ ਤੇ ਰਾਹਤ ਸਮੱਗਰੀ ਪਹੁੰਚਾਣ ਲਈ ਸਰਦਾਰ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਤੋਂ ਵੀ ਪਤਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ, ਨਾਗਾਪਟਨਮ ਵਿਖੇ ਛੇਤੀ ਲੰਗਰ ਲਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਹੀ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਭੰਡਾਰੇ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਗਰ ਸਮੱਗਰੀ ਲੈ ਕੇ ਟਰੱਕ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਸਮੇਤ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਏ ਜੋ ਕਿ ਲਗਾਤਾਰ ਪੰਜ ਦਿਨ ਚਾਰ ਰਾਤਾਂ ਚੱਲ ਕੇ ਆਪਣੀ ਮੰਜ਼ਲ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਹੋਰ ਵੀ ਰਾਹਤ ਸਮੱਗਰੀ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਟਰੱਕਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਧਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦੀ ਰਹੀ। ਮਦਰਾਸ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ 300 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਪ੍ਰਮੁਖਗਾਰ ਤਹਿਸੀਲ ਮਾਇਲਾਪੂਰੇ ਜ਼ਿਲਾ ਨਾਗਾਪਟਨਮ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਜੋ ਕਿ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ 3,000 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੀ ਦੂਰੀ ਤੇ ਹੈ, ਵਿਖੇ ਲੰਗਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਅਰੰਭ ਕਰ ਦਿਤੀ ਗਈ ਜੋ ਨਿਰੰਤਰ 24 ਘੰਟੇ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਨਿਤ ਦਿਹਾੜੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਤਦਾਦ ਵਿੱਚ ਘਰੋਂ ਬੇਘਰ ਹੋਏ ਦੁਖੀ ਦਰਦਵੰਦ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਘਰ ਦਾ ਲੰਗਰ ਪੰਗਤਾਂ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਕੇ ਛਕਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਲੰਗਰ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਦੀ ਅਣਖੋਕ ਮਿਹਨਤ ਸਦਕਾ ਦੂਰ ਦਰਾਜ਼ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵੁਆਨਗੀਰੀ, ਚਿਨ੍ਹਾਗੂੜੀ, ਪਦੂਕੂਪਮ, ਕਾਦੀਕਾਦਰ, ਮਧਿਯੂਕੂਪਮ, ਨਿਆਕਦੂਪਮ, ਚਵੰਦੀਕੂਪਮ ਅਤੇ ਕਿਜਾਮੁਯਵਰਥੇੜੀ ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਵੀ ਟਰੱਕਾਂ ਰਾਹੀਂ ਲਿਜਾ ਕੇ ਲੰਗਰ ਵਿਤਰਣ ਦੀ ਮਹਾਨ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਗੁਰੂ ਕੇ ਲੰਗਰ ਦੀ ਮਹਾਨ ਪਰੰਪਰਾ ਦੀ ਸੋਭਾ ਦੀਆਂ ਕਨਸੋਆਂ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਲੰਗਰ ਵਿੱਚ ਬਣ ਰਹੇ ਸੁੱਚਤਾ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਨਾਲ ਸਤੋ ਗੁਣੀ ਪਦਾਰ ਕੜਾਹ, ਖੀਰ, ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਦਾਲਰਾਂ ਪੁਸ਼ਾਦਿਆਂ ਅਤੇ ਚਾਵਲਾਂ ਨੂੰ ਛਕਣ ਵਾਸਤੇ ਸਮਾਜ ਸੇਵਾ ਐਨ.ਸੀ.ਸੀ. ਵਰਗੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਕਾਰਜ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਸੇਵਕ ਵੀ ਲੰਗਰ ਤੋਂ ਪਦਾਰਥ ਛਕ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਸ਼ਾ ਬੋਲੀ ਦੇ ਤਾਲਮੇਲ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਲੋੜਵੰਦ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦੇ ਦਿਲੀ ਵਲਵਲੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਤੱਖ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਉਹ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਘਰ ਦਾ ਪੁਸ਼ਾਦ ਪਾਣੀ ਛਕ ਕੇ ਤ੍ਰਿਪਤ ਹੋ ਕੇ ਧੰਨ ਧੰਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਕਰੀਬਨ ਇੱਕ ਮਹੀਨਾ ਲਗਾਤਾਰ ਇਥੇ ਲੰਗਰ ਚਲਾਏ ਗਏ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਸਣ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 19-20 ਐਟਮਾਂ ਰਾਸਣ ਦੀਆਂ, ਕੰਬਲ, ਟੈਂਟਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਟੋਪ, ਟੂਥ ਪੇਸਟ ਆਦਿ ਹਰ ਇਕ ਵਸਤੂ ਜੋ ਹਰ ਰੋਜ ਕੰਮ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਮੁਹਈਆ ਕਰਵਾਈ ਗਈ।

ਸੇਵਾ ਕਾਰਜ ਕਰ ਰਹੇ ਅਫਸਰਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ ਤੇ ਭਾਰਤ ਵਰਸ਼ ਕੇਂਦਰੀ ਗੈਸ ਅਤੇ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਮੰਤਰੀ ਮਨੀਸ਼ਕਰ ਆਈਅਰ ਲੰਗਰ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਸਮੁੰਦਰੀ ਕਿਨਾਰੇ ਪ੍ਰਮੁਖਗਾਰ ਰੈਸਟ ਹਾਊਸ ਵਿਖੇ ਪਹੁੰਚੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਸਮੇਤ ਲੰਗਰ

ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਨੂੰ ਸੁਨਾਮੀ ਸਮੇਂ ਟਰੱਕ ਭੇਰਨ ਸਮੇਂ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼।

ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਕੰਢੇ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਵਿਖੇ ਖਾਣਾ ਜੀ ਸਿੰਘਾਂ ਸਮੇਤ ਦੁਖੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ।

ਸਿੰਘ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਤੱਤਪਰ।

ਸਮੱਗਰੀ ਵੰਡਣ ਸਮੇਂ ਤਾਮਿਲ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇਕੱਠ।

‘ਆਤਮ ਮਾਰਗ’,

ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਸਮੇਤ ਲੰਗਰ ਛਕਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਅਪਾਰ ਮਹਿਮਾ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਗਹਿਰਾਈਆਂ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜੋ ਕਿ ਸ਼ਬਦਾਂ ਅੰਦਰ ਬਿਆਨ ਕਰਨੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ।

ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਖੇ ਭੁਚਾਲ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ :- 8 ਅਕਤੂਬਰ 2005 ਦੀ ਸਵੇਰ ਆਮ ਵਾਂਗ ਸੂਰਜ ਉਦੇ ਹੋਣ ਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੋਣ ਲੱਗੀ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਨੇ ਐਸੀ ਕਰਵਟ ਬਦਲੀ ਕਿ ਇਹ ਸਵੇਰ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਮ ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਬਦਲਕੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਹਰੇਕ ਦੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਦਹਿਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸੀ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂਸਤਾਨੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਭਿਆਨਕ ਭੁਚਾਲ ਨੇ ਲਗਭਗ 70,000 ਹਸਦੇ ਵਸਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਦਾ ਦੀ ਨੀਂਦ ਮੌਤ ਦੀ ਗੋਦੀ ਵਿਚ ਸੁਲਾ ਦਿਤਾ। ਦੁਖੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰੂਕ ਪੁਕਾਰ ਸੁਣਨ ਵਾਲਾ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਮੌਕੇ ਤੇ ਕੋਈ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੋਵੇ। ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਕੀਮਤੀ ਜਾਨਾ ਮਲਵੇ ਦੇ ਢੇਰ ਹੇਠ ਭੁਚਾਲ ਵਰਗੀ ਭਿਆਨਕ ਆਫ਼ਤ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਭੁਚਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂਸਤਾਨ ਦੀ ਨਿਰਅੰਤਰਣ ਰੇਖਾ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂ ਉਪਰ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕਰੋੜ ਦੀ ਲਾਗਤ ਨਾਲ ਬਣਾਈ ਗਈ ਫੈਨਸਿੰਗ (ਕੰਡਾ ਤਾਰ) ਦਾ ਵੀ ਕਬਾੜਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਹਿੰਦੂਸਤਾਨੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਬਾਰਡਰ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫੌਜ ਵੱਲੋਂ ਅਥਾਹ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਮਲਬਿਆਂ ਹੇਠ ਦਬੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੁਣ ਵੀ 68 ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਇਕ ਅਦਭੁਤ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮਾ ਵਰਤਿਆ ਕਿ ਇਕ ਬੀਬੀ ਦਾ ਜੀਵਤ ਸਰੀਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਦਾ ਇਲਾਜ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਚਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹੋਰ ਵੀ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਭਿਆਨਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ। ਹੁਣ ਵੀ ਜਦੋਂ ਕਿ 8 ਅਕਤੂਬਰ 2005 ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਹਿੰਦੂਸਤਾਨ ਦੀ ਹੱਦ ਉਪਰ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਬਾਰਾਮੁੱਲਾਂ, ਉੜੀ, ਆਦਿ ਆਏ ਭਿਆਨਕ ਭੁਚਾਲ ਦੀ ਤਰਸਾਦੀ ਸਮੇਂ ਗੁ. ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਸੈਂਕੜ ਸੇਵਾਦਾਰ ਇਸ ਸੇਵਾ ਲਈ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਖੇ ਵਰੁਦੀ ਹੱਡ ਭੰਨਵੀਂ ਠੰਢ ਸਮੇਂ ਰਾਹਤ ਸਮੱਗਰੀ ਛੇ ਟਰੱਕਾਂ ਰਾਹੀਂ ਰਾਹਤ ਸਮੱਗਰੀ ਵੰਡ ਕੇ ਆਏ ਹਨ। ਇਸ ਮਹਾਨ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸੰਤ ਪ੍ਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬੋਰੇ ਵਾਲੇ ਗਊਸ਼ਾਲਾ ਬੰਧਨੀ ਕਲਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਟਰਾਲੇ ਅਤੇ ਗਊਸ਼ਾਲਾ ਟਰਸਟ ਭਗਤੂ ਭਾਈ ਕੇ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਰਾਹਤ ਸਮੱਗਰੀ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜੀ ਗਈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਤ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਧੂਲਕੋਟ ਵਾਲਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਇੱਕ ਟਰੱਕ ਰਾਹਤ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਭੁਚਾਲ ਪੀੜਤ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਰਾਹਤ ਸਮੱਗਰੀ ਵਿੱਚ ਰਜ਼ਾਈਆਂ, ਕੰਬਲਾਂ, ਜਰਸੀਆਂ, ਪਹਿਨਣ ਵਾਲੇ ਕੱਪੜੇ ਅਤੇ ਆਟਾ ਚਾਵਲ ਵਿਤਰਣ ਕੀਤੇ

ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਸਮੱਗਰੀ ਸਮੇਤ ਤਿਆਰ ਟਰੱਕਾਂ ਦਾ ਇਕ ਦ੍ਰਿਸ਼।

ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਪ ਰਾਹਤ ਸਮੱਗਰੀ ਵੰਡਦੇ ਹੋਏ।

ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਵਿਖੇ ਆਏ ਹੜ੍ਹਾਂ ਸਮੇਂ ਗੁ. ਈਸ਼ਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਸੇਵਾ -

ਨਵੰਬਰ 2005 ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਚਕਰਵਾਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵਰਸ ਰਹੀ ਬਰਸਾਤ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਹੀ ਤਬਾਹੀ ਮਚਾਈ ਗਈ। ਜਿਸ ਤੋਂ ਲੱਖਾਂ ਹੀ ਲੋਕ ਮੰਦਗਾਲੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸੂਨਾਮੀ ਸਮੇਂ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਤਾਰ 24 ਘੰਟੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਲੰਗਰ ਚਲਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਸ ਤੋਂ ਸਥਾਨਕ ਵਾਸੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋਏ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰੂ ਕੇ ਲੰਗਰ ਦੀ ਮਹਾਨ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਨੂੰ ਉਸ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਆਏ ਹੜ੍ਹ ਸਮੇਂ ਸਥਾਨਕ ਮਾਰਵਾੜੀ ਰਾਜਸਥਾਨੀ ਕਰੋੜਾਂ ਪਤੀ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਸੰਸਥਾ ਰਾਹੀਂ ਮਹਾਨ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਅੰਦਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪੀੜਤ ਦੁਖਿਆਰਿਆਂ ਵਾਸਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਹਮਦਰਦੀ ਸੀ, ਹਮਦਰਦੀ ਦਾ ਸਬੂਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਸਮੱਗਰੀ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਲਿਆਉਣ ਤੋਂ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਆ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਪਿਆਰ ਭਰੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਕੇ ਗੁ. ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਜਥੇ ਸਮੇਂ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਹੁੰਚੇ।

ਜਨ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਤੇ ਸਹੂਲਤਾਂ

ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਭ ਨੂੰ ਦਵਾਈ ਤੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਪੀ.ਜੀ.ਆਈ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਮੰਗ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕੇ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਾਗਤ ਨਾਲ ਹਸਪਤਾਲ ਦੀ ਬਿਲਡਿੰਗ ਬਣਵਾਈ। ਡਾਕਟਰ ਸਿਹਤ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਮਹੁੱਈਆ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਮੋਪੈਥਿਕ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਮੁਫਤ ਇਲਾਜ ਤੇ ਦਵਾਈਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸਰਬ ਰੋਗ ਕੇ ਅਉਖਧ ਨਾਮ ਰਾਹੀਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸਫਲ ਇਲਾਜ ਗੁ. ਈਸ਼ਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਚਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਪ੍ਰੇਮੀ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋ ਚੁਕੇ ਹਨ। ਉਥੇ ਰਹਿ ਕੇ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਆਪਣਾ ਜਨਮ ਸਫਲਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਲਿਊਸ਼ਨ ਰਹਿਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਜਿਥੇ ਆ ਕੇ ਰੋਗੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਅੱਧਾ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਗੁ. ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਚਲਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਲੌਕਿਕ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਭਿਆਨਕ ਰੋਗ ਟੁਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਉਪਰੋਸ਼ਨ ਦੇ ਕੈਂਪ ਤਕਰੀਬਨ ਹਰ ਸਾਲ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਸਮਾਗਮ ਤੇ ਲਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਖਾਣ ਪੀਣ ਦਾ ਖਰਚਾ ਤੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਹਰ ਸਾਲ ਹੀ ਭਾਈ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਬਾਬਾ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜਥੇ ਸਮੇਂ ਤਾਮਿਲ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਅ ਕਰੇ ਹਨ।

ਮਾਸਟਰ, ਭਾਈ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਭਾਈ ਕੁੰਦਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੱਖਰ ਬਰਦਰਜ਼ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵੱਲੋਂ ਔਖਾਂ ਦੇ ਕੈਂਪ ਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਐਨਕਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਦਵਾਈਆਂ ਲੈਨਜ਼ਾਂ ਤੱਕ ਦੀ ਮੁਫਤ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ 28 ਅਕਤੂਬਰ 2008 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਹੀ 9.00 ਵਜੇ ਤੋਂ ਲੋੜਵੰਦ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਮੁਆਇਨਾ ਕਰਕੇ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਥੀਏਟਰ ਦੇ ਵਿੱਚ ਸਮਾਂ ਮੁਕੱਰਰ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਧਮੋਟ ਵਿਖੇ ਮਾਤਾ ਰਣਜੀਤ ਕੌਰ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਹੈਲਥ ਸੈਂਟਰ ਮਿੰਨੀ ਹਸਪਤਾਲ ਦੀ ਬਿਲਡਿੰਗ ਉਸਾਰ ਕੇ ਦਿਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਡਾਕਟਰਾਂ ਤੇ ਕਰਿੰਦਿਆਂ ਲਈ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੀ ਹੈ, ਦੇਖ ਰੇਖ ਲਈ ਮਾਲੀ ਦੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਤੇ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਦਵਾਈਆਂ ਦਾ ਖਰਚਾ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਸੰਤ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਹਸਪਤਾਲ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਜਨ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਸਸਤੇ ਇਲਾਜ ਤੇ ਮੁਫਤ ਦਵਾਈਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋਵੇਗਾ।

ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰੇ

1. ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਵਿਦਿਆ ਮੰਦਰ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ - ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਸੱਚਖੰਡਵਾਸੀ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੁਆਰਾ 2001 ਵਿੱਚ ਪੰਜਵੀਂ ਕਲਾਸ ਤੋਂ ਚਾਲੂ ਕਿਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੋ ਕਿ ਹੁਣ ਆਪਣੀ ਤਰੱਕੀ ਦੀਆਂ ਮੰਜਲਾਂ ਤਹਿ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਹਰ ਸਾਲ ਇੱਕ ਕਲਾਸ ਅੱਗੇ ਵੱਧਦਾ ਹੋਇਆ ਹੁਣ +2 ਤੱਕ ਹੋ ਚੁਕਿਆ ਹੈ। “ਦੇਗ ਤੇਗ ਜਗ ਮੈ ਦੋਉ ਚਲੇ।” ਪਰਿਪੂਰਨ ਜੋਤ, ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ, ਬਾਨੀ ਵਿਸ਼ਵ ਗੁਰਮਤਿ ਰੂਹਾਨੀ ਮਿਸ਼ਨ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਟਰਸਟ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਰ-ਕਮਲਾਂ ਨਾਲ ਸਥਾਪਿਤ ‘ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਵਿਦਿਆ ਮੰਦਰ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ’ ਉਹ ਸੰਸਥਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਇੰਸ ਦੇ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਆਧੁਨਿਕ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਤਕਨੀਕਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵਿਦਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਖਰ ਦੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਜੀਵਨ ਦੇ ਆਤਮ-ਮਾਰਗ ਦੇ ਪਾਂਧੀ ਬਣਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਮਹਾਨ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੁੰਦੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਮਹਾਂਵਾਕ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਸੁਪਨਾ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਸੰਸਥਾ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਗੋਦ ਵਿੱਚ ਵਸਾਈ ਕਿ ਇੱਥੋਂ ਤਾਲੀਮ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਮੇਰੇ ਬੱਚੇ ਉਹ ਸੱਚੇ ਸੰਤ ਸਿਪਾਹੀ ਬਣਨ ਜੋ ਮਨੁੱਖਾ ਜੀਵਨ ਦੇ ਪਰਮ ਮਨੋਰਥ ਵੱਲ ਕਦਮ ਪੁੱਟਦੇ ਹੋਏ ਦੇਸ਼ ਕੌਮ ਤੇ ਪੂਰੀ ਖਲਕਤ ਦੀ ਤਨ ਮਨ ਧਨ ਨਾਲ ਰਾਖੀ ਕਰ ਸਕਣ। ਸੋ ਬਾਬਾ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਅਤੇ ਪੂਜਨੀਕ ਬੀਜੀ ਦੇ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਸਦਕਾ ਅੱਜ ਸਾਡਾ ਸਕੂਲ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪੁਲਾਘਾਂ ਪੁੱਟ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਅਵਲ ਨੰਬਰ ਤੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਦਿਆ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਪੱਧਰ ਦੀ ਵਿਦਿਆ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ ਫੀਸਾਂ ਉਪਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਮੀਡੀਅਮ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਹੈ। ਇਹ ਸਕੂਲ ਸੀ.ਬੀ.ਐਸ. ਈ ਬੋਰਡ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਜਿਸ

ਸ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਮੰਤਰੀ, ਅਰਦਾਸ ਵਿਚ।

ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਦਿਆ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ।

ਸ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਦਾਨ ਮੰਤਰੀ, ਵਿਦਿਆ ਮੰਦਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਪਟੇ ਆਦਿ ਵਾਚ ਚਿੱਠੇ ਹੋਏ।

ਦਾ ਐਫੀਲੀਏਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1630370 ਹੈ।

ਸਹੂਲਤਾਂ -

1. ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਗੋਦ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਖੁੱਲ੍ਹੀ-ਭੁੱਲਫੀ ਇਮਾਰਤ।
2. ਧਰਮ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਸੋਚ ਅਪਨਾਉਣ ਵਾਲਾ ਮਾਹੌਲ।
3. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਕਲਾਸ ਰੂਮਜ਼ ਅਤੇ ਖੇਡ ਦੇ ਮੈਦਾਨ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਮਾਧਿਅਮ।
4. ਤਜਰਬੇਕਾਰ, ਉੱਚ-ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਧਿਆਪਕ, ਅਧਿਆਪਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਨੁਪਾਤ 1.25
5. ਵਾਜ਼ਵ ਫੀਸ, ਦੂਜੇ ਬੱਚੇ ਲਈ ਫੀਸ ਅੱਧੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਪੀਰੀਅਡ।
6. ਵਿਸ਼ਾਲ ਕੰਪਿਊਟਰ ਲੈਬ ਜਿੱਥੇ ਪਹਿਲੀ ਜਮਾਤ ਤੋਂ ਹੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੰਪਿਊਟਰ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
7. ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਿੱਖਿਆਦਾਇਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵੀ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਅੰਦਰਲੀ ਕਲਾ ਨੂੰ ਜਾਗਰੂਕ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
8. ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਹਰ ਸਾਲ ਸਕੂਲ ਦੇ ਪੰਜ ਬੱਚੇ 14 ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਅਕ ਦੌਰੇ ਤੇ ਲਿਜਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
9. ਵਿਸ਼ਾਲ ਖੇਡ ਦੇ ਮੈਦਾਨ, ਖੇਡ ਸਹੂਲਤਾਂ।
9. ਵਾਧੂ ਰੁਚੀਆਂ ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜ਼ੋਰ (ਸਾਹਿਤਕ, ਧਾਰਮਿਕ, ਖੇਡਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤਕ ਆਦਿ)।
10. ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਸਾਹਿਤ ਸਮੇਤ ਹਰ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਲਾਇਬਰੇਰੀ।
11. ਕੰਪਿਊਟਰ ਲੈਬ ਵਿੱਚ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਦੀ ਸਹੂਲਤ
12. ਆਰਟ ਤੇ ਕਰਾਫਟ ਰੂਮਜ਼, ਆਧੁਨਿਕ ਸਾਇੰਸ ਲੈਬ, ਡਾਕਟਰੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਉਪਲਬਧ ਹਨ।
13. ਹਰ ਸਾਲ ਸ਼ਾਨਦਾਰ 'ਸਪੋਰਟਸ ਡੇ' ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਿਕਟ ਮੈਚ, ਅਥਲੈਟਿਕਸ ਅਤੇ ਕਈ ਖੇਡ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਰਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜੋਤੂ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
14. ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਸਹੂਲਤ ਉਪਲਬਧ।
15. ਹੋਸਟਲ ਸੁਵਿਧਾ ਉਪਲਬਧ ਹੈ।

2. ਸੰਤ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਸਕੂਲ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ - ਨਰਸਰੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਦੱਸਵੀਂ ਕਲਾਸ ਤੱਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਮੀਡੀਅਮ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਵਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਕੂਲ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੀ ਮਿੱਠੀ ਯਾਦ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਵਰਤਮਾਨ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਸੰਤ ਮਾਤਾ ਰਣਜੀਤ ਕੌਰ ਜੀ ਦੇ ਕਰ-ਕਮਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਕੂਲ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਲਗਭਗ 20 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਵਿਦਿਅਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਅਧਿਆਤਮਕ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨਾ ਹੈ।

1. ਘੱਟ ਫੀਸ ਲੈ ਕੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁਕਣ ਦੇ ਯਤਨ।

ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਸਮਾਜਿਕ ਸੇਵਾ ਸਮੇਂ ਡਾ. ਸੰਗਰਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ।

ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਸਮਾਜਿਕ ਸੇਵਾ ਸਮੇਂ ਡਾ. ਸੰਗਰਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ।

ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਸਮਾਜਿਕ ਸੇਵਾ ਸਮੇਂ ਡਾ. ਸੰਗਰਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ।

2. ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਸਰਵਪੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚੇਚੇ ਪ੍ਰਬੰਧ।

3. ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਅਧਿਆਤਮਿਕ, ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਯੋਗਾ ਅਭਿਆਸ ਵੱਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ।

4. ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਮਿਹਨਤੀ ਅਤੇ ਅਨੁਭਵੀ ਅਧਿਆਪਕ

5. ਅਧਿਆਪਕ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਨੁਪਾਤ 1.20

6. ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ-ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ

7. ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਮੁਫਤ ਵਿਵਸਥਾ

8. ਡਾਕਟਰੀ ਅਤੇ ਮੁੱਢਲੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦਾ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ

9. ਪਰਦੂਸ਼ਣ ਰਹਿਤ, ਹਰਿਆਲੀ ਭਰਿਆ, ਮਨਮੋਹਕ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤ ਵਾਤਾਵਰਣ

10. ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਸੁਵਿਧਾ ਦਾ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ।

11. ਹੋਸਟਲ ਸੁਵਿਧਾ ਉਪਲੱਬਧ ਹੈ।

3. ਬੀ - ਐਡ ਕਾਲਜ - ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਲਜ ਆਫ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਪੇਂਡੂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਧਿਆਪਕ ਬਣਨ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਕੇ ਆਤਮ ਨਿਰਭਰ ਬਣਾਉਣ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਉਪਰਾਲਾ ਸੰਸਥਾ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਲਜ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਕੰਮਪਲੈਕਸ ਅੰਦਰ ਦੋ ਮੰਜਲੀ ਇਮਾਰਤ 7 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਲਜ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ 100 ਏਕੜ ਹਰੇ ਭਰੇ ਸ਼ਾਂਤ ਖੂਬਸੂਰਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਰਹਿਤ ਅਸ਼ਥਾਨ ਤੇ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਖੂਬਸੂਰਤ ਮਹੱਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬੱਚੇ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵ ਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਇਸ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਧਾਰਮਿਕ ਖਿਆਲਾਂ ਵੱਲ ਜਾਗਰੂਕ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਰਣ - ਇਸ ਕਾਲਜ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਕ ਵੱਡਾ ਸੈਮੀਨਾਰ ਹਾਲ, ਪੰਜ ਕਲਾਸ ਰੂਮ, ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਲਾਇਬਰੇਰੀ, ਪੜਨ ਲਈ ਵੱਡਾ ਹਾਲ, ਚਾਰ ਲੈਬੋਰਟਰੀਆਂ, ਬਨਾਮ ਸਾਇੰਸ ਲੈਬ, ਟੈਕਨੋਲੋਜੀ ਲੈਬ, ਸਾਇਕਾਲੋਜੀ ਲੈਬ, ਭਾਸ਼ਾ ਲੈਬ, ਕਸਰਤ ਕੱਕਸ਼, ਡਿਸਪੈਂਸਰੀ ਅਤੇ ਵਧੀਆ ਕੰਨਟੀਨ, ਹਰਿਆ ਭਰਿਆ ਬਗੀਚਾ ਅਤੇ ਵੱਖਰਾ ਖੇਡ ਮੈਦਾਨ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਲਜ ਅੰਦਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿ ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਛੋਟੇ ਤੇ ਅਣਭੋਲ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਸਕਣ। ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜੇ ਇਸ ਕਾਲਜ ਅਧਿਆਪਕ ਬਣਨਗੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਿਸਮਤ ਸਮਝਣਗੇ।

ਇਥੇ ਲੜਕੇ ਅਤੇ ਲੜਕੀਆਂ ਦਾ ਵੱਖਰਾ ਵੱਖਰਾ ਹੋਸਟਲ ਹੈ ਜੋ ਪੂਰੀ ਸੁਰਖਸ਼ਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਸਭ ਜਰੂਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਕੰਨਟੀਨ ਹੈ ਜਿਥੇ ਸਿਰਫ ਸ਼ਾਕਾਹਾਰੀ ਖਾਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਹੋਸਟਲ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਬਿਲਕੁਲ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਘਰ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹਨ।

ਬੀ ਐਡ ਦਾ ਕੋਰਸ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਪੜਾਈ ਵਾਸਤੇ ਹੈ। ਏਥੇ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ 100 ਸੌ ਸੀਟਾਂ ਹਨ। ਹਰ ਇੱਕ

ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪੰਜਾਬ, ਸੰਤ ਵਹਿਅਮ ਸਿੰਘ ਮੈਨੋਰਲ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ।

ਕੰਪਿਊਟਰ ਰੂਮ

ਕਲਾਸ ਰੂਮ

ਬੱਚੇ ਚੰਗਾ ਚੰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ।

ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋ ਸਬਜੈਕਟਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਜੋੜ ਲੈਣ ਪੈਂਦਾ ਹੈ-

1. ਮੈਥ - ਫਿਸੀਕਲ ਸਾਇੰਸ
2. ਮੈਥ - ਇੰਗਲਿਸ਼
3. ਮੈਥ - ਇਕਨਾਮਿਕਸ
4. ਫਿਸੀਕਲ ਸਾਇੰਸ- ਲਾਇਫ ਸਾਇੰਸ
5. ਲਾਇਫ ਸਾਇੰਸ - ਇੰਗਲਿਸ਼
6. ਲਾਇਫ ਸਾਇੰਸ - ਪੰਜਾਬੀ
7. ਸਮਾਜ ਸਾਸ਼ਤਰ - ਇੰਗਲਿਸ਼
8. ਸਮਾਜ ਸਾਸ਼ਤਰ - ਪੰਜਾਬੀ
9. ਇਕਨਾਮਿਕਸ - ਪੰਜਾਬੀ
10. ਇਕਨਾਮਿਕਸ - ਇੰਗਲਿਸ਼

ਅਧਿਆਪਕ - ਇਸ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਇਕ - ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਬਜੈਕਟ ਵੀ ਪੜ੍ਹਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਭ ਅਧਿਆਪਕ ਆਪਣੇ ਸਬਜੈਕਟ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਿਪੁੰਨ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਬਾਹਰੋਂ ਵੀ ਨਵੇਂ ਨਵੇਂ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਧੁਨਿਕ ਸਿਖਸ਼ਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਮੈਡੀਕਲ - ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਧੁਨਿਕ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਉਪਲੱਬਧ ਹਨ।

ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੇਂਦਰ

- ਮੁੱਖ ਕੇਂਦਰ - ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਜਿਥੇ ਹਰ ਮਹੀਨੇ 4 ਐਤਵਾਰ ਤੇ ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ, ਸੰਗਰਾਂਦ ਦੇ ਦੋ ਦੀਵਾਨ ਕੁੱਲ 6 ਦੀਵਾਨ ਪੱਕੇ ਲਗਦੇ ਹਨ।

- ਬੁਠੂੜ ਅਤੇ ਰਾਜਪੁਰਾ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਹਰ ਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਦੀਵਾਨ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।

-ਚੰਗਰ ਹਿਰਦਾਪੁਰ (ਰੋਪੜ) ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅਖੀਰਲੇ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਦੀਵਾਨ ਲਗਦਾ ਹੈ।

-ਖੂਬੀਆ ਨੰਗਲ ਯੂ.ਪੀ. ਇਥੇ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਦੀਵਾਨ ਸਜਦੇ ਹਨ।

-ਸ਼ਾਲਾਪੁਰ ਯੂ.ਪੀ. ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸੰਗਰਾਂਦ ਭਰਦੀ ਹੈ।

- ਸਾਨਹੋਜ਼ੇ - ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਬਾਬਾ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਟਵਾਲ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਨਿਰੰਤਰ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਦਰਸਾਈ ਜੁਗਤ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਅਭਿਆਸ ਰਾਹੀਂ ਨਾਮ ਜਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

-ਲੰਡਨ/ਵਾਲਸਲ - ਸ. ਅਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੱਖਰ (ਰਾਜ), ਭਾਈ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੁਗੀ ਅਤੇ ਬੀਬੀ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਕੌਰ ਨਿਰੰਤਰ ਆਤਮ ਮਾਰਗ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਹਨ।

- ਵੈਨਕੂਵਰ ਤੇ ਟਰਾਂਟੋ - ਭਾਈ ਸਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂੰ, ਸ. ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਰਾਣੂ, ਭਾਈ ਗੁਰਮੇਜ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੈਂਸ ਟਰਸਟ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਿਰੰਤਰ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ।

ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰ

ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਵੀਡੀਓ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਮੀਡੀਏ ਰਾਹੀਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ। ਜਦੋਂ ਵਿਸਾਖੀ ਦੀ ਫਿਲਮ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੇ ਦੇਖੀ ਤਾਂ

ਗੁ. ਈਸਰ ਪੁਕਾਸ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ

ਬਾਬਾ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ।

ਬਾਬਾ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਲ ਮੁਖ ਮੋਤਰੀ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਰੂੜੂ ਘਰ ਵੱਲੋਂ ਸਿਰੋਪਾ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਕਿ ਯੂਥਾਸਿਟੀ ਵਿਸਾਖੀ ਜਲੂਸ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀਆਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕਾਪੀਆਂ ਫਰੀ ਵੰਡੀਆਂ। ਫਿਲਮਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ ਹੋਏ ਨੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਚਾਰ ਫੇਰੀ ਲਈ ਦੋ ਵਾਰ ਜਾਣਾ ਪਿਆ ਜਿਸ ਦਾ ਸਦਕਾ ਸਨੀਵੇਲ ਟੈਂਪਲ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਹਾਲ ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਤਦਾਦ ਵਿਚ ਸੰਗਤ ਪੁੱਜੀ ਤੇ ਖੰਡੇ ਬਾਟੇ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਕੇ ਸਿੰਘ ਸਜੇ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੰਚਾਰ - ਸਿੰਘ, ਯੂ.ਪੀ. ਵਿਚ ਜੋ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੋਇਆ ਉਸ ਦੇ ਅੱਕੜੇ ਭਾਵੇਂ ਹੁਣ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹਨ ਪਰ ਪਰੰਤੂ ਰੋਪੜ ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ ਸੰਨ 1978 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਾਰ ਹਰ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਦੀਵਾਨ ਲੱਗੇ ਤੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦਿਨ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਦੀਵਾਨ ਲਗਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਹਫਤੇ ਦੇ ਅਖੀਰਲੇ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਸੈਂਕੜੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿਚ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਬੀਜੀ ਦਾ ਖਾਸ ਯੋਗਦਾਨ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਬੀਬੀਆਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਦੇ ਸਨ। 1986 ਤੋਂ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਕੇਂਦਰ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਪ੍ਰਚਾਰ ਤਕਰੀਬਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜ਼ਿਲਿਆਂ, ਮਾਝਾ ਮਾਲਵਾ ਦੁਆਬਾ ਰੋਪੜ, ਪਟਿਆਲਾ, ਅੰਬਾਲਾ, ਰਾਜਪੁਰਾ ਦੀਵਾਨ ਲੱਗੇ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਕੇ ਸਿੰਘ ਸਜਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਇਸ ਵਕਤ ਸਾਢੇ ਪੰਜ ਲੱਖ ਤੋਂ ਉਪਰ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰਵਾਹ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਹਰ ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰਮਤਿ ਲਿਟਰੇਚਰ

ਸਭ ਦਾ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰਾ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਰੂਹਾਨੀ ਸੋਧ ਦੇਣ ਨਾਲਾ ਮੈਗਜ਼ੀਨ 'ਆਤਮ ਮਾਰਗ' ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਵਲੋਂ ਅਪ੍ਰੈਲ 1995 ਦੀ ਵਿਸਾਖੀ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੇਸ਼, ਵਿਦੇਸ਼ ਇਸ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕਾ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਿਨ ਦਿਨ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ।

ਆਤਮ ਮਾਰਗ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀ ਚਰਚਾ ਧਾਰਮਿਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਹਰ ਥਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਦਿੱਖ ਤੇ ਸੁੰਦਰ ਲੇਖਣੀ ਨੇ ਸਭ ਦਾ ਮਨ ਮੋਹ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸਰਕੂਲੇਸ਼ਨ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅਧਿਆਤਮਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਇਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਨਵੇਕਲੀ ਥਾਂ ਬਣਾ ਲਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਕਰਮਵਾਰ ਸਰਕੂਲੇਸ਼ਨ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ -

ਪੰਜਾਬੀ - 20000, ਹਿੰਦੀ 5000, ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ 2500 ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਇਸ ਵਿਚ 20 ਸਫੇ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਨਿੱਕੀ ਪਨੀਰੀ ਆਪਣੇ ਅਮੀਰ ਵਿਰਸੇ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਰਹੇ। ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਸੁਵਿਧਾ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਿਤਰਣ ਕੇਂਦਰਾਂ ਤੋਂ ਆਤਮ ਮਾਰਗ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਜਾਂ ਲਾਈਫ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਆਤਮ ਮਾਰਗ ਵਿਤਰਣ ਕੇਂਦਰ ਸੰਪਰਕ -

ਅਮਰੀਕਾ, ਕੈਨੇਡਾ, ਇੰਗਲੈਂਡ, ਆਸਟਰੇਲੀਆ, ਜਰਮਨੀ, ਗਰੀਸ, ਨੀਦਰਲੈਂਡ

ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਫਿਲਮਾਂ / ਲਿਟਰੇਚਰ

ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਤ ਤੇ ਟਰੱਸਟ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਠ ਲਿਖੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਹਿੰਦੀ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਉਪਲਬਧ ਹਨ।

ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਵਲੋਂ ਲਿਖਤ ਪੁਸਤਕਾਂ

ਸੰਚਾਰਕਾਮੇ ਸੰਤੋ ਝਾੜਾ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜੂ ਗੀਵਰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਹਾਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ

ਵੀਡੀਓ ਕੈਸਟਾਂ - ਹੁਣ ਤਕ 3000 ਆਡੀਓ ਕੈਸਟਾਂ ਤਿਆਰ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ 1500 ਵੀਡੀਓ ਕੈਸਟਾਂ ਬਣ ਕੇ ਤਿਆਰ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਤਸਵੀਰਾਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਚਿਤਰਾਂ, ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਡੱਬ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਸਮਝ ਵਿਚ ਆਵੇ ਤੇ ਬੜੀ ਦੇਰ ਤਕ ਦਿਲੋਂ ਦਿਮਾਗ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਪੱਕਾ ਅਸਰ ਪੈ ਜਾਵੇ।

1990 ਤੋਂ ਹੁਣ ਤਕ 16 ਵੱਡੇ ਸਾਲਾਨਾ ਮਹਾਨ ਗੁਰਮਤਿ ਸਮਾਗਮ ਆਯੋਜਿਤ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬ੍ਰਹਮ ਬੇਤੇ, ਸੰਤ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਤੇ ਫਿਲਾਸਫਰ ਆਪਣੇ ਕਮਾਏ ਹੋਏ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਕਮਾਏ ਹੋਏ ਬਚਨ ਸੰਗਤਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਤਦਾਦ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਹਰ ਸੰਪਰਦਾਇ ਤੋਂ ਫਿਰਕੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਪਿਆਰ, ਪ੍ਰਭੂ ਸਿਮਰਨ, ਆਪਸੀ ਪਿਆਰ ਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਤੇ ਨਿਤਨੇਮ ਸਬੰਧੀ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਈਸ਼ਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਨੀਂਹ 26 ਜਨਵਰੀ 1999 ਵਿਚ ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਹਸਤਕੰਵਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੇ ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ਅਰਦਾਸ ਤੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਉਪਰੰਤ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਇਕ ਅਲੌਕਿਕ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਪਰਮ ਰਸ ਤੇ ਰੂਹਾਨੀ ਵਾਤਾਵਣ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਮਾਨੋਂ ਗੈਬੀ ਰੂਹਾਂ ਧਰਤੀ ਤੇ ਉਤਰ ਗਈਆਂ ਹੋਣ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਤੇ ਬੀਜੀ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦਾ ਨੂਰ ਆਪ ਮੁਹਾਰੇ ਇਕ ਅਕਹਿ ਰਸ ਵਿਚ ਝਲਕਾਰੇ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਜੁਲਾਈ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਸਿਹਤ ਠੀਕ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਹਰਟ ਸਰਜਰੀ ਕਾਰਨ ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਥੋੜ੍ਹਾ ਢਿੱਲਾ ਪੈ ਗਿਆ ਇਸੇ ਕਰਕੇ 1999 ਦਾ ਸਮਾਗਮ ਵੀ ਸਥਿਗਤ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਪਰੰਤੂ ਇਸ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਬਿਲਡਿੰਗ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਦੇਖ ਰੇਖ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਡੇਢ ਸਾਲ ਦੇ ਅਰਸੇ ਵਿਚ ਲਗਭੱਗ ਇਕ ਕਰੋੜ ਦੀ ਲਾਗਤ ਨਾਲ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹ ਦਿਤੀ ਗਈ ਜੋ ਆਪਣੀ ਮਿਸਾਲ ਆਪ ਹੈ।

29 ਸਤੰਬਰ 2000 ਸਮਾਗਮ ਪੂਰੰਭ ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਬੜੀ ਸੱਜ ਧੰਜ ਤੇ ਸ਼ਾਨੋ-ਸ਼ੌਕਤ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ ਇਥੇ ਅਖੰਡਪਾਠਾਂ ਦੀਆਂ ਲੜੀਆਂ ਤੇ ਨਿਤਨੇਮ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਹ ਲਗਾਤਾਰ ਨਿਰੰਤਰ ਚਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਤੇ ਆਸਾ ਜੀ ਦੀ ਵਾਰ ਤੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਰਹਿਰਾਸ ਕੀਰਤਨ, ਕਥਾ ਤੇ ਕੀਰਤਨ ਸੋਹਿਲਾ। ਭਾਰੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਨੇੜੇ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰ ਕੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਹਰ ਸਾਲਾਨਾ ਸਮਾਗਮ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ NRI ਸੰਗਤ ਸੈਂਕੜਿਆਂ ਦੀ ਤਦਾਦ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਉਚੇਚੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੌਟਨ ਟਾਈਪ ਕਮਰੇ ਅਟੈਚਡ ਬਾਥਰੂਮ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੱਖਰੀ ਚਿੰਨ ਮੰਜ਼ਲੀ ਬਿਲਡਿੰਗ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖਾਣ ਪੀਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅੰਗੀਠਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਅੰਦਰੂਨੀ ਦ੍ਰਿਸ਼।

ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਨਿਤਨੇਮ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ।

ਯੋਨ.ਆਰ.ਆਈ ਕੰਪਲੈਕਸ

ਵਿਸ਼ਵ ਗੁਰਮਤਿ ਰੂਹਾਨੀ ਮਿਸ਼ਨ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਟਰਸਟ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬਾਨੀ ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਸੰਤ ਮਹਾਰਾਜ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਸੁਰਤਿ ਸਬਦਿ ਮਾਰਗ

ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ - ਪਰਮਾਤਮਾ ਕਿਵੇਂ ਏਕ ਤੋਂ ਅਨੇਕ ਹੋਇਆ? ਸੰਸਾਰ ਰਚਨਾ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਹਸਤੀ ਕੀ ਹੈ? ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਹਸਤੀ ਕਿਵੇਂ ਪਰਮ ਸੱਤਾ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਹੋ ਕੇ 'ਹਉਮੈ' ਵਿਚ ਕਰਮਸ਼ੀਲ ਹੋਈ? 84 ਲੱਖ ਜੂਨਾਂ ਦਾ ਆਵਾਗਵਣ ਕੀ ਹੈ? ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਜੀਵਨ ਆਦਰਸ਼ ਕੀ ਹੈ? ਭਈ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਮਾਨੁਖ ਦੇਹੁਰੀਆ, ਗੋਬਿੰਦ ਮਿਲਣ ਕੀ ਇਹ ਤੇਰੀ ਬਰੀਆ॥ ਅਨੁਸਾਰ ਗੋਬਿੰਦ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਮਿਲਿਆ ਜਾਵੇ? ਪਹਿਲੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਕੀ ਸਾਧਨ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ? ਉਹ ਸਾਧਨ ਹੁਣ ਕਿਉਂ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਰਹੇ? ਹੁਣ ਦੇ ਲੋਕ-ਆਚਰਨ ਵਿਚ ਪੁਰਾਤਨ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੰਤਰ ਹੈ? ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਮਾਰਗ ਕੀ ਹੈ?

**ਅਬ ਕਲੁ ਆਇਓ ਰੇ॥ ਇਕ ਨਾਮੁ ਬੋਵਹੁ ਬੋਵਹੁ॥
ਅਨ ਰੂਤਿ ਲਾਗੀ ਨਾਗੀ॥**

ਮਤੁ ਭਰਮਿ ਭੂਲਹੁ ਭੂਲਹੁ॥ ਪੰਨਾ - 1185

ਹੁਣ ਕਲਿਯੁਗ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ ਮਾਰਗ - ਕਿਵੇਂ ਸੌਖਾ ਅਤੇ ਸਾਰਥਕ ਮਾਰਗ ਹੈ? ਸੁਰਤਿ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਜੋੜਨਾ ਹੈ? ਕਰਮ ਉਪਾਸ਼ਨਾ, ਗਿਆਨ, ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਮਨ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਨਿਰਮਲ ਕਰਨਾ ਹੈ? ਸਤਿ ਤਕ ਕਿਵੇਂ ਪੁੱਜਣਾ ਹੈ? ਨਾਮ ਜਾਪ ਲਈ ਗੁਰੂ ਦੀ ਆਵਸ਼ਕਤਾ ਕਿਉਂ ਹੈ? ਗੁਰੂ ਕੈਸਾ ਹੋਵੇ?

ਘਰਿ ਮਹਿ ਘਰੁ ਦੇਖਾਇ ਦੇਇ

ਸੌ ਸਤਿਗੁਰੁ ਪੁਰਖੁ ਸੁਜਾਣੁ॥

ਪੰਚ ਸਬਦ ਧੁਨਿਕਾਰ ਧੁਨਿ

ਤਹ ਬਾਜੈ ਸਬਦੁ ਨੀਸਾਣੁ॥ ਪੰਨਾ - 1291

ਐਸੇ ਗੁਰੂ ਦੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨੇ? ਸੰਤ ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਇਸ ਮਾਰਗ ਵਿਚ ਕਿਵੇਂ ਸਹਾਈ ਹੁੰਦੇ ਹਨ? ਅਗਿਆਨਤਾ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਕਿਵੇਂ ਹੋਵੇ? ਹਉਮੈ ਕੀ ਹੈ? ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਦੂਰ ਹੋਵੇ? "ਸਭ ਆਤਮ ਰਾਮੁ ਪਛਾਣਿਆ", ਇਸ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇ? ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਬਲ ਨਾਲ ਸੁਰਤਿ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਉੱਚਾ ਚੁਕਣਾ ਹੈ? ਸਮ ਅਤੇ ਦਮ ਦੀਆਂ ਰਹਿਤਾਂ ਕਿਵੇਂ ਰਖਣੀਆਂ ਹਨ? ਪੰਛੀ ਮਾਰਗ ਅਤੇ ਬਿਹੰਗਮ ਮਾਰਗ ਵਿਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ? ਪੰਜ ਕਲੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਕੀ ਉਪਚਾਰ ਹੈ? ਨਾਮ ਦੀਆਂ ਰਹਿਤਾਂ ਕੀ ਹਨ? ਸੁਰਤਿ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਰਾਹੀਂ ਸਾਰੀਆਂ ਮੰਜ਼ਲਾਂ ਤਹਿ ਕਰਦੇ ਸਚਖੰਡ ਤਕ ਕਿਵੇਂ ਪੁੱਜਣਾ ਹੈ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਜਾਣਨ ਲਈ ਪੜ੍ਹੋ ਜੀ ਪੁਸਤਕ

- 'ਸੁਰਤਿ ਸਬਦਿ ਮਾਰਗ'

ਇਸ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਐਡੀਸ਼ਨਾਂ ਮੁੱਕ ਚੁਕੀਆਂ ਹਨ।

ਇਹ ਚੌਥੀ ਐਡੀਸ਼ਨ ਹੈ - ਮੁਲ 50 ਰੁਪਏ

ਹਿੰਦੀ - 60/-

English version - 150/-

ਕਿਵ ਕੂੜੈ ਤੁਟੈ ਪਾਲਿ?

ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਸੰਤ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਫਰਵਰੀ ਅਤੇ ਮਾਰਚ 1989 ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਪੰਜ ਦੀਵਾਨਾਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਹਉਮੈ, ਗੁਰੂ, ਹੁਕਮ ਅਤੇ ਨਾਮ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਵਿਆਖਿਆ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਰਸ ਭਰਪੂਰ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਪੀਰ ਬੁੱਧੂ ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ। ਪੀਰ ਬੁੱਧੂ ਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਮੰਨਿਆ ਪਰਮੰਨਿਆ ਅਧਿਆਤਮਵਾਦੀ ਅਤੇ ਉੱਚ ਕੋਟੀ ਦਾ ਪੀਰ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਂਦੀ ਕਿ ਆਦਮੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜੋ ਰੂਹ ਹੈ, ਉਹ ਕਿਹੜੀ ਹੈ? ਕੀ ਇਹ ਜੀਵ ਆਤਮਾ ਹੈ ਜੋ ਚੰਗੇ ਮੰਦੇ ਕਰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਫੱਲ ਭੋਗਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਨਮ-ਮਰਣ ਵਿਚ ਪਈ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ? ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ -

ਨਾਨਕ ਤਰਵਰੁ ਏਕ ਫਲੁ ਦੁਇ ਪੰਖੇਰੁ ਆਹਿ

ਆਵਤ ਜਾਤ ਨ ਦੀਸਹੀ

ਨਾ ਪਰ ਪੰਖੀ ਤਾਹਿ॥

ਪੰਨਾ - 550

ਦੋ ਪੰਖੇਰੂ ਕਿਹੜੇ ਹਨ? ਉਹ ਕਿਹੜਾ ਪੰਖੇਰੂ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਸ਼ਾਂਤ, ਪ੍ਰਮ ਅਨੰਦ, ਅਫੁਰ ਅਵਸਥਾ ਨੂੰ ਮਾਣ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਮਨ ਆਮਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਵਾਸ਼ਨਾ ਖੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਤੱਤ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ? ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਪੰਖੀ ਕਿਹੜਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਉਡਾਰੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਦੁਖ ਸੁਖ ਭੋਗਦਾ ਹੈ, ਹਰਖ ਸੋਗ ਵਿਚ ਆਕੇ ਹਸਦਾ ਤੇ ਰੋਂਦਾ ਹੈ? ਪੀਰ ਬੁੱਧੂ ਸ਼ਾਹ ਇਸ ਦੁੰਦ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦਾ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਪਾਉਂਟਾ ਸਾਹਿਬ ਪੁੱਜਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਦੁਬਿੱਧਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਖੁਦਾ ਅਤੇ ਰੂਹ ਦਾ ਮਿਲਾਪ ਕੈਸੇ ਹੋ? ਇਸ ਦਾ ਉੱਤਰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਅਤੇ ਅਧਿਆਤਮ ਮਾਰਗ ਦੀ ਸਹੀ ਪਛਾਣ ਲਈ ਪੜ੍ਹੋ, ਸੰਤ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਪੁਸਤਕ, **ਕਿਵ ਕੂੜੈ ਤੁਟੈ ਪਾਲਿ?** ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਚੌਥੀ ਐਡੀਸ਼ਨ ਹੈ। ਭੇਟਾ - 40/- ਰੁ.

ਹਿੰਦੀ - 35 ਰੁਪਏ

The English version of the book '**Kive Kure Tute Paal**' is entitled "**How to Rend**

the Veil of Untruth?" "Through obedience to the pre-ordained order of the Lord of Will" is the simple answer but what is this veil of untruth and what is pre-ordained order of the Lord of Will? this has amply been explained in a very lucid style through the meeting of Pir Budhu Shah with Guru Gobind Singh Ji at Poanta Sahib. Pir Ji had requested Guru Ji, to explain 'How can there be union between the soul & God. The book contains this very interesting topic in details.

Price Rs. 70/-

3. ਬਾਤ ਅਗੰਮ ਕੀ

“ਬਾਤ ਅਗੰਮ ਕੀ” (ਸੱਤ ਭਾਗ) ਵਿਚ ਸੱਚਮੁੱਚ ਹੀ ਅਗੰਮ ਦੀਆਂ ਬਾਤਾਂ ਹਨ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਸੰਤ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਉਹ ਪ੍ਰਵਚਨ ਹਨ ਜੋ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਜਗਿਆਸੂਆਂ ਦੇ ਸ਼ੰਕਿਆਂ ਨੂੰ ਨਵਿਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਸੰਨ 1961 ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਨਾਮ-ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਵਿਧੀ ਅਤੇ ਸੰਜਮ ਦਸਿਆ ਹੈ। ਪੰਜ ਕਲੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਨਵਿਰਤ ਕਰਨਾ ਹੈ? ਜਗਤ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਿਵੇਂ ਹੋਈ? ਹਉਮੈ ਦਾ ਸੰਸਾਰ ਕੀ ਹੈ? ਅਗਿਆਨਤਾ ਦਾ ਵਿਨਾਸ਼ ਕਿਵੇਂ ਹੋਵੇ? ਤੱਤ ਗਿਆਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਿਵੇਂ ਹੋਵੇ? ਧਰਮ ਦੀ ਪਉੜੀ ਕੀ ਹੈ? ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਕਿਵੇਂ ਸਰਵੋਤਮ ਗ੍ਰੰਥ ਹਨ? ਅਨੇਕਾਂ ਅਜੇਹੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਸਮਾਧਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸੰਤ ਅਨੰਤਹਿ ਅੰਤਰੁ ਨਾਹੀ, ਸੰਤ ਰਹਿਤ, ਸੁਖ ਦੁਖ, ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਗਟਿਆ, ਸਰਵੋਤਮ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ, ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਪਰਤਖ ਹਰਿ, ਦਲ ਭੰਜਨ ਗੁਰੂ ਸੂਰਮਾ, ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਰਵੇਸ਼ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ, ਆਪੇ ਗੁਰ ਚੋਲਾ, ਮਹਾਤਮਾ ਬੁੱਧ ਜੀ ਵਰਗੇ ਮਹਾਨ ਲੇਖ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹਨ। ਬਾਤ ਅਗੰਮ ਕੀ ਭਾਗ 1 ਤੋਂ 7 - ਮੁੱਲ 175/- ਹਿੰਦੀ - 235/-

ਇਸ ਦਾ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਤਰਜੁਮਾ ਵੀ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਅਨੁਵਾਦ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਹੈ - **Discourses on the Beyond" (Vol 1-7)** deals with basic concept of Spirituality. What is *Maya*, the three *gunas*, the fourth stage *turiya*, *dasam duar*, *param anand*, the state of bliss & ecstasy, the transmigratory process, the retribution of deeds, the Divine Law, *hukam* etc. all these concepts are thoroughly discussed in these vols. In these books are preserved the discourses & dialogues of His Holiness Sant

Ishar Singh Ji of Rara Sahib.

Price Vols 1-7 : - Rs. 50 + 50 + 50 + 60 + 60 + 60 + 60 = 390/-

4. ਕਿਵੇਂ ਸਚਿਆਰਾ ਹੋਈਐ ?

“ਕਿਵੇਂ ਸਚਿਆਰਾ ਹੋਈਐ ?” ਤਿੰਨ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਜੀਵਨ-ਰਹੱਸ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਦੀ ਹੈ? ਸਚਿਆਰਾ ਕਿਵੇਂ ਬਣਿਆ ਜਾਵੇ? ਕੂੜ ਦੀ ਪਾਲ ਕਿਵੇਂ ਟੁੱਟੇ? ਇਹ ਦੀਵਾਰ ਕਿਸ ਵਸਤੂ ਦੀ ਹੈ? ਹਉਮੈ, ਮੈਂ, ਮੇਰੀ ਦਾ ਸੰਸਾਰ ਕਿਵੇਂ ਸਮਾਪਤ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ‘ਤੂੰ’ ਸਰਬਵਿਆਪਕ ਦੀ ਸੋਝੀ ਕਿਵੇਂ ਵਾਪਰੇ? ਪੈਂਡਾ ਕਿਹੜਾ ਹੈ? ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਕੀ ਹਨ? ਸਰੀਰ ਤੇ ਆਤਮਾ ਦਾ ਕੀ ਸੰਬੰਧ ਹੈ? ਅਭਿਨਾਸ਼ੀ ਜੋਤਿ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਵੇ? ਸੱਚਖੰਡ ਦੇ ਦੀਦਾਰ ਕਿਵੇਂ ਹੋਣ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਸਮਾਧਾਨ ਅਤੇ ਆਤਮਾ ਦੀ ਪਵਿਤਰ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਰਹੱਸਮਈ ਬਖਾਨ ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ ਅਤੇ ਭਾਈ ਤਲੋਕਾ ਜੀ ਦੀ ਸਾਖੀ ਰਾਹੀਂ ਰਸ-ਭਿੰਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਭਾਈ ਤਲੋਕਾ ਜੀ ਪੂਰਨ ਗੁਰਸਿਖ, ਨਾਮ ਰਸੀਏ, ਬ੍ਰਹਮ-ਅਭੇਦਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਭਜਨੀਕ ਪੁਰਸ਼ ਹਨ ਅਤੇ ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ ਅਲੁੜ, ਬੇਸਮਝ ਪਰ ਮਨ ਦੀ ਸੱਚੀ ਸੁਚੀ ਯੁਵਕਾ ਹੈ। ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਰਾਹੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬ੍ਰਹਮ-ਗਿਆਨ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਮੰਨਜ਼ਲਾਂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਾਠਕ ਦੀ ਆਤਮਾ ਵੀ ਨਾਲ ਨਾਲ ਰੂਹਾਨੀ ਸਫਰ ਤਹਿ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਸਾਰੇ ਪੁਸਤਕ ਪੜ੍ਹੇ ਬਿਨਾ ਚੈਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।

ਤਿੰਨਾ ਭਾਗਾਂ ਦੀ ਭੇਟਾ 30+60+80 = 170/- ਰੁਪਯੇ ਹੈ। ਹਿੰਦੀ - 200/-

How to Know Thy Real Self?

The English version of the books 'Kiv Sachiarra Hoyie' entitled "How to Know Thy Real Self" deals with the abstruse subjects like 'hukam', the Divine Will, 'Karma', death, life after death, the spiritual journey, the obstacles, the way & the Divine Grace and the allied questions. These difficult subjects are made simple & understandable through the story of Rajkumari, a simpleton princess & Bhai Tiloka Ji, a brahm-gyani, who initiates Rajkumari to the road of spiritualism. She makes progress step by step & ultimately is blessed with God-realisation.

Price Vol-I, 80/- Vol.-II (Underprint) Vol - III Part I - 80/-, Part II - 110/-

5. ਹੋਵੇ ਅਨੰਦ ਘਣਾ

ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੇ ਰਾਗ ਮਾਝ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਰਚਿਤ “ਬਾਰਹ ਮਾਹ” ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥਾਂ ਨਾਲੋਂ ਸਮੁੱਚੇ ਭਾਵ ਅਤੇ ਅੰਤਰੀਵ-ਯਾਤਰਾ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਦਸਿਆ ਹੈ। ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਪ੍ਰਕਰਣ ਦਸਕੇ, ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਹੈ। ਹਰ ਸੰਗਰਾਮ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚੋਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਅਨੰਦ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕੁਲ ਪੰਨੇ 112, ਮੁੱਲ 25/- ਰੁਪਯੇ

ਹਿੰਦੀ - 30/-

The English version is under preparation.

6. ਬਾਬਾਣੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ

ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ “ਬਾਬਾਣੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਪੁਤ ਸਪੁਤ ਕਰੇਨਿ” ਦੀ ਪਾਲਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਲਿਖੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੂਰਨ ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਸ੍ਰੀ 108 ਸੰਤ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਰਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਅਲੌਕਿਕ ਜੀਵਨ ਦੀ ਅਨੂਠੀ ਝਲਕ ਹੈ। ਨਿਕਟ ਸਾਂਝ ਕਾਰਨ ਰਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਜੀਵਨ ਝਲਕ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਬੀਜੀ (ਮਾਤਾ ਰਣਜੀਤ ਕੌਰ), ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਸੰਤ ਭਾਈ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਦਾਉਦਪੁਰ, ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਤਮਕ ਅਨੁਭਵਾਂ ਦਾ ਵਿਵਰਣ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਡੂੰਘਾਈਆਂ ਨੂੰ ਛੁਹੰਦਾ ਹੈ।

ਪੰਨੇ - 204, ਮੁੱਲ - 50 ਰੁਪਯੇ

ਹਿੰਦੀ - 50 ਰੁਪਯੇ

The English version is not available.

7. ਚਉਥੇ ਪਹਿਰ ਸਬਾਹ ਕੈ ਅਤੇ ਸੁਰਤਿਆ ਉਪਜੈ ਚਾਉ

“ਚਉਥੇ ਪਹਿਰ ਸਬਾਹ ਕੈ” ਅਤੇ “ਸੁਰਤਿਆ ਉਪਜੈ ਚਾਉ” ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਅਨਮੋਲ ਪੁਸਤਕਾਂ ਹਨ। 1991 ਵਿਚ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋ ਜਥਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ 2.00 ਵੱਜੇ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੇ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਉਪਰੰਤ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਗੁਰੂ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ।

“ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਸੁਣਨ ਉਪਰੰਤ ਜੋ ਭਾਵ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਰੂਪਮਾਨ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਉਹ ਸੰਗਤਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇ ਕਰ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਬਚਨ ਨਿੱਜੀ ਅਨੁਭਵ ਉਪਰ ਅਧਾਰਤ ਹਨ।

“ਸਚਮੁੱਚ ਹੀ ਸੁਰਤ ਵਾਲੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਚਨਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਇਕ ਚਾਉ ਉਠੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨਾਂ ਨੂੰ ਉਚੇ ਮੰਡਲਾਂ ਦੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਤਕ ਲਿਜਾਉਣ ਲਈ ਨਾਮ ਦੀ ਕਮਾਈ ਵਿਚ ਤਤਪਰ ਹੋ

ਜਾਣਗੇ।” ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਦੀ ਵਡਿਆਈ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ ਸਚੁ ਨਾਉ ਵਡਿਆਈ ਵੀ ਵੀਚਾਰ, ਅਨੁਸਾਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਦਾ ਨਾਮ-ਜਾਪ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਗੁਣਾ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਅਤੇ ਮੰਨਣ, ਨੌ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਭਗਤੀ, ਸਤਿਸੰਗ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ, ਸੰਸਾਰ ਉਤਪਤੀ, ਮਨੁੱਖਾ ਜਨਮ ਦਾ ਕਰਤਵ, ਮਨ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਵਸ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਸਚੁ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਵੇ, ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਕਿਵੇਂ ਵਸਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਆਪਣੇ ਸਰੂਪ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਿਵੇਂ ਹੋਵੇ? ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੂੜ੍ਹ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਸੁਹਣੀ ਵਿਆਖਿਆ ਹੋਈ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ - ਮੁੱਲ 40 + 55 = 95/- ਰੁਪਯੇ

ਹਿੰਦੀ - ਮੁੱਲ - 60 + 40 = 100 ਰੁਪਯੇ

“Transcendental Bliss”

“Transcendental Bliss”, the English version of ਸੁਰਤਿਆ ਉਪਜੈ ਜਾਉ is a wonderful treatise which presents ecstatic exposition of the ideals of Gurbani especially the concept & practice of Divine Name, *Simran* (remembrance) *sangat* (the holy congregation) & also getting rid of I-am-ness (haumai) & other evils and obstacles. One thing is sure about these volumes that they are going to bring a sea-change in the mundane life of the readers. You feel ‘spiritually thrilled’ after going through these books.

Transcendental Bliss Vol-I, Rs. 70/-

9. ਅਮਰ ਗਾਥਾ

ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਇਹ ਮਹਾਨ ਰਚਨਾ ‘ਅਮਰ ਕਥਾ’ ਦਾ ਹੀ ਅਧੁਨਿਕ ਰੂਪ ਹੈ। ਪੁਰਾਤਨ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਦੀ ਸੁਣਾਈ ਅਮਰ ਕੱਥਾ ਅਮਰ ਕਰ ਦੇਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਸੀ, ਅੱਜ ਦੇ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਗਈ ‘ਅਮਰ ਗਾਥਾ’ ਸਚਮੁੱਚ ਜਨਮ-ਮਰਣ ਦੇ ਗੋੜ ਵਿਚੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਕੇ ਸਦੀਵ-ਜੀਵਨ ਬਖਸ਼ਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਰਾਜਾ ਸ਼ਿਵਨਾਭ ਦੀ ਸਾਖੀ ਰਾਹੀਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਮਹਾਨ ਸੰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਆਤਮ ਰੰਗ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਭਿਜ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਰਾਜਾ ਸ਼ਿਵਨਾਭ ਸ਼ੈਵ ਮਤ ਦਾ ਧਾਰਨੀ ਮਹਾਨ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀ। ਬੜੇ ਸਿਧ ਯੋਗੀ ਉਸ ਪਾਸ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਸੀ, ਪਰ ਅੰਦਰ ਸਹਿਜ, ਅਨੰਦ, ਤ੍ਰਿਪਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ। ਉਸ ਨੂੰ ਹਉਮੈ ਦੀ ਨਵਿਰਤੀ ਉਪਰੰਤ ਪਰਮ ਪਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋਈ। ਇਹ ਗਾਥਾ ਸਚਮੁੱਚ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਮਰਤਾ ਬਖਸ਼ਣ ਵਾਲੀ ਹੈ।

ਕੁਲ ਪੰਨੇ-340, ਮੁੱਲ 100/- ਰੁਪਯੇ

ਹਿੰਦੀ - 100/-

10. ਚਾਰ ਛੋਟੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ

(1) ਸਰਬ ਪ੍ਰਿਅ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ, (2) ਅੰਮ੍ਰਿਤ

ਫੁਹਾਰ, (3) ਵਿਸਾਖੀ - ਸ਼ਕਤੀ ਰੂਪਮਾਨ ਹੋਈ, (4) ਸਾਜਨ ਚਲੇ ਪਿਆਰਿਆ

ਇਹ ਤਿੰਨ ਛੋਟੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਮਹਾਨ ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਸਮਾਂ ਭਾਰਤ ਵਰਸ਼ ਵਿਚ ਮਹਾਨ ਅਧੋਗਤੀ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਮੁੜ ਸੱਚ ਦੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਸੁਰਜੀਤ ਕੀਤਾ, ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਸਿਰਜਨਾ ਕੀਤੀ, ਜਾਤ ਪਾਤ ਉਚ ਨੀਚ ਦੇ ਬੰਧਨ ਤੋੜੇ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਪਿਆਰ ਦੀ ਸਾਂਝ ਬਖਸ਼ੀ। ਅਨੇਕ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਣਖ ਨੂੰ ਜਗਾਇਆ। ਚੌਥੀ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਸੰਤ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਝਲਕੀਆਂ ਮੌਜੂਦ ਹਨ।

“ਸਭੇ ਸਾਂਝੀਵਾਲ ਸਦਾਇਨਿ ਤੂ ਕਿਸੈ ਨ ਦਿਸਹਿ ਬਾਹਰਾ ਜੀਉ” ਦੇ ਗੁਰ ਉਪਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਦ੍ਰਿੜ ਕਰਵਾਇਆ। **“ਮਾਨਸ ਕੀ ਜਾਤ ਸਭੈ ਏਕੈ ਪਹਚਾਨਬੋ”** ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਭਾਰਤ ਵਾਸੀਆਂ ਅੰਦਰੋਂ ਵੈਰ ਵਿਰੋਧ, ਨਫਰਤ ਈਰਖਾ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਖਤਮ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕੌਮੀ ਜਜ਼ਬਾ ਪ੍ਰਬੱਲ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਬਖਾਨ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਕਲਮ ਰਾਹੀਂ ਰੂਪਮਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਮੁੱਲ 10/- ਰੁਪਯੇ ਹਰੇਕ ਪੁਸਤਕ
ਹਿੰਦੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਪਲੱਬਧ ਹਨ।

Three small booklets in English

i) **Baisakhi** - His Holiness describes Khalsa as embodiment of all virtues. He should be kind, forgiving, forbearing, non-violent, contented, modest, given to charity, farsighted, just, honest and always meditating on God.

Pages - 30, Price Rs. 5/- only.

ii) **The Dawn of the Khalsa Ideals** - is dedicated to the 300th birth anniversary of the Khalsa. Blessed is the year 1999. The year – which a swell of sublime consciousness surging – the hearts of indians & the humanity at large is quite evident & visible. This is inspired by the enobling experience of the great miracle of Baisakhi.

Pages - 46, Price Rs. 10/- only.

iii) **The Lights Immortal** - this wonderful booklet depicts the great sacrifice of the four princes of Guru Gobind Singh Ji. “The elder Princes Ajit Singh & Jujhar Singh when came to the field of action outside the fort of Chamkaur Sahib, they did such wonders the examples of which are not found anywhere in the history of the world. To protect their honour, to maintain human rights, they fought a detemind battle. The younger Princes Jorawar Singh & Fateh Singh were bricked alive at Fatehgarh Sahib, Sirhind. They told the

Nawab is a Kafir – the non-believer. Their martyrdom brought a revolution in Panjab & India. Pages 58, Price - Rs. 20/-

11. ਪੁਰਾਤਨ ਟੀਕਾ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ

ਇਹ ਟੀਕਾ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ 1988 ਵਿੱਚ ਬਰਮਿੰਘਮ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਦੀ ਲਿਖਣ ਮਿਤੀ 1714 ਦੇ ਨੇੜੇ ਦੀ ਲਗਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਰਲ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਗੂੜ ਭਾਵ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਫਿਲਾਸਫੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਵਾਕਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀਆਂ 13,000 ਕਾਪੀਆਂ ਵਿਕ ਚੁਕੀਆਂ ਹਨ।

ਕੁਲ ਪੰਨੇ - 34, ਭੇਟਾ 10/- ਰੁਪਯੇ,
ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ - 15/- ਰੁਪਯੇ

12. ਭਗਤ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ

ਇਸ ਵਿਚ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੇ ਭਗਤ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਦੀ ਸਾਖੀ ਰਾਹੀਂ ਭਗਤੀ ਸਾਧਨਾ ਨੂੰ ਅਨੇਕ ਪੱਖਾਂ ਤੋਂ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਜੁੱਗ ਭਗਤ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਖਿਆ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਆਪ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਕੇ ਕੀਤੀ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ -

**ਹਰਿ ਜੁਗ ਜੁਗ ਭਗਤ ਉਪਾਇਆ
ਪੈਜ ਰਖਦਾ ਆਇਆ ਰਾਮ ਰਾਜੇ
ਹਰਣਾਖਸੁ ਦੁਸਟੁ ਹਰਿ ਮਾਰਿਆ
ਪ੍ਰਹਲਾਦੁ ਤਰਾਇਆ ॥ ਪੰਨਾ - 451**

ਭਗਤ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਦੀ ਭਗਤੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੇ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਮ ਦੀ ਉਚਮੱਤਾ, ਸਰਬਗੱਤਾ, ਵਡਿਆਈ ਅਤੇ ਸਰਬ ਵਿਦਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਬੜੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਾ ਕੇਵਲ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ ਸਗੋਂ ਦ੍ਰਿੜ ਵੀ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ। ਅਨੇਕ ਪਰਮਾਣਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਸੰਗਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਵਾਰਤਾ ਬੜੀ ਰੌਚਕ ਵੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਅਗਾਹਾਂ ਵਧਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨਾਂ ਵੀ ਬਖਸ਼ਦੀ ਹੈ -

**ਅਗਾਹਾ ਕੂ ਤ੍ਰਾਪਿ ਪਿਛਾ ਫੇਰਿ ਨ ਮੁਹਡੜਾ ॥
ਪੰਨਾ - 1096**

ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਪੰਨੇ - 60, ਮੁੱਲ 10/-,
ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ - 10/- ਰੁਪਯੇ

13. ਅਭਿਨਾਸ਼ੀ ਜੋਤ (ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ)

ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਮਹਾਨ ਰਚਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਹ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਦਾ ਆਦਰਸ਼ਕ ਸੇਵਕ ਕੈਸਾ ਹੋਵੇ? ਪ੍ਰਸੰਗ ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਗਲ ਇਹ ਦਸੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦੀ ਬਾਣੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋਏ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਗੁਰੂ ਮਿਲਣ ਦੀ ਲੋਚਾ ਪ੍ਰਬੱਲ ਹੋਈ? ਉਹ ਕਿਹੜੀ ਖਿਚ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਜਨਮਾਂ ਦੇ ਦੇਵੀ ਪੂਜਨ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕੀਤਾ

ਤੇ ਉਹ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਆ ਜੁੜੇ? ਦੂਜਾ ਇਹ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਪ੍ਰੋਰਨਾ ਸਰੋਤ ਕੌਣ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਕਿਵੇਂ ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸੰਗਲ ਢਿਲੇ ਕਰ ਦਿਤੇ? ਤੀਜੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਹ ਕੀ ਭਾਵਨਾ ਸੀ, ਕੈਸਾ ਸਮਰਪਨ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਅਰੰਦ ਦੇਵ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਰੂਪ ਪਰੀਵਰਤਨ ਹੋ ਗਿਆ? ਉਹ ਕਿਹੜੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਘਾਲਣਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਕਬੂਲ ਹੋਏ ਸਾਰੇ ਪੁਰਾਤਨ ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਜਾਣਿਆ ਤੇ ਆਪਣਾ ਰੂਪ ਸਰੂਪ ਹੀ ਬਖਸ਼ ਕਰ ਦਿਤਾ? ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਦੀਵਾਨਾਂ ਵਿਚ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੇ ਇਹੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਜਗਿਆਸੂਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਖੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਡੂੰਘੇ ਅਨੁਭਵ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਸਮਰਪਨ ਤੇ ਰੀਝ ਗਏ ਜਦ ਕਿ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ, ਭਾਈ ਬਾਲਾ, ਭਾਈ ਸਧਾਰਨ, ਭਾਈ ਮਨਸੁਖ, ਭਾਈ ਕਮਲੀਆ, ਭਾਈ ਭਗੀਰਥ ਆਦਿ ਬੇਅੰਤ ਗੁਰਸਿਖ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸੇਵਕ ਤੇ ਸਾਥੀ ਚਲੇ ਆ ਰਹੇ ਸਨ? ਪਾਠਕ ਦੇ ਅੰਤਰੀਵ ਵਿਚ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਜਾਣਨ ਦੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਤ੍ਰਿਪਤੀ ਕਲਮ ਦੇ ਧਨੀ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੇ ਬੜੀ ਸੁਖਤਾ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਵਚਨਾਂ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਕੱਥਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਮਹਾਨ ਸਿਧਾਂਤਾਂ, ਨਾਮ, ਸਿਮਰਨ, ਗੁਰੂ ਸੇਵਾ, ਆਦਿ ਦੀ ਸਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਹਉਮੈ, ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਕਾਰਾਂ, ਕਲੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਨਿਜਾਤ ਦੇ ਸਾਧਨ ਦਸੇ ਹਨ।

ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਕੁਲ ਪੰਨੇ - ੩੧੦ ਮੁੱਲ - 90/- ਰੁਪਏ,
ਭਾਗ ਦੂਜਾ ਕੁਲ ਪੰਨੇ - ੩੧੦ ਮੁੱਲ - 90/- ਰੁਪਏ,

14. ਰੂਹਾਨੀ ਗੁਲਦਸਤਾ -

ਭਾਗ 1 ਅਤੇ ਭਾਗ - 2

ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਭਵੀ ਪ੍ਰਵਚਨਾਂ ਦੇ 14 ਲੇਖਾਂ (ਦੀਵਾਨਾਂ) ਦੇ ਦੋ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਵਾਨਾਂ ਵਿਚ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੇ ਉੱਚੀ ਸੁਰਤਿ ਵਿਚੋਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਵਚਨ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਕਾਗਰ ਚਿੱਤ-ਬਿਰਤੀ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲੇ ਪ੍ਰਵਚਨ ਟੁੰਬਦੇ ਵੀ ਹਨ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਸੇਧ ਵੀ ਬਖਸ਼ਦੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਲੇਖ ਪੜ੍ਹ ਲਵੋ, ਕਿਤੋਂ ਵੀ ਪੜ੍ਹ ਲਵੋ, ਮਾਖਿਉਂ ਮਿਠੀ ਬੋਲੀ, ਰਸ ਭਰੇ ਬਚੱਨ, ਹਿਰਦੇ ਨੂੰ ਵਿੰਨਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅੱਜ ਦੇ ਗੰਧਲੇ ਮਹੌਲ ਵਿਚੋਂ ਕਢ ਕੇ ਸੁਖ, ਸਹਿਜ, ਅਨੰਦ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੇ ਲੇਖ “ਗੋਬਿੰਦ ਭਾਉ ਭਗਤਿ ਦਾ ਭੁਖਾ” ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਮਾ ਭਗਤੀ ਨੂੰ ਸਰਵੋਤਮ ਦਸਿਆ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਲੇਖ ‘ਭਗਤ ਬੇਣੀ ਜੀ’ ਵਿਚ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਭਗਤ ਜੀ ਪਰਮ-ਪਦ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਨ। ‘ਤਾਂਘਦੇ ਸਾਧਕ’ ਵਿਚ ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਜੀ ਅਤੇ ਇੰਦਰਸੈਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਰਾਹੀਂ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਲਿਯੁਗ ਵਿਚ ਯੋਗ ਸਾਧਨ ਸਾਰਥਕ ਨਹੀਂ, ਕੇਵਲ ਨਾਮ ਸਾਧਨ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਜਾ

ਸਕਦਾ ਹੈ, ‘ਸਿਖੀ ਕਮਾਉਣੀ ਔਖੀ’ ਲੇਖ ਵਿਚ ਭਾਈ ਮੰਝ ਜੀ ਦੇ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤੀ ਅਨੂਠੇ ਪਿਆਰ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹੈ, ਪੰਚ ਪਰਵਾਣ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ - **ਨਾਮ ਜਪੀਏ ਤਾਂ ਦੂਰ ਹੁੰਦੇ ਦੁਖੜੇ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਮਾਣ ਪਾਈਏ॥**

“ਜਿਸ ਦੇ ਹੋਵੇ ਵਲਿ ਸੁ ਕਦੇ ਨਾ ਹਾਰਦਾ” ਲੇਖ ਵਿਚ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ‘ਸਹਿਜ-ਸਮਾਧ’ ਅਵੱਸਥਾ ਦਾ ਬਖਾਨ ਹੈ। ਇੰਜ ਹੀ ਦੂਜੇ ਭਾਗ ਦੇ ਲੇਖ ਹਨ - ਨਾਮ ਮਹਿਮਾ, ਸਰਬ ਰੋਗ ਕਾ ਅਉਖਦੁ ਨਾਮ, ਮੈਂ ਨਾਂਗੀ, ‘ਕਰਿ ਚਾਨਣ ਸਾਹਿਬ ਤਉ ਮਿਲੈ’, ‘ਜੇਹਾ ਮਨੋਰਥ ਕਰਿ ਆਰਾਧੈ’, ‘ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਸੁਖਾਲਾ’, ਸਾਧ ਬਚਨ ਅਟਲਾਧਾ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੇ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਸਮੁੱਚੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਵਾਲੇ ਜੀਵਨ ਵਲ ਪ੍ਰੇਰਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਰੂਹਾਨੀ ਗੁਲਦਸਤਾ (ਭਾਗ1, 2) ਪਾਠਕ ਦੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਨਾਮ-ਰੰਗ ਦੀਆਂ ਸੁਗੰਧੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਕਰਦਾ, ਨਵਾਂ ਨਰੋਆ ਜੀਵਨ ਬਖਸ਼ਦਾ ਹੈ।

ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਕੁਲ ਪੰਨੇ (ਭਾਗ 1 - 300 ਮੁੱਲ 60/- ਰੁਪਏ, ਭਾਗ 2 - 252), ਮੁੱਲ 60/- ਰੁਪਏ

15. ਹਿਮਾਲਿਆ ਦੇ ਸੰਤਾ ਸੰਗ ਨਿਵਾਸ

ਡਾ. ਸਵਾਮੀ ਰਾਮ ਜੀ ਦੀ ਜਗਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਚਨਾ ਦਾ

ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਸਵਾਮੀ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਸਾਧਨਾ ਦੇ ਅਨੁਭਵ ਦਸੇ ਹਨ। ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਇਕ ਅਧਿਆਤਮਕ ਯਾਤਰਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਗੁਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਸਭ ਕੁਝ ਸਚੇ ਸੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਘੇਰਾ ਬਹੁਤ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਏਨੀ ਦਿਲਚਸਪ ਹੈ ਕਿ ਇਕੋ ਸਾਹ ਸਾਰੀ ਪੁਸਤਕ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਜੀਅ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਕੁਲ ਪੰਨੇ - 262 , ਮੁੱਲ 100/- ਰੁਪਏ

16. ਪਵਿੱਤਰ ਪੈਂਡਾ

ਡਾ. ਸਵਾਮੀ ਰਾਮ ਜੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪੁਸਤਕ

ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਰੂਪਾਂਤਰ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਠੋਉਪਨਿਸ਼ਦ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਵਿਆਖਿਆ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਜੀਵਨ ਰਹੱਸ, ਮੌਤ ਕੀ ਹੈ? ਬੰਧਨਾਂ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰਤਾ, ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ, ਜੀਵਨ-ਲੋਕ-ਪਰਲੋਕ, ਕਾਲ ਅਤੇ ਮੋਹ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਵਰਗੇ ਮਹਾਨ ਵਿਸ਼ੇ ਛੋਹੇ ਗਏ ਹਨ।

ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਕੁਲ ਪੰਨੇ - 103, ਮੁੱਲ 25/- ਰੁਪਏ

17. ਰਾਜਯੋਗ

ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਡਾ. ਸਵਾਮੀ ਰਾਮ ਜੀ ਨੇ ਸੂਾਸ ਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਬੜੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਕੌਣ ਤੋਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸੂਾਸ ਸੂਾਸ ਨਾਮ ਕਿਵੇਂ ਜਪਣਾ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਬੜਾ ਸੌਖਾ ਢੰਗ ਦਸਿਆ ਹੈ। ਸੂਾਸਾਂ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ਰਾਹੀਂ ਮਨ ਨੂੰ ਟਿਕਾਉਣ ਦੀ ਵਿਧੀ ਵੀ ਦਸੀ ਹੈ। ਇਹ ਬੜੀ ਲਾਭਦਾਇਕ ਪੁਸਤਕ ਹੈ।

ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਕੁਲ ਪੰਨੇ - 90 , ਮੁੱਲ 25/- ਰੁਪਏ

18. A Glimpse of His Holiness Sant Baba Waryam Singh Ji

This booklet by Prof. Jasmer Singh depicts the holy life of Sant Maharaj Ji based mostly on his personal experiences. Though very brief yet it presents a bird's eye view of Sant Ji's early life, his association with great saints especially his dramatic meeting with His Holiness Sant Ishar Singh Ji of Rara Sahib. This booklet also provides us a peep into the various humanitarian services rendered by Sant Ji. It is most inspiring biography of a holy man who is an ocean of love, peace, joy & tranquillity. Price Rs. 5/-

20. ਸੰਤ ਤੁਮਾਰੇ ਤੁਮਰੇ ਪ੍ਰੀਤਮ 50/-

ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਲਿਖਣਾ ਕੋਈ ਖੋਡ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡਾ ਵਾਹ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਾਇਆ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਜਨਮ ਸਮੇਂ ਹੀ ਭੁਲਾ ਕੇ ਰੱਬ ਨਾਲੋਂ ਤੋੜ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਫਤਹਿ ਪਾਉਣਾ ਅਤਿ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਇਸ ਦੇ ਅੱਗੇ ਢਹਿ ਗਏ। ਸੋ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੇ ਮਾਇਆ ਦੀ ਤਹਿ ਨੂੰ ਤੋੜ ਕੇ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨਿਭਾਉਂਦਿਆਂ, ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਜੀਵੀਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਾਂ ਐਂ ਕਹਿ ਲਵੋ ਧੰਨ ਧੰਨ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ 'ਮੈਂ ਗੁਨ ਬੰਧ ਸਗਲ ਕੀ ਜੀਵਨ ਮੇਰਾ ਜੀਵਨ ਮੇਰੇ ਦਾਸ॥' ਉਨ੍ਹਾਂ ਰੂਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸੰਤ ਮਹਾਰਾਜ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਸੋ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬੁੱਧੀ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਤੱਥ ਲਿਖੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਘਟਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ।

21. ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਚਨ ਸਾਧ ਕੀ ਬਾਣੀ 80/-

ਰੋਪੜ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ੧੯੮੬-੮੭ ਵਿੱਚ ਆਸਾ ਜੀ ਦੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਸੱਜਦੀਆਂ ਸਨ। ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੇ ਸਮਾਪਤੀ ਉਪਰੰਤ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਹੁਕਨਾਮੇ ਪ੍ਰਥਾਇ ਜੋ ਪ੍ਰਵਚਨ ਕਰਦੇ ਉਹ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਅੰਕਿਤ ਹਨ।

22. ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਪਰਸੀਐ 50/-

ਧੰਨ ਧੰਨ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦਾਸ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਮਹਾਨ ਪਵਿੱਤਰ ਜੀਵਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੁਰਸ਼ਦ-ਏ-ਕਾਮਲ ਧੰਨ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਜੋ ਸੇਵਾ ਕਮਾਈ ਉਹ ਮਹਾਨ ਪਵਿੱਤਰ ਗਾਥਾ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ 7 ਦੀਵਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਖੋਲ੍ਹ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਕੀਤੇ ਪ੍ਰਵਚਨਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਛਾਪੀ ਗਈ ਹੈ।

23. ਭਗਵਤ ਗੀਤਾ.....। 100/-

ਕੁਰੂਕੇਸ਼ਤਰ ਦੇ ਰਣ ਖੇਤਰ ਅੰਦਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ

ਨੇ ਜੋ ਅਰਜਨ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿਤਾ ਜੋ ਕਿ ਬਿਆਦ ਵਿੱਚ ਪਵਿੱਤਰ ਗ੍ਰੰਥ ਭਗਵਤ ਗੀਤਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਵਿਆਖਿਆ ਡਾ. ਸਵਾਮੀ ਰਾਮ ਜੀ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਛਾਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

24. ਅਨੰਦਮਈ ਜੀਵਨ ਜਾਚ 50/-

ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਡਾ. ਸਵਾਮੀ ਰਾਮ ਜੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਅਜਰ, ਅਮਰ, ਅਟੱਲ ਸਤਿ ਨੂੰ ਜਾਨਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਸ਼ਾਂਤੀ ਮਾਨਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਉਹ ਨਿਰੰਤਰ ਉਹ ਸਮਾਚਿਤ ਮਾਨਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਜਿਹੜਾ ਤੁਹਾਡਾ ਅਸਲ ਸੁਭਾਅ ਹੈ। ਪਰ ਤੁਹਾਡਾ ਵਿਅਕਤੀਤ੍ਵ, ਤੁਹਾਡਾ ਮਨ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਹ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਨੁਭਵ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਚੇਤਨਾ ਦੇ ਬਿੰਦੂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਣ ਦਿੰਦਾ। ਪੁਰਾਤਨ ਸਿਖਿਆ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸਮਾਂ, ਸਥਾਨ ਤੇ ਕਾਰਣ ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਨ ਜੋ ਮਨ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਮਨ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹੇ ਦੂਰ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਸਮਝ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

25. ਪੱਤਰਕਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ? ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਵਲੋਂ ਉਤਰ 25/-

1997 ਦੀ ਇੰਗਲੈਂਡ ਪ੍ਰਚਾਰ ਫੇਰੀ ਅਧੀਨ ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਅਤੇ ਬੀਜੀ ਅਤੇ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਏ। ਉਥੇ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਅਖਬਾਰ ਅਵਾਜ਼-ਏ-ਕੌਮ ਦੇ ਐਡੀਟਰ ਨੇ ਜੋ ਸਵਾਲ ਕੀਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਤਰ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਨੇ ਦਿਤਾ। ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਛਪੇ ਹਨ।

26. ਅਨੁਭਵੀ ਪ੍ਰਵਚਨ 50/-

ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਵਲੋਂ ਚਲਾਈ ਲੜੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪੁਸਤਕ 'ਚਾਉਥੇ ਪਹਿਰ ਸੁਭਾਅ ਕੇ' ਅਤੇ 'ਸੁਰਤਿਆਂ ਉਪਜੈ ਚਾਉ' ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਛੱਪੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਜਦੋਂ ਸੰਤ ਮਹਾਰਾਜ 1985-86 ਵਿੱਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਆਸਾ ਦੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਰੋਪੜ ਜਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਲੱਗਦੀਆਂ। ਆਸਾ ਜੀ ਦੀ ਵਾਰ ਲੱਗਣ ਉਪਰੰਤ ਸਮਾਪਤੀ ਤੇ ਜੋ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਸੰਤ ਮਹਾਰਾਜ ਉਸ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਪ੍ਰਥਾਇ ਆਪਣੇ ਅਨੁਭਵ ਵਿਚੋਂ ਵਿਚਾਰ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਦਿੰਦੇ ਉਹ ਪ੍ਰਵਚਨ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਛਾਪੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਜੋ ਜਗਿਆਸੂ ਨਾਮ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕਰਕੇ ਅੱਗੇ ਵੱਧਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਅਮੋਲਕ ਖਜ਼ਾਨਾ ਹੈ।

27. ਰਿਸ਼ੀਆਂ ਮੁਨੀਆਂ ਦਾ ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨ 35/-

ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਡਾ. ਸਵਾਮੀ ਰਾਮ ਜੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ- ਉਪਨਿਸ਼ਦਾਂ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਦਾ ਇਕ ਵਸਤੂ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਮੁਕਤੀ, ਛੁਟਕਾਰਾ, ਇਹ ਸਿਖਿਆ ਸਦਾ ਬਹਾਰ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਪੜ੍ਹੋ ਬਿਲਕੁਲ ਨਵੀਂ ਨਕੋਰ ਹੈ, ਓਨੀ ਹੀ ਰੋਚਕ ਹੈ ਜਿੰਨੀਆਂ ਕਿ ਅੱਜ ਤੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ

ਸੀ। ਸਾਰੇ ਉਪਨਿਸ਼ਦਾਂ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਜਗਿਆਸੂ ਨੂੰ ਆਤਮਾ ਪ੍ਰਤੀ ਸੂਝਵਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਆਤਮਾ ਦਾ ਬ੍ਰਹਮ ਨਾਲ ਕੀ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ? ਇਹ ਦਸਦੀ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਸਤਿ ਨਾਲ, ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨਾਲ ਕੀ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ? ਇਸ ਬਾਰੇ ਗਿਆਨ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਹੀ ਉਪਨਿਸ਼ਦਾਂ ਦਾ ਨਿਚੋੜ ਹੈ, ਇਹ ਹੀ ਇਕ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ।

28. ਅੰਦਰਲੀ ਖੋਜ 130/-

ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਅੰਦਰ ਸੰਤ ਮਹਾਰਾਜ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ 'ਗੁਰ ਕੀ ਪ੍ਰੀਤ, ਸਾਈਂ ਨਾਮ ਅਮੋਲ, ਮਹਿਮਾਂ ਸਾਧੂ ਸੰਗ ਕੀ...', ਮਨ ਬੈਰਾਗੀ ਹੋਇ ਅਤੀਤਾ, ਮਾਧਵੇ ਕਿਆ ਕਹੀਐ ਭ੍ਰਮ ਐਸਾ...॥, ਭਗਤ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ, ਅਭੇਦ ਪੁਰਸ਼ ਭਾਈ ਨੰਦ ਲਾਲ ਜੀ, ਸ਼ਾਹੋਂ ਵਿਛੜਿਆ ਵਣਜਾਰਾ ਲੁਟ ਲਿਆ ਪੰਜਾ ਚੋਰਾਂ ਨੇ, ਸਾਧ ਬਚਨ ਅਟਲਾਧਾ, ਗੋਬਿੰਦ ਭਉ ਭਗਤ ਦਾ ਭੁਖਾ, ਕਲਿਜੁਗ ਨਾਮੋ ਕੀ ਵਡਿਆਈ, ਅੰਦਰਲੀ ਖੋਜ, ਭਗਤ ਨਾਮ ਦੇਵ ਜੀ, ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਲਮ ਦੁਆਰਾ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਗੂੜ੍ਹ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

29. ਸਿਮਰਤ ਕਹਾਂ ਨਹੀਂ 135/-

ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਅੰਦਰ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੇ ਸਿਮਰਤ ਕਹਾਂ ਨਹੀਂ?, ਬਿਨੁ ਗੁਰ ਮੁਕਤਿ ਨ ਹੋਵਈ, ਦਾਸ ਅਨਿੰਨ ਮੇਰੋ ਨਿਜ ਰੂਪ, ਪੀਰ ਮਰੀਦਾ ਪਿਰਹੜੀ, ਆਵੈ ਅੰਤੁ ਨ ਭਜਿਆ ਜਾਈ, ਹੁਕਮ ਰਜਾਈ ਚਲਣਾ, ਜਿਸਨੋਂ ਦਇਆਲੁ ਹੋਵੈ ਮੇਰਾ ਸੁਆਮੀ, ਜੀਵਨ ਮਨੋਰਥ, ਐਸੇ ਸਹਾਈ ਹਰਿ ਕੋ ਨਾਮ, ਦੂਰ ਦੇਸ ਦਾ ਰਾਜਾ, ਸਾਸਿ ਸਾਸਿ ਸਿਮਰਹੁ ਗੋਬਿੰਦ, ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਹੇਠ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਗੂੜ੍ਹ ਸਿਧਾਂਤ ਆਮ ਬੰਦੇ ਦੀ ਸਮਝ ਵਾਸਤੇ ਲਿਖੇ ਹਨ।

30. ਰੁਹਾਨੀ ਪ੍ਰਵਚਨ 35/-

ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਅੰਦਰ ਜਦੋਂ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਨੇ 1998 ਅਧੀਨ ਇੰਗਲੈਂਡ, ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਫੇਰੀ ਕੀਤੀ ਜਿਥੇ ਜਿਥੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦੇ ਘਰ ਆਪਣੇ ਚਰਨ ਪਾਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਥਾਇ ਜਿਨੋਂ ਪ੍ਰਵਚਨ ਕੀਤੇ ਉਹ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਲਮ ਨਾਲ ਲਿਖੇ ਹਨ।

31. 'ਸੇਵਾ ਸਿਮਰਨ ਜੁਗਤੀਆਂ' 160/-

ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਭ ਸਿਮਰਤ ਕਛੁ ਬਿਘਨੁ ਨ ਲਾਗੈ, ਖਾਲਸਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕੀ ਫੌਜ, ਨਾਨਕ ਕੇ ਘਰਿ ਕੇਵਲੁ ਨਾਮੁ, ਮੰਝ ਪਿਆਰਾ ਗੁਰੂ ਕੋ, ਨਾਨਕ ਘਰ ਕੇ ਗੋਲੇ, ਨਉਨਿਧਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਪ੍ਰਭ ਕਾ ਨਾਮੁ, ਆਪੇ ਗੁਰ ਚੇਲਾ, ਸੰਸਾ ਇਹੁ ਸੰਸਾਰੁ ਹੈ, ਗੁਰੁ ਅਰਜਨੁ ਪਰਤਖ ਹਰਿ, ਨਾਮ ਜਪੀਏ ਤਾਂ ਦੂਰ ਹੁੰਦੇ ਦੁਖੜੇ, ਸੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਗੁਰ ਤੇ ਪਾਇਆ, ਗੁਰਹਿ ਦਿਖਾਇਓ ਲੋਇਨਾ, ਘਰ ਹੀ ਮਹਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਭਰਭੂਰ ਹੈ, ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸੰਤ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਰਾੜਾ ਸਾਹਿਬ, ਕਲਿਜੁਗਿ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਸੁਖਾਲਾ, ਸਤਿਸੰਗ ਅਤੇ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਮਹਿਮਾ, ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ, ਸਮਰਪਣ, ਹਉਮੈ ਦੀਰਘੁ ਰੋਗੁ ਹੈ, ਮੁਰਦਾ ਹੋਇ ਮੁਰੀਦ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਹੇਠ

ਭਰਪੂਰ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ।

32. 'ਮਾਨੁੱਖ ਤਨ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਜਨ' 150/-

ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਅੰਦਰ ਸੰਤ ਮਹਾਰਾਜ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਜੀਵਨ-ਮਨੋਰਥ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ, ਜੈਸਾ ਸੰਗ ਤੈਸਾ ਰੰਗ, ਅਮਰ ਸ਼ਹੀਦ, ਅਬ ਮੈਂ ਅਪਨੀ ਕਥਾ ਬਖਾਨੋ, ਤਿਨਿ ਤਿਆਗੀ ਮਾਇਆ..., ਸੰਸਾ ਇਹੁ ਸੰਸਾਰੁ ਹੈ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ, ਵਿਸਾਖੀ, ਗੁਰ ਕੀ ਪ੍ਰਤੀਤ, ਗੁਰੁ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ, ਕਬੀਰ ਇਹੁ ਤਨੁ ਜਾਇਗਾ ਸਕਹੁ ਤ ਲੇਹੁ ਬਹੋਰਿ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰੁ ਹੈ ਜਪੁ ਹਉਮੈ ਖੋਈ, ਸੰਤ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਰਾੜਾ ਸਾਹਿਬ, ਕੁੰਜੀ ਗੁਰ ਸਉਪਾਈ, ਪ੍ਰਭ ਸਿਮਰਤ ਕਛੁ ਬਿਘਨੁ ਨ ਲਾਗੈ, ਦੋਸ ਕਰੰਮਾ ਆਪਣਿਆ, ਨਾਮ ਜਪੀਏ ਤਾ ਦੂਰ ਹੁੰਦੇ ਦੁਖੜੇ, ਮਾਨੁਖ ਤਨ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਜਨ (ਤਿੰਨ ਭਾਗ) ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਹੇਠ ਖੋਲ੍ਹ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਹਨ।

33. 'ਯੋਗਾ ਉਪਰ ਲੈਕਚਰ', 30/-

ਡਾ. ਸਵਾਮੀ ਰਾਮ ਜੀ ਦੀ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਡਾ. ਸਵਾਮੀ ਰਾਮ ਜੀ ਨੇ ਯੋਗ ਦੇ ਜੋ ਮਹੱਤਵ ਪੂਰਨ ਆਸਣ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਧਾਰਣਾ, ਧਿਆਨ ਸਮਾਧੀ ਬਾਰੇ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ।

34. 'ਕਰਮ ਬੰਧਨ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ' :- 30/

ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਬੰਧਨਾਂ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਰਿਆ ਮਾਨ ਕਰਮ, ਸਚਿੰਤ ਕਰਮ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਲੰਭਯ ਕਰਮ ਕਿਵੇਂ ਨਾਸ਼ ਕਰਕੇ ਨਾਮ ਤੱਕ ਰੁਸਵਾਈ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਵਿਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

35. ਅਗੰਮ ਅਗੋਚਰ ਦਾ ਮਾਰਗ

ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਅੰਦਰ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੇ ਦੁਖ ਦਰਵਾਜਾ ਰੋਹ ਰਖਵਾਲਾ ਆਸ ਅੰਦੇਸਾ ਦੋਇ ਪਟ ਜੜੇ। ਮਾਇਆ ਜਲ ਖਾਈ ਪਾਣੀ ਘਰ ਬਾਂਦਿਆ ਸਤਿ ਕੈ ਆਸਣ ਪੁਰਖ ਰਹੈ॥ ਇਸ ਤੁਕ ਦੇ ਅਰਥ ਕਰਕੇ ਸਮਝਾਏ ਹਨ।

36 ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਕੇ ਚਾਇ -

ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਅੰਦਰ ਭਾਈ ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਬੈਰਪੁਰੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਜੁਲਮ ਵਿਰੁੱਧ ਟਕਰ ਲੈ ਕੇ ਲੜਾਈਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ।

- ਕਿਤਾਬਾਂ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ -

Gurdwara Isher Parkash Ratwara Sahib

P.o. Mullanpur Garibdass, Teh. Kharar,

Distt. Mohali (Pb.) 140901

Email atammarg@glide.net.in

Mobile - 9417214379, 91

ਮਾਨਵਤਾ ਦੇ ਨਾਂ

(A Call To Humanity)

ਡਾ. ਸਵਾਮੀ ਰਾਮ ਜੀ
ਅਨੁਵਾਦਕ ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਮਲਹੋਤਰਾ

(ਲੜੀ ਜੋੜਨ ਲਈ ਦੇਖੋ, ਸਤੰਬਰ ਅੰਕ ਪੰਨਾ - 50)

ਸਾਰੇ ਮਜ਼ਹਬਾਂ ਦੇ ਤੱਤ ਮਨੁੱਖ ਨਿਯਮ, ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਹਨ, ਇਕ ਹਨ। ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਭਲਾਈ, ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਸਭ ਤੋਂ ਮੁੱਢਲਾ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ। ਅਣਜਾਣਤਾ ਦੇ ਬੱਧੇ, ਨਾ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਲੋਕ ਮਜ਼ਹਬ ਨੂੰ ਪਾਠ ਪੂਜਾ ਨਾਲ ਜੋੜ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਕਰਮ ਕਾਂਡ ਨਾਲ ਜੋੜ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਬੜੇ ਹੀ ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਲੋਕੀ ਸਾਰੀ ਧਿਆਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਗਿਆਨ ਤੇ ਲਗਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਪੂਜਾ ਪਾਠ ਅਰਦਾਸ ਪ੍ਰਾਥਨਾ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਇਹ ਤਰੀਕੇ, ਰਸਮੋ-ਰਿਵਾਜ, ਮਤ ਸਿਧਾਂਤ ਵਿਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਮਜ਼ਹਬ ਦੀ ਥਾਂ ਕੱਟੜਤਾ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤੰਗ ਦਿਲੀ, ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਹਿਮ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਚਾਹੇ ਅਸੀਂ ਗਲ ਵਿਚ ਮਾਲਾ ਪਾਈਏ ਜਾਂ ਈਸਾ ਮਸੀਹ ਦਾ ਕਰੌਸ, ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਕਰੀਏ ਜਾਂ ਅਰਬੀ ਫਾਰਸੀ, ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਇਸ ਨਾਲ ਕੀ ਅੰਤਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ? ਪਰ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹੋ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੀ ਝਗੜੇ ਦਾ ਲੜਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ। ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਤਿ ਤੇ ਲੜਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਤਿ ਤਾਂ ਇਕ ਹੀ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਸਤਿ ਦਾ ਅਨੁਆਈ ਹੈ, ਸਤਿ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਦੀ ਵੀ ਰਸਮੋ ਰਿਵਾਜ, ਕੱਟੜਤਾ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਬੰਨ੍ਹ ਸਕਦਾ। ਸਤਿ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਕਦੀ ਵੀ ਕਿਸੇ ਮਜ਼ਹਬ ਤੇ ਟਿਪਣੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਕਿਸੇ ਪਰੰਪਰਾ ਦੀ ਟਿਪਣੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾ ਰਖਦਾ ਹੋਵੇ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਸੋਚ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਇਕ ਮਜ਼ਹਬ ਦੀ ਨੀਂਹ ਕਿਸੇ ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ, ਕਿਸੇ ਰਿਸ਼ੀ-ਮੁਨੀ ਨੇ ਰੱਖੀ ਹੈ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦੂਸਰੇ ਮਜ਼ਹਬ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਪਤਾ, ਨਹੀਂ ਗਿਆਨ, ਫੇਰ ਉਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਮਜ਼ਹਬ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦਿਖਾਉਣ ਦੀ ਵੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ।

ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਮਜ਼ਹਬ ਦਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਗੁੱਝੀ ਸਰਵ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਮਾਨਵ ਬ੍ਰਹਮਵਾਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਵੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਅੰਤਮ ਸਤਿ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਮਾਨਵ ਬ੍ਰਹਮਵਾਦ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਵਾਤ ਅਸੀਮ ਨੂੰ ਸੀਮਾਬੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਹੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਸੀਮਾ ਦੇ ਬਹੁਤ ਚਿੰਨ, ਚੱਕਰ ਦਿਤੇ, ਆਪਣੀ-ਆਪਣੀ ਪਿਛੋਕੜ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਕਾਰਣ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਾਰਣ, ਅੰਤਰ ਰੁਚੀਆਂ ਕਾਰਣ, ਹਰ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਚਿੰਨ, ਆਕਾਰ ਚੁਣ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਬਾਕੀ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਓਹਲੇ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ

ਦੇ ਝੁਕਾਓ ਕਾਰਣ ਮਾਨਵ ਬ੍ਰਹਮਵਾਦ ਅੰਦਰ ਮਤਭੇਦ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਮਜ਼ਹਬ ਵਿਚ ਮਤਭੇਦ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਜ਼ਹਬ ਦੀ ਭਿੰਨਤਾ ਦਾ ਕਾਰਣ ਉਸਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਵੀ ਹਨ। ਲੋਕੀ ਵੱਡੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਜੁੜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਫੇਰ ਇਕ ਦਿਨ ਉਹ ਸਿਖਿਆ ਇਕ ਵੱਖਰੇ ਮਜ਼ਹਬ ਦਾ ਰੂਪ ਲੈ ਲੈਂਦੀ ਹੈ, ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਰੁਚੀਆਂ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਅਭਿਆਸ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਸਤਿ ਦੀ ਸੱਚੀ ਖੋਜ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦਿੰਦੀਆਂ।

ਉਪਨਿਸ਼ਦਾਂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਸਾਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਸਤਿ ਦੀ ਝਲਕ ਦੇਣ ਵਿਚ ਸਹਾਈ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਪਨਿਸ਼ਦ ਸਾਨੂੰ ਸਤਿ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਰਾਹ ਦਿਖਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਪਨਿਸ਼ਦ ਕਦੀ ਵੀ ਕਿਤੇ ਵੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਸਦੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਕ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤੇ ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਉਪਾਸਨਾ ਕਰੋ। ਜੇਕਰ ਕਦੀ ਕਿਤੇ ਲਿਖਿਆ ਵੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਨਾਲ ਪੂਰੀ-ਪੂਰੀ ਅਧਿਆਤਮਕ ਤੇ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਮਹੱਤਤਾ ਵੀ ਦਸਦੇ ਹਨ, ਉਸਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕਵਾਦ ਵੀ ਦਸਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਤੀਕਵਾਦ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ, ਜਾਂ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਆਕਾਰ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਮਨੁੱਖ ਉਸ ਆਕਾਰ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਸਚਾਈ ਤਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਮਾਰਗ ਇਕ ਮਾਤਰ ਸਾਰਥਕ ਬਣਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਸਦੀ ਉਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਉਹ ਚਿੰਨ ਦੀ ਪੂਜਾ ਛੱਡ ਕੇ ਅੱਗੇ ਚਲ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਇਕ ਚਿੰਨ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਚਿੰਨ ਕਿਸੇ ਦੂਸਰੇ ਨੂੰ ਨਾ ਚੰਗਾ ਹੈ ਨਾ ਹੀ ਮਾੜਾ, ਨਾ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਨੀਵਾਂ। ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਿੰਨਾਂ ਦੀ ਪੂਰਾ ਕੇਵਲ ਉਸ ਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵੇਗਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਮਾਰਗ ਤੇ ਪਾਉਣਾ ਹੈ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀਕਵਾਦ ਤੋਂ ਉਪਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹੋ, ਉੱਚੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹੋ, ਸਤਿ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਅਨੁਭਵ ਤੁਸੀਂ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹੋ, ਫੇਰ ਤੁਸੀਂ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਅਭਿਆਸ ਸਦਾ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੰਦੇ ਹੋ।

ਆਤਮ ਸਿੱਧੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮਨੁੱਖ ਅਜਾਈ ਹੀ ਬਿਰਥਾ ਭਟਕਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਭੈ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਸੁਰਖਿਅਤ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੁਆਚਿਆ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਉਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਉਸ ਨੂੰ ਉਤਸਾਹਿਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸਦਾ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਮੁਕਤ ਹੋ ਸਕੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਇੱਛਿਆ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ,

ਦਿੜ੍ਹਤਾ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਮਨ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਬਹੁਤ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤ ਥੋੜ੍ਹੇ ਹੀ ਆਤਮ ਮਾਰਗ ਤੇ ਚੱਲਣ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਉਹ ਹੀ ਫੇਰ ਜਾਗ੍ਰਤ ਕਹਿਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਆਤਮ ਮਾਰਗ ਤੇ ਉਹ ਕਿੰਨੀ ਛੇਤੀ ਚਲਦੇ ਹਨ, ਕਿੰਨੀ ਛੇਤੀ ਗੋਲ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਇਹ ਕੇਵਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅੰਤਰ ਸ਼ਕਤੀ ਤੇ ਦਿੜ੍ਹਤਾ ਤੇ ਇੱਛਾ ਤੇ ਹੀ ਨਿਰਭਰ ਹੈ। ਜਾਗ੍ਰਤ ਲੋਕ ਹੀ ਉਦੇਸ਼ ਤਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਚਾਨਣ ਤੇ ਮਾਰਗ ਤੇ ਚਲਦੇ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਵਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਔਕੜਾਂ ਦਾ ਸਾਮ੍ਹਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਨਾ ਤਾਂ ਬਾਹਰੋਂ ਨਾ ਹੀ ਬੁੱਧੀ ਨਾਲ ਠੀਕ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਬੁੱਧੀ ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਉਤਮ ਤੇ ਕੌਮਲ ਸਾਧਨ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਸਾਨੂੰ ਅੰਦਰ ਦੇ ਮਾਰਗ ਤੇ ਚੱਲਣ ਲਈ ਸਹਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਬੁੱਧੀ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾ ਹਨ। ਬੁੱਧੀ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਅਦ੍ਰਿਤ, ਸ਼ੁੱਧ ਚੇਤਨਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਕੜ ਸਕਦੇ। ਬੁੱਧੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵਸਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੱਖ ਗਿਆਨ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਬੁੱਧੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਪ੍ਰਤੀਤ ਕਰਨ ਦੀ, ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਦੀ, ਭੇਦ ਭਾਵ ਦੱਸਣ ਦੀ, ਵਿਵੇਕ ਦੀ, ਇਹ ਸਭ ਇਲਾਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕਾਰਣ ਹੀ ਹਨ, ਬੁੱਧੀ ਤਾਂ ਵਿਸ਼ਾਨਿਸ਼ਠ ਸੰਸਾਰ ਤੇ ਹੀ ਕਾਰਜ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਸ਼ੁੱਧ ਚੇਤਨਤਾ ਦਾ ਵਾਸਾ ਤਾਂ ਵਿਸ਼ਾਨਿਸ਼ਠ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹੇ ਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਪ੍ਰਤੱਖ ਗਿਆਨ, ਅਨੁਭਵ, ਕੇਵਲ ਤੇ ਕੇਵਲ ਚੇਤਨਤਾ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਵੀ ਕਹੋ ਬੁੱਧੀ ਨੂੰ ਸ਼ੁੱਧ ਕਰਨਾ ਹੀ ਪਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਵਿਵੇਕੀ ਹੋ ਸਕੇ, ਠੀਕ ਤੇ ਗਲਤ ਦਾ ਅੰਤਰ ਦਸ ਸਕੇ, ਚੰਗੇ ਤੇ ਸੋਹਣੇ ਦਾ ਅੰਤਰ ਦਸ ਸਕੇ।

ਵਿਵੇਕ ਸ਼ੁਧ ਬੁੱਧੀ ਨਾਲ ਹੀ ਚਮਕਦਾ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਤੁਸੀਂ ਵਿਵੇਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਘੱਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਅਧਿਆਤਮਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸਿੱਧਾ ਅਨੁਭਵ ਹੀ ਤੁਹਾਡਾ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸੰਸਾਰਾਂ ਵਿਚ ਜੀਉਂਦਾ ਹੈ, ਬਾਹਰੀ ਸੰਸਾਰ, ਅੰਦਰ ਦਾ ਸੰਸਾਰ। ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸੰਪੂਰਣ ਵਿਕਾਸ ਲਈ, ਪੂਰੀ ਖੁਸ਼ੀ ਲਈ ਬੁੱਧੀ ਅਤੇ ਅਧਿਆਤਮਕ ਅਨੁਭਵ ਦੇ ਸੰਤੁਲਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਇਹ ਹੀ ਠੀਕ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਬਾਹਰ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧਿਆਤਮਕ ਅਨੁਭਵ ਨਾਲ ਹੀ ਚਲਾਏ, ਅਧਿਆਤਮਕ ਸੂਝ ਦੂਰਦਰਸ਼ਤਾ ਨਾਲ ਹੀ ਚਲਾਏ। ਅਧਿਆਤਮਕ ਅੰਤਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ, ਸਿੱਧਾ ਅਨੁਭਵ, ਆਤਮ ਸਿੱਧੀ, ਅਗਮ ਗਿਆਨ, ਅੰਤਰ ਸਚੇਤਨਾ, ਇਹ ਸਭ ਇਕੋ ਹੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਇਕੋ ਹੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਸਮਝ, ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਬਦ ਹਨ। ਆਤਮ ਸਿੱਧੀ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਉਚੀ ਚੇਤਨਤਾ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ, ਅੰਦਰ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਜਾਗ੍ਰਿਤ ਉਹ ਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਸਾਰਾ ਅੰਦਰ ਹੀ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਾਲ ਅੰਦਰ ਸਤਿ ਨਾਲ ਜਗਮਗਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਤਿ ਹੀ ਰੱਬੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਸ਼ੁੱਧ ਚੇਤਨਤਾ ਹੈ, ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਹੀ ਸਤਿ ਦੇ ਚਾਨਣ ਨਾਲ ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਪੁੱਜੀਆਂ ਆਤਮਾਵਾਂ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ

ਦਾ ਗੁੱਝਾ ਰੂਪ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਬ੍ਰਹਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਰਿਆ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਹੈ। ਅੰਦਰ ਗਿਆਨ ਦੁਆਰਾ ਅੱਧਾ ਅਧੂਰਾ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਤੁਸੀਂ ਰੋਜ਼ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਅੰਦਰ ਗਿਆਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਤਿਭਾਸ਼ਾਲੀ ਕਵੀ, ਕਲਾਕਾਰ, ਅਨੋਖੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਪ੍ਰਤੱਖ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਵਿਗਿਆਨਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਨਵੇਂ-ਨਵੇਂ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਤਰਕ, ਦਲੀਲ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਬਹੁਤ ਵਾਰੀ ਲੋਕ ਉਚੇਰਾ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਨਾਲ, ਤਰਕ, ਦਲੀਲ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅੰਦਰ ਗਿਆਨ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਅਧਿਆਤਮਕ ਅਭਿਆਸ ਨਾਲ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਦੂਸਰਿਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਦਬੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤਕ ਅੰਦਰ ਗਿਆਨ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਚੇਤਨ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਜਗਾਇਆ ਨਾ ਜਾਵੇ, ਬੁੱਧੀ ਸ਼ੁੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਅੰਤਰ ਚਾਨਣ ਨਾਲ ਹੀ ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਧਰਮ ਦੀ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਅਸੀਂ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਦੋ ਰੰਗਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ, ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ ਵਸਤੂ, ਵਿਸ਼ੇ ਇੰਦਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਭਵ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਫੇਰ ਮਨ ਨਾਲ, ਅਹੰਕਾਰ ਨਾਲ ਤੇ ਬੁੱਧੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੰਦਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮਨ ਤੇ ਬੁੱਧੀ ਫੇਰ ਵਿਗਿਆਨ ਖੋਜ ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਵਸਤੂ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਜਾਨਣ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਹਿਰਦੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਤਿਭਾਸ਼ਾਲੀ, ਕਲਾਕਾਰ, ਕਵੀ, ਸੰਤ ਪੁਰਖ, ਸਤਿ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਹਿਰਦੇ ਦੁਆਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਸਤਿ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਸਿੱਧਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧ ਪੁਰਸ਼ ਅਵਤਾਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਕੇਵਲ ਬਾਹਰੀ ਸੰਸਾਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦੇ, ਬਾਹਰੀ ਵਿਸ਼ੇ ਵਸਤੂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦੇ, ਇਹ ਲੋਕ ਆਪਣੀਆਂ ਮਾਨਸਿਕ ਪਰਿਵਰਤਨ ਸੁਧਾਈ ਮਨੋਬਿਰਤੀਆਂ ਤੇ ਰੁਚੀਆਂ ਵੀ ਦੇਖਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਸਿੱਧ ਪੁਰਸ਼, ਰਾਹ ਤੇ ਗੋਲ, ਮਾਰਗ ਸਾਧਨ ਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੋਨਾਂ ਤੋਂ ਭਲੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜਾਣੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਸੰਪੂਰਨ ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਬੁੱਧੀ ਤੇ ਹਿਰਦੇ ਦੋਨੋਂ ਹੀ ਅਧੂਰੇ ਹਨ। ਬੁੱਧੀ ਇਸ ਕਰਕੇ ਅਧੂਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਤਰਕ ਦਲੀਲ ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਤ੍ਵ ਦਾ ਹਿਰਦੇ ਇਲਾਹੀ ਚਾਨਣ ਲਈ ਇਕਸੁਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬੁੱਧੀ ਜਾਂ ਹਿਰਦੇ ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਸਾਧਾਰਣ ਤੌਰ ਤੇ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਬੁੱਧੀ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਗਿਆਨ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਤਰਕ ਦਲੀਲ ਤੇ ਨਹੀਂ ਅੰਤਰ ਗਿਆਨ ਦੀ ਕਸੌਟੀ ਤੇ ਜਾਂਚੋ। ਬੁੱਧੀ ਅੰਦਰ ਦਾ ਜੰਤਰ ਹੈ ਜੇ ਇਹ ਜੰਤਰ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਗਲਤ ਨਿਰਣੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਬੁੱਧੀ ਦੇ ਸਤਰ ਤੇ ਲਈ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਪੁਸ਼ਟੀਕਰਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬੁੱਧੀ ਦੇ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਅੰਤਰ ਗਿਆਨ ਦੇ

ਆਧਾਰ ਤੇ ਵਾਸਤਵਿਕ ਗਿਆਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਗਿਆਨ ਕਦੀ ਵੀ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਬੁੱਧੀ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਗਣਿਤ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਸਤਿ ਨੂੰ ਜਾਨਣ ਦਾ ਨਿਯਮਬੱਧ ਜੰਤਰ। ਅੰਤਰ ਗਿਆਨ ਤਾਂ ਪੂਰਣ ਰੂਪ ਨਾਮ ਜਾਗ੍ਰਤ ਗਿਆਨ ਹੈ, ਇਸ ਨਾਲ ਪੂਰਣ ਸਤਿ ਦਾ ਗਿਆਨ ਆਪ-ਮੁਹਾਰੇ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਅੰਤਰ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਗਿਆਨ ਦਾ ਪੜ੍ਹਦਾ ਸਦਾ ਲਈ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਵਡਭਾਗਾ ਜਗਿਆਸੂ ਜਿਸ ਦਾ ਅੰਤਰ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੋਂ ਹੀ ਉਤਸ਼ਾਹ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸੰਕੇ ਨਵਿਰਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਸਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦਾ ਗਿਆਨ ਸਵੈ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੈ ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸਮਰਥਨ ਯੋਗ ਦੀ, ਕਿਸੇ ਤਰਕ ਕਿਸੇ ਦਲੀਲ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਗਿਆਨ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਸੁੱਚਾ ਹੈ, ਇਸ ਗਿਆਨ ਦੇ ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਬੁੱਧੀ ਗਿਆਨ ਬਹੁਤ ਛੋਟਾ, ਹੇਠਾਂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹੈ ਪਰ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨਕ, ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਬੁੱਧੀ ਸਭ ਤੋਂ ਉਤਮ ਜੰਤਰ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਸੀਂ ਠੀਕ, ਗਲਤ ਦਾ ਅੰਤਰ ਕੱਢਦੇ ਹਾਂ, ਚੰਗੇ ਮੰਦੇ ਦਾ ਕੱਢਦੇ ਹਾਂ, ਇਹ ਸਭ ਇਸ ਬੁੱਧੀ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਰੇ ਨਿਰਣੇ ਬੁੱਧੀ ਹੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਨਿਰਣਾ ਜਿਹੜਾ ਪੂਰੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਪੂਰੀ ਸਪਸ਼ਟਤਾ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਬੁੱਧੀ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹੇ ਦੇ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਬੁੱਧੀ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹੇ ਹੈ, ਉਹ ਇਲਾਹੀ ਹੈ, ਇਲਾਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਰੱਬੀ ਚਾਨਣ ਹੈ ਜਿਥੇ ਸਭ ਕੁਝ ਪ੍ਰਗਟ ਹੈ, ਗੁੱਝਾ ਹੈ ਜੋ ਵੀ ਹੈ ਉਹ ਗਿਆਤ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਗਿਆਨ ਬੁੱਧੀ ਤੋਂ ਨਹੀਂ, ਇਲਾਹੀ ਨੂਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦਰ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁੰ ਹੋਂਦ ਦੇ ਗਿਆਨ ਦੀ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ।

ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਸੁੱਚਾ ਗਿਆਨ ਅੰਦਰ ਲੁਕਿਆ ਪਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਬਾਹਰੀ ਆਕਾਰ ਕੇਵਲ ਉਸ ਦੀ ਰਚਨਾ ਦਾ ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਵਿਕਸਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਗੁੱਝੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰਤੱਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬੁੱਧੀ ਦੁਆਰਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੋਂਦ ਦੇ, ਅੰਦਰ ਦੇ ਸਤਿ ਦਾ ਪੂਰਵ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਪ੍ਰਤੱਖ ਗਿਆਨ ਲਈ ਤੁਹਾਡਾ ਆਪਣਾ ਅਨੁਭਵ ਹੋਣਾ ਬਹੁਤ ਅਵਸ਼ਕ ਹੈ। ਪ੍ਰਤੱਖ ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦਾ ਪਤਾ ਲਰਦਾ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਲਈ ਕੀ ਠੀਕ ਹੈ, ਕਿਉਂ ਠੀਕ ਹੈ ਦੂਸਰਿਆਂ ਲਈ ਕੀ ਠੀਕ ਹੈ, ਪ੍ਰਤੱਖ ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਾਨੂੰ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗ ਸਕਦਾ। ਪ੍ਰਤੱਖ ਗਿਆਨ ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਧਰਮ ਦੇ ਰਹੱਸ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਤੱਖ ਗਿਆਨ ਲਈ ਪੂਰੀ ਸਿਖਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਪ੍ਰੇਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਚਿੰਤਨ ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਅੰਤਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ, ਅੰਤਰ ਗਿਆਨ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਉਸ ਸਮੇਂ

ਹੀ ਚਲਦਾ ਹੈ, ਮਨ ਇਕਾਗਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਇਕਾਗਰਤਾ, ਇਕ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਕੇਵਲ ਇਕ ਤੇ, ਇਹ ਇਕ-ਇਕ ਬਿੰਦੂ ਤੇ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਇਕਾਗਰਤਾ ਬਹੁਤ ਲੰਮੇ ਅਭਿਆਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਬਹੁਤ ਇਕਾਗਰਤਾ ਤੇ ਚਿੰਤਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ। ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ਤਰੰਜ ਖੇਡਦੇ ਹੋ ਜਾਂ ਹਿਸਾਬ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਕਰਦੇ ਹੋ ਤੁਹਾਡੀ ਸੋਚ ਬਿਲਕੁਲ ਇਕਾਗਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਕਾਗਰਤਾ ਇਸ ਸੀਮਾ ਤਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੋਚ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ, ਉਸ ਸਾਰੇ ਸਮੇਂ ਅੰਦਰ ਅੰਤਰ ਗਿਆਨ ਹੀ ਸੋਚ ਦਾ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬਿਲਕੁਲ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਗਿਆਨਕ ਖੋਜ ਕਰਦਿਆਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਖੋਜ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਗਿਆਨਕ ਦੀ ਬੁੱਧੀ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਸੋਚ ਅੰਦਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਪੂਰਾ ਚਿੰਤਨ ਉਸ ਖੋਜ ਵਿਚ ਉਲਝਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸ਼ੁਰੂ-ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ, ਜਦੋਂ ਸਿਲਸਿਲੇਵਾਰ ਸੋਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ ਤਰਕ, ਦਲੀਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਅੰਤਰ ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਤਰਕ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕਾਬੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਵਿਸ਼ਕਾਰ ਅੰਤਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਅਵਿਸ਼ਕਾਰ ਨੂੰ ਦੂਸਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਵਿਗਿਆਨਕ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਤਾ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਤਰਕ ਤੇ ਦਲੀਲ ਦਾ ਆਸਰਾ ਲੈਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਰਹੱਸ ਸਦਾ ਹੀ ਅੰਤਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਾਹਰ ਦੱਸਣ ਲਈ ਬਾਹਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁੱਧੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਹਰ ਇਕ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਕ ਜਮਾਂਦਰੂ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਅੱਗੇ ਜਾਣ ਦੀ, ਵਿਕਾਸ ਕਰਨ ਦੀ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਅਗਲੇ ਪੜਾਅ ਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਇਸ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਨੂੰ ਉਤਸਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਇਕ ਕਰੱਤਵ ਹੈ, ਧਰਮ ਹੈ। ਸਵੈ ਪੂਰਨਤਾ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨਾ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਇਕ ਕੁਦਰਤੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਸਾਧਨ, ਤਰੀਕੇ, ਸਿਧਾਂਤ, ਅਭਿਆਸ ਇਹ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਸੁੰ ਪੂਰਨਤਾ ਲਈ ਸਹਾਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਹੀ ਧਰਮ ਦਾ ਤੱਤ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤਕ ਮਨੁੱਖ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਰਖਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਵਿਚਾਰ, ਬੋਲਣੀ, ਕਰਮ, ਉਸਦੀ ਸਾਧਨਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜੀਵਨ ਯਾਤਰਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਇਕ ਰਹਿਣੀ ਬਹਿਣੀ, ਇਕ ਰਹੁ ਰੀਤ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਲਾਹੀ ਸੇਵਾ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਧਰਮ ਹੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਲਈ, ਅੱਜ ਭਾਵ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿਚ, ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਸਹਾਈ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਸੇ ਧਰਮ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਰਹੇ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਰਹੇ, ਜਦੋਂ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਸਥਾਨਕ ਸਥਾਪਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਰਿਹਾ। ਅੱਜ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਚੰਗਾ ਸੁਅਸਥ, ਖੁਸ਼ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੂਸਰੀਆਂ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ, ਦੂਜੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਤੋਂ ਦੂਸਰੀਆਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀਅਤਾ ਤੋਂ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੇ। ਇਕ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਮਜ਼ਹਬ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਮਾਜ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ

ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਮੁਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਸੀ। ਅੱਜ ਇਕੱਲੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਕੋਈ ਮਾਇਨੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀ, ਅੱਜ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਮਾਨਵਤਾ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੈ। ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਤੇ ਇਕਸੁਰਤਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੇ। ਸੰਪਰਕਣ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਕਲਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਆਪਸੀ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਨੀਂਹ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੰਕੀਰਣ ਵਿਚਾਰ, ਖਿਆਲ ਦੂਸਰਿਆਂ ਉਤੇ ਠੋਸਣੇ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦੇ। ਸਾਨੂੰ ਦੂਸਰਿਆਂ ਨਾਲ ਮਤਭੇਦ ਨਹੀਂ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ਵ ਧਰਮ ਦੀ, ਵਿਸ਼ਵ ਫਿਲੋਸਫੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ ਹਾਂ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਕਰਨ ਲਈ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਵਿਸ਼ਵ ਧਰਮ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਰਮ ਪਵਿੱਤਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਿਰਦਿਆਂ ਵਿਚ ਵਸਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਉਠਦਾ ਹੈ ਕਿਥੋਂ ਲਿਆਈਏ, ਕਿਥੋਂ ਲੱਭੀਏ, ਪਵਿੱਤਰ ਹਿਰਦਾ? ਸਮਾਜ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਕੋਨੇ ਵਿਚ ਹੈ ਇਹ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਇਹ ਸ਼ੁੱਧਤਾ? ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦੇ ਉਹ ਗੁਣ ਕਿਥੋਂ ਭਾਲੀਏ? ਹਿਰਦੇ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਕਿਸੇ ਅਮੀਰ, ਗਰੀਬ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਹਿਰਦੇ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦਾ ਕੋਈ ਉਤਰਾਅਧਿਕਾਰੀ ਨਹੀਂ। ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਤਾਂ ਸ਼ੁੱਧ ਹੋਣ ਨਾਲ ਹੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਹਿਰਦਾ ਸ਼ੁੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜ ਹੈ ਸ੍ਰੀ ਸ਼ੋਧਣ ਦੀ, ਸ੍ਰੀ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਇਹ ਹਨ ਹਿਰਦਾ ਸ਼ੁੱਧ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ। ਜਿੰਨੀ ਵਧੇਰੇ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰੋਗੇ, ਸਤਿ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰੋਗੇ, ਜਿੰਨਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿਚ, ਬੋਲਣ ਵਿਚ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕਰਮ ਵਿਚ ਵਰਤੋਗੇ, ਲਿਆਓਗੇ, ਓਨਾਂ ਹੀ ਵਧੇਰੇ ਤੁਸੀਂ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਅਸ਼ੁੱਧਤਾ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਓਗੇ। ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਸੋਚਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣਾ ਹਿਰਦੇ ਦੀਆਂ ਅਸ਼ੁੱਧਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣਾ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣਾ ਹੀ ਧਰਮ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਧਰਮ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨਖੇਦਤਾ, ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤਕ ਅਸੀਂ ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਸਥਾਈ ਇਲਾਜ ਨਾ ਲੱਭ ਲਈਏ, ਸਾਨੂੰ ਸਥਾਈ, ਸ਼ਾਂਤੀ, ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਕੋਈ ਵੀ ਸਿਧਾਂਤ, ਨਿਯਮ ਜਿਹੜਾ ਮਾਨਵਤਾ ਦੀ ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰ ਸਕੇ, ਉਹ ਹੀ ਸਰਵ ਧਰਮ ਹੋਵੇਗਾ।

ਨਾ ਤਾਂ ਅੱਜ ਦਾ ਵਿਗਿਆਨ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਮਜ਼ਹਬ ਸਮੁੱਚੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਧਰਮ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਿਗਿਆਨ ਤੇ ਮਜ਼ਹਬ ਦੋਨੋਂ ਹੀ ਅਧੂਰੇ ਹਨ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਅਧੂਰੇ ਹਨ, ਦੋਨੋਂ ਮਿਲ ਕੇ ਵੀ ਅਧੂਰੇ ਹਨ, ਦੋਨੋਂ ਮਿਲ ਕੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ, ਕਿਤੇ ਦੂਰ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਲਿਜਾ ਸਕਦੇ। ਸੰਸਾਰ ਨੇ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਬਹੁਤ ਚਮਤਕਾਰ ਦੇਖੇ ਹਨ। ਇਕ ਗੱਲ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ, ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਭੁੱਖਮਰੀ ਤੋਂ ਬਚਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦ, ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਸ਼ਕਤੀ, ਵਿਵਹਾਰ ਕੁਸ਼ਲ ਤਕਨੀਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਕੁਝ ਨੇ ਸਾਡਾ ਜੀਵਨ

ਬਹੁਤ ਸੁਖਾਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪਰ ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਅੰਤਰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਵਿਗਿਆਨ ਉਸ ਪੱਖੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਬਿਲਕੁਲ ਅਣਲੱਗ ਹੈ। ਸ਼ਾਂਤੀ ਤੇ ਅਨੰਦ ਵਿਗਿਆਨਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅੰਤਰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਸਿੱਖ ਲਵਾਂਗੇ, ਫੇਰ ਅਸੀਂ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਉਤਮ ਵਰਤੋਂ ਕਰਾਂਗੇ। ਵਿਗਿਆਨ ਨੂੰ ਲੋੜ ਹੈ ਅਧਿਆਤਮਕ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀ, ਜਿਹੜਾ ਸਾਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦੇ ਉਚੇ ਉਚੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਦਸਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਆਤਮ ਦੀ ਪ੍ਰੋਣਾ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਵਿਗਿਆਨਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਜਨਾਤਮਕ ਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕ ਤਰੀਕੇ ਲਈ ਵਰਤ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਵਿਗਿਆਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਵਿਗਿਆਨ ਨੂੰ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਮਜ਼ਹਬ ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਮਜ਼ਹਬ ਵਿਸ਼ਵ-ਵਾਦ ਭੁੱਲ ਹੀ ਗਏ ਹਨ।

ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਵਿਗਿਆਨ ਤੇ ਮਜ਼ਹਬ ਇਕ ਦੂਸਰੇ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਵਿਗਿਆਨ ਤੇ ਮਜ਼ਹਬ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਦੋਨੋਂ ਹੀ ਇਕ ਉਦੇਸ਼ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ? ਵਿਰੋਧ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਅਤਿਸ਼ਰਣ ਹੈ, ਬਾਹਰੀ ਸੰਸਾਰ, ਮਜ਼ਹਬ ਕੇਂਦਰਤ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਲਗਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਹਿਮ, ਅੰਧ ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਰਸਮੇਂ ਰਿਵਾਜ, ਕੱਟੜਵਾਦ ਉਤੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਗ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਗਿਆਨ ਬਾਹਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਢੂੰਡ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਮਜ਼ਹਬ, ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੇਵਲ ਅਧਿਆਤਮ ਹੀ ਵਿਗਿਆਨ ਤੇ ਮਜ਼ਹਬ ਅੰਦਰ ਗੁਣਾਤਮਕ ਬਦਲਾਵ ਲਿਆ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਨੋਬਿਰਤੀਆਂ ਬਦਲ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਲੋਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੀ ਦੂਰ-ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਾਰੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਅਧਿਆਤਮਕ ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਦੀ ਨੇਕ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਵਾਸਤਵਿਕਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਛਾਣਦੇ, ਉਹ ਤਾਂ ਓਨਾ ਹੀ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਜਿੰਨਾ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਦਿਸਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਪੜ੍ਹਦਾ ਜਿਹੜਾ ਭੁਲੇਖਾ ਅੰਤਰ ਤੇ ਬਾਹਰ ਵਿਚ ਹੈ ਉਹ ਕੇਵਲ ਵਿਗਿਆਨ ਤੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਮਜ਼ਹਬ ਬਣਾ ਕੇ ਦੂਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਾਰੀਆਂ ਸੁਵਿਧਾ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਸਾਰੇ ਸਰੋਤਾਂ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ, ਮਨੁੱਖ ਹਰ ਸਮੇਂ ਬੇਚੈਨ ਹੈ। ਹਰ ਸਮੇਂ ਮਨੁੱਖ ਰੁਝਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਹ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਉਹ ਕਿਸ ਚੀਜ਼ ਲਈ ਉਲਝਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਹ ਕੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਮਿਹਨਤ ਕਰਨੀ ਠੀਕ ਹੈ ਪਰ ਕਿਸ ਲਈ? ਮਿਹਨਤ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕੀ ਹੈ? ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਉਦੇਸ਼ ਨਾ ਹੋਣਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਘਾਟ ਹੈ। ਕਦੀ ਵੀ ਉਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨ, ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਨਿਰਾਸ਼ਤਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਜ ਜਿਸ ਦੀ ਕੋਈ ਸਮੀਖਿਆ ਨਹੀਂ ਚਿੰਤਨ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਉਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ। ਇਸ ਸਭ ਕੁਝ ਨੂੰ

ਸਕਾਰਥ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜ ਹੈ ਪੂਰਣ ਰੂਪ ਵਿਚ ਟ੍ਰੇਨਡ, ਸ਼ੁੱਧ ਤੇ ਤੀਖਣ ਬੁੱਧੀ ਦੀ ਵਿਵੇਕ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਠੀਕ ਤੇ ਗਲਤ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਹੈ, ਇਹ ਜਾਨਣਾ ਵੀ ਔਖਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਗੱਲ ਕੀ ਚੀਜ਼ ਕੇਵਲ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਹੀ ਚੰਗੀ ਹੈ। ਵਿਵੇਕ ਓਦੋਂ ਹੀ ਜਾਗ੍ਰਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮਨ, ਇੰਦ੍ਰੀਆਂ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋਣ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲੋਭ ਲਾਲਚ ਤੋਂ ਸੰਸਾਰਕ ਵਸਤੂਆਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣ।

ਸੰਸਾਰਕ ਲੋਭ ਲਾਲਚ ਤੋਂ ਚਮਕ ਦਮਕ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਨਾਲ ਹੀ ਜਗਿਆਸੂ ਮਨ ਦੀ ਭਟਕਣਾ ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਨ ਨੂੰ ਇਕਾਗਰ ਕਰਕੇ, ਚਿੰਤਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਚੰਗੇ ਮੰਦੇ ਦਾ ਸੋਹਣੇ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਚੰਗੇ ਸਾਧਨਾ ਨਾਲ ਹੀ ਚੰਗਾ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਤੇ ਚੰਗੇ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਮਨੁੱਖ ਕਰਮ ਕਰਦੇ ਕੇਵਲ ਖੁਸ਼ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ, ਚੰਗੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਮਿਹਨਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਨਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਿਵੇਕ ਹੈ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਸਮਝ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣਾ ਗੱਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ, ਸਾਧਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਹ ਅਸੁਰਖਿਅਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਲੋਕ ਹੀ ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤੰਗ ਦਿਲ ਦਿਮਾਗ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਸੁਆਰਥੀ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਫਸ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਇਕ ਸਮੇਂ ਤੇ ਆਪਣੀ ਡੀਊਟੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਨਤੀਜੇ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੇ। ਇਕ ਪ੍ਰਯੋਗਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ, ਜੁਗਤੀ ਨਾਲ ਡੀਊਟੀ ਕਰਨੀ, ਵਧੇਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ, ਬਜਾਏ ਨਿਰਸੁਆਰਥੀ ਹੋ ਕੇ। ਕੇਵਲ ਵਿਵੇਕ ਤੋਂ ਹੀ ਤੁਸੀਂ ਡੀਊਟੀ ਜੁਗਤੀ ਨਾਲ ਕਰਨੀ ਜਾਣ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਨਿਰਸੁਆਰਥੀ ਹੋਣਾ, ਹਿਰਦੇ ਦਾ ਗੁਣ ਹੈ, ਨਿਪੁੰਨ ਹੋਣਾ ਸੁਚੱਜੇ ਹੋਣਾ ਬੁੱਧੀ ਦਾ ਗੁਣ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਨਿਰਸੁਆਰਥ ਤੇ ਨਿਪੁੰਨਤਾ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਹੀ ਤੁਸੀਂ ਕਰਮ ਬੰਧਨ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਸ਼ਲਤਾ, ਸੁਚੱਜੇਪਨ ਤੇ ਨਿਰਸੁਆਰਥੀ ਹੋਣਾ ਅਵਸ਼ਕ ਹੈ। ਪੂਰਣ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਘਾਟ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਹੀ ਲੋਕੀ ਸੰਸਾਰਕ ਪਦਾਰਥਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸੁੱਖ ਅਨੰਦ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਦੂਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁੱਖ ਅਨੰਦ ਦੀ ਖੋਜ ਛਿਨਭੰਗਰ ਦੀ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪੂਰਾ ਭਵਿੱਖ ਜਿਹੜਾ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿਚ ਬਦਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਿੰਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਆਪਣਾ ਸੰਸਾਰਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਨ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਰਕੇ, ਬੁੱਧੀ ਤੀਖਣ ਕਰਕੇ, ਸਮੇਂ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣ ਕੇ, ਆਪਣੀਆਂ ਡੀਊਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ, ਸਮਾਜਿਕ ਡੀਊਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਹੀ ਤੁਸੀਂ ਕਰਮ ਯੋਗੀ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਯੋਗੀ ਹੀ ਆਪਣੇ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਸੰਚਾਲਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਕੀਤੇ ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਫਲ, ਪ੍ਰਣਾਮ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਇਹੋ

ਜਿਹਾ ਯੋਗੀ ਕਰਮਾਂ ਦੀ ਰੱਸੀ ਦੇ ਬੰਧਨ ਨੂੰ ਕਰਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਤੋੜ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੁੱਧੀ ਭਰਮਾਈ ਹੋਈ ਹੈ ਉਹ ਵੀ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਕਾਜ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਨਿਰਸੁਆਰਥ ਹੋ ਕੇ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਹ ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਬੰਧਨ ਵਿਚ ਤਾਂ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੀ ਰਹਿਣਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜ ਸੁਚੱਜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ, ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ।

ਅਸੀਂ ਫੇਰ ਇਕ ਗੱਲ ਦੁਹਰਾਈਏ ਕਿ ਮਜ਼ਹਬ ਤੇ ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਸੰਵੇਗਾਂ ਦਾ, ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਤੇ ਬੁੱਧੀ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਹੋਣਾ ਆਪਣੀਆਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਡੀਊਟੀਆਂ, ਸਮਾਜਿਕ ਡੀਊਟੀਆਂ ਸਮਾਜ ਭਲਾਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਹੋਣਾ ਅਵਸ਼ਕ ਹੈ। ਵਾਸਤਵ ਵਿਚ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ਪਹਿਲੂ ਦਾ ਸੰਪੂਰਣ ਤਾਲ ਮੇਲ, ਇਕ ਸੁਰ, ਹਰ ਪਹਿਲੂ ਦਾ ਸੁਰਮੇਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਕਰਮ ਸਾਰੇ ਕਾਰਜ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਮਾਨਸਿਕ ਹੋਣ, ਕਥਨੀ ਦੇ ਹੋਣ, ਸਰੀਰਕ ਹੋਣ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਨ ਅੰਦਰ ਦੇ ਚਾਨਣ ਤੋਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਮਨੁੱਖ ਕਦੀ ਵੀ ਬੌਧਿਕ ਅਵਸ਼ਕਾਰਾਂ ਤੋਂ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਬੌਧਿਕ ਸ਼ਕਤੀ, ਸੰਸਾਰਕ ਸਾਧਨ, ਵਿਸ਼ਵ ਦਰਮ ਦੇ ਬਧੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਚੇਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਵਰਤ ਸਕਣ। ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਸਨੂੰ ਪ੍ਰਤੱਖ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਤਾਂ ਸਤਿ ਦੀ ਬੜੀ ਤੰਗ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੰਕੀਰਣ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਹੈ, ਵਿਗਿਆਨਕ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਹਰ ਦੇ ਸਤਿ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੱਖਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਜਗਿਆਸੂਆਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੌੜੀ ਦਰ ਪੌੜੀ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਨ। ਦੋਨੋਂ ਪਾਸੇ ਦੀ ਖੋਜ ਬਾਹਰ ਦੀ ਖੋਜ ਤੇ ਅੰਦਰ ਦੀ ਖੋਜ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਨੁਭਵਾਤਮਕ ਗਿਆਨ ਜੇ ਅੰਦਰ ਦੇ ਗਿਆਨ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਚਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਲਾਭ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਿਗਿਆਨ ਸਾਨੂੰ ਸਾਧਨ ਤੇ ਆਰਾਮ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਧਿਆਤਮਕਤਾ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਚੇਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਆਰਾਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਆਤਮ, ਅਧਿਆਤਮਕਤਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਲੈ ਕੇ ਅਸੀਂ ਕਾਫੀ ਸਮਾਂ ਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਅਧਿਆਤਮਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਲਗਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਸੰਸਾਰਕ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਕੇ ਅਸੀਂ ਮਨ ਨੂੰ ਉਚੇਰੇ ਸਤਿ ਦੇ ਚਿੰਤਨ ਤੇ ਲਗਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਵਿਗਿਆਨ ਸਾਡੀ ਸਹਾਇਤਾ ਵਧੇਰੇ ਵਸਤੂ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਾਡੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅਧਿਆਤਮਕ ਇਕਸੁਰਤਾ, ਇਕਸਾਰਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਾਡੀਆਂ ਇਛਾਵਾਂ ਵਧਦੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਸੀਂ ਦੁਖੀ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਸਭ ਕੁਝ ਸਾਡੀ ਲੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ ਫੇਰ ਵੀ ਅਸੀਂ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਾਂ, ਹੋਰ ਮਿਹਨਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

ਹੋਰ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਜੋ ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੀਏ ਹੋਰ ਕੁਝ ਮਿਲੇ, ਲੋਭ ਇਹ ਮਨੋਵਿੱਤੀ ਕਿ ਹੋਰ, ਹੋਰ ਇਹ ਹੀ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟਤਾ ਦਾ ਵੱਡਾ ਕਾਰਣ ਹੈ, ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਕਾਰਣ ਹੈ, ਅਸੁਰਖਿਅਤਾ ਦਾ, ਭੈ ਦਾ ਕਾਰਣ ਹੈ। ਵਿਗਿਆਨ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਕਦੀ ਰਜਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਰਜਦੇ ਕੇਵਲ ਅਧਿਆਤਮ ਹੀ ਇਹੋ ਜਿਹਿਆਂ ਦੀ ਭੁੱਖ ਮਿਟਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਆਤਮਵਾਦ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਹੈ। ਇਹ ਹੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟਤਾ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵਿਗਿਆਨ ਤੇ ਅਧਿਆਤਮ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰੀਏ ਸਾਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦੋਨਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂੰ ਹੋ ਜਾਈਏ। ਸਾਨੂੰ ਵਿਗਿਆਨ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਤਾ ਲਗ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਅਧਿਆਤਮਵਾਦ ਅਜੇ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਅਧਿਆਤਮਵਾਦ ਦੇ ਨੈਤਿਕ ਪੱਖ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਫੇਰ ਸਾਨੂੰ ਅਧਿਆਤਮਵਾਦ ਨੂੰ ਵਿਗਿਆਨ ਨਾਲ ਅਨੁਕ੍ਰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਆਤਮ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਨੈਤਿਕਤਾ, ਸਦਾਚਾਰ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਵਿਗਿਆਨ ਰਚਨਾਤਮਕ ਸੇਧ ਤੇ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਗਲੇ ਪੜਾਅ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਅਧਿਆਤਮਵਾਦ ਦੇ ਉਚੇਰੇ ਪੱਧਰ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਰੀਰ ਦਾ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ, ਮਨ ਦਾ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ, ਇੰਦ੍ਰੀਆਂ ਦਾ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਸੰਮਿਲਿਤ ਹੈ। ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਮਿਸ਼ਨ ਜਦੋਂ ਇਸ ਅਵਸਥਾ ਦੇ ਅਧਿਆਤਮਵਾਦ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਆਤਮ-ਤੱਤ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਅਵਸਥਾ ਤੇ ਵਿਗਿਆਨ ਤੇ ਅਧਿਆਤਮ ਵਿਚ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਇਹ ਗਿਆਨ ਦੇ ਦੋਨੋਂ ਪੱਖ, ਇਕ ਬਾਹਰੀ ਸੰਸਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧ, ਇਕ ਅੰਦਰ ਦੇ ਸੰਸਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਦੋਨੋਂ ਮਿਲ ਕੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ, ਇਥੇ ਭਾਵ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਅਤੇ ਅੱਗੇ, ਲੋਕ, ਪ੍ਰਲੋਕ ਵਿਚ ਪੂਰਣਤਾ ਤੇ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਿਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਚੇਰੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਕਦਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਮਜ਼ਹਬ ਅੰਦਰ ਰੱਖਣ। ਜੇਕਰ ਵਿਸ਼ਵ ਮਜ਼ਹਬ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿਤੇ ਜਾਣਗੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪਾਏ ਜਾਣਗੇ ਬੱਚੇ ਮਜ਼ਹਬ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਠ ਜਾਣਗੇ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਪੜ੍ਹਨਗੇ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਲਿਆ ਸਕਣਗੇ। ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਦਿਤੀਆਂ ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਤੇ ਨਹੀਂ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਗੇ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਨਿਰਭਰ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਨਾ ਤਾਂ ਉਹ ਸੰਕੀਰਣਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨਗੇ, ਨਾ ਕੱਟੜਵਾਦ ਦਾ, ਨਾ ਕੋਈ ਮੰਦਰਾਂ ਗੁਰਦਵਾਰਿਆਂ ਦਾ, ਮਸਜਿਦਾਂ, ਚਰਚਾ ਦਾ

ਵਿਰੋਧ ਕਰੇਗਾ। ਆਪਣੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਕਦਰਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਉਹ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਗੇ।

ਉਹ ਮਜ਼ਹਬ ਜਿਹੜਾ ਸਮਾਜਿਕ ਡੀਊਟੀਆਂ ਅੰਦਰ ਕਰਤਵ ਦਵੰਦ ਪੈਦਾ ਕਰੇ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀਗਤਿ ਤੇ ਸਮੂਹਿਕ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਵੀ ਸੁਰਹੀਣਤਾ, ਅਜੋੜਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਕਰਮਕਾਂਡ, ਰਸਮੋ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਹੋਣ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਜ਼ਹਬ ਦੀ ਗਹਿਰਾਈ ਤਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਣ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਜੇਕਰ ਮਜ਼ਹਬ ਕੇਵਲ ਬੁੱਧੀਵਾਦਨੂੰ ਹੀ ਵਧਾਵਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਪੱਖ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਪਾਸੇ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਫੇਰ ਉਹ ਕੇਵਲ ਇਕ ਫਿਲੋਸਫੀ ਹੀ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਕੇਵਲ ਤਿਆਗ ਨੂੰ ਹੀ ਅੱਗੇ ਰਖਦਾ ਹੈ, ਫੇਰ ਉਹ ਬਾਹਰੀ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਪੱਖਾਂ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਰਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਪੂਰਣ ਜੀਵਨ ਲਈ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਜੀਵਨ ਲਈ ਸਾਫ ਜੀਵਨ ਲਈ, ਜਾਗ੍ਰਤ ਹੋਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਬੁੱਧੀ ਤੇ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਲਈ ਸੇਤੂ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਵੱਸ਼ ਹੀ ਮਜ਼ਹਬ ਵਿਚ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਕੱਟੜਵਾਦੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਹਰ ਦੂਸਰੇ ਮਜ਼ਹਬ ਹਰ ਦੂਸਰੇ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਨਾਲ ਹੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵੀ ਨੀਵਾਂ ਦਿਖਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਦੂਸਰਿਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਪਲ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। Light thy own lamp and be a light to all. ਆਪਣਾ ਦੀਵਾ ਆਪ ਜਲਾਓ, ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਦੂਸਰਿਆਂ ਨੂੰ ਚਾਨਣ ਦਿਓ।

ਮਜ਼ਹਬ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਦੂਰ ਕਰਨੀਆਂ, ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨੀ, ਮਨੁੱਖਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸਮਾਜ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਸਮਾਧਾਨ ਤਾਂ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਬਿਰਤੀ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਨਿਰਭਰ ਬਣਾਓਗੇ। ਮਜ਼ਹਬ ਵਿਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਮਾਜ ਦੇ ਪਿਛੜੇ ਤੇ ਦਬੇ ਹੋਏ ਵਰਗਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਹੋ ਸਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਮਜ਼ਹਬ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਿਧਾਂਤ ਬਰਾਬਰੀ ਏਕਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਭ ਇਕ ਹਨ, ਬਰਾਬਰ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਜ਼ਰਾ ਵੀ ਉਸ ਮਜ਼ਹਬ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਲਈ ਅਫਸੋਸ ਦਰੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਿਹੜਾ ਈਰਖਾ, ਦੁਸ਼ਮਣੀ, ਨਫਰਤ ਨੂੰ ਉਤਸਾਹਿਤ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ ਮਨ ਮੈਲੇ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਮਜ਼ਹਬ ਜਿਹੜਾ ਪਸ਼ੂਪਨ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਠਣ ਦੀ ਮਨੋਬਿਰਤੀ ਰਖਦਾ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਪੂਰਣ ਮਨੁੱਖ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਪਛਾਣਣ ਵਿਚ ਸਹਾਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਹੀ ਸੱਚਾ ਸੁੱਚਾ ਮਜ਼ਹਬ ਹੈ ਦੂਸਰਾ ਨਹੀਂ।

(*****)

ਬਿਨੁ ਹਰਿ ਨਾਮ ਨ ਸਾਂਤਿ ਹੋਇ

ਸੰਤ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਬਾਨੀ ਵਿ. ਗੁ. ਰੂਹਾਨੀ ਮਿਸ਼ਨ

ਸਤਿਨਾਮ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ
ਧੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀਓ ਮਹਾਰਾਜ
ਡੰਡਉਤਿ ਬੰਦਨ ਅਨਿਕ ਬਾਰ ਸਰਬ ਕਲਾ ਸਮਰਥ॥
ਡੋਲਨ ਤੇ ਰਾਖਹੁ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਕਰਿ ਹਥ ॥
ਅੰਗ - ੨੫੬

ਫਿਰਤ ਫਿਰਤ ਪ੍ਰਭ ਆਇਆ
ਪਰਿਆ ਤਉ ਸਰਨਾਇ ॥
ਨਾਨਕ ਕੀ ਪ੍ਰਭ ਬੇਨਤੀ ਅਪਨੀ ਭਗਤੀ ਲਾਇ ॥
ਅੰਗ - ੨੮੯

ਕਿਸ ਹੀ ਕੋਈ ਕੋਇ ਮੰਝੁ ਨਿਮਾਣੀ ਇਕੁ ਤੂ ॥
ਕਿਉ ਨ ਮਰੀਜੈ ਰੋਇ
ਜਾ ਲਗੁ ਚਿਤਿ ਨ ਆਵਹੀ ॥ ਅੰਗ - ੨੯੨

ਧਾਰਨਾ - ਲਾਡ ਲਭਾਇਆ ਤੇਰੈ ਭਰੋਸੈ ਮੈਂ।
ਤੇਰੈ ਭਰੋਸੈ ਪਿਆਰੇ ਮੈ ਲਾਡ ਲਭਾਇਆ ॥
ਭੂਲਹਿ ਚੁਕਹਿ ਬਾਰਿਕ
ਤੂੰ ਹਰਿ ਪਿਤਾ ਮਾਇਆ ॥ ੧ ॥
ਸੁਹੇਲਾ ਕਹਨੁ ਕਹਾਵਨੁ ॥
ਤੇਰਾ ਬਿਖਮੁ ਭਾਵਨੁ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਹਉ ਮਾਣੁ ਤਾਣੁ ਕਰਉ ਤੇਰਾ
ਹਉ ਜਾਨਉ ਆਪਾ ॥
ਸਭ ਹੀ ਮਧਿ ਸਭਹਿ ਤੇ ਬਾਹਰਿ
ਬੇਮੁਹਤਾਜ ਬਾਪਾ ॥ ੨ ॥
ਪਿਤਾ ਹਉ ਜਾਨਉ ਨਾਹੀ
ਤੇਰੀ ਕਵਨ ਜੁਗਤਾ ॥
ਬੰਧਨ ਮੁਕਤੁ ਸੰਤਹੁ ਮੇਰੀ ਰਾਖੈ ਮਮਤਾ ॥ ੩ ॥
ਭਏ ਕਿਰਪਾਲ ਠਾਕੁਰ ਰਹਿਓ ਆਵਣ ਜਾਣਾ ॥
ਗੁਰ ਮਿਲਿ ਨਾਨਕ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਪਛਾਣਾ ॥

ਅੰਗ - ੫੨

ਸਾਧਸੰਗਤ ਜੀ! ਗੱਜ ਕੇ ਬੋਲਣਾ, ਸਤਿਨਾਮ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ। ਕਾਰੋਬਾਰ ਸੰਕੋਚਦੇ ਹੋਏ ਏਸ ਅਸਥਾਨ 'ਤੇ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਅਪਾਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦੇ ਸਦਕੇ ਸ਼ੋਭਤ ਹੋਏ ਹੋ। ਦੂਰ-ਦਰਾਜ਼ ਤੋਂ ਅਨੇਕ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਸਵਾਰੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਇਥੇ ਪਹੁੰਚੇ ਓਂ। ਕੁਝ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਜੇ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਮਨ ਨੂੰ, ਰੋਕ ਕੇ ਸੁਣ ਲਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਐਸਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕੋ ਹੀ ਦੀਵਾਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਸਤਾ ਲੱਭ ਜਾਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਬਹੁਤਾ ਨੱਠਣ ਭੱਜਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਬਕ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਬਕ attentively ਮਨ ਨੂੰ ਇਕਾਗਰ ਕਰਕੇ ਸੁਣਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਹ ਅੰਸ ਬੈਠ ਜਾਇਆ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ

ਉਚਾਰੇ ਜਾਇਆ ਕਰਦੇ ਨੇ। ਅਸੀਂ ਸਤਿਸੰਗ 'ਚ ਕਿਉਂ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਸਾਨੂੰ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਕੀ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਨੇ, ਅਸੀਂ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਉਹ ਗੱਲ ਮੰਨ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਆਹ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਜੇ ਆਦਮੀ ਮਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੜਚੋਲ ਕਰੇ ਤਾਂ ਫਲ ਕਿੰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ -

ਕਈ ਕੋਟਿਕ ਜਗ ਫਲਾ ਸੁਣਿ ਗਾਵਨਹਾਰੇ ਰਾਮ ॥
ਅੰਗ - ੫੪੬

ਕਈ ਕਰੋੜ ਜਗਾਂ ਦਾ ਫਲ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਕੋਈ ਕਵਿਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਦਰਗਾਹ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ, ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਜਾਈਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰੀ ਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੈਂ ਐਨਾ ਥੋੜ੍ਹਾ ਟਾਈਮ ਤੇ ਫਲ ਐਨਾ? ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਕਹਿ ਦਿਤੀ, ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ, ਢਾਈ ਘੰਟੇ ਦੀਵਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਹਨੂੰ ਵੀ ਜੇ ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਛੋਟਾ ਕਰ ਲਈਏ, ਹੋਰ ਛੋਟਾ ਕਰ ਲਈਏ, ਘੰਟੇ ਤੋਂ ਵੀ ਅੱਧੇ ਘੰਟੇ 'ਤੇ ਲੈ ਆਈਏ, ਫੇਰ ਅੱਧੇ ਘੰਟੇ, ਫੇਰ-

ਕਬੀਰ ਏਕ ਘੜੀ ਆਧੀ ਘਰੀ
ਆਧੀ ਹੂੰ ਤੇ ਆਧ ॥ ਅੰਗ - ੧੩੨੭

'ਆਧੀ ਹੂੰ ਤੇ ਆਧ' ਸਵਾ ਛੇ ਮਿੰਟ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਭਗਤਨ ਸੇਤੀ ਗੋਸਟੇ ਜੋ ਕੀਨੇ ਸੋ ਲਾਭ ॥
ਅੰਗ - ੧੩੨੭

ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜਿਹੜੇ ਬਚਨ ਕਰਨੇ ਨੇ, ਉਹ ਲਾਭ ਹੀ ਲਾਭ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਬਚਨ ਤੱਤ ਦੇ ਬਚਨ ਹੁੰਦੇ ਨੇ, ਜੇ ਇਕ ਬਚਨ ਵੀ ਕੰਨ 'ਚ ਪੈ ਜਾਵੇ। ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਵੀ ਛੁਟਕਾਰਾ ਹੋ ਜਾਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਸਵਾਲ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ! ਇਹ ਤਾਂ ਸਵਾ ਛੇ ਮਿੰਟ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਥੋੜ੍ਹਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਐਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਬਟਨ ਦੱਬ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ ਤੇ ਫਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ, ਹਾਂ ਐਸਾ ਵੀ ਹੈ ਪਰ ਉਹਦੀ condition ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਚਿੱਤ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਚਿੱਤ ਹੋਣਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ, ਜਿੰਦਗੀ ਭਰ ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ ਸ਼ਾਇਦ ਕੋਈ ਬੰਦਾ, ਇਕ ਚਿੱਤ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਮਨ ਜਿਹੜਾ ਹੈ ਇਹ ਟਿਕਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਇਹ ਪਾਰੇ ਵਰਗਾ ਹੈ, ਉਂਗਲੀ ਖੋਲ੍ਹੇ ਆਉਂਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਹਥੇਲੀ 'ਤੇ ਰੱਖ ਲਓ, ਡੋਲਦਾ ਹੀ ਰਹੇਗਾ, ਇਹੀ ਸੁਭਾਅ ਮਨ ਦਾ ਹੈ। ਕੰਮ ਸਾਰਾ ਸਾਡਾ ਮਨ ਨਾਲ ਹੈ -

ਮਮਾ ਮਨ ਸਿਉ ਕਾਜੁ ਹੈ ਮਨ ਸਾਧੇ ਸਿਧਿ ਹੋਇ॥
ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਸਿਉ ਕਹੈ ਕਬੀਰਾ
ਮਨ ਸਾ ਮਿਲਿਆ ਨ ਕੋਇ ॥ ਅੰਗ - ੩੪੨

ਜੇ ਤਾਂ ਮਨ ਸਾਥ ਦੇ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਇਹਦੇ ਵਰਗਾ, ਦੁਨੀਆਂ 'ਚ ਕੋਈ ਸਾਥੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਮਨ ਸਾਥ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਜਿੰਨਾ ਜੀਅ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪੜ੍ਹ ਲੈ, ਜਿੰਨਾ ਜੀਅ ਕਰਦਾ ਹੈ ਯਾਦ ਕਰ ਲੈ, ਜਿੰਨਾ ਜੀਅ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਲੈਕਚਰ ਦੇ ਲੈ, ਜਿੰਨਾ ਜੀਅ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਘੁੰਮ ਲੈ, ਦਾਨ ਕਰ ਲੈ, ਜੋ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਰ ਲੈ। ਨਹੀਂ ਉਹ ਸਾਥ ਦਿੰਦਾ, ਸਾਥ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਕਿਸੇ ਲੇਖੇ 'ਚ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ ਗੱਲ। ਸੋ ਇਸ ਕਰਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਜੇ ਇਕ ਚਿੱਤ ਹੋ ਜਾਵੇਂ ਨਾ, ਤਾਂ ਫਲ ਕਿੰਨਾ ਹੈ, ਕਹਿੰਦੇ, ਇਕ ਛਿਨ, ਅੱਖ ਝਮਕਣ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਹੈ, ਜੇ ਐਨਾ ਚਿਰ ਤੇਰਾ ਮਨ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਸੱਤਾ ਵਲ ਲੱਗ ਜਾਵੇ, ਇਹ ਗੱਲ ਬੜੀ ਸਮਝਣ ਵਾਲੀ ਹੈ, ਉਹ ਗੱਲ ਸਾਡੇ ਸਮਝ 'ਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਜਿਹੜੀ ਮੈਂ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ, ਅੱਖਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਾਥ ਦਿੰਦੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦੱਸੀਏ ਕਿਵੇਂ? ਪ੍ਰੀਪੁਰਨ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀ ਸੱਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਜੇ ਇਕ ਅੱਖ ਝਮਕਣ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਲੱਗ ਜਾਵੇ, ਕਹਿੰਦੇ, ਫੇਰ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਾਲ ਦੀ ਫਾਸੀ ਗਲ 'ਚ ਪਈ ਹੋਈ ਜਮ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਟ ਕੇ ਉਹ ਮਾਰਦਾ ਹੈ।

**ਏਕ ਚਿਤ ਜਿਹ ਇਕ ਛਿਨ ਧਿਆਇਓ
ਕਾਲ ਫਾਸ ਕੇ ਬੀਚ ਨ ਆਇਓ।**

ਇਹ ਕਵਿਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਫਲ ਹੈ ਦੱਸਿਆ ਹੋਇਆ। ਸਚਾਈ ਹੈ, ਸਤਿ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ ਇਹਦੇ 'ਚ। ਫੇਰ ਅਸੀਂ ਐਨੇ ਲੰਮੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਿਉਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ? ਏਸ ਕਰਕੇ ਕਿਉਂਕਿ ਮਨ ਸਾਡਾ ਕਿਸੇ ਰਸਤੇ ਪੈਂਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੁੱਤੇ ਦੀ ਪੂੰਛ ਨੂੰ ਸਿਆਣੇ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੇ ਬਾਰ੍ਹਾਂ ਸਾਲ ਨਲਕੀ 'ਚ ਪਾ ਕੇ ਸਿੱਧਾ ਰੱਖ ਦਿਤਾ, ਬਾਰ੍ਹਾਂ ਸਾਲ ਜਦ ਖੋਲ੍ਹੀ ਉਹ ਮੁੜ ਕੇ ਫੇਰ ਵਲ ਖਾ ਗਈ। ਉਹਨੂੰ ਤੇ ਮਨ ਨੂੰ ਤਸਵੀਹ ਇਕੋ ਜਿਹੀ ਦਿਤੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਮਨ ਦਾ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਹੜੇ ਵੇਲੇ ਧੋਖਾ ਦੇ ਦੇਵੇ। ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਦੁਨੀਆਂ 'ਚ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਿਆਣੇ ਬੰਦੇ ਮਨ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੇ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਡਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ, ਬਚਨ ਕਰਦੇ ਵੀ ਡਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਖਬਰੇ ਕਿਹੜੇ ਵੇਲੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਕਿਸ ਹਾਲਤ 'ਚ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਵੱਡਿਆਂ-ਵੱਡਿਆਂ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਗੋਪੀਚੰਦ, ਭਰਥਰੀ ਦੋ ਰਾਜੇ ਹੋਏ ਨੇ, ਉਜੈਨ ਦਾ ਰਾਜਾ ਭਰਥਰੀ ਸੀ। ਭਰਥਰੀ ਨੂੰ ਵੈਰਾਗ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ 'ਤੇ। ਪਦਮਣੀ ਰਾਣੀਆਂ ਸੀ ਦੋਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ, ਰਾਜ ਭਾਗ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ, ਬਹੁਤ ਖਜ਼ਾਨੇ ਭਰੇ ਹੋਏ, ਫੌਜਾਂ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸੀ, ਲੇਕਿਨ ਵੈਰਾਗ ਹੋ ਗਿਆ ਪਿਛਲੀ ਕੋਈ ਚੰਗੀ ਕਮਾਈ ਕਰੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਸਭ ਕੁਛ ਛੱਡ ਦਿਤਾ। ਸਾਧੂ ਬਣ ਗਿਆ, ਸਾਧੂ ਵੀ ਐਨਾ ਸੱਚਾ ਬਣਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ 'ਚ ਪਿਆ ਸੀ, ਹੁਣ ਇਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਵਿਚਾਲੇ ਨਾ ਰਹਿ ਜਾਵਾਂ। ਇਹਨੇ ਸਾਰੇ ਜਿੰਨੇ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਜ ਸੀ, ਸਾਰੇ ਛੱਡ ਦਿਤੇ। ਨਾ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਆਇਆ ਕਰੇ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਤੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਕਰੇ, ਘੋਰ

ਜੰਗਲ 'ਚ ਰਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤਾ, ਕਪੜੇ ਪਾਟ ਗਏ ਮੁੜ ਕੇ ਕੱਪੜਾ ਨਹੀਂ ਪਹਿਨਿਆ। ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੋਲ ਹੈ, ਹੱਥਾਂ 'ਤੇ ਪਾਣੀ ਪੀ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਕੰਦ ਮੂਲ ਚੁਗ ਕੇ ਖਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ ਹੈ, ਦੋ ਵੱਜੇ ਨੇ, ਜਾਗ ਕੇ ਭਜਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਚੰਦ ਦੀ ਚਾਨਣੀ ਪੂਰੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਚਾਨਕ ਇਹਦੇ ਨੇਤਰ ਖੁਲ੍ਹੇ ਤਾਂ ਕੀ ਦੇਖਦਾ ਹੈ, ਚੰਦ ਦੀ ਚਾਨਣੀ ਕਿਸੇ ਲਾਲ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਹਦੀਆਂ ਪਰਤਵੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਇਹਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਆ ਰਹੀਆਂ ਨੇ। ਹੁਣ ਮਨ ਨੇ ਕੀ ਕਿਹਾ, ਮਨ ਅਜੇ ਰੁਕਿਆ ਪਿਆ ਸੀ ਬੈਠਾ ਵਿਚ। ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਭਰਥਰੀ! ਐਡਾ ਵੱਡਾ ਲਾਲ ਦੁਨੀਆਂ 'ਚ ਹੈ ਨਹੀਂ ਜਿਹੜਾ ਆਹ ਪਿਆ ਹੈ। ਅਮੁੱਲ ਲਾਲ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਮਿਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਨ ਨੇ ਮਾਰਿਆ ਹੁਲਾਰਾ, ਸਾਰੀਆਂ senses ਜਿਹੜੀਆਂ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਦੀਆਂ ਸੀ ਮਨ ਨੂੰ, ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਉਹਦੇ ਅੱਗੇ ਹਾਰ ਗਈਆਂ ਤੇ ਉਹਨੇ ਹੱਥ ਵਧਾਇਆ, ਜਦ ਉਹ ਲਾਲ ਚੀਜ਼ ਚੁੱਕੀ, ਪਛਤਾਇਆ ਬਹੁਤ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨੇ ਪਾਨ ਖਾ ਕੇ ਖੁੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕਿੱਡਾ ਧੋਖਾ ਮਨ ਨੇ ਦਿਤਾ, ਉਹਨੇ ਫੇਰ ਇਕ ਸਚਾਈ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸੀ ਕਿ ਜੇ ਮਨ ਦੁਸ਼ਮਣ ਜੀਉਂਦਾ ਹੈ, ਸਭ ਦੁਸ਼ਮਣ ਜੀਉਂਦੇ ਨੇ।

ਮਨ ਰਿਪੁ ਜੀਤੇ ਸਭ ਰਿਪੁ ਜੀਤੇ।

ਜੇ ਮਨ ਦੁਸ਼ਮਣ ਜੀਉਂਦਾ ਹੈ, ਸਭ ਜੀਉਂਦੇ ਨੇ। ਜੇ ਮਨ ਦੁਸ਼ਮਣ ਜਿੱਤ ਲਿਆ -

ਮਨ ਰਿਪੁ ਜੀਤੇ ਸਭ ਰਿਪੁ ਜੀਤੇ।

ਜੇ ਮਨ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਲਿਆ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਜਿੱਤੇ ਗਏ। ਸੋ ਏਸ ਕਰਕੇ ਜਿਹੜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹੀ -

**ਏਕ ਚਿਤ ਜਿਹ ਇਕ ਛਿਨ ਧਿਆਇਓ
ਕਾਲ ਫਾਸ ਕੇ ਬੀਚ ਨ ਆਇਓ।**

ਉਹ ਉਹਦੇ ਵਾਸਤੇ ਹੈ ਜਿਹਨੇ ਮਨ ਨੂੰ ਫਤਹਿ ਕਰ ਲਿਆ। ਫੁਰਨੇ ਵਾਸ਼ਨਾਵਾਂ ਕਾਬੂ ਕਰ ਲਈਆਂ। ਜਿਹਦਾ ਚਿੱਤ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾ ਲੱਗਿਆ, ਜੋ ਕੁੱਲ ਐਨਰਜੀ ਹੈ ਉਹਦੀ ਨੇੜਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਈ, ਛੋਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਈ। ਕਹਿੰਦੇ, ਐਨਾ ਹੀ ਕੰਮ ਹੈ ਕਲਜੁਗ ਦੇ ਅੰਦਰ। ਪਰ ਇਹਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਸਤਿਸੰਗ ਨੇ, ਇਹਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਪੁੰਨ ਦਾਨ ਨੇ, ਇਹਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਪੜ੍ਹਾਈਆਂ ਨੇ, ਇਹਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਸਾਧੂਆਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਨਾ ਕਦੇ ਸਮਝੇਗਾ। ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਜੀ, ਗਿਆਨ ਬੜਾ ਹੈਗਾ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ। ਗਿਆਨੀ ਵੀ ਜਿਹੜੇ ਨੇ ਉਹ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਬਹੁਤ ਗੱਲਾਂ ਜਾਣਦੇ ਨੇ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਕਾਉ ਨੇ, ਉਹ ਕਾਉ (ਕਾਂ) ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਗਿਆਨ ਹੈ, ਧਿਆਨ ਹੈ, ਗੱਲਾਂ ਨੇ, ਇਹ ਕਾਉ ਵਰਗੀਆਂ ਨੇ।

ਜਗੁ ਕਉਆ ਮੁਖਿ ਚੁੰਚ ਗਿਆਨੁ ॥ ਅੰਗ - ੮੩੨

ਇਕ ਯਥਾਰਥ ਗਿਆਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਕ ਚੁੰਚ ਗਿਆਨ

ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਗੱਲਾਂ ਜਾਣ ਲੈਣੀਆਂ, ਅੱਗੇ pass on ਕਰੀ ਜਾਣੀਆਂ। ਇਕ ਗਿਆਨ ਉਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਅੰਦਰੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਾਣਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਤੋਂ, ਨਾ ਕਿਤਾਬਾਂ 'ਚੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਤੋਂ, ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਜਰਬੇ ਤੋਂ, ਉਹ ਅੰਦਰ ਗਿਆਨ ਦਾ ਭੰਡਾਰਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਚਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਹਦੇ ਅੰਦਰ ਪੁਗਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਕਿਤਾਬਾਂ 'ਚੋਂ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਆਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਹਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੇ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਬਚਨ ਹੋਈ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਸੋ ਏਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰੀ ਸੀ ਕਿ ਆਪਾਂ ਆਏ ਹਾਂ ਬੜੀ ਦੂਰ ਤੋਂ, ਗਰਮੀ ਬਹੁਤ ਹੈ, ਪਰ ਜਿਉਂ-ਜਿਉਂ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਕਾਗਰਤਾ ਆਏਗੀ, ਗਰਮੀ ਹਟਦੀ ਜਾਏਗੀ, ਇਹ ਵੀ ਪ੍ਰਤਿਆ ਲਿਓ। ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਣਾ ਕਿ ਗਰਮੀ ਸੀ ਕਿ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਤਪਸ਼ ਲਗਦੀ ਕੀਹਨੂੰ ਹੈ? ਕਹਿੰਦੇ, ਉਹਨੂੰ ਲਗਦੀ ਹੈ ਜਿਹਦੇ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਵਸਿਆ, ਜਿਹਦਾ ਹਿਰਦਾ ਨਾਮ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਪੰਜਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਮਹਾਰਾਜ ਉਬਲਦੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਵਿਚ ਉਬਾਲ ਦਿਤੇ ਗਏ। ਉਹ ਜਿਹੜੇ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਸੀ ਜਦ ਉਹ ਕੱਢਣ ਲੱਗੇ ਹੱਥ ਨਾ ਲੱਗੇ ਦੇਗੇ ਨੂੰ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਕਰਿਆ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ, ਡੰਡੇ ਲੈ ਕੇ ਦੇਗਾ ਟੇਡਾ ਕਰ ਦਿਤਾ ਪਾਣੀ ਕੱਢ ਦਿਤਾ, ਫੇਰ ਵੀ ਹੱਥ ਨਾ ਲੱਗਣ, ਐਨੀ ਤਪਸ਼ ਵਧੀ ਹੋਈ ਸੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੀ ਹਾਲ ਸੀ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਵਾਪਰਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੁੰਦਾ, ਨਾ ਕੋਈ ਚਿਹਰੇ ਦੀ ਰੰਗਤ ਦੇ ਵਿਚ ਫਰਕ, ਨਾ ਕੋਈ ਤਿਉੜੀ ਆਈ ਹੋਈ, ਨਾ ਕੋਈ curse ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਚਿੱਤ ਦੇ ਵਿਚ ਫੁਰਨਾ। ਅਫੁਰ ਅਵਸਥਾ 'ਚ ਸੀ, ਤੱਤੀ ਤਵੀ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਲੱਗੇ, ਲਾਲ ਤਵੀ ਹੋਈ ਹੋਈ ਹੈ, ਭਾਈ ਨਿਗਾਹੇ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਐਨੀ ਲਾਲ ਤਵੀ 'ਤੇ ਚਰਨ ਕਿਵੇਂ ਰੱਖਣਗੇ? ਇਹਨੂੰ ਤਾਂ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਲਗ ਸਕਦਾ, ਪੈਰ ਕਿਥੋਂ ਰੱਖੇਗਾ ਕੋਈ, ਭੁੜਕ ਕੇ ਔਹ ਜਾਊ। ਜੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਵੀ ਕੋਈ ਬਿਠਾਏਗਾ, ਬੈਠ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਜਦ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਚਰਨ ਚੁੱਕਿਆ ਉਹਨੇ ਦੋਵੇਂ ਬਾਹਵਾਂ ਉਪਰ ਕਰ ਲਈਆਂ, ਸਿੱਧੀਆਂ ਕਰਕੇ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਪੈ ਗਈ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਭਾਈ ਸਿੰਘਾਂ! ਆਹ ਕੀ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆ ਹੈ? ਕਹਿੰਦਾ, ਮਹਾਰਾਜ! ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੈਂ ਲਾਹੌਰ ਗਰਕ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆ ਹਾਂ। ਕਹਿੰਦੇ, ਪਿਆਰਿਆ! ਕੀ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ?

ਪਰਿਵਰਤਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਮਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਵੀ, ਫੁਰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਹਿੰਦੇ, ਅਸੀਂ ਆਪ ਹੀ ਕਰ ਦਿੰਦੇ, ਤੂੰ ਦੇਖੀ ਜਾਹ ਕੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਸਰੀਰ ਛੱਡਣਾ ਹੈ ਤੇ ਤੂੰ ਦੇਖਦਾ ਰਹਿ, ਅਸੀਂ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਉਹ ਤੱਤੀ ਤਵੀ ਤੇ ਐਉਂ ਬੈਠ ਗਏ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਵਧੀਆ ਆਸਣ ਲੱਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਮਾਸ ਜਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਤੋਂ ਦੀ ਤੱਤਾ ਰੇਤਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕ੍ਰੋਧ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਆਇਆ? ਤਪਸ਼ ਅੰਦਰ ਕਿਉਂ ਨਾ ਪੈਦਾ ਹੋਈ? ਹਾਲੋ-ਬੈਹਾਲ ਹੋ ਕੇ

ਕਿਉਂ ਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਚਨ ਕਰਿਆ, ਉਹ ਆਪ ਗਰਕ ਕਰ ਦਿੰਦੇ।

ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਦੇਖ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ, ਬਾਹਾਂ ਉਚੀਆਂ ਕਰ ਲਈਆਂ। ਕਹਿੰਦੇ, ਪੀਰ ਜੀ! ਕੋਈ ਬਚਨ ਨਾ ਕਰ ਦਿਓ। ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਮਹਾਰਾਜ! ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦਾ। ਕਹਿੰਦੇ, ਕੀਹਨੂੰ ਤੁਸੀਂ curse ਕਰੋਗੇ, ਇਥੇ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਹੈ? ਇਹ ਗੱਲ ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਕਹੀ ਸੀ ਜਦ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਸੁਣਿਆ ਸੀ।

ਮਨਿ ਸਾਚਾ ਮੁਖਿ ਸਾਚਾ ਸੋਇ ॥

ਅਵਰੁ ਨ ਪੇਖੈ ਏਕਸੁ ਬਿਨੁ ਕੋਇ ॥

ਨਾਨਕ ਇਹ ਲਛਣ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਹੋਇ ॥

ਅੰਗ - ੨੨੨

ਜਿਸਦੇ ਅੰਦਰ ਗਿਆਨ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ।

ਕਬਹੂ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਇਹੁ ਪਾਵੈ ॥

ਉਸੁ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਬਹੁਰਿ ਨ ਆਵੈ ॥

ਅੰਤਰਿ ਹੋਇ ਗਿਆਨ ਪਰਗਾਸੁ ॥

ਉਸੁ ਅਸਥਾਨ ਕਾ ਨਹੀ ਬਿਨਾਸੁ ॥ ਅੰਗ - ੨੨੮

ਉਹ ਜਿਹੜਾ ਅਸਥਾਨ ਹੈ ਉਹਦਾ ਵਿਨਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ। ਹਨ੍ਹੇਰੇ ਵਿਚ ਰੱਸੀ ਲਗਦੀ ਸੀ ਕਿ ਸੱਪ ਪਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਚਾਨਣਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਸੱਪ ਕਿੱਥੇ ਸੀ ਉਹ ਤਾਂ ਰੱਸੀ ਪਈ ਸੀ। ਅਗਿਆਨ ਦੇ ਵਿਚ ਸੰਸਾਰ ਲਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸੰਸਾਰ ਹੈ, ਆਹ ਮੇਰੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਨੇ, ਆਹ ਮੇਰੇ ਮਿੱਤਰ, ਆਹ ਮੇਰੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੇ, ਆਹ ਮੇਰੇ ਧਰਮ ਦੇ ਅਭਿਲੰਭੀ ਨੇ, ਸਾਥੀ ਨੇ, ਅਸੀਂ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀ ਹਾਂ, ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਗਿਆਨ ਦੀਆਂ। ਜਦੋਂ ਗਿਆਨ ਹੋ ਗਿਆ ਫੇਰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਥੇ ਤਾਂ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ, ਆਪੇ ਹੀ ਆਪ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੰਸਾਰ 'ਚ।

ਕਹਿੰਦੇ, ਹੁਣ ਦੱਸੋ ਪੀਰ ਜੀ! ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਅਵਸਥਾ ਆ ਵੀ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਕਹਿੰਦੇ ਹੁਣ curse ਕਿਉਂ ਦੇ ਰਹੇ ਓ। ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਕੀ ਸਭ ਕੁਛ? ਐਥੇ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਦੂਜਾ।

ਆਪੇ ਪਾਵਕੁ ਆਪੇ ਪਵਨਾ ॥

ਜਾਰੈ ਖਸਮੁ ਤ ਰਾਖੈ ਕਵਨਾ ॥ ਅੰਗ - ੩੨੯

ਕਹਿੰਦੇ, ਪਉਣ ਵੀ ਆਪ ਹੈ, ਜਲਦੀ ਅੱਗ ਵੀ ਆਪ, ਤਵੀ ਵੀ ਆਪ ਹੈ, ਬੈਠਾ ਵੀ ਆਪ ਹੈ। ਸਮੁੰਦਰ ਉਛਲਦਾ ਹੈ, ਬੇਅੰਤ ਲਹਿਰਾਂ ਉਛਲਦੀਆਂ ਨੇ, ਵਾ-ਵਰੋਲੇ ਉਸ ਵਿਚ ਉਠਦੇ ਨੇ, ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਵਰੋਲੇ ਦੋ-ਦੋ ਸੌ ਫੁੱਟ, ਤਿੰਨ ਸੌ ਫੁੱਟ, ਜਹਾਜ਼ ਡੋਲ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਡੁੱਬ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਜਹਾਜ਼, ਵੱਡੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਉਠਦੀਆਂ ਨੇ 50-50 ਫੁੱਟ ਉਚੀਆਂ। ਡਾਵਾਂਡੋਲ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਨੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ। ਪਰ ਹੈ ਕੀ ਇਹ, ਸਮੁੰਦਰ ਆਪਣੀ ਮੌਜ ਵਿਚ ਖੇਲੁ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕੁਛ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ। ਸੋ ਐਸਾ ਜਿਸਨੂੰ

ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹਦੇ ਅੰਦਰਲੀ ਠੰਢ ਨੂੰ ਕੋਈ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਜੋ ਮੈਂ ਬਚਨ ਕੀਤੇ ਨੇ ਇਹਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਇਹਦੇ ਹਿਰਦੇ ਦੇ ਵਿਚ 'ਨਾਮ' ਵਸ ਗਿਆ। ਇਹਨੂੰ ਹਿਰਦੇ 'ਚ ਨਾਮ ਵਸਣਾ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਸੰਤ ਕੋਈ ਉਚ ਕੋਟੀ ਦਾ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕਿ ਮੈਂ ਕੀ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਐਸੀ ਸਥਿਤੀ ਉਸ ਦੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਦੇਹ ਅਧਿਆਸ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, 'ਮੈਂ' ਭਾਵ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, individuality ਉਹਦੀ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, totality ਦੇ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਏਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਇਹਦੇ ਹਿਰਦੇ ਦੇ ਵਿਚ ਨਾਮ ਵਸ ਗਿਆ। ਉਹਦੇ ਅੰਦਰ ਤਪਸ਼ ਨਹੀਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ, ਕੋਈ ਹਾਲਾਤ, ਕਿੱਡੇ ਹੀ reverse circumstances ਹੋ ਜਾਣ। ਉਹਦੇ ਮਨ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਭੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ ਕਰਦਾ। ਐਉਂ ਪੜ੍ਹ ਲਓ -

**ਧਾਰਨਾ - ਜਿਹੜੇ ਹਿਰਦੇ 'ਚ ਨਾਮ ਨਹੀਂ
ਵਸਿਆ, ਹਾੜ੍ਹ ਤਪੰਦਾ ਲਗਦਾ।**

ਅੰਦਰੋਂ ਤਪਸ਼ ਨਹੀਂ ਖਤਮ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀ। ਤਪਸ਼ ਦੇ ਦੋ ਰੂਪ ਨੇ ਇਕ ਕ੍ਰੋਧ ਹੈ, ਇਕ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਹੈ। ਨਾ ਕ੍ਰੋਧ ਦੀ ਗਰਮੀ ਖਤਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਹਦੇ ਅੰਦਰ, ਨਾ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਦੇ ਭਾਂਬੜ ਬੁਝਦੇ ਨੇ ਕਿਉਂਕਿ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਵਸਿਆ, ਨਾਮ ਠੰਢਾ ਜਿਸਦਾ ਸੁਭਾਅ ਹੈ, ਉਹ ਵਸਿਆ ਨਹੀਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਤਪਸ਼ ਦੇ ਵਿਚ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ, ਅੱਗ ਦੇ ਵਿਚ ਬਲਦਾ ਹੈ ਜੀਵ। ਏਸ ਅੱਗ ਨੇ ਸਾਰਾ ਸੰਸਾਰ ਜਾਲਿਆ ਪਿਆ ਹੈ।

ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਬਿਰਲੇ ਹੀ ਕੀ ਬੁਝੀ ਹੇ ॥

ਕੋਟਿ ਜੋਰੇ ਲਾਖ ਕੋਰੇ ਮਨੁ ਨ ਹੋਰੇ ॥

ਪਰੈ ਪਰੈ ਹੀ ਕਉ ਲੁਝੀ ਹੇ ॥ ਅੰਗ - ੨੧੩

ਪਹਿਲਾਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਦੱਸ ਲੱਖ ਹੋਵੇ ਬਹੁਤ ਹੈ, ਦੂਜਾ ਮਿਲ ਗਿਆ ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਦੱਸ ਲੱਖ ਦੱਸ ਕਰੋੜ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੱਸ ਕਰੋੜ ਵੀ ਥੋੜ੍ਹਾ ਹੈ ਇਕ ਅਰਬ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਨਹੀਂ ਮਿਟਦੀ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਦਾ ਜੋ ਬੁਝਾਉਣ ਵਾਲਾ ਫਾਰਮੂਲਾ ਹੈ ਉਹਨੂੰ ਵਰਤਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਬੁਝਦੀ ਹੈ ਹਰੀ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ-

ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਬੁਝੈ ਹਰਿ ਕੈ ਨਾਮਿ ॥ ਅੰਗ - ੬੮੨

ਦੂਸਰਾ ਕ੍ਰੋਧ ਹੈ, ਕ੍ਰੋਧ ਜਿਹੜਾ ਹੈ ਇਹ ਇਕ ਮਾਨਸਿਕ ਬਿਮਾਰੀ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਉਹ ਛੇਤੀ ਫਿਕਰ ਕਰੇ ਇਹਦਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਕ ਐਸੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦੇ ਵਿਚ ਗੁਲਤਾਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਕ੍ਰੋਧ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦੇ, ਉਹ ਕਰਦੀ ਕੀ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ 14 ਖਰਬ, 15 ਅਰਬ ਸੈਲ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਨੇ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੇ ਕਿੱਡਾ ਵੱਡਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਹੀਂ ਗਿਣ ਸਕਦੇ ਅਸੀਂ ਕਿ ਐਨੇ ਸੈਲਾਂ ਦਾ ਜੋੜ ਕੇ ਆਹ ਸਰੀਰ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। 72 ਕਰੋੜ, 72 ਲੱਖ, 72 ਹਜ਼ਾਰ, 210 ਬਲੱਡ ਚੈਨਲ ਹੈ ਇਹਦੇ ਵਿਚ,

ਜਿਹਦੇ 'ਚੋਂ 20 ਵੱਡੀਆਂ ਨਾਲੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ, ਲਾਈਫ ਕਰੰਟ, ਹਰ ਥਾਂ ਦੇ ਉਤੇ ਖੂਨ ਹਰ ਵਕਤ ਹਾਜ਼ਰ ਰੱਖਦੀਆਂ ਨੇ। ਪੰਜ ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਣ ਨੇ, vital forces ਨੇ, ਪ੍ਰਾਨ, ਉਪਾਨ, ਉਦਾਨ, ਬਿਆਨ, ਸਮਾਨ, ਹਰ ਵਕਤ ਆਪਣਾ-ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਜਿਸ ਦਿਨ final signal ਮਿਲਣਾ ਹੈ ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਹ ਸਕਿੰਟ ਤੱਕ ਹੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦੀਆਂ ਨੇ, ਜਦ ਆ ਗਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਸਾਹ ਬਾਹਰੋਂ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਅੰਦਰ ਜਾਣਾ, ਉਸ ਦਿਨ ਹੀ ਇਹ ਕੰਮ ਛੱਡਦੀਆਂ ਨੇ। ਚਾਹੇ ਸੌ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਹੋ ਜਾਏ, ਚਾਹੇ ਸਵਾ ਸੌ ਸਾਲ ਦੀ ਹੋ ਜਾਏ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਗਿਆ ਮੰਨਣੀ ਹੀ ਮੰਨਣੀ ਹੈ। ਐਸਾ ਸਰੀਰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਸੋ ਇਹਦੇ ਅੰਦਰ ਜਿਹੜੀਆਂ ਖਤਰਨਾਕ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੇ ਮਾਨਸਿਕ - ਜਿਹਨੂੰ ਕਾਮ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ, ਇਕ ਨੂੰ ਕ੍ਰੋਧ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਕਾਮੁਕ ਬਿਰਤੀ ਰਹਿਣੀ ਹਰ ਵਕਤ, ਦੂਸਰਾ ਕ੍ਰੋਧ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ। ਉਹ ਕਰਦੇ ਕੀ ਨੇ, ਵਿਸਫੋਟ ਕਰਦੇ ਨੇ, ਲੱਖਾਂ ਸੈਲ ਇਕ Bombardment ਨਾਲ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਨੇ। ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਕੀ ਹੈ, ਸਰੀਰ ਰੋਗੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ -

ਪਰਮੇਸਰ ਤੇ ਭੁਲਿਆਂ ਵਿਆਪਨਿ ਸਭੇ ਰੋਗ ॥

ਅੰਗ - ੧੩੫

ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਜਜ਼ਬੇ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਰੀਰ ਰੋਗੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਖਸਮੁ ਵਿਸਾਰਿ ਕੀਏ ਰਸ ਭੋਗ ॥

ਤਾਂ ਤਨਿ ਉਠਿ ਖਲੋਏ ਰੋਗ ॥ ਅੰਗ - ੧੨੫੬

ਰੋਗ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਐਸਾ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ -

**ਧਾਰਨਾ - ਕਾਇਆਂ ਨੂੰ ਗਾਲਦੇ ਕਾਮ ਤੇ
ਕ੍ਰੋਧ ਦੋਵੇਂ।**

ਕਾਮੁ ਕ੍ਰੋਧੁ ਕਾਇਆ ਕਉ ਗਾਲੈ ॥

ਜਿਉ ਕੰਚਨ ਸੋਹਗਾ ਢਾਲੈ ॥ ਅੰਗ - ੯੩੨

ਸੋਨੇ ਨੂੰ ਢਾਲਣ ਵਾਸਤੇ ਸੁਹਾਗਾ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਲੋਹੇ ਨੂੰ ਢਾਲਣ ਵਾਸਤੇ ਮਰੇ ਹੋਏ ਬਕਰੇ ਦੀ ਖੱਲ ਨੂੰ ਜਲਾ ਕੇ ਸੁਆਹ ਵਿਚ ਪਾਈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਢਾਲਿਆ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਇਹ ਦੋ ਜਜ਼ਬੇ ਜਾਲ ਦਿਆ ਕਰਦੇ ਨੇ, ਕ੍ਰੋਧ ਜਿਹੜਾ ਹੈ ਇਹ ਤਪਸ਼ ਹੈ, ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਤਪਸ਼ ਤਾਂ ਹੈ ਇਹਦੇ ਹਿਰਦੇ 'ਚ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਵਸਿਆ।

ਆਸਾੜੁ ਤਪੰਦਾ ਤਿਸੁ ਲਗੈ

ਹਰਿ ਨਾਹੁ ਨ ਜਿੰਨਾ ਪਾਸਿ ॥ ਅੰਗ - ੧੩੪

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿਰਦੇ 'ਚ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦਾ ਖਿਆਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਵਸਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਹਿੰਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅੰਦਰ ਤਪਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਹਰ ਵਕਤ ਤਪਸ਼ 'ਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਐਸਾ ਇਕ ਥਾਂ ਫੁਰਮਾਨ ਕਰਦੇ ਨੇ -

ਪਾਰਨਾ - ਜਲ ਬਲ ਜਾਵੇ ਜੀਉੜਾ ਨਾਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ।

ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਜੀਉ ਜਲਿ ਬਲਿ ਜਾਉ॥ ਅੰਗ - ੧੪

ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਸ ਦਿਤਾ ਕਿ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦਾ ਵਾਸਾ ਜੇ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅੰਦਰ, ਤਾਂ ਇਹ ਜੀਉੜਾ ਜਲਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਇਹੀ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਜੀਉੜਾ ਮਹਾਰਾਜ ਕਾਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ।

ਯੋਗ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ, ਇਕ ਹਿਰਦਾ ਕੋਲ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਰਸਤੇ 'ਚ। ਉਹ ਜੇ ਤਾਂ ਸਿੱਧਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਫੇਰ ਤਾਂ ਅੰਦਰੋਂ ਹੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਝਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹਦੇ ਅੰਦਰ ਖੁਸ਼ੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਖੁਸ਼ੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਖੇੜਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਆਪੇ ਹੀ ਹਸਣ ਨੂੰ ਜੀਅ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਰੋਣਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਕੋਈ ਖਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਮੈਗਨੈਟਿਕ ਪਵਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਧਰ ਦੇਖ ਲਵੇ, ਖਿੱਚ ਖਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਦੂਸਰਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਐਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅੰਦਰ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਭੰਡਾਰਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਸਾਂਭਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। ਫੇਰ ਉਹ ਕੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਵੰਡਦਾ ਹੈ ਇਹ ਖੁਸ਼ੀਆਂ। ਕਿਉਂਕਿ ਐਨਾ ਭੰਡਾਰ ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਫੇਰ ਉਹ ਦੇਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਦੁਖੀ ਹੈ। ਝਰੜੀਆਂ ਮੂੰਹਾਂ 'ਤੇ ਪਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਨੇ, ਫਿੱਕੇ ਮੂੰਹ ਹੋਏ ਹੋਏ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਨਿੰਦਿਆ ਕਰਕੇ, ਚੁਗਲੀਆਂ ਕਰ-ਕਰ ਕੇ, ਸੋਚ-ਸੋਚ ਕੇ ਗੱਲਾਂ, ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਲਗ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ, ਖੇੜਾ ਜਾਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸੁਆਦ ਹੀ ਜਾਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਵੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਐਸੀ ਨਹੀਂ ਜਿਹੜੀ ਅੰਦਰ ਖੇੜਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ, ਜਿਹੜਾ ਅੰਦਰਲਾ ਖੇੜਾ ਹੈ ਨਾ ਉਹਦੀ ਕੋਈ value ਨਹੀਂ ਹੈ ਕੋਈ ਵੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ।

ਇਕ ਵਾਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਕਲਜੁਗ ਮਿਲਿਆ। ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਹੇ ਨਾਨਕ ਜੀ, ਮੈਂ ਆਪ ਦਾ ਪਰਮ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਹਾਂ। ਆਪ ਏਸ ਜੁਗ ਦੇ ਤਾਰਕ ਹੋਂ, ਮੈਂ ਇਸ ਜੁਗ ਦਾ ਰਾਜਾ। ਮੇਰੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਬੁਰਿਆਈ ਹੀ ਬੁਰਿਆਈ ਆਈ, ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਚੰਗਿਆਈ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਭ ਬੁਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੇ ਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਮੇਰੇ ਉਤੇ ਦਇਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਜੁਗ ਦੇ ਅੰਦਰ ਐਸਾ ਸਾਧਨ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿਤਾ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਭਰ ਆਦਮੀ ਪਾਪ ਕਰੀ ਜਾਵੇ, ਜੇ ਅੰਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਇਕ ਵਾਰੀ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਵਲ ਉਸਦਾ ਧਿਆਨ ਚਲਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹਦੇ ਸਾਰੇ ਪਾਪ ਕੱਟ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਤੁਸੀਂ ਨਾਮ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਐਨੀ ਚੁੱਕ ਦਿਤੀ ਕਿ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਯੁਗ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਤਿਜੁਗ ਦੇ ਅੰਦਰ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਤਪ ਕਰਨ ਦਾ ਫਲ, ਤ੍ਰੇਤ੍ਰੇ ਜੁਗ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਦੇ ਤਪ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਤ੍ਰੇਤ੍ਰੇ ਜੁਗ ਦਾ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਦਾ ਤਪ ਦੁਆਪਰ ਜੁਗ ਦੇ ਸੌ ਸਾਲ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਹੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਉਹ ਜੁਗਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਗਿਣਦੇ ਨੇ, ਪਰ ਜਿਹੜਾ ਦੱਸ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਦਾ ਫਲ ਹੈ ਤਪ ਦਾ, ਉਹ ਤੁਸੀਂ ਕਲਜੁਗ ਦੇ ਅੰਦਰ 24 ਮਿੰਟ 30 ਸੈਕਿੰਟ ਮਨ ਚਿੱਤ

ਇਕਾਗਰ ਕਰਕੇ ਸਤਿਸੰਗ ਕਰ ਲਏ, ਕਹਿੰਦੇ ਉਹਨੂੰ ਦੇ ਦਿਤਾ।

ਆਪਾਂ ਦੇਖ ਲਓ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਕਿ ਕਿੱਥੇ 24 ਮਿੰਟ, ਕਿੱਥੇ ਦੱਸ ਹਜ਼ਾਰ। ਫੇਰ ਇਹ ਜੁਗ ਮਾੜਾ ਤਾਂ ਨਾ ਹੋਇਆ ਨਾ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ, ਉਤਮ ਯੁੱਗ ਹੈ ਇਹ। ਕਿਉਂ ਹੈ? ਇਹਦੇ 'ਚ ਜੇ ਇਕ ਵਾਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਹਿ ਦਿਓ ਅੰਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਾਰੇ ਪਾਪ ਕਟ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਮੁਕਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਫਲ ਕਿੱਥੇ ਹੋਇਆ? ਹੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਜਿਹੜੀ ਕਾਲਖ ਸੀ ਉਹ ਧੋ ਦਿਤੀ। ਇਸ ਜੁੱਗ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਸ਼ਿਸ਼ ਐਨੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿਤੀ ਕਿ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਾ ਵੀ ਸੋਚਦੇ ਨੇ ਕਿ ਆਹ ਜੁੱਗ 'ਚ ਜਾ ਕੇ ਅਸੀਂ ਜਨਮ ਲਈਏ, ਲੇਕਿਨ ਮੈਂ ਕਰਾਂ ਕੀ? ਮੇਰੇ ਜੁਗ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਾਰੇ ਭੂਤਨੇ ਆਉਣੇ ਨੇ, ਰਾਜਾ ਜਨਕ ਨੇ ਨਰਕ ਖਾਲੀ ਕਰ ਦਿਤਾ ਸੀ ਤ੍ਰੇਤਾ ਜੁੱਗ ਸੀ।

ਨਰਕਹੂੰ ਛੁਟੇ ਜੀਅ ਜੰਤ

ਕਟੀ ਗਲਹੂੰ ਸਿਲਕ ਜਮ ਫਾਸੀ॥

ਮੁਕਤਿ ਜੁਗਤਿ ਨਾਵੈ ਕੀ ਦਾਸੀ॥

ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ, ਵਾਰ 10 ਪਉੜੀ 5

ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਉਹ ਰੂਹਾਂ ਅਵਿਅਕਤ ਘੁੰਮਦੀਆਂ ਫਿਰਦੀਆਂ ਨੇ, ਮੇਰੇ ਜੁਗ 'ਚ ਆਬਾਦੀ ਬੇਅੰਤ ਵਧੇਗੀ, ਪਰ ਆਉਣਗੇ ਕੌਣ ਉਹ ਨਰਕਾਂ ਦੇ ਜੀਵ ਭੂਤ ਪ੍ਰੇਤ ਜਿਹੜੇ ਬਣੇ ਹੋਏ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਫੇਰ ਅਸਰ ਕੀ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਨਾ ਤਾਂ ਭਾਈਚਾਰਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਰਾਜਸੀ ਬੰਦਿਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਇਤਬਾਰ ਰਹਿਣਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਦਾ ਰਹਿਣਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਆਪ-ਹੁਦਰਾਪੁਣ ਐਨਾ ਵਧ ਜਾਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪਸਾਰਾ ਹੀ ਸਾਰਾ ਹਨ੍ਹੇਰੇ ਦਾ ਹੋ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਐਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੁਰਮਾਨ ਕਰਦੇ ਨੇ -

ਪਾਰਨਾ - ਸਾਰੇ ਕੂੜ ਦਾ ਹੋ ਗਿਆ

ਵਰਤਾਰਾ, ਸੱਚ ਵਾਲਾ ਕਾਲ ਪੈ ਗਿਆ।

ਸਚਿ ਕਾਲੁ ਕੂੜੁ ਵਰਤਿਆ

ਕਲਿ ਕਾਲਖ ਬੇਤਾਲ ॥

ਬੀਉ ਬੀਜਿ ਪਤਿ ਲੈ ਗਏ

ਅਬ ਕਿਉ ਉਗਵੈ ਦਾਲਿ॥

ਜੇ ਇਕੁ ਹੋਇ ਤ ਉਗਵੈ

ਰੁਤੀ ਹੂ ਰੁਤਿ ਹੋਇ ॥

ਨਾਨਕ ਪਾਹੈ ਬਾਹਰਾ ਕੋਰੈ ਰੰਗੁ ਨ ਸੋਇ ॥

ਭੈ ਵਿਚਿ ਖੁੰਬਿ ਚੜਾਈਐ

ਸਰਮੁ ਪਾਹੁ ਤਨਿ ਹੋਇ ॥

ਨਾਨਕ ਭਗਤੀ ਜੇ ਰਪੈ ਕੂੜੈ ਸੋਇ ਨ ਕੋਇ॥

ਅੰਗ - ੪੬੮

ਕਲਜੁਗ ਦਾ ਜੋ ਲੱਛਣ ਹੈ ਉਸ ਨੇ ਸੱਚ ਜਿਹੜਾ ਹੈ ਉਹ ਲਕੋ ਦਿਤਾ, ਰਾਜੇ ਜਿਹੜੇ ਰਿਆਇਆ ਦੇ ਹਾਮੀ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਸੀ, ਰਿਆਇਆ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੀ, ਰਿਆਇਆ ਨੂੰ ਪੁੱਤਰਾਂ ਵਾਂਗੂੰ ਪਾਲਦੇ ਸੀ, ਨੇਹ ਕਲੰਕ ਰਾਜੇ

ਅਵਤਾਰ ਕਹਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਲੇਕਿਨ ਅੱਜ ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ ਕਹਿੰਦੇ-

ਕਲਿ ਕਾਤੀ ਰਾਜੇ ਕਾਸਾਈ

ਧਰਮੁ ਪੰਖ ਕਰਿ ਉਡਰਿਆ ॥ ਅੰਗ - ੧੪੫

ਕਾਸਾਈਆਂ ਦਾ ਰੂਪ ਰਾਜੇ ਨੇ ਧਾਰ ਲਿਆ। ਕਲਜੁਗ ਕੈਂਚੀ ਹੈ, ਕੈਂਚੀ ਨੇ ਕੀ ਕਰਿਆ, ਟੁਕੜੇ-ਟੁਕੜੇ ਕਰ ਦਿਤਾ ਸਮਾਜ, ਨਾ ਕੋਈ ਭਰਾ-ਭਰਾ ਨਾਲ ਬੋਲਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕੋਈ ਭੈਣ ਭੈਣ ਨਾਲ ਬੋਲਦੀ ਹੈ। ਨਾ ਕੋਈ ਲੜਕੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਮਾਂ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕਰੇ, ਨਾ ਭਾਈਚਾਰਕ ਜੀਵਨ ਰਹੇ, ਇਸ ਕੈਂਚੀ ਨੇ ਟੁਕੜੇ-ਟੁਕੜੇ ਕਰ ਦਿਤਾ ਸਭ। ਧਰਮ ਇਕ Universal Character ਹੈ, ਉਹ ਉਡ ਗਿਆ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ।

ਕੂੜੁ ਅਮਾਵਸ ਸਚੁ ਚੰਦਮਾ

ਦੀਸੈ ਨਾਹੀ ਕਹ ਚੜਿਆ ॥ ਅੰਗ - ੧੪੫

ਕੂੜ ਦੀ ਮੱਸਿਆ ਛਾ ਗਈ, ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਚੰਦਰਮਾ ਕਿੱਥੇ ਜਾ ਕੇ ਲੁਕ ਗਿਆ। ਸੋ ਐਸਾ ਜੀਵਨ ਕਲਜੁਗ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਮਹਾਰਾਜ! ਮੇਰੇ ਰਾਜ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਐਸਾ ਵਰਤਾਰਾ ਜਿਹਨੂੰ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨਿੰਦਦੀ ਹੈ। ਲੋਕ ਡਰਦੇ ਨੇ, ਮੇਰੇ ਜੁਗ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਭ ਭੂਤ-ਪ੍ਰੇਤ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੇ ਨੇ।

ਕਲੀ ਅੰਦਰਿ ਨਾਨਕਾ ਜਿੰਨਾਂ ਦਾ ਅਉਤਾਰੁ ॥

ਪੁਤੁ ਜਿਨੁਰਾ ਧੀਅ ਜਿੰਨੁਰੀ

ਜੇਰੁ ਜਿੰਨਾ ਦਾ ਸਿਕਦਾਰੁ ॥ ਅੰਗ - ੫੫੬

ਪਿਉ ਵੀ ਭੂਤ ਆ ਗਿਆ, ਪੁੱਤਰ ਵੀ ਭੂਤ ਆ ਗਿਆ, ਧੀ ਵੀ ਭੂਤਨੀ ਆ ਗਈ ਆਖੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲਗਦੀ। ਘਰਵਾਲੀ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਮਾਲਕ ਬਣ ਕੇ ਬਹਿ ਗਈ ਕਿ ਮੇਰਾ ਹੀ ਹੁਕਮ ਚੱਲੇ, ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਦਾ ਚੱਲੇ ਹੀ ਨਾ। ਕਹਿੰਦੇ, ਐਸਾ ਸਮਾਂ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮਹਾਰਾਜ! ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੋ, ਤੇ ਮੇਰੇ ਜੁਗ ਦੇ ਅੰਦਰ ਤੁਸੀਂ ਨਾਮ ਨੂੰ ਐਨਾ ਫਲ ਲਾ ਦਿਤਾ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰੀ ਕਿਹਾ ਹੋਇਆ ਹੀ ਆਦਮੀ ਨਰਕਾਂ 'ਚੋਂ ਬਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਭੇਟਾ ਦੇਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਤੁਸੀਂ ਫਿਰ ਰਹੇ ਓ। ਜਿੱਥੇ ਜਾਵੋਂ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਨਾਲ, ਮੋਤੀਆਂ ਦੇ ਮੰਦਰ ਬਣਾ ਦੇਵਾਂਗਾ, ਰਤਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੜ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਮੋਤੀਆਂ ਦੀ ਕੰਧ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ। ਐਨੇ ਮੋਤੀ ਲਿਆਵਾਂ ਕਿ ਕੰਧਾਂ ਬਣਾ ਦੇਵਾਂ। ਝਿਲਮਿਲ-ਝਿਲਮਿਲ ਹੋਵੇ। 'ਕਸਤੂਰਿ ਕੁੰਗੁ ਅਗਰ ਚੰਦਨਿ' ਨਾਲ ਮੈਂ ਲਿਪ ਦੇਵਾਂ ਤੇ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਤੱਕ ਸੁਗੰਧੀਆਂ ਆਉਣ। 'ਲੀਪਿ ਆਵੈ ਚਾਉ'।

ਕਹਿੰਦੇ, ਹੋਰ?

ਕਹਿੰਦਾ, ਹੋਰ ਮੈਂ ਭੋਗਾਂ ਵਾਸਤੇ ਐਸੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਉਤਪੰਨ ਕਰ ਦੇਵਾਂ -

ਧਰਤੀ ਤ ਹੀਰੇ ਲਾਲ ਜੜਤੀ

ਪਲਘਿ ਲਾਲ ਜੜਾਉ॥

ਮੋਹਣੀ ਮੁਖਿ ਮਣੀ ਸੋਹੈ ਕਰੇ ਰੰਗਿ ਪਸਾਉ ॥

ਅੰਗ - ੧੪

ਆਹ ਜਿਹੜੇ ਘਾਹ ਵਾਲੇ ਪਾਰਕ ਨੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀਰੇ-ਜਵਾਹਰਾਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੜ ਕੇ ਝਿਲਮਿਲ-ਝਿਲਮਿਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਾਸਤੇ ਬਣਾ ਦੇਵਾਂ। ਜਿਹੜੇ ਪਲੰਘਾਂ 'ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਪਵੋਂ ਉਹ ਪਲੰਘ ਮੈਂ ਲਾਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਐਨੇ ਸਜਾ ਦੇਵਾਂ ਕਿ ਨਿਗ੍ਹਾਂ ਨਾ ਟਿਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਲੰਘਾਂ 'ਤੇ। ਫੇਰ ਮੋਹਣੀਆਂ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਣੀਆਂ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਣ। ਮਣੀ ਜਿਹੜੀ ਹੋ ਉਹ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਚਿਹਰਾ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਸੁਰਖ ਹੋਵੇ ਦਗ-ਦਗ ਕਰਨ ਲਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦੇ ਨਾਲ, ਐਸੀਆਂ ਮਣੀਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਮੈਂ ਹਾਜ਼ਰ ਕਰ ਦੇਵਾਂ।

ਕਹਿੰਦੇ, ਹੋਰ?

ਕਹਿੰਦਾ, ਹੋਰ ਮੈਂ ਮਹਾਰਾਜ! ਰਿੱਧੀਆਂ-ਸਿੱਧੀਆਂ ਤੁਹਾਡੇ ਚਰਨਾਂ 'ਚ ਭੇਟਾਂ ਕਰ ਦੇਵਾਂ।

ਸਿਧੁ ਹੋਵਾ ਸਿਧਿ ਲਾਈ ਰਿਧਿ ਆਖਾ ਆਉ ॥

ਗੁਪਤੁ ਪਰਗਟੁ ਹੋਇ ਬੈਸਾ ਲੋਕੁ ਰਾਖੈ ਭਾਉ ॥

ਅੰਗ - ੧੪

ਜੇ ਮੈਂ ਇਥੇ ਬੋਲਦਾ ਹਾਂ, ਹੁਣੇ ਹੀ ਮੈਂ ਜਾ ਕੇ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਬੋਲਣ ਲੱਗ ਜਾਵਾਂ, ਲੋਕ ਆਪੇ ਹੀ ਭਾਉ ਰੱਖਣਗੇ ਕਿ ਐਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਦੇਖੀ ਨਹੀਂ ਕਿਤੇ। ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਮਹਾਰਾਜ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿਛੇ ਤੁਰੀ ਫਿਰੇਗੀ।

ਕਹਿੰਦੇ, ਹੋਰ ਕੀ ਦਏਗਾ?

ਕਹਿੰਦਾ, ਮਹਾਰਾਜ! ਜਿਹੜੇ ਰਾਜ ਪਿਛੇ ਦੁਨੀਆਂ ਕਮਲੀ ਹੋਈ ਫਿਰਦੀ ਹੈ ਨਾ, ਅਸੂਲ ਛੱਡ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਆਪਸ ਵਿਚ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਨਫਰਤ ਕਰਦੇ ਨੇ। ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਤੇ ਖੜ੍ਹ ਕੇ ਚੜ੍ਹਦੇ ਨੇ। ਮਹਾਰਾਜ, ਇਹ ਰਾਜ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ-

ਸੁਲਤਾਨੁ ਹੋਵਾ ਮੇਲਿ ਲਸਕਰੁ ਤਖਤਿ ਰਾਖਾ ਪਾਉ ॥

ਹੁਕਮੁ ਹਾਸਲੁ ਕਰੀ ਬੈਠਾ ਨਾਨਕਾ ਸਭ ਵਾਉ ॥

ਅੰਗ - ੧੪

ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ, ਕਲਜੁਗ! ਇਹ ਤੇਰੀਆਂ ਚਾਰੋਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਭੋਗਾਂ ਦੀਆਂ ਉਤਮ ਗਿਣੀਆਂ ਗਈਆਂ ਨੇ, ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਇਹਦਾ ਅਸਰ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ? ਇਹ ਮਨ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲੈਂਦੀਆਂ ਨੇ। ਮਨ ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹਦੇ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਭੁੱਲ ਗਿਆ, ਕੋਈ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਐਸੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਫੇਰ ਆਦਮੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਖੇੜਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕੇ। ਇਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤਾਂ ਦੇਖਣ ਵਗੈਰਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦੀਆਂ ਨੇ। temporary ਟੀਕੇ ਨੇ ਇਹ। ਲੇਕਿਨ ਅਸਲੀ ਚੀਜ਼ ਤਾਂ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ।

ਮਤੁ ਦੇਖਿ ਭੂਲਾ ਵੀਸਰੈ

ਤੇਰਾ ਚਿਤਿ ਨ ਆਵੈ ਨਾਉ ॥ ਅੰਗ - ੧੪

ਧਾਰਨਾ - ਕਿਤੇ ਭੁੱਲ ਨਾ ਜਾਈ ਓਏ ਮਨਾਂ

ਮੋਰਿਆ, ਮੋਤੀਆਂ ਦੇ ਮੰਦਰ ਵੇਖ ਕੇ।

ਮੋਤੀ ਤ ਮੰਦਰ ਉਸਰਹਿ
 ਰਤਨੀ ਤ ਹੋਹਿ ਜੜਾਉ ॥
 ਕਸਤੂਰਿ ਕੁੰਗੁ ਅਗਰਿ ਚੰਦਨਿ
 ਲੀਪਿ ਆਵੈ ਚਾਉ ॥
 ਮਤੁ ਦੇਖਿ ਭੂਲਾ ਵੀਸਰੈ
 ਤੇਰਾ ਚਿਤਿ ਨ ਆਵੈ ਨਾਉ॥ ਅੰਗ - ੧੪

ਸੋ ਜੇ ਨਾਮ ਹਿਰਦੇ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲ ਜਾਵੇ, ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਇਥੋਂ ਹੀ ਕਰਿਆ ਹੈ -

ਆਸਤੁ ਤਪੰਦਾ ਤਿਸੁ ਲਗੈ
 ਹਰਿ ਨਾਹੁ ਨ ਜਿੰਨਾ ਪਾਸਿ ॥ ਅੰਗ - ੧੩੪

ਉਹਦਾ ਜੀਵਨ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕੁਰਾਹੇ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਬੰਦਾ ਹੈ ਜਿਹਦੇ ਹਿਰਦੇ 'ਚ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵੱਡੀਆਂ-ਵੱਡੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਤੁਰਿਆ ਫਿਰਦਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਹੈ ਉਹ ਅੰਦਰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ।

ਸੁੰਦਰ ਸੇਜ ਅਨੇਕ ਸੁਖ ਰਸ ਭੋਗਣ ਪੂਰੇ ॥
 ਗ੍ਰਿਹ ਸੋਇਨ ਚੰਦਨ ਸੁਗੰਧ ਲਾਇ ਮੋਤੀ ਹੀਰੇ ॥
 ਮਨ ਇਛੇ ਸੁਖ ਮਾਣਦਾ ਕਿਛੁ ਨਾਹਿ ਵਿਸੁਰੇ ॥
 ਅੰਗ - ੨੦੭

ਆਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਹੋਣ, ਜੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਹੀਂ ਨਾ ਚਿੱਤ ਆਉਂਦਾ -

ਸੋ ਪ੍ਰਭੁ ਚਿਤਿ ਨ ਆਵਈ ਵਿਸਟਾ ਕੇ ਕੀਰੇ ॥
 ਅੰਗ - ੨੦੭

ਜਿਹੋ ਜਿਹਾ ਵਿਸ਼ਟਾ ਦਾ ਕੀੜਾ ਓਹੋ ਜਿਹਾ ਉਹ ਬੰਦਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਰੂਹਾਨੀ ਨਾਮ, ਅਧਿਆਤਮਵਾਦ ਸਤਿ ਦੀ ਬਾਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹਦਾ ਸ਼ਖਸ਼ੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਨਾਪਣ ਵਾਸਤੇ ਮਾਇਆ ਦਾ ਗਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਧਿਆਤਮਵਾਦ ਦਾ ਗਜ਼ ਹੈ।

ਬਿਨੁ ਹਰਿ ਨਾਮ ਨ ਸਾਂਤਿ ਹੋਇ
 ਕਿਤੁ ਬਿਧਿ ਮਨੁ ਧੀਰੇ ॥ ਅੰਗ - ੨੦੭

ਸੋ ਨਾਮ ਨੂੰ ਭੁੱਲਣ ਦੇ ਨਾਲ, ਜੀਉੜਾ ਜਿਹੜਾ ਹੈ ਉਹ ਜਲ ਜਾਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਮਾਇਆ ਅਗਨਿ ਜਲੈ ਸੰਸਾਰੇ ॥ ਅੰਗ - ੧੦੪੯

ਮਾਇਆ ਦੀ ਅੱਗ ਦੇ ਵਿਚ ਸਾਰਾ ਸੰਸਾਰ ਜਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੌਣ ਬਚਦਾ ਹੈ? ਕਹਿੰਦੇ ਜਿਹੜੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਨੇ, ਉਹ ਗੁਰਮੁਖ ਪਿਆਰੇ ਬਚਦੇ ਨੇ -

ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਿਵਾਰੈ ਸਬਦਿ ਵੀਚਾਰੇ ॥
 ਅੰਤਰਿ ਸਾਂਤਿ ਸਦਾ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ
 ਗੁਰਮਤੀ ਨਾਮੁ ਲੀਜੈ ਹੇ ॥ ਅੰਗ - ੧੦੪੯

ਅੰਦਰ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ, ਸੁਖਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਦੀ ਮਤ ਧਾਰ ਕੇ ਨਾਮ ਲਵੇ।

ਮਾਇਆ ਬਿਖੁ ਭੁਇਅੰਗਮ ਨਾਲੇ॥ ਅੰਗ - ੧੦੨੯

(ਇਥੋਂ ਕੱਟ ਕੇ ਭੇਜੋ ਜੀ)

ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਆਪ ਜੀ ਹੁਣ ਤੱਕ ਆਤਮ ਮਾਰਗ ਪਤ੍ਰਿਕਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਬਣੇ ਤਾਂ ਇਸ ਫਾਰਮ ਨੂੰ ਭਰ ਕੇ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰੋ ਜੀ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂਬਰ ਹੋ ਅਤੇ ਰਿਨੀਊਵਲ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਫਾਰਮ ਨੂੰ ਭਰ ਕੇ ਚੈਕ ਦੇ ਨਾਲ ਭੇਜੋ ਜੀ।

ਆਤਮ ਮਾਰਗ
 ਮਾਸਿਕ ਪਤ੍ਰਿਕਾ

SUBSCRIPTION (ਦੇਸ਼)

ਸਾਲਾਨਾ/ਜੀਵਨ	ਕਾਲ	ਫੀ ਕਾਪੀ
200/-	2000/-	20/-
240/-	2040/-	

SUBSCRIPTION ਵਿਦੇਸ਼

	Annual	Life
U.S.A.	50 US\$	500 US\$
U.K.	30 £	300 £
Aus.	80 \$	800 \$
Europ	50 Euro	500 Euro

MEMBERSHIP FORM ਨਵੀਂ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਰਿਨੀਊਵਲ ਲਾਈਫ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ

Order from for back Issus

ਜਨਵਰੀ
 ਫਰਵਰੀ
 ਮਾਰਚ
 ਅਪ੍ਰੈਲ
 ਮਈ
 ਜੂਨ
 ਜੁਲਾਈ
 ਅਗਸਤ
 ਸਤੰਬਰ
 ਅਕਤੂਬਰ
 ਨਵੰਬਰ
 ਦਸੰਬਰ

ਨਾਮ/Name

ਪਤਾ/Address

.....Pin Code.....

Phone..... E-mail :.....

ਮੈਂ.....ਰੁਪਏ ਮਨੀਆਰਡਰ/ਬੈਂਕ ਡਰਾਫਟ/ਚੈਕ
 ਨੰ.....ਮਿਤੀ.....ਰਾਹੀਂ ਭੇਜ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

ATAM MARG MONTHLY MAGAZINE ਦਸਖਤ.....
 Gurdwara Ratwara Sahib, P.o. Mullanpur Garibdas, Distt. S.A.S. Nagar (Mohali) Pin - 140901 (Pb.) India
 Phone : 0160-2255002, Fax : 0160-2255009, Email : atammarg@glide.net.in, www.ratwarasahib.org

ਆਦਮੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮਾਇਆ ਦਾ ਖੜੱਪਾ ਨਾਗ ਵਸਦਾ ਹੈ, ਫੇਰ ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਕੀ ਹੈ?

ਇਨਿ ਦੁਬਿਧਾ ਘਰ ਬਹੁਤੇ ਗਾਲੇ ॥
ਸਤਿਗੁਰ ਬਾਝਹੁ ਪ੍ਰੀਤਿ ਨ ਉਪਜੈ
ਭਗਤਿ ਰਤੇ ਪਤੀਆਰਾ ਹੇ ॥ ਅੰਗ - ੧੦੨੯

ਸੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਨਾਮ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਫੇਰ ਇਹਦੇ ਗਲ ਦੇ ਵਿਚ ਜਮਾਂ ਦੀ ਫਾਂਸੀ ਪੈ ਜਾਇਆ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਐਸਾ ਫੁਰਮਾਨ ਕਰਦੇ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜ! -

ਧਾਰਨਾ - ਗਲ ਪੈ ਜਾਊਗੀ ਜਮਾਂ ਵਾਲੀ
ਫਾਂਸੀ, ਰਾਮ ਨੂੰ ਵਿਸਾਰੇ ਗਾਫਲਾ।

ਦੂਸਰੀ ਜੋ ਲਾਈਨ ਹੈ ਏਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ, ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ, ਜਗਤ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਜਿਹੜਾ ਪੁਰਖ ਹਰੇਕ ਦੇ ਘਟ-ਘਟ ਵਿਚ ਵਿਆਪਕ ਹੈ, ਉਹਨੂੰ ਤੂੰ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਤੇ ਕੰਮ ਕੀ ਕਰਿਆ, ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਆਸ ਰੱਖ ਲਈ। ਉਹਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿਤਾ, ਜਿਹੜਾ ਸਰਬ ਕਲਾ ਸਮਰੱਥ, ਹਰ ਥਾਂ ਦੇ ਉਤੇ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹਦਾ ਸਾਥ ਤਾਂ ਛੱਡ ਦਿਤਾ, ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਸਾਥ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਿਆ।

ਜਗਜੀਵਨ ਪੁਰਖੁ ਤਿਆਗਿ ਕੈ ਮਾਣਸ ਸੰਦੀ ਆਸ॥
ਦੁਯੈ ਭਾਇ ਵਿਗੁਚੀਐ
ਗਲਿ ਪਈਸੁ ਜਮ ਕੀ ਫਾਸ ॥ ਅੰਗ - ੧੩੪

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟ ਗਿਆ, ਟੁੱਟਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਕੀ ਹੋਇਆ -

.....ਗਲਿ ਪਈਸੁ ਜਮ ਕੀ ਫਾਸ ॥ ਅੰਗ-੧੩੪

ਜਮਾਂ ਦੀ ਫਾਂਸੀ ਫੇਰ ਗਲ 'ਚ ਪੈ ਗਈ। ਹੁਣ ਇਹ ਜੋ ਗੱਲ ਹੈ, ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਿਤਾ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਰਾਖਾ ਜਿਹੜਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ, ਉਹ ਹਰ ਥਾਂ ਦੇ ਉਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਨਾ, ਜਿਥੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਹੱਥ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ।

ਚਲਦਾ....

ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਦੀਵਾਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਐਤਵਾਰ - 06, 13, 20, 27 ਅਕਤੂਬਰ

ਸੰਗਰਾਂਦ - 16 ਅਕਤੂਬਰ, ਦਿਨ ਵੀਰਵਾਰ।

ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ - 14 ਅਕਤੂਬਰ, ਦਿਨ ਮੰਗਲਵਾਰ।

(ਸਮਾਂ ਦੁਪਹਿਰ 1 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ 3.30 ਵਜੇ ਤੱਕ)

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੰਚਾਰ - ਹਰੇਕ ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ ਨੂੰ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਈਸ਼ਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਦਿਨ ਦੇ 12.00 ਵਜੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਨਿਰਮਲ ਡੇਰਾ ਹਿਰਦਾਪੁਰ ਖੇੜੀ - ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਆਖਰੀ ਸ਼ਨਿੱਚਰਵਾਰ 25 ਅਕਤੂਬਰ++ 2008, ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦੇ - 11.00 ਵਜੇ ਤੋਂ 1.00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਦੀਵਾਨ ਸਜਦਾ ਹੈ।

ਵਿਸ਼ਵ ਗੁਰਮਤਿ ਰੂਹਾਨੀ ਮਿਸ਼ਨ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਟਰੱਸਟ

ਦੇ ਬਾਨੀ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖਤ ਅਤੇ
ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਪੁਸਤਕਾਂ

	ੳੳÜÀiE ÇÔ¿çÆ	
1. ਸੁਗਤਿ ਸਬਦਿ ਮਾਰਗ	50/-	70/-
2. ਕਿਵ ਕੁਝੈ ਫੁਟੈ ਪਾਲ	40/-	35/-
3. ਬਾਤ ਅਗੰਮ ਕੀ -ਸੰਤ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ	155/-	235/-
4. ਕਿਵ ਸਚਿਆਰਾ ਹੋਈਐ -੧	30/-	35/-
5. ਕਿਵ ਸਚਿਆਰਾ ਹੋਈਐ -੨	60/-	65/-
6. ਕਿਵ ਸਚਿਆਰਾ ਹੋਈਐ - ੩	100/-	100/-
7. ਹੋਵੈ ਅਨੰਦੁ ਘਣਾ	25/-	30/-
8. ਚਉਥੈ ਪਹਿਰਿ ਸਬਾਹ ਕੈ	55/-	60/-
9. ਸੁਗਤਿਆਂ ਉਪਜੈ ਚਾਉ	40/-	40/-
10. ਬਾਬਾਣੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ	50/-	50/-
11. ਸਰਬ ਪ੍ਰਿਅ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ	10/-	10/-
12. ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਫੁਹਾਰ	10/-	10/-
13. ਅਗੰਮ ਅਗੰਚਰ ਦਾ ਮਾਰਗ	60/-	70/-
14. ਪੁਰਾਤਨ ਟੀਕਾ - ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ	10/-	15/-
15. ਅਮਰ ਜੋਤਾਂ	15/-	15/-
1੬. ਹਿਮਾਲੀਆ ਦੇ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਸੰਗ ਨਿਵਾਸ	70/-	
18. ਅਮਰ ਗਾਥਾ	100/-	100/-
19. ਧਰਮ ਯੁਧ ਕੇ ਚਾਉ	50/-	
20. ਪਵਿਤਰ ਧੋਤਾ	25/-	
21. ਭਗਤ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ	10/-	10/-
22. ਵੈਸਾਖੀ	10/-	
23. ਰਾਜ ਯੋਗ	40/-	
24. ਸਾਜਨ ਚਲੇ ਪਿਆਰਿਆ	10/-	10/-
25. ਅਭਿਨਾਸੀ ਜੋਤ ਭਾਗ-1	90/-	
26. ਅਭਿਨਾਸੀ ਜੋਤ ਭਾਗ-2	90/-	
27. ਰੂਹਾਨੀ ਗੁਲਦਸਤਾ -1	60/-	
28. ਰੂਹਾਨੀ ਗੁਲਦਸਤਾ - 2	60/-	

29. ਸੰਤ ਡੁਮਾਰੇ ਡੁਮਾਰੇ ਪ੍ਰੀਤਮ	50/-
30. ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਚਨ ਸਾਧ ਕੀ ਬਾਣੀ	80/-
31. ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਪਰਸੀਐ	50/-
32. ਭਗਵਤ ਗੀਤਾ.....।	100/-
33. ਅਨੰਦਮਈ ਜੀਵਨ ਜਾਚ	50/-
34. ਪੱਤਰਕਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ? ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉਤਰ	25/-
35. ਅਨੁਭਵੀ ਪ੍ਰਵਚਨ	50/-
36. ਰਿਬੀਆਂ ਮੁਨੀਆਂ ਦਾ ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨ	35/-
37. ਅੰਦਰਲੀ ਖੋਜ	130/-
38. ਸਿਮਰਤ ਕਹਾਂ ਨਹੀਂ	135/-
੩9. ਰੂਹਾਨੀ ਪ੍ਰਵਚਨ	35/-
40. 'ਸੋਵਾ ਸਿਮਰਨ ਜੁਗਤੀਆਂ'	160/-
41. 'ਮਾਨੁੱਖ ਤਨ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਜਨ'	150/-
42. 'ਯੋਗਾ ਉਪਰ ਲੋਕਚਰ'	30/-
43. 'ਕਰਮ ਬੰਧਨ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ' :-	30/-

English Version

	Price
1. Baisakhi	Rs. 5/-
2. How Rend The Veil of Untruth	Rs. 70/-
3. Discourses on the Beyond-1	Rs 50/-
4. Discourses on the Beyond -2	Rs. 50/-
5. Discourses on the Beyond -3	Rs. 50/-
6. Discourses on the Beyond -4	Rs. 60/-
7. Discourses on the Beyond -5	Rs. 60/-
8. The way to the imperceptible	Rs. 80/-
9. The Lights Immortal	Rs. 20/-
10. Transcendental Bliss	Rs. 70/-
11. How to Know Thy Real Self-(Vol-1)	Rs. 80/-
12. How to Know Thy Real Self-(Vol-2)	Rs. 80/-
13. How to Know Thy Real Self-(Vol-3)	Rs. 110/-
14. The Dawn of Khalsa Ideals	Rs. 10/-
15. A Glimpse of His Holiness - Baba ji	Rs. 5/-
16. 'Divine Word Contemplation Path',	Rs. 150/-